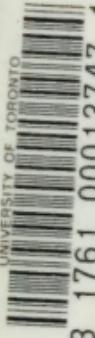

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARIES

A standard linear barcode is located in the upper left corner of the white sticker. It consists of vertical black lines of varying widths on a white background.

3 1761 00013747 1

54
Pali Text Society

1913
V

THE YAMAKA

BEING

THE SIXTH BOOK OF THE ABHIDHAMMA-
PITAKA

EDITED BY

CAROLINE RHYS DAVIDS, M.A.

ASSISTED BY

CECILIA DIBBEN, MARY C. FOLEY, B.Sc.,
MABEL HUNT, AND MAY SMITH

1436

VOL. II

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

HUMPHREY MILFORD

OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN CORNER, E.C.

1913

PK

4591

Y3

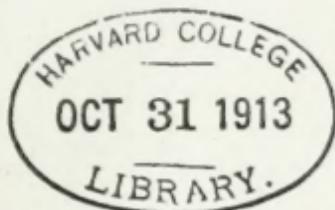
1911a

v. 2

1133977

~~1104.12~~ IV
Ind L 4082.2

Wales fund
(II)

CONTENTS

	PAGE
Introductory Note	vii
VIII. Citta-Yamakaŋ	
Uddesavāro	1
Niddesavāro	9
IX. Dhamma-Yamakaŋ	
Paṇṇattivāro, uddesavāro	22
,, niddesavāro	23
X. Indriyavāro	
Paṇṇattivāro, uddesavāro	61
,, niddesavāro	64
Pavattivāro, uppādavāro	71
Index	216
Appendix	
Dissertation by Ledi Sadaw	219

VI

INTRODUCTORY NOTE

In presenting the second and concluding instalment of this strange old manual in its first European edition, it is with gratification and with gratitude that we here record, and both in this Note and in an Appendix embody, the response made to the appeal thrown out in our Introductory Note to the former volume. We there, in view of the repelling method of the work, cited the words of the Commentary attributed to Buddhaghosa, in which the baffled student is advised to wait on teachers (p. xv). And we suggested that for ourselves, at this time of day, it was conceivable that help might come from the Vihāras of Burma.

I wrote to Mr. Shwe Zan Aung, whose translation of the *Abhidhammattha-Sangaha* has found a steadily growing number of readers, but whose opportunities of increasing the indebtedness of Pali students to him are now so curtailed by his professional duties. I stated what seemed to me some of the perplexities concerning the object and method of the book most likely to be felt by a European conversant with the main objects and methods of Pali Buddhist doctrine, and capable of appreciating the same. I gave expression to these perplexities in some half-dozen questions, very informally and roughly drawn up, I fear, concerning the Yamaka, more or less after the fashion of the Angelic Doctor's questions when starting on his *Summa Theologie*: *Utrum sit scientia? utrum sit speculativa vel practica? utrum sit sapientia? . . . argumentativa? quid sit subjectum eius? . . .* And I inquired if he (Mr. Aung) could favour me with any traditional or original views on the object, scope, and method of the Yamaka held and taught at the present day in his country.

In the course of last year I received in reply, not only a

few notes quoting sub-commentaries on the Yamaka, from the pen of Mr. Aung himself, but also detailed answers from two distinguished Burmese teachers: Ingan Sadaw (Dr. Ingan) of Visuddhārāma, the head of the Shwegyin School (or sect), and Ledi Sadaw of Mandalay, the well-known author, a list of whose twenty and more works is given in Mrs. Bode's 'Pali Literature in Burma,' p. 97 f.

Mr. Aung's notes are, of course, written in English, but in the replies of the two Theras my questions have been converted and modified into an approximate Pali, the answers being also in that language. The former scholar and Mr. Aung have replied with the degree of conciseness which was the utmost I had expected to be favoured with, but Ledi Sadaw has been so good as to write more than mere replies, taking some of the points raised as his themes. His disquisitions, couched in nervous, lucid Pali, are not citations from Piṭaka literature, but quote only from the Piṭakas, and embody much that is instructive and illuminating on several points of doctrine—e.g., on Suttanta and Abhidhamma methods, on Buddhist phenomenalism, on Nibbāna, and on Paṭiccasamuppāda as Conditioned Genesis. So instructive, in fact, that we were glad to give effect to the learned doctor's hope that his remarks might be published, in Pali and in English, by appending at least the Pali text of them to this volume. And a translation of the bulk at least of his notes will, we hope, appear in the Journal. His MS., written in Burmese characters, was transcribed by Miss C. Dibben.

I did not retain a copy of the questions submitted to these kind teachers; and inquiries, better calculated to elicit light on the strange, and to us often useless and tiresome, nature of the text-queries, will doubtless suggest themselves to critical readers. It had long seemed to me that the work, in common with some other numbers of Abhidhamma-Piṭaka books, was more suggestive of a manual of logical exercises—or, at most, of applied logic—than of a compilation having the one aim of building up bhikkhus in solid and purified doctrine. There seemed to

be, for aims so lofty, too great a chasm between much of this baffling and apparently sterile catechizing and the fruitful, edifying trend of Suttanta discourse. That the Yamaka was and is held, *not* as such a course in method only, but to be intended to elucidate sound and purified doctrine is clear from all three sets of replies.

Those replies may very possibly not clear away our doubts as to the use and profit of the mazy Yamaka, or justify its existence in our judgment. I say this with some diffidence, in view of Aletawya Sadaw's remark, that 'the intelligent, once versed in Yamaka *method*, can recite the text without any difficulty; but the stupid would make no head or tail out of it, even if it were committed to memory!'¹ But whatever may be thought of a 'London Pali-devi's' questions or of the replies, readers will share with us in the vivid appreciation of the ready and unstinted and most kindly courtesy with which these distinguished representatives of the Burmese traditions of Buddhist culture—now so venerable and so continuous in its procession—have received and responded to our inquiries. I have been profoundly touched thereby, and rejoice to do all in my power to record and establish so auspicious an advance in intellectual intercourse between East and West. It may be a long day yet ere we derive much light from the Yamaka, but this gracious response to our questions, borne hither from the groves of Maramma, gilds the venerable catechism with a living luminance of human fraternity, even as, in great Moggallāna's judgment, the beauty of the moonlit grove of Gosinga Hall was enhanced when 'two talking Abhidhamma, asking each other questions and answering unfalteringly, their righteous discourse holds on its way.'²

The gist of the Notes supplied by Mr. Aung, and of those sent shortly after by Ingan Sadaw, is as follows:

¹ J.P.T.S., 1912, p. 118: 'Abhidhamma Literature in Burma,' by S. Z. Aung.

² *Majjhima*, i., 214.

Object of the Yamaka.—Standing where it does as sixth book in the Abhidhamma-Piṭaka, after the first four books of expository matter, and the fifth book which corrects perverted views on various points therein, the Yamaka aims at expurgating doubt by affirmations concerning a number of matters wherein doubts may arise. Hereon Ānand' Ācariya's *Mūlaṭīka* is quoted.¹

The subject-matter or argument of the Yamaka? The replies simply analyze briefly the contents of the ten books without attempting any more general summarization.

The choice of the ten categories out of others, and of their order. The first half was perhaps scarcely a legitimate inquiry. *Desana-vilāsena c'eva puggalajjhāsayavasena ca, Paṭicca-samuppādādike dhamme abhājetrā . . .* is the Thera's reply. The fundamental nature of the *Mūlas* naturally places them first (N.B., prior to *Sankhāra* or *Citta*). The second, third, and fourth Yamakas follow the classical order; and that these should become profitable by being considered under a causal and dynamic aspect, the *Sacca-Yamaka* comes next . . . and so on.

How can it profit students to learn affirmations concerning the psychology of beings in the 'unconscious sphere' or the 'Pure Abodes'? (See Yamaka i., pp. 19, 21, 25, etc.) It is interesting, if disappointing, to note that the Thera, in a brief reply, does not understand the question as at all sceptically put, but answers, so to speak, by the book, quoting from the *Pañcappakarayatthakathā* and the *Mālaṭīka*. Mr. Aung replies: 'I think that the inquiry into the psychology of gods and Brahmās is intended to complete Buddhist philosophy. For example, there is no mind in the *Asaññasatta* plane, and the interval of 500 kalpas² is

¹ Inga Sadaw opens his reply in the style of the old Commentators with a gāthā (and even with a pun):

Yamassa visayātīto nānā-nayesu korido

Nānā-naya-kosallatthay desesi Yamakay Muni.

² See 'Compendium of Philosophy,' p. 142 (*Abhidh-sang.*, v., § 6).

simply bridged over by the *Anantara-paccaya-satti* of mind;¹ as when a man, who loses his sense of personal identity for three years, resumes it at the point where he left it.'

The reason for the great prolixity and redundancy in the Yamaka method. Ingan Sadaw makes here no reply. Mr. Aung reminds me that such is the rule in Buddhist books, and that the reasons for it are well known to us.

It will be seen, in the Appendix, that whereas the penultimate question has failed either to reach Ledi Sadaw, or, anyway, to elicit a response, he also repudiates, for the Yamaka, any unreasonable amount of 'vain repetitions.' It is Abhidhamma, and not Suttanta. In the latter, instruction is adapted to individuals and special needs. In Abhidhamma exhaustive analysis, to be valid for anyone at all times, is the rule (p. 232 f.).

C. A. F. RHYS DAVIDS.

June, 1918.

¹ That is, by the potential force of the flow of consciousness, broken off just prior to rebirth as an *asaññasatta*, actualizing, taking effect, not immediately (*samanantara*), but only when, after 500 kalpas, the life-continuum reforms once more in a matrix. See S. Z. Aung, *Compendium of Philosophy*, p. 42.

ABHIIDHAMMAPITAKA YAMAKAÑ

Namo tassa Bhagavato Arthatto Sammāsambuddhussa!

VIII.

[CITTAYAMAKAÑ.

Uddesavāro.]

Yassa¹ cittay uppajjati na nirujjhati, tassa cittay nirujjhissati na uppajjissati? Yassa vā pama cittay nirujjhissati na uppajjissati, tassa cittay uppajjati na nirujjhati?

Yassa cittay na uppajjati nirujjhati, tassa cittay na nirujjhissati uppajjissati? Yassa vā pama cittay na nirujjhissati uppajjissati, tassa cittay na uppajjati nirujjhati?

Y. e.² uppajjati, t. e. uppannay? Y. v. p. e. uppannay, t. e. uppajjati?

Y. e. na uppajjati, t. e. na uppannay? Y. v. p. e. na uppannay, t. e. na uppajj.³?

Y. e. niruj., t. e. uppannay? Y. v. p. e. uppannay, t. e. niruj.?

Y. e. na niruj., t. e. na uppannay? Y. v. p. e. na uppannay, t. e. na niruj.?

Y. e. uppaj., t. e. uppajjitha? Y. v. p. e. uppajjitha, t. e. uppaj.?

Y. e. na uppaj., t. e. na uppajjitha? Y. v. p. e. na uppajjitha, t. e. na uppaj.?

¹ *Here begins the Puggalavāro. (Cy.)*

² *For y., e., t., v. p., read yassa, cittay, tassa, vā pama respectively.*

³ *Uppaj., niruj.: read always uppajjati, nirujjhati.*

Y. c. uppaj., t. c. uppajjissati? Y. v. p. c. uppajjissati, t. c. uppaj.?

Y. c. na uppaj., t. c. na uppajjissati? Y. v. p. c. na uppajjissati, t. c. na uppaj.?

Y. c. uppajjitha, t. c. uppajjissati? Y. v. p. c. uppajjissati, t. c. uppajjitha?

Y. c. na uppajjitha, t. c. na uppajjissati? Y. v. p. c. na uppajjissati, t. c. na uppajjitha?

Y. c. niruj., t. c. nirujjhitha? Y. v. p. c. nirujjhitha, t. c. niruj.?

Y. c. na niruj., t. c. na nirujjhitha? Y. v. p. c. na nirujjhitha, t. c. na niruj.?

Y. c. niruj., t. c. nirujjhissati? Y. v. p. c. nirujjhissati, t. c. niruj.?

Y. c. na niruj., t. c. na nirujjhissati? Y. v. p. c. na nirujjhissati, t. c. na niruj.?

Y. c. nirujjhitha, t. c. nirujjhissati? Y. v. p. c. nirujjhissati, t. c. nirujjhitha?

Y. c. na nirujjhitha, t. c. na nirujjhissati? Y. v. p. c. na nirujjhissati . . .

Y. c. uppaj., t. c. nirujjhitha? Y. v. p. c. nirujjhitha . . .

Y. c. na uppaj., t. c. na nirujjhitha? Y. v. p. c. na nirujjhitha . . .

Y. c. uppaj., t. c. nirujjhissati? Y. v. p. c. nirujjhissati . . .

Y. c. na uppaj., t. c. na nirujjhissati? Y. v. p. c. na nirujjhissati . . .

Y. c. uppajjitha, t. c. nirujjhissati? Y. v. p. c. nirujjhissati . . .

Y. c. na uppajjitha, t. c. na nirujjhissati? Y. v. p. c. na nirujjhissati . . .

Y. c. uppaj., t. c. na niruj.? Y. v. p. c. na niruj. . . .

Y. c. na¹ uppaj., t. c. niruj.? Y. v. p. c. niruj. . . .

Y. c. uppajjamānaṇ, t. c. uppannaṇ? Y. v. p. c. uppannaṇ . . .

¹ S. omits.

Y. e. na uppajjamānaj, t. e. na uppannaj? Y. v. p. e. na uppannaj . . .

Y. e. nirujjhāmānaj, t. e. uppannaj? Y. v. p. e. uppannaj . . .

Y. e. na nirujjhāmānaj, t. e. na uppannaj? Y. v. p. e. na uppannaj . . .

Y. e. uppannaj, t. e. uppajjitha? Y. v. p. cittaj uppajjitha . . .

Y. e. uppannaj, t. e. uppajjissati? Y. v. p. e. uppajjissati, t. e. uppannaj?

Y. e. na uppannaj, t. e. na uppajjitha? Y. v. p. e. na uppajjitha . . .

Y. e. na uppannaj, t. e. na uppajjissati? Y. v. p. e. na uppajjissati . . .

Y. e. uppajjitha, no ca t. e. uppannaj, t. e. uppajjissati? Y. v. p. e. uppajjissati, no ca t. e. uppannaj, t. e. uppajjitha?

Y. e. na uppajjitha, no ca t. e. na uppannaj, t. e. na uppajjissati? Y. v. p. e. na uppajjissati, no ca t. e. na uppannaj, t. e. na uppajjitha?

Uppannaj uppajjamānaj, uppajjamānaj¹ uppannaj? Niruddhaj nirujjhāmānaj, nirujjhāmānaj niruddhaj?² Na uppannaj na uppajjamānaj na uppajjamānaj na uppannaj?² Na niruddhaj na nirujjhāmānaj, na nirujjhāmānaj na niruddhaj?

Yessa cittaj uppajjamānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj nirujjhāmānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj tassa cittaj? Y. v. p. e. nirujjhāmānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj,³ uppmijjamānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj t. e.?

Y. e. na uppajjamānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj, na nirujjhāmānaj khaṇaj khaṇaj vitikkantaj atikkantakālaj t. e.? Y. v. p. e. na nirujjhāmānaj

¹ S. omits.

² Br. inverts order of these.

³ S. inserts t. e. y. e.

khaṇaŋ khaṇaŋ vitikkantaŋ atikkantakālaŋ, na uppajja-
mānaŋ khaṇaŋ khaṇaŋ vitikkantaŋ atikkantakālaŋ
t. c.?

Yaj¹ c. uppajjati na nirujjhati, taj c. nirujjhissati na
uppajjissati? Yaj v. p. c. nirujjhissati na upp. . . .

Yaj c. na uppaj. niruj., taj c. na nirujjhissati uppaj-
jissati? Yaj v. p. c. na nirujjhissati uppajjissati . . .

Y.² c. uppaj., taj c. uppannai? Y. v. p. c. up-
pannai . . .

Y. c. na uppaj., taj c. na uppannai? Y. v. p. c. na
uppannai . . .

Y. c. niruj., taj c. uppannai? Y. v. p. c. uppan-
nai . . .

Y. c. na niruj., taj c. na uppannai? Y. v. p. c. na
uppannai . . .

Y. c. uppaj., taj c. uppajjitha? Y. v. p. c. uppaj-
jitha . . .

Y. c. na uppaj., taj c. na uppajjitha? Y. v. p. c. na
uppajjitha . . .

Y. c. uppaj., taj c. uppajjissati? Y. v. p. c. uppaj-
jissati . . .

Y. c. na uppaj., taj c. na uppajjissati? Y. v. p. c. na
uppajjissati . . .

Y. c. uppajjitha, tan c. uppajjissati? Y. v. p. c.
uppajjissati . . .

Y. c. na uppajjitha, taj c. na uppajjissati? Y. v. p. c.
na uppajjissati . . .

Y. c. niruj., taj c. nirujjhitha? Y. v. p. c. niruj-
jhitha . . .

Y. c. na niruj., taj c. na nirujjhitha? Y. v. p. c. na
nirujjhitha . . .

Y. c. niruj., t. c. nirujjhissati? Y. v. p. c. niruj-
jhissati . . .

Y. c. na niruj. taj c. na nirujjhissati? Y. v. p. c. na
nirujjhissati . . .

¹ Here begins the Dhammapavāra. (Cy.)

² For Y. and t, now read yaj and taj.

Y. e. nirujjhitta, taj e. nirujjhissati? Y. v. p. e. nirujjhissati . . .

Y. e. na nirujjhitta, t. e. na nirujjhissati? Y. v. p. e. na nirujjhissati . . .

Y. e. uppaj., t. e. nirujjhitta? Y. v. p. e. nirujjhitta . . .

Y. e. na uppaj., taj e. na nirujjhitta? Y. v. p. e. na nirujjhitta . . .

Y. e. uppaj., t. e. nirujjhissati? Y. v. p. e. nirujjhissati . . .

Y. e. na uppaj., taj e. na nirujjhissati? Y. v. p. e. na nirujjhissati . . .

Y. e. uppajjittha, taj e. nirujjhissati? Y. v. p. e. nirujjhissati . . .

Y. e. na uppajjittha, taj e., na nirujjhissati? Y. v. p. e. na nirujjhissati . . .

Y. e. uppaj., taj e. na niruj.? Y. v. p. e. na niruj . . .

Y. e. na uppaj., taj e. niruj.? Y. v. p. e. niruj . . .

Y. e. uppajjamānaj., taj e. uppannaj? Y. v. p. e. uppannaj . . .

Y. e. na uppajjamānaj., taj e. na uppannaj? Y. v. p. e. na uppannaj . . .

Y. e. nirujjhāmānaj., t. e. uppannaj? Y. v. p. e. uppannaj . . .

Y. e. na nirujjhāmānaj., t. e. na uppannaj? Y. v. p. e. na uppannaj . . .

Y. e. uppannaj., taj e. uppajjittha? Y. v. p. e. uppajjittha . . .

Y. e. uppannaj., t. e. uppajjissati? Y. v. p. e. uppajjissati . . .

Y. e. na uppannaj, taj e. na uppajjittha? Y. v. p. e. na uppajjittha . . .

Y. e. na uppannaj taj e. na uppajjissati? Y. v. p. e. na uppajjissati . . .

Y. e. uppajjittha, no ca taj e. uppannaj, taj e. uppajjissati? Y. v. p. e. uppajjissati, no ca taj e. uppannaj . . .

Y. e. na uppajjittha, no ca taj e. na uppannaj, taj e. na

uppajjissati? Y. v. p. c. na uppajjissati, no ca taŋ na uppannaŋ, t. c. na uppajjitha?

Uppannaŋ uppajjamānaŋ, uppajjamānaŋ uppannaŋ? Niruddhaŋ nirujjhamaŋaŋ, nirujjhamaŋaŋ niruddhaŋ?¹ Na uppannaŋ na uppajjamānaŋ, na uppajjamānaŋ na uppannaŋ?¹ Na niruddhaŋ na nirujjhamaŋaŋ, na nirujjhamaŋaŋ na niruddhaŋ?

Y. c. uppajjamānaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ, nirujjhamaŋaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantan atikkantakālaŋ taŋ c.? Y. v. p. c. nirujjhamaŋaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ, uppajjamānaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ t. c.?

Y. c. na uppajjamānaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ, na nirujjhamaŋaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ taŋ c.? Y. v. p. c. na nirujjhamaŋaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ, na uppajjamānaŋ khaŋaŋ khaŋaŋ vitikkantaj atikkantakālaŋ taŋ c.?

Yassa yaŋ² c. uppaj., na niruj., t. taŋ c. nirujjhissati na uppajjissati? Yassa v. p. y. c. nirujjhissati na uppajjissati, t. taŋ c. uppaj. na niruj.?

Yassa yaŋ c. na uppaj. niruj., t. taŋ c. na nirujjhissati uppajjissati? Y. v. p. y. c. na nirujjhissati uppajjissati . . .

Y. y. c.³ uppaj., t. taŋ c. uppannaŋ? Y. v. p. y. c. uppannaŋ . . .

Y. y. c. na uppaj., t. taŋ c. na uppannaŋ? Y. v. p. y. c. na uppannaŋ . . .

Y. y. c. na niruj., t. taŋ c. na uppannaŋ? Y. v. p. y. c. na uppannaŋ . . .

Y. y. c. uppaj., t. taŋ c. uppajjitha? Y. v. p. y. c. uppajjitha . . .

¹ Br. *inverts order of these phrases.*

² *Here begins the Puggala-dhammavāra. (Cy.)*

³ Y. y. c. = yassa yaŋ cittay.

Y. y. e. na uppaj., t. taj e. na uppajjiththa? Y. v. p. y. e. na uppajjiththa . . .

Y. y. e. uppaj., t. taj e. uppajjissati? Y. v. p. y. e. uppajjissati . . .

Y. y. e. na uppaj., t. taj e. na uppajjissati? Y. v. p. y. e. na uppajjissati . . .

Y. y. e. uppajjiththa, t. taj e. uppajjissati? Y. v. p. y. e. uppajjissati . . .

Y. y. e. na uppajjiththa, t. taj e. na uppajjissati? Y. v. p. y. e. na uppajjissati . . .

Y. y. e. niruj., t. taj e. nirujjhiththa? Y. v. p. y. e. nirujjhiththa . . .

Y. y. e. na niruj., t. taj e. na nirujjhiththa? Y. v. p. y. e. na nirujjhiththa, t. taj e. na niruj.? . .

Y. y. e. niruj., t. taj e. nirujjhissati? Y. v. p. y. e. nirujjhissati . . .

Y. y. e. na niruj., t. taj e. na nirujjhissati? Y. v. p. y. e. na nirujjhissati . . .

Y. y. e. nirujjhiththa, t. taj e. nirujjhissati? Y. v. p. y. e. nirujjhissati . . .

Y. y. e. na nirujjhiththa, t. taj e. na nirujjhissati? Y. v. p. y. e. na nirujjhissati . . .

Y. y. e. uppaj., t. taj e. nirujjhiththa? Y. v. p. y. e. nirujjhiththa . . .

Y. y. e. na uppaj., t. taj e. na nirujjhiththa? Y. v. p. y. e. na nirujjhiththa . . .

Y. y. e. uppaj., t. taj e. nirujjhissati? Y. v. p. y. e. nirujjhissati . . .

Y. y. e. na uppaj., t. taj e. na nirujjhissati? Y. v. p. y. e. na nirujjhissati . . .

Y. y. e. uppajjiththa, t. taj e. nirujjhissati? Y. v. p. y. e. nirujjhissati . . .

Y. y. e. na uppajjiththa, t. taj e. na nirujjhissati? Y. v. p. e. na nirujjhissati . . .

Y. y. e. uppaj., t. taj e. na niruj.? Y. v. p. y. e. na niruj . . .

Y. y. e. na uppaj., t. taj e. niruj.? Y. v. p. y. e. na niruj . . .

Y. y. c. uppajjamānai, t. taŋ c. uppannaŋ? Y. v. p. y. c. uppannaŋ . . .

Y. y. c. na uppajjamānai, t. taŋ ca na uppannaŋ? Y. v. p. y. c. na uppannaŋ . . .

Y. y. c. nirujjhāmānai, t. taŋ c. uppannaŋ? Y. v. p. y. c. uppannaŋ . . .

Y. y. c. na nirujjhāmānai, t. taŋ c. na uppannaŋ? Y. v. p. y. c. na uppannaŋ . . .

Y. y. c. uppannaŋ, t. taŋ c. uppajjīttha? Y. v. p. y. c. uppajjīttha . . .

Y. y. c. uppannaŋ, t. taŋ c. uppajjissati? Y. v. p. y. c. uppajjissati . . .

Y. y. c. na uppannaŋ, t. taŋ c. na uppajjīttha? Y. v. p. y. c. na uppajjīttha . . .

Y. y. c. na uppannaŋ, t. taŋ c. na uppajjissati? Y. v. p. y. c. na uppajjissati . . .

Y. y. c. uppajjīttha, no ca t. taŋ c. uppannaŋ, t. taŋ c. uppajjissati? Y. v. p. y. c. uppajjissati, no ca t. taŋ c. uppannaŋ . . .

Y. y. c. na uppajjīttha, no ca t. taŋ c. na uppannaŋ, t. taŋ c. na uppajjissati? Y. v. p. y. c. na uppajjissati, no ca t. taŋ c. na uppannaŋ . . .

Uppannaŋ uppajjamānai, uppajjamānai uppannaŋ? Niruddhaŋ nirujjhāmānai, nirujjhāmānai niruddhaŋ?¹

Na uppannaŋ na uppajjamānai, na uppajjamānai na uppannaŋ? Na niruddhaŋ na nirujjhāmānai, na nirujjhāmānai na niruddhaŋ?

Y. y. c. uppajjamānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai, nirujjhāmānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai t. taŋ c.? Y. v. p. y. c. nirujjhāmānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai, uppajjamānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai t. taŋ c.?

Y. y. c. na uppajjamānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai, na nirujjhāmānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai t. taŋ c.? Y. v. p. y. c. na nirujjhāmānai khaŋai khaŋai vitikkantai atikkantakālai, na

¹ Br. *inverts orders of these phrases.*

uppijamanaj khapaj khapaj vitikkantaj atikkantakulaj t. taj e.?

Y. sarāgaj e. uppaj., y. vitarāgaj e. uppaj.; y. sadosaj e. uppaj., y. vitadosaj e. uppaj., y. samohaj e. uppaj., y. vitamohaj e. uppaj., y. sankhittaj e. uppaj., y. vikkhittaj e. uppaj., y. mahaggataj e. uppaj., y. amahaggataj e. uppaj., y. sa-suttaraj e. uppaj., y. anuttaraj e. uppaj., y. samāhitaj e. uppaj., y. asamāhitaj e. uppaj., y. vimuttaj e. uppaj., y. avimuttaj e. uppaj., y. kusalaj e. uppaj., y. akusalaj e. uppaj., y. abyākataj e. uppaj., y. sukhiya vedanāya sampayuttaj e. uppaj., . . . pe . . . y. saraṇaj e. uppaj.,¹ y. arañaj e. uppaj. na niruj, t. arañaj e. nirujjhissati na uppajjissati? Y. v. p. arañaj e. nirujjhissati na uppajjissati, t. arañaj e. uppaj. na nirujjhati?

UDDESAVARĀṄ NITTITĀṄ.

[*Nibb-sarāṄ*].

Yassa² cittaj uppajjati na nirujjhati, tassa cittaj nirujjhissati na uppajjissatī? Paechimacittassa uppādakkhaṇe tesaj cittan uppajjati na nirujjhati, nirujjhissati na uppajjissati; itaresaj cittassa uppādakkhaṇe tesaj cittaj uppajjati na nirujjhati, nirujjhissati ceva uppajjissati ca. Yassa va pana cittassa nirujjhissati na uppajjissati, tassa cittaj uppajjati na nirujjhati? Āmantā.

Y. e. na uppaj., niruj., t. e. na nirujjhissati uppajjissatī? No. Y. v. p. e. na nirujjhissati . . . Natthi.

Y. e. uppaj., t. e. uppānan ti? Āmantā. Y. v. p. e. uppānaj, t. e. uppajjatī? Cittassa bhangakkhaṇe tesaj e. uppānaj, no ca tesaj e. uppaj.; cittassa uppādakkhaṇe tesaj e. uppānāñ ceva uppaj. ca.

Y. e. na uppaj., t. e. na uppānan ti? Cittassa bhangakkhaṇe tesaj e. na uppaj., no ca tesaj e. na uppānaj;

¹ K. and B. omit this phrase but insert note: (etena upāyena [Br. yāva] saraṇa-araṇā uddharitabbā.)

² Puggalavāra.

nirodhasamāpānnānāj asaññāsattānāj tesaj c. na ceva uppaj. na ca uppānāj. Y. v. p. c. na uppānāj . . . Āmantā.

Y. c. niruj., t. c. uppānan ti? Āmantā. Y. v. p. c. uppānāj, t. c. nirujjhātī? Cittassa uppādakkhane tesaj c. uppānāj, no ca tesaj c. niruj.; cittassa bhangakkhane tesaj c. uppānāñ ceva niruj. ca.

Y. c. na niruj. t. c. na uppānan ti? Cittassa uppādakkhane tesaj c. na niruj., no ca tesaj c. na uppānāj; nirodhasamāpānnānāj asaññāsattānāj tesaj c. na ceva niruj. na ca uppānāj. Y. v. p. c. na uppānāj . . . Āmantā.

Y. c. uppaj., t. c. uppajjīthā? Āmantā. Y. v. p. c. uppajjīthā . . . Cittassa bhangakkhane nirodhasamāpānnānāj tesaj c. uppajjīthā, no ca tesaj c. uppaj.; cittassa uppādakkhane tesaj c. uppajjīthā ceva uppaj. ca.

Y. c. na uppaj., t. c. na uppajjīthā? Uppajjīthā. Y. v. p. c. na uppajjīthā . . . Natthi.

Y. c. uppaj., t. c. uppajjissatī? Paechimacittassa uppādakkhane tesaj c. uppaj., no ca tesaj c. uppajjissati; itaresaj cittassa uppādakkhane tesaj c. uppaj. ceva uppajjissati ca. Y. v. p. c. uppajjissati . . . Cittassa bhangakkhane nirodhasamāpānnānāj asaññāsattānāj tesaj c. uppajjissati, no ca tesaj c. uppaj.; cittassa uppādakkhane tesaj c. uppajjissati ceva uppaj. ca.

Y. c. na uppaj., t. c. na uppajjissatī? Cittassa bhangakkhane nirodhasamāpānnānāj asaññāsattānāj tesaj c. na uppaj., no ca tesaj c. na uppajjissati; pacchimacittassa bhangakkhane tesaj c. na ceva uppaj. na ca uppajjissati. Y. v. p. c. na uppajjissati . . . Paechimacittassa uppādakkhane tesaj c. na uppajjissati, no ca tesaj c. na uppaj.; pacchimacittassa bhangakkhane tesaj c. na ceva uppajjissati na ca uppaj.

Y. c. uppajjīthā, t. c. uppajjissatī? Paechimacittassa bhangakkhane¹ tesaj c. uppajjīthā, no ca tesaj c. uppaj.

¹ Br. substitutes samāngināj.

jissati ; itaresan¹ e. uppajjitha ceva uppajjissanti ca. Y. v. p. e. uppajjissati . . . Āmantā.

Y. e. na uppajjitha, t. e. na uppajjissatiti ? Natthi. Y. v. p. e. na uppajjissati . . . Uppajjitha.

Y. e. niruj., t. e. nirujjhithati ? Āmantā. Y. v. p. e. nirujjhitha . . . Cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānay asaññasattānay tesay e. nirujjhitha, no ca tesay e. niruj.; cittassa bhāgakkhaṇe tesay e. nirujjhitha ceva niruj. ca.

Y. e. na niruj., t. e. na nirujjhithāti ? Nirujjhitha. Y. v. p. e. na nirujjhitha . . . Natthi.

Y. e. niruj., t. e. nirujjhissatiti ? Pacchimacittassa bhāgakkhaṇe tesay e. niruj., no ca tesay e. nirujjhissati ; itaresay cittassa bhāgakkhaṇe tesay e. niruj. ceva nirujjhissati ca. Y. v. p. e. nirujjhissati . . . Cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānay asaññasattānay tesay e. nirujjhissati, no ca tesay e. niruj., cittassa bhāgakkhaṇe tesay e. nirujjhissati ceva niruj. ca.

Y. e. na niruj., t. e. na nirujjhissatiti ? Nirujjhissati. Y. v. p. e. na nirujjhissati . . . Niruj.

Y. e. nirujjhitha, t. e. nirujjhissatiti ? Pacchimacittassa bhāgakkhaṇe tesay e. nirujjhitha, no ca tesay e. nirujjhissati ; itaresay² e. nirujjhitha ceva nirujjhissati ca. Y. v. p. e. nirujjhissati . . . Āmantā.

Y. e. na nirujjhitha, t. e. na nirujjhissatiti ? Natthi. Y. v. p. e. na nirujjhissati . . . Nirujjhitha.

Y. e. uppaj., t. e. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. e. nirujjhitha . . . Cittassa bhāgakkhaṇe nirodhasamāpannānay asaññasattānay tesay e. nirujjhitha, no ca tesay e. uppaj.; cittassa uppādakkhaṇe tesay e. nirujjhitha ceva uppaj. ca.

Y. e. na uppaj., t. e. na nirujjhithāti ? No.³ Y. v. p. e. na nirujjhitha . . . Natthi.

Y. e. uppaj., t. e. nirujjhissatiti ? Āmantā. Y. v. p. e.

¹ Br. *inserts* tesay.

² Br. *inserts* tesay.

³ Br. *substitutes* nirujjhitha.

nirujjhissati . . . Cittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpannānaj aṣaññasattānaj tesaj c. nirujjhissati, no ca tesaj c. uppaj.; cittassa uppādakkhaṇe tesaj c. nirujjhissati ceva uppaj. ca.

Y. c. na uppaj., t. c. na nirujjhissatī? Cittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpannānaj aṣaññasattānaj tesan c. na uppaj., no ca tesaj c. na nirujjhissati; pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaj c. na ceva uppaj. na ca nirujjhissati. Y. v. p. c. na nirujjhissati . . . Āmantā.

Y. c. uppajjitha, t. c. nirujjhissatī? Pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaj c. uppajjitha, no ca tesaj c. nirujjhissati; itaresaj¹ c. uppajjitha ceva nirujjhissati ca. Y. v. p. c. nirujjhissati . . . Āmantā

Y. c. na uppajjitha, t. c. na nirujjhissatī? Natthi. Y. v. p. c. na nirujjhissati . . . Uppajjitha.

Y. c. uppaj., t. c. na nirujjhati? Āmantā. Y. v. p. c. na niruj. . . Nirodhasamāpannānaj aṣaññasattānaj tesaj c. na niruj., no ca tesaj c. uppaj.; cittassa uppādakkhaṇe tesaj c. na niruj. ceva uppaj. ca.

Y. c. na uppaj., t. c. nirujjhati? Nirodhasamāpannānaj aṣaññasattānaj tesaj c. na uppaj., no ca tesaj c. niruj.; cittassa bhangakkhaṇe tesaj ca na uppaj. ceva niruj. ca. Y. v. p. c. niruj. . . Āmantā.

Y. c. uppajjamānaj, t. c. uppānan ti? Āmantā. Y. v. p. c. uppānanaj . . . Cittassa bhangakkhaṇe tesaj c. uppānaj, no ca tesaj c. uppajjamānaj; cittassa uppādakkhaṇe tesaj c. uppānaj ceva uppajjamānaj ca.

Y. c. na uppajjamānaj, t. c. na uppānan ti? Cittassa bhangakkhaṇe tesaj c. na uppajjamānaj, no ca tesaj c. na uppānaj; nirodhasamāpannānaj aṣaññasattānaj tesaj c. na ceva uppajjamānaj na ca uppānaj. Y. v. p. c. na uppānaj . . . Āmantā.

Y. c. nirujjhāmānaj, t. c. uppānan ti? Amantā. Y. v. p. c. uppānaj . . . Cittassa uppādakkhaṇe tesaj c. uppānaj, no ca tesaj c. nirujjhāmānaj; cittassa bhangakkhaṇe tesaj c. uppānaj ceva nirujjhāmānaj ca.

¹ Br. *inserts* tesaj.

Y. e. na nirujjhamañay, t. e. na uppannañ ti? Cittassa uppādakkhañe tesay e. na nirujjhamañay, no ca tesay e. na uppannañ; nirodhasamāpānnañay asaññasattānay tesay e. na ceva nirujjhamañay na ca uppannañ. Y. v. p. e. na uppannañ . . . Āmantā.

Y. e. uppannañ, t. e. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. e. uppajjitha . . . Nirodhasamāpānnañay asaññasattānay tesay e. uppajjitha, no ca tesay e. uppannañ; cittasaman-ginay tesay e. uppajjitha ceva uppannañ ca.

Y. e. uppannañ t. e. uppajjissatī? Pacchimacittasam-anginay tesay e. uppannañ, no ca tesay e. uppajjissati; itaresay cittasamanginay tesay e. uppannañ ceva uppaj-jissati ca. Y. v. p. e. uppajjissati . . . Nirodhasamā-pānnañay asaññasattānay tesay e. uppajjissati, no ca tesay e. uppannañ; cittasamanginay tesay e. uppajjissati ceva uppannañ ca.

Y. e. na uppannañ, t. e. na uppajjithāti? Uppajjitha.

Y. v. p. e. na uppajjitha . . . Natthi.

Y. e. na uppannañ, t. e. na uppajjissatī? Uppajjissati.

Y. v. p. e. na uppajjissati . . . Natthi.¹

Y. e. uppajjitha, no ca t. e. uppannañ, t. e. uppajjis-satī? Āmantā. Y. v. p. e. uppajjissati, no ca t. e. uppannañ, t. e. uppajjithāti? Āmantā.

Y. e. na uppajjitha, no ca t. e. na uppannañ, t. e. na uppajjissatī? Natthi. Y. v. p. e. na uppajjissati, no ca t. e. na uppannañ, t. e. na uppajjithāti? Uppajjitha.

Uppannañ uppajjamānan ti? Bhangakkhañe uppannañ, no ca uppajjamānay; uppādakkhañe uppajjamānañ ceva uppannañ ca. Uppajjamānay uppannañ ti? Āmantā.

Niruddhañ nirujjhamañan ti? No. Nirujjhamañay niruddhan ti? No.²

Na uppannañ na uppajjamānan ti? Āmantā. Na uppajjamānay na uppannañ ti? Bhangakkhañe na uppajjamānay, no ca na uppannañ; atītīnāgatañ cittay na ceva uppajjamānañ na ca uppannañ.

¹ Br. substitutes Uppannañ.

² Br. places this pair after the next pair.

Na niruddhay na nirujjhamañan ti? Bhangakkhañe na niruddhay, no ca na nirujjhamañay; uppādakkhañe anāgatañ ca e. na ceva niruddhay na ca nirujjhamañay. Na nirujjhamañay na niruddhan ti? Atitay e. na nirujjhamañay, no ca na niruddhay; uppādakkhañe anāgatañ ca e. na ceva nirujjhamañay na ca niruddhay.

Y. e. uppajjamānay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay, nirujjhamañay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay t. cittan ti? Bhangakkhañe cittay uppādakkhañe vitikkantay bhangakkhañay avitikkantay, atitay e. uppādakkhañay ca vitikkantay bhangakkhañay ca vitikkantay. Y. v. p. e. nirujjhamañay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay, uppajjamānay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay t. cittan ti? Atitay cittay.

Y. e. na uppajjamānay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay, na nirujjhamañay khañay khañay vitikkantay atikkantakālay t. cittan ti? Uppādakkhañe e. anāgatañ ca cittay.¹ Y. v. p. e. na nirujjhamañay khañay . . . atikkantakālay na uppajjamānay khañay . . . atikkantakālay t. cittan ti? Atitānāgatañ cittay.²

Yaj³ e. uppaj. na niruj., taj e. nirujjhissati na uppajjissatiti? Āmantā. Yaj v. p. e. nirujjhissati na uppajjissatiti . . . Āmantā.

Y. e. na uppaj. niruj., t. e. na nirujjhissati uppajjissatiti? No. Y. v. p. e. na nirujjhissati uppajjissatiti . . . Natthi.

Y. e. uppaj., t. e. uppannañ ti? Āmantā. Y. v. p. e. uppannañ . . . Bhangakkhañe e. uppannañ, no ca taj e. uppaj.; uppādakkhañe e. uppannañ ceva uppaj. ca.

Y. e. na uppaj., taj e. na uppannañ ti? Bhangakkhañe

¹ Br. uppādakkhañe anāgatañ e.

² Br. omits and inserts Bhangakkhañe e. bhangakkhañay avitikkantay no ca uppādakkhañay avitikkantay; uppādakkhañe anāgatañ ca e. bhangakkhañay ca avitikkantay uppādakkhañay ca avitikkantay.

³ Dhammavāra. For Y. t. now read yañ, taj.

e na uppaj., no ca taj e. na uppannay; atitānāgataj e. na ceva uppaj. na ca uppannay. Y. v. p. e. na uppannay . . . Amantā.

Y. e. niruj., taj e. uppannañ ti? Amantā. Y. v. p. e. uppannañ . . . Uppādakkhañe e. uppannañ, no ca taj e. niruj.; bhangakkhañe e. uppannañ ceva niruj. ca.

Y. e na niruj., taj e. na uppannañ ti? Uppādakkhañe e. na niruj., no ca taj e. na uppannañ; atitānāgataj e. na ceva niruj. na ca uppannay. Y. v. p. e. na uppannay . . . Amantā.

Y. e. uppaj., taj e. uppajjithāti? No. Y. v. p. e. uppajjitha . . . No.

Y. e. na uppaj., t. e. na uppajjithāti? Atitaj e. na uppaj. no ca taj e. na uppajjitha; bhangakkhañe anāgataj e. na ceva uppaj. na ca uppajjitha. Y. v. p. e. na uppajjitha . . . Uppādakkhañe e. na uppajjitha, no ca taj e. na uppaj.; bhangakkhañe anāgataj e. na ceva uppajjitha na ca uppaj.

Y. e. uppaj. taj e. uppajjissatī? No. Y. v. p. e. uppajjissati . . . No.

Y. e. na uppaj., taj e. na uppajjissatī? Anāgatañ e. na uppaj., no ca taj e. na uppajjissati; bhangakkhañe atitaj e. na ceva uppaj., na ca uppajjissati. Y. v. p. e. na uppajjissati . . . Uppādakkhañe e. na uppajjissati, no ca taj e. na uppaj.; bhangakkhañe atitaj e. na ceva uppajjissati na ca uppaj.

Y. e. uppajjitha, taj e. uppajjissatī? No. Y. v. p. e. uppajjissati . . . No.

Y. e. na uppajjitha, taj e. na uppajjissatī? Anāgatañ e. na uppajjitha, no ca taj e. na uppajjissati; uppādakkhañe¹ e. na ceva uppajjitha na ca uppajjissati. Y. v. p. e. na uppajjissati . . . Atitaj e. na uppajjiesati, no ca taj e. na uppajjitha; uppādakkhañe¹ e. na ceva uppajjissati na ca uppajjitha.

Y. e. niruj., taj e. nirujjhithāti? No. Y. v. p. e. nirujjhitha . . . No.

¹ Br. substitutes pacuppannañ.

Y. c. na niruj., taŋ c. na nirujjhiththāti? Atitaŋ c. na niruj., no ca taŋ c. na nirujjhiththa; uppādakkhaṇe anāgataŋ ca c. na ceva niruj. na ca nirujjhiththa. Y. v. p. c. na nirujjhiththa . . . Bhangakkhaṇe c. na nirujjhiththa, no ca taŋ c. na niruj.; uppādakkhaṇe anāgataŋ ca c. na ceva nirujjhiththa na ca niruj.

Y. c. niruj.. taŋ c. nirujjhissatiti? No. Y. v. p. c. nirujjhissati . . . No.

Y. c. na niruj., taŋ c. na nirujjhissatiti? Uppādakkhaṇe anāgataŋ ca c. na niruj., no ca taŋ c. na nirujjhissati; atitaŋ c. na ceva niruj. na ca nirujjhissati. Y. v. p. c. na nirujjhissati . . . Bhangakkhaṇe c. na nirujjhissati, no ca taŋ c. na niruj., atitaŋ c. na ceva nirujjhissati na ca niruj.

Y. c. nirujjhiththa, taŋ c. nirujjhissatiti? No. Y. v. p. c. nirujjhissati . . . No.

Y. c. na nirujjhiththa, taŋ c. na nirujjhissatiti? Uppādakkhaṇe anāgataŋ ca c. na nirujjhiththa, no ca taŋ c. na nirujjhissati; bhangakkhaṇe c. na ceva nirujjhiththa, na ca nirujjhissati. Y. v. p. c. na nirujjhissati . . . Atitaŋ c. na nirujjhiseati, no ca taŋ c. na nirujjhiththa; bhangakkhaṇe c. na ceva nirujjhissati na ca nirujjhiththa.

Y. c. uppaj., taŋ c. nirujjhiththāti? No. Y. v. p. c. nirujjhiththa . . . No.

Y. c. na uppaj., taŋ c. na nirujjhiththāti? Atitaŋ c. na uppaj., no ca taŋ c. na nirujjhiththa; bhangakkhaṇe anāgataŋ ca c. na ceva uppaj. na ca nirujjhiththa. Y. v. p. c. na nirujjhiththa . . . Uppādakkhaṇe c. na nirujjhiththa, no ca taŋ c. na uppaj.; bhangakkhaṇe anāgataŋ ca c. na ceva nirujjhiththa na ca uppaj.

Y. c. uppaj., taŋ c. nirujjhissatiti? Āmantā. Y. v. p. c. nirujjhissati . . . Anāgataŋ c. nirujjhissati, no ca taŋ c. uppaj.; uppādakkhaṇe c. nirujjhiseati ceva uppaj. ca.

Y. c. na uppaj., taŋ c. na nirujjhissatiti? Anāgataŋ c. na uppaj., no ca taŋ c. na nirujjhissati; bhangakkhaṇe atitaŋ ca c. na ceva uppaj. na ca nirujjhissati. Y. v. p. c. na nirujjhissati . . . Āmantā.

Y. e. uppajjittu, taj e. nirujjhissatī? No. Y. v. p. e. nirujjhissati . . . No.

Y. e. na uppajjittu, taj e. na nirujjhissatī? Uppādak-khāne anagatāg e. na uppajjittu, no e. na taj e. na nirujjhissati; bhangakkhaṇe e. na ceva uppajjittu na e. nirujjhissati. Y. v. p. e. na nirujjhissati . . . Atitaj e. na nirujjhissati, no e. taj e. na uppajjittu; bhangak-khāne e. na ceva nirujjhissati na e. uppajjittu.

Y. e. uppajjati, taj e. na nirujjhātī? Āmantā. Y. v. p. e. na niruj. . . Āmantā.¹

Y. e. na uppaj., taj e. nirujjhātī? No.² Y. v. p. e. niruj. . . Āmantā.

Y. e. uppajjamānay, taj e. uppannān ti? Āmantā. Y. v. p. e. uppannay, taj e. uppajjamānān ti? Bhangakkhaṇe e. uppannay, no e. taj e. uppajjamānay; uppādakkhaṇe e. uppannay ceva uppannānān e.

Y. e. na uppajjamānay, taj e. na uppannān ti? Bhangakkhaṇe e. na uppajjamānay, no e. taj e. na uppannay; atitānāgatāg e. na ceva uppajjamānay na e. uppannay. Y. v. p. e. na uppannay . . . Āmantā.

Y. e. nirujjhāmānay, taj e. uppannān ti? Āmantā. Y. v. p. e. uppannay. . . Uppādakkhaṇe e. uppannay, no e. taj e. nirujjhāmānay; bhangakkhaṇe e. uppannān ceva nirujjhāmānān e.

Y. e. na nirujjhāmānay, taj e. na uppannān ti? Uppādakkhaṇe e. na nirujjhāmānay, no e. taj e. na uppannay; atitānāgatāg e. na ceva nirujjhāmānay; na e. uppannay. Y. v. p. e. na uppannay . . . Āmantā.

Y. e. uppannay, taj e. uppajjittī? No. Y. v. p. e. uppajjittu . . . No.

Y. e. uppannay, t. e. uppajjissatī? No. Y. v. p. e. uppajjissati . . . No.

Y. e. na uppannay, t. e. na uppajjittī? Atitaj e. na

¹ Br. omits and inserts atitānāgatāg e. na niruj., no e. taj e. uppaj.; uppādakkhaṇe e. na niruj. ceva uppaj. ca.

² Br. omits and inserts atitānāgatāg e. na uppaj., no e. taj e. niruj.; bhangakkhaṇe e. na uppaj. ceva, niruj. ca.

uppannay, no ca tay c. na uppajjitha; anāgataj c. na ceva uppannay na ca uppajjitha. Y. v. p. c. na uppajjitha, t. c. na uppannān ti? Paccuppannay c. na uppajjitha, no ca tay c. na uppannay; anāgataj c. na ceva uppajjitha na ca uppannay.

Y. c. na uppannay, t. c. na uppajjissatiti? Anāgataj c. na uppannay, no ca tay c. na uppajjissati; atitay c. na ceva uppannay na ca uppajjissati. Y. v. p. c. na uppajjissati . . . Paccuppannay c. na uppajjissati, no ca tay c. na uppannay; atitay c. na ceva uppajjissati na ca uppannay.

Y. c. uppajjitha, no ca tay c. uppannay, tay c. uppajjissatiti? No. Y. v. p. c. uppajjissati, no ca t. c. uppannay, t. c. uppajjithāti? No.

Y. c. na uppajjitha, no ca tay c. na uppannay, tay c. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. c. na uppajjissati, no ca tay c. na uppannay, t. c. na uppajjithāti? Āmantā.

Uppannay uppajjamānan ti? Bhangakkhaṇe uppannay, no ca uppajjamānay; uppādakkhaṇe uppannāñ ceva uppajjamānāñ ca. Uppajjamānay uppannān ti? Āmantā.

Niruddhāy nirujjhāmānan ti? No. Nirujjhāmānay niruddhan ti? No.¹

Na uppannay na uppajjamānan ti? Āmantā. Na uppajjamānay na uppannān ti? Bhangakkhaṇe na uppajjamānay, no ca na uppannay; atitānagataj c. na ceva uppajjamānay na ca uppannay.

Na niruddhāy na nirujjhāmānan ti? Bhangakkhaṇe na niruddhāy, no ca na nirujjhāmānay; uppādakkhaṇe anāgataj ca c. na ceva niruddhāy na ca nirujjhāmānay. Na nirujjhāmānay na niruddhan ti? Atitay c. na nirujjhāmānay, no ca na niruddhāy; uppādakkhaṇe anāgataj ca c. na ceva nirujjhāmānay na ca niruddhāy.

Y. c. uppajjamānay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakālāy, nirujjhāmānay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakālāy tay cittan ti? Bhangakkhaṇe c. uppādakkhaṇay vitikkantay bhangakkhaṇay avitikkantay, atitay c.

¹ Br. places this pair after the next pair.

uppādakkhaṇay ea vitikkantay bhangakkhaṇay ea vitikkantay. Y. v. p. e. nirujjhamaṇay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakalay, uppajjamāṇay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakalay taj cittan ti? Atitay cittay.

Y. e. na uppajjamāṇay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakalay, na nirujjhamaṇay khaṇay khaṇay vitikkantay atikkantakalay taj cittan ti? Uppādakkhaṇe anāgataj e. Y. v. p. e. na nirujjhamaṇay khaṇay . . . atikkantakalay, na uppajjamāṇay khaṇay . . . atikkantakalay taj cittan ti? Atitānāgataj cittay.¹

Yassa² yaj e. uppaj. na niruj., t. taj e. nirujjhissati na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. yaj e. nirujjhissati na uppajjissati, t. t. e. uppaj. na niruj. ti? Āmantā.

Y. yaj e. na uppaj. niruj., t. taj e. na nirujjhissati, uppajjissatiti? No. Y. v. p. yaj e. na nirujjhissati uppajjissati . . . Natthi.

Y. yaj e. uppaj., t. taj e. uppānan ti? Āmantā. Y. v. p. yaj e. uppānay. . . . Bhangakkhaṇe e. uppānay no ea t. taj e. uppaj.; uppādakkhaṇe e. uppānay ceva uppaj. ea.

Y. yaj e. na uppaj., t. taj e. na uppānan ti? Bhangakkhaṇe e. na uppaj., no ea t. taj e. na uppānay; atitānāgataj e. na ceva uppaj. na ea uppānay. Y. v. p. yaj e. na uppānay . . . Āmantā.

Y. yaj e. niruj., t. taj e. uppānan ti? Āmantā. Y. v. p. yaj e. uppānay . . . Uppādakkhaṇe e. uppānay, no ea t. taj e. niruj.; bhangakkhaṇe e. uppānay ceva niruj. ea.

Y. yaj e. na niruj., t. taj e. na uppānan ti? Uppādakkhaṇe e. na niruj., no ea t. taj e. na uppānay; atitā-

¹ Br. omits and inserts bhangakkhaṇe e. bhangakkhaṇay avitikkantay; no ea uppādakkhaṇay avitikkantay, uppādakkhaṇe anāgatañ ea e. bhangakkhaṇañ ea avitikkantay uppādakkhaṇañ ea avitikkantay.

² Puggala-dhammavāra; t.=tassa.

nāgataj c. na ceva niruj. na ca uppannaŋ. Y. v. p. yaŋ c. na uppannaŋ . . . Āmantā.

Y. yaŋ c. uppaj., t. taj c. uppajjithāti? No. Y. v. p. y. c. uppajjitha . . . No.

Y. y. c. na uppaj., t. taj c. na uppajjithāti? Atitaj c. na uppaj., no ca t. taj c. na uppajjitha; bhangakkhaŋe anāgataj ca c. na ceva uppaj. na ca uppajjitha. Y. v. p. yaŋ c. na uppajjitha . . . Uppādakkhaŋe c. na uppajjitha, no ca t. taj c. na uppaj.; bhangakkhaŋe anāgataj ca c. na ceva uppajjitha, na ca uppaj.

Y. yaŋ c. uppaj., t. taj c. uppajjissatī? No. Y. v. p. yaŋ c. uppajjissati . . . No.

Y. y. c. na uppaj., t. taj c. na uppajjissatī? Anāgataj c. na uppaj., no ca t. taj c. na uppajjissati; bhangakkhaŋe atitaj ca c. na ceva uppaj., na ca uppajjissati. Y. v. p. yaŋ c. na uppajjissati . . . Uppādakkhaŋe c. na uppajjissati, no ca t. taj c. na uppaj.; bhangakkhaŋe atitaj ca c. na ceva uppajjissati na ca uppaj.

Y. yaŋ c. uppajjitha, t. taj c. uppajjissatī? No. Y. v. p. yaŋ c. uppajjissati . . . No.

Y. yaŋ c. na uppajjitha, t. taj c. na uppajjissatī? Anāgataj c. na uppajjitha, no ca t. taj c. na uppajjissati; bhangakkhaŋe¹ c. na ceva uppajjitha na ca uppajjissati. Y. v. p. yaŋ c. na uppajjissati . . . Atitaj c. na uppajjissati, no ca t. taj c. na uppajjitha; bhangakkhaŋe² c. na ceva uppajjissati na ca uppajjitha.

Y. yaŋ c. niruj. t. taj c. nirujjhithāti? No. Y. v. p. y. c. nirujjhitha . . . No.

Y. yaŋ c. na niruj., t. taj c. na nirujjhithāti? Atitaj c. na niruj., no ca t. taj c. na nirujjhitha; uppādakkhaŋe anāgataj ca c. na ceva niruj. na ca nirujjhitha. Y. v. p. yaŋ c. na nirujjhitha, t. taj c. na nirujjhātī? Bhangakkhaŋe c. na nirujjhitha, no ca t. taj c. na niruj.; uppādakkhaŋe anāgataj ca c. na ceva nirujjhitha na ca niruj.

¹ Br. *substitutes* paccuppannaŋ.

² S. Br. *substitute* paccuppannaŋ.

Y. yaj e. niruj., t. taj e. nirujjhissatiti? No. Y. v. p. yaj e. nirujjhissati . . . No.

Y. yaj e. na niruj., t. taj e. na nirujjhissatiti?
¹ Anāgataj e. na niruj., no ea t. taj e. na nirujjhissatiti; uppādakkhaṇe² atitaj ea e. na eova niruj. na ea nirujjhissati. Y. v. p. e. nirujjhissati, t. taj e. na nirujjhātiti? Bhangakkhaṇe e. na nirujjhissati, no ea t. taj e. na niruj.; atitaj e. na eova nirujjhissati na ea niruj.

Y. yaj e. nirujjhīttha, t. taj e. nirujjhissatiti? No. Y. v. p. yaj e. nirujjhissati . . . No.

Y. y. e. na nirujjhīttha, t. taj e. na nirujjhissatiti?
¹ Anāgataj e. na nirujjhīttha, no ea t. taj e. na nirujjhissati; bhangakkhaṇe e. na eova nirujjhīttha na ea nirujjhissati. Y. v. p. yaj e. na nirujjhissati, t. taj e. na nirujjhītthāt? Atitaj e. na nirujjhissati, no ea t. taj e. na nirujjhīttha; bhangakkhaṇe e. na eova nirujjhissati na ea nirujjhīttha.

(*Yassa-cittake salabhāgena³ niddittho,⁴ yaj-cittake ea yassa-yaj-cittake ea atthāhemu niddittho.⁵ Yassa sarāyaj cittag . . . pe . . . kusalā dhamma, akusalā dhammā, abyakata dhammā, sulhāya vedanāya sampayuttā dhamma, dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā dhammā . . . pe . . . anidassana-sappatīghā dhammā, anidassana-sappatīghā dhammā, hetū dhammā, nahetū dhammā . . . pe . . . sarayā dhammā, arayā dhamma. Mālayamakay Cittayamakay Dhammayamakan ti tūpi Yamakāni yāva sarayā arayā gacchanti.)*

CITTAYAMAKAY⁶ NITTITĀN.

¹ Br. *inserts* Uppādakkhaṇe.

² Br. *omits*.

³ Br. °bhīvena.

⁴ Br. nidditthe.

⁵ K. anidassanāppatīghā.

⁶ S. *inserts* atthāmaj.

IX.

[DHAMMAYAMAKAÑ.]

PANNATTIVĀRO.

Uddesarāro.]

Kusalā kusalā dhammā, kusalā dhammā kusalā ? Akusalā akusalā dhammā, akusalā dhammā akusalā ? Abyākatā abyākatā dhammā, abyākatā dhammā abyākatā ?

Na kusalā na kusalā dhammā na kusalā dhammā na kusalā ? Na akusalā na akusalā dhammā, na akusalā dhammā na akusalā ? Na abyākatā na abyākatā dhammā, na abyakatā dhammā na abyākatā ?

Kusalā kusalā dhammā, dhammā akusalā dhammā ? Kusalā kusalā dhammā, dhammā abyākatā dhammā ?

Akusalā akusalā dhammā, dhammā kusalā dhammā ? Akusalā akusalā dhammā, dhammā abyākatā dhammā ? Abyākatā abyākatā dhammā, dhammā kusalā dhammā ? Abyākatā abyākatā dhammā, dhammā akusalā dhammā ?

Na kus. na kus. dh.,¹ na dh. na akus. dh. ? na kus. na kus. dh., na. dh. na abyākatā dh. ?

Na akus. na akus. dh., na dh. na kus. dh. ? Na akus. na akus. dh., na dh. na abyākatā dh. ? Na abyākatā na abyākatā dh., na dh. na kus. dh. ? Na abyākatā na abyakatā dh., na dh. na akus. dh. ?

Kus. dh., dh. kus. ? akus. dh., dh. akus. ? abyākatā dh., dh. abyā. ?²

¹ Kus., akus., dh. = kusalā, akusalā, dhammā respectively.

² Abyā = abyākatā.

Na kus. na dh., na dh. na kus. ? Na akus. na dh., na dh. na akus. ? Na abyā. na dh., na db. na abyā. ?

Kus. dh., dh. akus. ? Kus. dh., dh. abyā. ? Akus. dh., dh. kus. ? Akus. dh., dh. abyā. ? Abyā. dh., dh. kus. ? Abyā. dh. dh. akus. ?

Na kus. na dh., na dh. na akus. ? Na kus. na dh., na dh. na abyā. ? Na akus. na dh., na dh. na kus. ? Na akus. na dh., na dh. na abyā. ? Na abyā. na dh. na dh. na akus. ? Na abyā. na dh. na dh. na akus. ?

Uddesavāraṇy [niṭṭhitay].¹

[Niddesarāra.]

Kusalā kusalā dhamma ti? Āmantā. Kus. dh. kusalā ti? Āmantā. (So for akusalā and abyākatā dhammā.)

Na kus. na kus. dhammā ti? Āmantā. Na kus. dh. na kusalā ti? Āmantā. Na akus. na akus. dh. ti? Āmantā. Na akus. dh. na akusalā ti? Āmantā. (So for abyākatā.)

Kus. kus. dh. ti? Āmantā. Dh. akus. dh. ti? Akus. dh. dh. ceva akus. dh. ca; avasesā dh., na akus. dh.

Kus. kus. dh. ti? Āmantā. Dh. abyā. dh. ti? Abyā. dh. dh. ceva abyā. dh. ca; avasesā dh., na abyā. dh.

Akus. akus. dh. ti? Āmantā. Dh. kus. dh. ti? Kus. dh. dh. ceva kus. dh. ca; avasesā dh., na kus. dh. Akus. akus. dh. ti? Āmantā. Dh. abyā. dh. ti? Abyā. dh. dh. ceva abyā. dh. ca; avasesā dh., na abyā. dh. Abyā. abyā. dh. ti? Āmantā. Dh. kus. dh. ti? Kus. dh. dh. ceva kus. dh. ca; avasesā dh., na kus. dh. Abyā. abyā. dh. ti? Āmantā. Dh. akus. dh. ti? Akus. dh. dh. ceva akus. dh. ca; avasesā dh., na akus. dh.

Na kus. na kus. dh. ti? Āmantā. Na dh. na akus. dh. ti? Āmantā. Na kus. na kus. dh. ti? Āmantā. Na dh. na abyā. dh. ti? Āmantā. Na akus. na akus. dh. ti? Āmantā. Na dh. na kus. dh. ti? Āmantā. Na dh. na abyā. dh. ti? Āmantā. Na dh. na abyā. dh. ti?

¹ K. omits second word.

Āmantā. Na abyā. na abyā. dh. ti? Āmantā. Na dh. na kus. dh. ti? Āmantā. Na abyā. na abyā. dh. ti? Āmantā. Na dh. na akus. dh. ti? Āmantā.

Kus. dh. ti? Āmantā. Dh. kus. dh. ti? Kus. dh. dh. ceva kus. dh. ca; avasesā dh,¹ na kus. dh. (So for akusalā and abyakatā dhammā.)

Na kus. na dh. ti? Kusalaj ṭhapetvā avasesā dh., na kus. dh.; kusalañ ca dhamme ca ṭhapetvā avasesā na ceva kus. na ca dh. Na dh. na kus. dh. ti? Āmantā.

Na akus. na dh. ti? Akusalaj ṭhapetvā . . . (continue sa for kusalā. So for abyakatā).

Kus. dh. ti? Āmantā. Dh. akus. dh. ti? Akus. dh. dh. ceva akus. dh. ca; avasesā dh., na akus. dh.

Kus. dh. ti? Āmantā. Dh. abyā. dh. ti? Abyā. dh. dh. ceva abyā. dh. ca; avasesā dh., na abyā. dh.

Akus. dh. ti? Āmantā. Dh. kus. dh. ti? Kus. dh. dh. ceva kus. dh. ca; avasesā dh. na kus. Akus. dh. ti? Āmantā. Dh. abyā. dh. ti? Abyā. dh. dh. ceva abyā. dh. ca; avasesā dh., na abyā. dh. (So for abyakatā).

Na kus. na dh. ti? Kusalaj ṭhapetvā avasesā dh., na kus. dh., kusalañ ca dhamme ca ṭhapetvā avasesā na ceva kus. na ca dh. Na dh. na akus. dh. ti? Āmantā. Na kus. na dh. ti? Kusalaj ṭhapetvā avasesā dh. na kus. dh., kusalañ ca dhamme ca ṭhapetvā avasesā na ceva kus. na ca dh. Na dh. na abyā. dh. ti? Āmantā. Na akus. na dh. ti? Akusalaj ṭhapetvā avasesā dh., na akus. dh.; akusalañ ca dh. ca ṭhapetvā avasesā na ceva akus.² na ca dh. Na dh. na kus. dh. ti? Āmantā. Na akus. na dh. ti? Akusalaj ṭhapetvā avasesā dh., na akus. dh.; akusalañ ca dh. ca ṭhapetvā avasesā na ceva akus. na ca dh. Na dh. na abyā. dh. ti? Āmantā. (So for abyakatā.)

Niddesavāray³ [niṭṭhitaj].⁴

PANNATTIVĀRĀN NIṬṬHITĀN.

¹ S. omits. ² K. kusalaj, *doubtless a misprint.*

³ S. and Br. omit. ⁴ K. S. and Br. omit.

[PAVATTIVĀRO.

(a) *Uppadavāro.*]

1.

i. Yassa kusala dhammā uppajjanti, tassa akusalā dhammā uppajjantiti? No. Yassa vā pana akus. dh. uppajjanti, tassa kus. dh. uppajjantiti? No. Yassa kus. dh. uppajjanti, t. abyāktā dh. uppajjantiti? Arūpe kusalānañ uppādakkhaṇe tesaj kus. dh. uppajjanti, no ca tesaj abyā. dh. uppajjanti; pañcavokāre kusalānañ¹ uppādakkhaṇe tesaj kus. ca dh. uppajjanti, abyā. ca dh. uppajjanti. Y. v. p. abyā. dh. uppajjanti, tassa kus. dh. uppajjantiti? Sabbesaj uppajjantanañ² pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe *nirodhasamipannināñ asaññusattanāñ³ tesaj abyā. dh. uppajjanti, no ca tesaj kus. dh. uppaj. ;⁴ *pañcavokāre kusalānañ uppādakkhaṇe tesaj abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj.⁵

Y. akus. dh. uppaj., t. abyā. dh. uppajjantiti? Arūpe akusalānañ uppādakkhaṇe tesaj akus. dh. uppaj., no ca tesaj abyā. dh. uppaj., pañcavokare akusalānañ uppādakkhaṇe tesaj akus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. uppaj. Y. v. p. abyā. dh. uppaj. . . . Sabbesaj uppajjantanañ pavatte akusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe *nirodhasamipannināñ asaññusattanāñ⁶ tesaj abyā. dh. uppaj., no ca tesaj akus. dh. uppaj.; pañcavokāre akusalānañ uppādakkhaṇe tesaj abyā. ca dh. uppaj., akus. ca dh. uppaj.

ii. Yattha kus. dh. uppaj., tattha akus. dh. uppajjantiti? Āmantā. Yattha v. p. akus. dh. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha kus. dh. uppaj., t. abyā. dh. uppajjantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. uppaj. . . .

¹ S. substitutes akusa^o.

² Br. upapajj.^o always. ³ Br. omits * to *.

⁴ Uppaj. = uppajjanti throughout this Yamaka.

⁵ S. omits * to *. ⁶ Br. omits * to *.

⁷ Y. = yattha.

Asaññasatte t. abyā. dh. uppaj., no ca t. kus. dh. uppaj.; cañuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus. abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. uppajjantī? No. Yassa v. p. yattha akus. dh. uppaj. . . . No. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjantī? Arūpe kusalānañ uppādakkhañe tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. uppaj.; pañcavokāre kusalānañ uppādakkhañe tesaj t. kus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. uppaj. Y. v. p. y. abyā. dh. uppaj. . . . Sabbesaj uppajjantānañ pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhañe asaññasattānañ¹ tesaj t. abyā. dh. uppaj., no ca tesaj t. kus. dh. uppaj., pañcavokāre kusalānañ uppādakkhañe tesaj t. abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus. abyā.).

2.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., tassa akus. dh. na uppajjantī? Akusalānañ uppādakkhañe tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj akus. dh. na uppaj.; sabbesaj cittassa bhungakkhañe kusalavippayutta-akusalavippayuttacittassa uppādakkhañe nirodhasamāpannānañ asaññasattānañ tesaj kus. ca dh. na uppaj.. akus. ca dh. na uppaj. Yassa v. p. akus. dh. na uppaj. . . . Kusalānañ uppādakkhañe tesaj akus. dh. . . . (as in preceding reply). Yassa kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na uppajjantī? Sabbesaj uppajjantānañ pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhañe "nirodhasamāpannānañ asaññasattānañ" tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ pavatte cittassa bhungakkhañe arūpe akusalānañ uppādakkhañe tesaj kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppaj. Yassa v. p. abyā. dh. na uppaj.. t. kus. dh. na uppajjantī? Arūpe kusalānañ uppādakkhañe tesaj abyā. dh. na uppaj., no ca tesaj kus. dh. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ . . . (as in preceding reply).

¹ Br. omits.

* * Br. omits.

Yassa akus. dh. na uppaj., t. abyā dh. na uppajjantiti?
 Sabbesaj uppajjantānay pavatte akusalavippayuttacittassa
 uppādakkhaṇe *nirodhasamapannānay asaññasattānay*
 tesaj akus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na uppaj.;
 sabbesaj cavantānay . . . (as in preceding reply). Y. v. p.
 abyā. dh. na uppaj. . . . Arūpē akusalānay uppādak-
 khāṇe tesaj abyā. dh. na uppaj., no ca tesaj akus. dh. na
 uppaj.; sabbesaj cavantānay . . . (as in preceding reply).

ii. Yattha kus. dh. na uppaj., tattha akus. dh. na uppaj-
 jantiti? Āmanta. Yattha v. p. akus. dh. na uppaj. . . .
 Āmanta. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na
 uppajjantiti? Uppaj. Yattha v. p. abyā. dh. na uppaj., t.
 kus. dh. na uppajjantiti? Natthi . . . (so far akus. abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na
 uppajjantiti? Akusalānay uppādakkhaṇe tesaj t. kus. dh.
 na uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. na uppaj.; sabbesaj
 cittassa bhāngakkhaṇe kusalā-vippayutta-akusalavip-
 payutta-cittassa uppādakkhaṇe asaññasattānay tesaj t.
 kus. ca dh. na uppaj. akus. ca dh. na uppaj. Yassa v. p.
 yattim akus. dh. na uppaj. . . . Kusalānay uppādak-
 khāṇe tesaj t. akus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. kus. dh.
 na uppaj.; sabbesaj cittassa bhāngakkhaṇe kusalavip-
 payutta²-akusalavippayutta²-cittassa . . . (as in preceding
 reply).

Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t.
 abyā. dh. na uppajjantiti? Sabbesaj uppajjantānay
 pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasat-
 tānay¹ tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh.
 na uppaj.; sabbesaj cavantānay pavatte cittassa bhāng-
 akhaṇe arūpē akusalānay uppādakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh.
 na uppaj., abyā. ca dh. na uppaj. Yassa v. p. y. abyā. dh.
 na uppaj. . . . Arūpē kusalānay uppādakkhaṇe tesaj t.
 abyā. dh. na uppaj., no ca tesaj t. kus. dh. na uppaj.;
 sabbesaj cavantānay . . . (as in preceding reply. So also
 for akus. abyā.).

* * Br. omits.

¹ Br. inverts order.

² Br. omits.

3.

i. Yassa kus. dh. uppajjittha, tassa akusalā¹ dh. uppajjitthāti? Āmantā. Yassa v. p. akus. dh. uppajjittha . . . Āmantā . . . (so for kus. abyā., and akus. abyā.).

ii. Yattha kus. dh. uppaj.,² tattha akus. dh. uppajjitthāti? Āmantā. Yattha v. p. akus. dh. uppaj. . . . Āmantā. Yattha kus. dh. uppaj., tattha abyā. dh. uppajjitthāti? Āmantā. Yattha v. p. abyā. dh. uppaj. . . . Asaññasatte tattha abyā. dh. uppaj., no ca t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. uppajjitthāti? Āmantā. Yassa v. p. yattha akus. dh. uppaj. . . . Sudhāvāsānaj dutiye akus. citte vattamāne tesaj tattha akus. dh. uppaj., no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. akus. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. uppaj. . . . Sudhāvāsānaj dutiye citte vattamāne asaññasattānaj tesaj tattha abyā. dh. uppaj., no ca tesaj tattha kus. dh. uppaj.; itaresaj . . . (as in preceding pair). Y. y. akus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. uppaj. . . . Sudhāvāsānaj dutiye . . . (as in preceding pair, substituting akus.).

4.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na uppajjitthāti? Natthi. Yassa v. p. akus. dh. na uppaj. . . . Natthi . . . (so for kus. abyā., akus. abyā.).

ii. Yattha kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na uppaj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh.

¹ K.: abyakatā, doubtless a misprint.

² Uppaj. now = uppajjittha.

uppajjithati? Uppaj. Y. v. p. abyā. dh. na uppaj. . . .
Nathī . . . (so *na* akus. abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na uppajjithati? Suddhāvāsānay dutiye akusale citte vattamāne tesay tathā kus. dh. na uppaj. no ca tesay t. akus. dh. na uppaj.: suddhāvāsāy¹ uppajjantānay² asaññāsatānay tesay t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na uppaj. Y. v. p. y. akus. dh. na uppaj. . . . Āmantā.
Y. y. kus. dh. na uppaj.. t. t. abyā. dh. na uppajjithati? Suddhāvāsānay dutiye citte vattamāne asaññāsatānay tesay t. kus. dh. na uppaj., no ca tesay t. abyā. dh. na uppaj. ; suddhāvāsānay³ * uppattieittassa uppādakkhaṇe⁴ tesay t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppajjitha.⁵ Y. v. p. y. abyā. dh. na uppajjitha, t. t. kus. dh. na uppajjithati? Āmantā. Y. y. akus. dh. na uppajjithati? Suddhāvāsānay dutiye citte vattamāne . . . (as in preceding pair).

5.

i. Yassa kus. dh. uppajjissanti, t. akus. dh. uppajjissantiti? Yassa cittassa anantaraū aggamuggay paṭilabhisanti. tesay kus. dh. uppajjissanti, no ca tesay akus. dh. uppajjissanti; itaresay⁶ kus. ca dh. uppajjissanti, akus. ca dh. uppajjissanti. Y. v. p. akus. dh. uppajjissanti . . . Āmantā.

Y. kus. dh. uppaj..⁷ t. abyā. dh. uppajjissantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. uppaj. . . . Aggamuggasamanginay arahantānay tesay abyā. dh. uppaj., no ca tesay kus. dh. uppaj.: itaresay⁸ abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. Y. akus. dh. uppaj., t. abyā. dh. uppaj. . . . uppajjissantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. uppaj. . . .

¹ S. Br. *insert* dutiye citte vattamāne. Br. *has* suddhāvāsānay.

* * Br. *omits*.

² Br. *omits*.

³ K. *omits following sentence*.

⁴ Br. *inserts* tesay.

⁵ Uppaj. *now* = uppajjissanti.

Aggamaggasamanginaj arahantānaj y. cittassa anantara
aggamaggaj paṭilabhisanti tesaj abyā. dh. uppaj., no ca
tesaj akus. dh. uppaj.; itaresaj¹ abyā. ca . . . akus. ca
dh. uppaj.

ii. Yattha kus. dh. uppaj. t. akus. dh. uppajjissantiti? Āmantā. Yattha v. p. akus. dh. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha kus. dh. uppaj. t. abyā. dh. uppajjissantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. uppaj. . . . Asaññasatte t. abyā. dh. uppaj., no ca t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. . . . (*so for* akus. abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., t. t. akus. dh. uppajjissantiti? Catuvokāre pañcavokāre y. cittassa anantara
aggamaggaj paṭilabhisanti tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca
tesaj t. akus. dh. uppaj.; itaresaj¹ catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. uppaj. Y. v. p. y. akus. dh. uppaj. . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjissantiti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. uppaj. . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggasamanginaj arahantānaj asaññasattānaj tesaj t. abyā. dh. uppaj., no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; itaresaj¹ catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. abyā. ca dh. uppaj., kus. ca dh. uppaj. Y. y. akus. dh. uppaj. t. t. abyā. dh. uppajjissantiti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. uppaj. . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggasamanginaj arahantānaj y. cittassa anantara aggamaggaj paṭilabhisanti asaññasattānaj tesaj t. abyā . . . (*as for* abyā. akus.).

6.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., tassa akus. dh. na uppajjissantiti? Āmantā. Yassa v. p. akus. dh. na uppaj. . . . Yassa cittassa anantara aggamaggaj paṭilabhisanti, tesaj akus. dh. na uppaj., no ca tesaj kus. dh. na uppaj.; aggamaggasamanginaj arahantānaj tesaj akus. ca dh. na uppaj., kus. ca dh. na uppaj. Y. kus. dh. na

¹ Br. *inserts* tesaj.

² Br. *omits*.

uppaj., t. abyā. dh. na uppajjissantū? Aggamaggasamanginay arahantānay tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na uppaj.; pacchimacittasamanginay tesaj kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppaj. Y. v. p. abyā. dh. na uppaj. . . . Āmantā. Y. akus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na uppajjissantū? Aggamaggasamanginay arahantānay yassa cittassa anantara ugga-maggay paṭilabhiſſanti, tesaj akus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na uppaj.; pacchimacittasamanginay tesaj akus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppaj. Y. v. p. abyā. dh. na uppaj. . . . Āmantā.

ii. Yattha kus. dh. na uppaj. tattha akus. dh. na uppajjissantū? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na uppaj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na uppajjissantū? Uppaj. Y. v. p. abyā. dh. na uppaj. . . . Natthi . . . (*so far* akus. abyā.).

iii. Yassa yuttha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na uppajjissantū? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. na uppaj. . . . Catuvokare¹ pañcavokare¹ y. cittassa anantara aggamaggay paṭilabhiſſanti tesaj tattha akus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. kus. dh. na uppaj.; catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggasamanginay arahantānay asaññasattānay t. t. akus. ca dh. na uppaj., kus. ca dh. na uppaj.

Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na uppajjissantū? Catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggasamanginay arahantānay asaññasattānay tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca t. t. abyā. dh. na uppaj.; catuvokare¹ pañcavokare¹ pacchimacittasamanginay t. t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppaj. Y. v. p. abyā. dh. na uppaj. . . . Āwanta.

Y. y. akus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na uppajjissantū? Catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggasamanginay arahantānay y. cittassa anantara aggamaggay paṭilabhiſſanti asaññasattānay tesaj t. akus. dh. na uppaj., no ca . . . (*as for* kus abyā.).

¹ Br. omits.

7.

i. Yassa kus. dh. uppajjanti, tassa akus. dh. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. uppajjitha . . . Sabbesa¹ cittassa bhāgakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānāŋ asaññāsattānāŋ tesāŋ akus. dh. uppajjitha, no ca tesāŋ kus. dh. uppajjanti; kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ akus. ca dh. uppaj.² kus. ca dh. uppajjanti . . . (so also for kus., abyā.; akus. abyā.).

ii. Yattha kus. dh.² . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., t. t. akus. dh. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. uppajjitha . . . Catuvokāre³ pañcavokāre³ cittassa bhāgakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāŋ t. akus. dh. uppajjitha, no ca tesāŋ t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre³ pañcavokāre³ kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ t. akus. ca dh. uppajjitha, kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. uppajjitha . . . Catuvokāre³ pañcavokāre³ cittassa⁴ bhāgakkhaṇe kusalavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe asaññāsattānāŋ tesāŋ t. abyā. dh. uppajjitha, no ca tesāŋ t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre³ pañcavokāre kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ t. abyā. ca dh. uppajjitha, kus. ca dh. uppaj. . . . (as for akus. abyā.).

8.

i. Y. kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na uppajjithāti? Uppajjitha. Y. v. p. akus. dh. na uppajjitha . . . Natthi . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh.² . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na uppajjithāti? Catuvokāre³ pañcavokāre³ cittassa⁴ bhāgakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāŋ

¹ Uppaj. now = uppajjanti.

² Br. Yattha . . . pe . . .

³ Br. omits.

⁴ Br. inserts sabbesaŋ.

t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. na uppaj-jittha; suddhāvāsanaj uppatticittassa¹ bhangakkhaṇe¹ asaññasattānaj tesaj t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na uppajjittha. Y. v. p. y. akus. dh. na uppajjittha . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na uppajjitthā? Catuvokāre² pañcavokare² ³ cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. na uppajjittha; suddhāvāsanaj uppatticittassa⁴ bhangakkhaṇe² tesaj t. kus. ca dh. na uppaj. abyā. ca dh. na uppajjittha. Y. v. p. y. abyā. dh. na uppajjittha . . . Āmantā . . . (*so also for akus., abyā.*).

9.

i. Yassa kus. dh. uppaj., t. akus. dh. uppajjissantī? Aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantaraū aggamaṇī paṭilabhiṣanti tassa cittassa uppādakkhaṇe tesaj kus. dh. uppaj., no ca tesaj akus. dh. uppajjissanti; itaresaj kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. uppajjissanti. Y. v. p. akus. dh. uppajjissanti . . . ³Cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññasattānaj tesaj akus. dh. uppajjissanti, no ca tesaj kus. dh. uppaj. ; kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj akus. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj. Y. kus. dh. uppaj. t. abyā. dh. uppajjissantī? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. uppajjissanti . . . ³Cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññasattānaj tesaj abyā. dh. uppajjissanti, no ca tesaj kus. dh. uppaj. ; kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj abyā. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj. . . (*so for akus., abyā.*).

ii. Yattha kus. dh. . . *pr* . . .

¹ Br. omits, inserting *dutiye* *citte vattamāne*.

² Br. omits.

³ Br. inserts *sabbesaj.*

⁴ Br. substitutes *upapajjantānaj.*

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj. tassa tattha akus. dh. uppajjissantiti? Catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantara aggamaggaj paṭilabhisanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. uppajjissanti: itaresaj catuvokare¹ pañcavokare² kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. uppajjissanti. Yassa v. p. yattha akus. dh. uppajjissanti . . . Catuvokare¹ pañcavokare¹³ cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. akus. dh. uppajjissanti, no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; catuvokare¹ pañcavokare¹ kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj t. akus. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj.

Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjissantiti? Āmantū. Y. v. p. y. abyā. dh. uppajjissanti . . . Catuvokare¹ pañcavokare¹³ cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj tesaj t. abyā. dh. uppajjissanti, no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; catuvokare¹ pañcavokare¹ kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj t. abyā. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

10.

i. Yassa kus. dh. na uppaj. t. akus. dh. na uppajjissantiti?³ Cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññasattānaj tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj akus. dh. na uppajjissanti; aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānaj y. cittassa anantara aggamaggaj paṭilabhisanti t. cittassa bhangakkhaṇe tesaj kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na uppajjissanti. Y. v. p. akus. dh. na uppajjissanti . . . Aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantara aggamaggaj paṭilabhisanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesaj akus. dh. na uppajjissanti, no ca tesaj kus. dh. na uppaj.; aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānaj

¹ Br. omits.

² S. and Br. omit.

³ Br. inserts sabbesaj.

y. cittassa anantarā aggamaggay pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhaṇe tesay akus. ca dh. na uppajjissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na uppajjissantiti? Cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpunnānay asaññasattānay tesay kus. dh. na uppaj., no ca tesay abyā. dh. na uppajjissanti; pacchimacittasamanginay tesay kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppajjissanti. Y. v. p. abyā. dh. na uppajjissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na uppajjissantiti? ¹ Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesay t. kus. dh. na uppaj., no ca tesay t. akus. dh. na uppajjissanti; catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānay y. cittassa anantarā aggamaggay pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānay tesay t. kus. ca dh. na uppajjanti, akus. ca dh. na uppajjissanti. Yassa v. p. yattha akus. dh. na uppajjissanti . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantarā aggamaggay pañilabhissanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesay t. akus. dh. na uppajjissanti, no ca tesay t. kus. dh. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānay y. cittassa anantarā aggamaggay pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānay tesay t. akus. ca dh. na uppajjissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na uppajjissantiti? ² Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānay tesay t. kus. dh. na uppaj., no ca tesay t. abyā. dh. na uppajjissanti; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittasamanginay tesay t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na uppajjissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na uppajjissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

¹ Br. *inserts* sabbesay.

² Br. *omits*.

11.

i. Yassa kus. dh. uppajjittha, t. akus. dh. uppajjissantiti? Aggamaggasamanginaj arahantānaj y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhissanti, tesaj kus. dh. uppajjittha, no ca tesaj akus. dh. uppajjissanti; itaresaj¹ kus. ca dh. uppajjittha, akus. ca dh. uppajjissanti. Yassa v. p. akus. dh. uppajjissanti . . . Āmantā.

Y. kus. dh. uppaj.,² t. abyā. dh. uppajjissantiti? Pacchimacittasamanginaj tesaj kus. dh. uppaj., no ca tesaj abyā. dh. uppajjissanti; itaresaj¹ kus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. uppajjissanti. Y. v. p. abyā. dh. uppajjissanti . . . Āmantā . . . (so far akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. uppajjissantiti? Catuvokāre³ pañcavokāre⁴ aggamaggasamanginaj arahantānaj yassa cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhissanti, tesaj tattha kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. uppajjissanti; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. uppajjissanti. Y. v. p. y. akus. dh. uppajjissanti . . . Suddhāvāsaj⁵ uppajjantānaj⁶ tesaj t. akus. dh. uppajjissanti, no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. akus. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. uppajjissantiti? Catuvokāre³ pañcavokāre⁴ pacchimacittasamanginaj tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. uppajjissanti; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. kus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. uppajjissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. uppajjissanti . . . Suddhāvāsaj uppajjantānaj⁶ asaññasat-tānaj tesaj t. abyā. dh. uppajjissanti, no ca tesaj t. kus.

¹ Br. inserts tesaj. ² Uppaj. now = uppajjittha.

³ Br. omits.

⁴ Br. Suddhāvāsānaj.

⁵ Br. omits, and inserts dutiye citte vattamāne.

⁶ Br. suddhāvāsānaj dutiye citte vattamāne.

dh. uppaj. : itaresay catuvokārānay pañcavokārānay tesay
t. abyā. ca dh. uppajjissanti, kus. ca dh. uppaj. . . . (so
for akus., abyā.).

12.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na uppaj-
jissanti? Natthi. Y. v. p. akus. dh. na uppajjissanti
. . . Uppaj. . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., t. t. akus. dh. na
uppajjissanti? Suddhāvāsāy uppajjantānay¹ tesay t.
kus. dh. na uppaj., no ca tesay t. akus. dh. na uppajjissanti;
asaññasattānay tesay t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh.
na uppajjissanti. Y. v. p. y. akus. dh. na uppajjissanti
. . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggasamanginay
arahantānay y. cittassa anantārū aggamaggay pañilabhis-
santi, tesay t. akus. dh. na uppajjissanti, no ca tesay t.
kus. dh. na uppaj.: asaññasattānay tesay t. akus. ca dh.
na uppajjissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. y.
kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na uppajjissanti?
Uppajjissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na uppajjissanti . . .
Uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

Uppādavārañ nitthitay.

[Nirodhavāra.]

1.

i. Yassa kus. dh. nirujjhanti, tañca akus. dh. niruj-
jhantti? No. Y. v. p. akus. dh. nirujjhanti . . . No.
Y. kus. dh. nirujjhanti, t. abyā. dh. niruj-
jhantti? Arūpe kusalānay bhangakkhañc tesay kus. dh.
nirujjhanti, no ca tesay abyā. dh. niruj.;³ pañcavokāre
kusalānay bhangakkhañc tesay kus. ca dh. niruj., abyā.
ca dh. niruj. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Sabbesay
cavantānay pavatte kusalavippayuttacittassa bhangakkhañc

¹ Br. suddhāvāsānay dutiye citte vattamāne.

² Br. omits.

³ Niruj. = nirujjhanti.

*nirodhasamāpānnānāy asaññasattānāy * tesāy abyā. dh. niruj., no ca tesāy kus. dh. niruj.; pañcavokāre kusalānāy bhangakkhaṇe tesāy abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. niruj., tattha akus. dh. niruj-jhantiti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. niruj., t. abyā. dh. nirujjhantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Asaññasatte t. abyā. dh. niruj., no ca t. kus. dh. niruj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. niruj., t. t. akus. dh. niruj-jhantiti? No. Y. v. p. y. akus. dh. niruj. . . . No. Y. y. kus. dh. niruj., t. t. abyā. dh. niruj-jhantiti? Arūpe kusalānāy bhangakkhaṇe tesāy t. kus. dh. niruj., no ca tesāy t. abyā. dh. niruj.; pañcavokāre kusalānāy bhangakkhaṇe tesāy t. kus. ca dh. niruj., abyā. ca dh. niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. niruj. . . . Sabbesāy cavantānāy pavatte kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānāy¹ tesāy t. abyā. dh. niruj., no ca tesāy t. kus. dh. niruj.; pañcavokāre kusalānāy bhangakkhaṇe tesāy t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. . . . (so for akus., abyā.).

2.

i. Yassa kus. dh. na niruj., tassa akus. dh. na niruj-jhantiti? Akusalānāy bhangakkhaṇe tesāy kus. dh. na niruj., no ca tesāy akus. dh. na niruj.; sabbesāy cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayutta-akusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpānnānāy asaññasattānāy tesāy kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Kusalānāy bhangakkhaṇe tesāy akus. dh. na niruj., no ca tesāy kus. dh. na niruj.; sabbesāy cittassa uppādakkhaṇe kusala² vippayutta-akusala² vippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpānnānāy asaññā-

*** Br. omits.

¹ Br. omits.

² Br. inverts order.

sattanay tesaj akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na niruj.

Y. kus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na niruj-jhantti? Sabbesaj cavantānay pavatte kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe* nirodhasaṁpāpannānay asaṁñāsattanay* tesaj kus. dh. na niruj., no ca tesaj abyā. dh. na niruj.; sabbesaj uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe arūpe akusalānay bhangakkhaṇe tesaj kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Arūpe kusalānay bhangakkhaṇe tesaj abyā. dh. na niruj., no ca tesaj kus. dh. na niruj.; sabbesaj uppajjantānay . . . (as in preceding reply. So also for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. na niruj., t. akus. dh. na niruj-jhantti? Āmantā. Yattha v. p. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā.

Y. kus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na niruj-jhantti? Nirujjhanti. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Natthi . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na niruj., t. t. akus. dh. na nirujjhantti? Akusalānay bhangakkhaṇe tesaj t. kus. dh. na niruj., no ca tesaj t. akus. dh. na niruj.; sabbesaj cittassa uppādakkhane kusalavippayutta-akusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe asaṁñāsattānay tesaj t. kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Kusalānay bhangakkhaṇe tesaj t. akus. dh. na niruj., no ca tesaj t. kus. dh. na niruj.; sabbesaj cittassa uppādakkhane kusala¹vippayutta-akusala¹vippayuttacittassa bhangakkhaṇe asaṁñāsattānay tesaj t. akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na niruj.

Y. y. kus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhantti? Sabbesaj cavantānay pavatte kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe asaṁñāsattānay² tesaj t. kus. dh. na niruj., no ca tesaj t. abyā. dh. na niruj.; sabbesaj uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe arūpe akusalānay bhangakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na

* * Br. omits.

¹ Br. inverts order.

² Br. omits

niruj. . . . Arūpe kusalānañ bhangakkhañe tesaj t. abyā. dh. na niruj., no ca tesaj t. kus. dh. na niruj.; sahbesaj uppajjantānañ pavatte cittassa uppādhakkhañe arūpe akusalānañ bhangakkhañe tesaj t. abyā. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na niruj. Y. y. akus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhantī? Sabbesaj cavantānañ pavatte akusala¹-vippayutta-cittassa bhangakkhañe asaññasattānañ² tesaj t. akus. dh. na niruj. . . . (as for kus., abyā.).

3.

i. Yassa kus. dh. nirujjhittha tassa akus. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. nirujjhittha . . . Āmantā . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. niruj.,³ t. akus. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. niruj., t. kus. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. kus. dh. niruj., t. abyā. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Asaññasatte t. abyā. dh. niruj., no ca t. kus. dh. niruj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. niruj.. kus. ca dh. niruj. . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. niruj., tassa tattha akus. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. niruj. . . . Suddhāvāsānañ dutiye akus. citte vattamāne tesaj t. akus. dh. niruj., no ca tesaj t. kus. dh. niruj.; itaresaj catuvokārānañ pañcavokārānañ tesaj t. akus. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. Y. y. kus. dh. niruj., t. t. abyā. dh. nirujjhitthāti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. niruj. . . . Suddhāvāsānañ dutiye citte vattamāne asaññasattānañ tesaj t. abyā. dh. niruj., no ca . . . (as in preceding reply). Y. y. akus. db. niruj., t. t. abyā. dh. . . . (as for kus., abyā.).

4.

i. Yassa kus. dh. na niruj., tassa akus. dh. na nirujjhitthāti? Natthi Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Natthi . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

¹ Br. kusala².

² Br. omits.

³ Niruj. now = nirujjhittha.

ii. Yattha kus. dh. na niruj., t. akus. dh. na niruj-jhitthati? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na nirujjhitthati? Nirujjhittha. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Natthi . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na niruj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhitthati? Suddhāvāsānay dutiye akus. citte vattamāne tesay t. kus. dh. na niruj., no ca tesay t. akus. dh. na niruj.; suddhāvāsānay *uppaticittassa uppādakkhaṇe¹ asaṇñasattānay tesay t. kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhitthati? Suddhāvāsānay dutiye citte vattamāne asaṇñasattānay tesay t. kus. dh. na niruj., no ca tesay t. abyā. dh. na niruj.; *suddhāvāsānay uppaticittassa uppādakkhaṇe² tesay t. kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

5.

i. Yassa kus. dh. nirujjhissanti, t. akus. dh. niruj-jhissantī? Aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantara aggamaggay paṭilabhisanti, tesay kus. dh. nirujjhissanti, no ca tesay akus. dh. nirujjhissanti, itaresay³ kus. ca dh. nirujjhissanti, akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā. Y. kus. dh. nirujjhissanti, t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Aggamaggassa bhāgakkhane arahantānay tesay abyā. dh. nirujjhissanti, no ca tesay kus. dh. niruj.;⁴ itaresay abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. Y. akus. dh. niruj., t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Aggamaggasamangīnay arabantānay

¹ * to * Br. substitutes dutiye citte vattamāne.

² * to * Br. : suddhāvāsānay upapajjantānay.

³ Br. omits tesay. ⁴ Niruj. now = nirujjhissanti.

y. cittassa anantarā aggamaggai pañilabhissanti tesaij abyā. dh. niruj., no ca tesaij akus. dh. niruj.; itaresaij¹ abyā. ca dh. niruj., akus. ca dh. niruj.

ii. Yattha kus. dh. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. niruj., tassa tathā akus. dh. nirujjhissantī? Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā aggamaggai pañilabhissanti, tesaij tathā kus. dh. niruj., no ca tesaij t. akus. dh. niruj.; itaresaij catuvokārānaŋ pañcavokārānaŋ tesaij t. kus. ca dh. niruj., akus. ca dh. niruj. Y. v. p. abyā. akus. dh. niruj. . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. niruj., t. t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. niruj. . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānaŋ asaññasattānaŋ tesaij t. abyā. dh. niruj., no ca tesaij t. kus. dh. niruj.; itaresaij catuvokārānaŋ pañcavokārānaŋ tesaij t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. niruj. Y. y. akus. dh. niruj., t. t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. niruj. . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggasamanginaŋ arahantānaŋ y. cittassa anantarā aggamaggai pañilabhissanti asaññasattānaŋ tesaij t. abyā. dh. niruj. no ca tesaij t. akus. dh. niruj.; itaresaij catuvokārānaŋ pañcavokārānaŋ tesaij t. abyā. ca dh. niruj., akus. ca dh. niruj.

6.

i. Yassa kus. dh. na niruj., t. akus. dh. na nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantarā aggamaggai pañilabhissanti, tesaij akus. dh. na niruj., no ca tesaij kus. dh. na niruj.; aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānaŋ tesaij akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na niruj. Y. kus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānaŋ tesaij kus. dh. na niruj., no ca tesaij abyā. dh. na niruj.; pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaij kus. ca

¹ Br. *inserts* tesaij.

² Br. *omits*.

dh. na niruj.; abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. akus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Aggamaggasamangināy arahantānāy y. cittassa anantārā aggamaggay pañilabhisanti tesay akus. dh. na niruj., no ca tesay abyā. dh. na niruj.; pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesay akus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā.

ii. Yattha kus. dh. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na niruj., t. t. akus. dh. na nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa amūtārā aggamaggay pañilabhisanti, tesay t. akus. dh. na niruj., no ca tesay t. kus. dh. na niruj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānāy asaññāsattānāy tesay t. akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na niruj. Y. y. kus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggassa bhangakkhaṇe arahantānāy asaññāsattānāy tesay t. kus. dh. na niruj., no ca tesay t. abyā. dh. na niruj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesay t. kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. y. akus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamangināy arahantānāy y. cittassa anantārā aggamaggay pañilabhisanti asaññāsattānāy tesay t. akus. dh. na niruj., no ca tesay t. abyā. dh. na niruj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesay t. akus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā.

7.

i. Yassa kus. dh. nirujjhanti, tassa akus. dh. nirujjhittāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. nirujjhitta . . .
²Cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangak-

¹ Br. omits.

² Br. inserts sabbesay.

khaṇe nirodhasamāpannānāŋ asaññasattānāŋ tesāŋ akus. dh. nirujjhittha, no ca tesāŋ kus. dh. nirujjhanti; kusalānāŋ bhangakkhaṇe tesāŋ akus. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. nirujjhanti. Y. kus. dh. niruj.¹ t. abyā. dh. nirujjhiththāti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhiththa. . . . ²Cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpannānāŋ asaññasattānāŋ tesāŋ abyā. dh. nirujjhiththa, no ca tesāŋ kus. dh. niruj. : kusalānāŋ bhangakkhaṇe tesāŋ abyā. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. niruj. . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. niruj., t. t. akus. dh. nirujjhiththāti? Āmantā Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhiththa . . . Catuvokāre³ pañcavokāre³ ²cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe tesāŋ t. akus. dh. nirujjhiththa, no ca tesāŋ t. kus. dh. niruj. ; catuvokāre³ pañcavokāre³ kusalānāŋ bhangakkhaṇe tesāŋ t. akus. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. niruj. . . . (kus., abyā., as in preceding pair, inserting asaññasattānāŋ after bhangakkhaṇe, first occurrence. So also for akus., abyā., & and S. omitting asaññasattānāŋ).

8.

i. Yassa kus. dh. na nirujjhanti, t. akus. dh. na nirujjhiththāti? Nirujjhiththa. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhiththa . . . Natthi . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).⁴

ii. Yattha kus. dh. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na niruj., t. t. akus. dh. na nirujjhiththāti? Catuvokāre³ pañcavokāre³ ²cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe tesāŋ t. kus. dh. na niruj., no ca tesāŋ t. akus. dh. na nirujjhiththa ;

¹ Niruj. now = nirujjhanti.

² Br. inserts sabbesāŋ.

³ Br. omits.

⁴ The last pair is repeated in K.; doubtless a misprint.

suddhāvāsaj uppajjantānaj¹ asaññasattānaj tesaj t. kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na nirujjhittha. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhittha . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhitthā? Catuvokāre² pañcavokāre³ cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhāngakkhaṇe asaññasattānaj tesaj t. kus. dh. na niruj., no ca tesaj t. abyā. dh. na nirujjhittha; suddhāvāsaj uppajjantānaj tesaj t. kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na nirujjhittha. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhittha . . . Āmantā . . . (*so for akus., abyā.*).

9.

i. Yassa kus. dh. nirujjhanti, tassa akus. dh. nirujjhissantī? Aggamaggassa bhāngakkhaṇe y. cittassa anantā aggamaggaj patilabhisanti tassa cittassa bhāngakkhaṇe tesaj kus. dh. niruj., no ca tesaj akus. dh. nirujjhissanti; itaresaj kusalānaj bhāngakkhaṇe tesaj kus. ca dh. niruj.. akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . ⁴Cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhāngakkhaṇe nirodhasamāpinnānaj asaññasattānaj tesaj akus. dh. nirujjhissanti, no ca tesaj kus. dh. niruj.; kusalānaj bhāngakkhaṇe tesaj akus. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. niruj. Y. kus. dh. niruj., t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhissanti . . . ⁵Cittassa uppādakkhaṇe . . . (*as for abyā., kus. Akus., abyā., as for preceding pair*).

ii. Yattha kus. dh. . . *pr* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. niruj., tassa tattha akus. dh. nirujjhissantī? Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhāngakkhaṇe yassa cittassa anantā aggamaggaj patilabhisanti tassa cittassa bhāngakkhaṇe tesaj tattha kus. dh. niruj., no ca tesaj t. akus. dh. nirujjhissanti; itaresaj catuvokāre² pañcavokāre² kusalānaj bhāngakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. niruj., akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y.

¹ Br. Suddhāvāsānaj dutiye citte vattamāne.

² Br. omits.

³ Br. inserts salbesaj.

akus. dh. nirujjhissanti . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe tesaj t. akus. dh. nirujjhissanti, no ca tesaj t. kus. dh. niruj. : catuvokāre¹ pañcavokāre¹ kusalānaj bhangakkhaṇe tesaj t. akus. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. niruj. Y. y. kus. dh. niruj., t. t. abyā. dh. nirujjhissantiti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Catuvokāre¹ . . . (as for akus., kus., inserting asaññasattānaj after bhangakkhaṇe, first occurrence. Akus., abyā., as for preceding pair).

10.

i. Y. kus. dh. na niruj., t. akus., dh. na nirujjhissantiti? Cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpennānaj asaññasattānaj tesaj kus. dh. na niruj., no ca tesaj akus. dh. na nirujjhissanti; aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaj y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhissanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesaj kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhissanti. . . . Aggamaggassa bhangakkhaṇe y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhissanti t. cittassa bhangakkhaṇe tesaj akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesaj kus. dh. na niruj.; aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaj y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhissanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesaj akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na niruj. Y. kus. dh. na niruj., t. abyā. dh. na nirujjhissantiti? Cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpennānaj asaññasattānaj tesaj kus. dh. na niruj., no ca tesaj abyā. dh. na nirujjhissanti; pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaj kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. abyā. dh. na nirujjhissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na niruj., tasse tattha akus.

¹ Br. omits.

² Br. inserts sabbesaj. .

dh. na nirujjhissantti? Catuvokare¹ pañcavokare^{1 2} cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhāngakkhaṇe tesaj t. kus. dh. na niruj., no ca tesaj t. akus. dh. na nirujjhissanti; catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaj yassa cittassa anantārā aggamaggaj paṭilabhisanti tussa cittassa uppādakkhaṇe asaūñasattānaj tesaj t. kus. ca dh. na niruj., akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggassa bhāngakkhaṇe y. cittassa anantārā aggamaggaj paṭilabhisanti t. cittassa bhāngakkhaṇe tesaj t. akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesaj t. kus. dh. na niruj.; catuvokare¹ pañcavokare¹ aggamaggassa uppādakkhaṇe arahantānaj y. cittassa anantārā aggamaggaj paṭilabhisanti t. cittassa uppādakkhaṇe asaūñasattānaj tesaj t. akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na niruj. Y. y. kus. dh. na niruj., t. t. abyā. dh. na nirujjhissantti? Catuvokare¹ pañcavokare^{1 2} cittassa uppādakkhaṇe kusalavippayuttacittassa bhāngakkhaṇe asaūñasattānaj tesaj t. kus. dh. na niruj., no ca tesaj t. abyā. dh. na nirujjhissanti; catuvokare pañcavokare pacchimacittassa bhāngakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. na niruj., abyā. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

11.

i. Yassa kus. dh. nirujjhittha, t. akus. dh. nirujjhissantti? Aggamaggasamangīnaj arahantānaj y. cittassa anantārā aggamaggaj paṭilabhisanti tesaj kus. dh. nirujjhittha, no ca tesaj akus. dh. nirujjhissanti; itaresaj kus. ca dh. nirujjhittha, akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā.
 Y. kus. dh. nirujjhittha, t. abyā. dh. nirujjhissantti? Pacchimacittassa bhāngakkhaṇe tesaj kus. dh. nirujjhittha, no ca tesaj abyā. dh. nirujjhissanti; itaresaj²

¹ Br. omits.² Br. inserts sabbesaj.

kus. ca dh. nirujjhittha, abyā. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

ii. *Yattha kus. dh. . . . pe . . . *

iii. Yassa yattha kus. dh. nirujjhittha, tassa tattha akus. dh. nirujjhissantiti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamangināŋ arahantānāŋ yassa cittassa anantā aggamaggāŋ paṭilabhissanti, tesāŋ tattha kus. dh. nirujjhittha, no ca tesāŋ t. akus. dh. nirujjhissanti; itaresāŋ catuvokārānāŋ pañcavokārānāŋ tesāŋ t. kus. ca dh. nirujjhittha, akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhissanti . . . Suddhāvāsāŋ uppajjantānāŋ² tesāŋ t. akus. dh. nirujjhissanti, no ca tesāŋ t. kus. dh. nirujjhittha; itaresāŋ catuvokārānāŋ pañcavokārānāŋ tesāŋ t. kus.³ ca dh. nirujjhissanti, akus.³ ca dh. nirujjhittha.

Y. y. kus. dh. nirujjhittha, t. t. abyā. dh. nirujjhissantiti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchima-cittassa bhāngakkhaŋ tesāŋ t. kus. dh. nirujjhittha, no ca tesāŋ t. abyā. dh. nirujjhissanti; itaresāŋ catuvokārānāŋ pañcavokārānāŋ tesāŋ t. kus. ca dh. nirujjhittha, abyā. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Suddhāvāsāŋ uppajjantānāŋ² asaññusattānāŋ tesāŋ . . . (as for akus., kus. Akus., abyā., as for preceding pair).

12.

i. Yassa kus. dh. na nirujjhittha, t. akus. dh. na nirujjhissantiti? Nāthi. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhissanti. . . . Nirujjhittha . . . (so also for kus. abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na nirujjhittha, t. t. akus. dh. na nirujjhissantiti? Suddhāvāsāŋ uppajjantānāŋ² tesāŋ t. kus. dh. na nirujjhittha, no ca tesāŋ t. akus. dh. na

* * Br. omits.

¹ Br. omits.

² Br. Suddhāvāsāŋ dutiye citte vattamāne.

³ Br. inverts order.

nirujjhissanti; asaññasattānay tesay t. kus. ca dh. na nirujjhittha, akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamanginay arahantānay y. cittassa anantara nggamaggay patilabhbhissanti, tesay t. akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesay t. kus. dh. na nirujjhittha; asaññasattānay tesay t. akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na nirujjhittha. Y. y. kus. dh. na nirujjhittha, t. t. abyā. dh. na nirujjhiseantiti? Nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhissanti . . . Nirujjhittha . . . (*so for* akus., abyā.).

Nirodhavāraj niṭṭhitay.

[*Uppalā-nirodha-rāro.*]

1.

i. Yassa kus. dh. uppajjanti, tassa akus. dh. nirujjhantiti? No. Y. v. p. akus. dh. nirujjhanti . . . No . . . (*same reply for* kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. uppaj., t. akus. dh. niruj.? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. uppaj., t. abyā. dh. nirujjhantiti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Asaññasatte t. abyā. dh. niruj., no ca t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj. . . . (*so for* akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., t. t. akus. dh. nirujjhantiti? No. Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhanti . . . No . . . (*same reply for* kus., abyā.; akus., abyā.).

2.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., tassa akus. dh. na nirujjhantiti? Akusalānay bhangakkhaṇe tesay kus. dh. na uppaj., no ca tesay akus. dh. na niruj.; kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe akusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe nirodhasamāpnanānay asaññasattānay tesay

¹ Br. omits.

kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Kusalānaij uppādakkhane tesaij akus. db. na niruj., no ca tesaij kus. dh. na uppaj.; *kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe* *akusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe*¹ nirodhasamāpannānaij asaññasattānaij tesaij akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na uppaj. Y. kus. dh. na uppajjanti, t. abyā. dh. na nirujjhantiti? Sabbesaij cavantānaij pavatte cittassa bhangakkhane *nirodhasamāpannānaij asaññasattānaij*² tesaij kus. dh. na uppaj., no ca tesaij abyā. dh. na niruj.; sabbesaij uppajjantānaij pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe arūpe kusalānaij bhangakkhaṇe tesaij kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Kusalānaij uppādakkhaṇe tesaij abyā. dh. na niruj., no ca tesaij kus. dh. na uppaj.; sabbesaij uppajjantānaij pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe arūpe kusalānaij bhangakkhaṇe tesaij abyā. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. na uppaj., tattha akus. dh. na nirujjhantiti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhantiti? Nirujjhanti. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Natthi. . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. db. na uppaj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhantiti? Akusalānaij bhangakkhaṇe tesaij t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaij t. akus. dh. na niruj.; kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe akusalavippayuttacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaij tesaij t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Kusalānaij uppādakkhaṇe tesaij t. akus. dh. na niruj., no ca tesaij t. kus. dh. na uppaj.;³ *kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe* *akusalavippayuttacittassa bhangakkhane*¹ asaññasattānaij tesaij t. akus. ca

* * *¹ Br. inverts order of these two phrases.

* * *² Br. omits.

³ S. inserts sabbesaij uppajjantānaij pavatte

dh. na niruj., kus. ca dh. na uppaj. Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na nirujjhantī? Sabbesaj cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj¹ tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. na niruj.; sabbesaj uppajjantānaj pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe arūpe kusalānaj² bhangakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na niruj.

Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . .

Kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj t. abyā. dh. na niruj., no ca tesaj t. kus. dh. na uppaj.; sabbesaj uppajjantānaj pavatte kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe arūpe kusalānaj² bhangakkhaṇe tesaj t. abyā. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

3.

i. Yassa kus. dh. uppajjitha, tassa akus. dh. nirujjhithāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. nirujjhitha . . . Āmantā . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. uppajjitha, tattha akus. dh. nirujjhithāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. niruj.³ . . . Āmantā. Y. kus. dh. uppaj., t. abyā. dh. nirujjhithāti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhitha . . . Asaññasatte t. abyā. dh. niruj., no ca t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. nirujjhithāti? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. niruj. . . . Sudhāvāsānaj dutiye akusale citte vattamāne tesaj t. akus. dh. niruj., no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj tesaj t. akus. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. nirujjhithāti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. niroj. . . . Sudhāvāsānaj dutiye citte vattamāne asaññasattānaj tesaj t. abyā. dh. niruj., no ca . . . (as for kus., akus. Akus., abyā., as for kus., abyā.).

¹ Br. omits.

² Br. kusalākusalānaj.

³ Uppaj., niruj. now = uppajjitha, nirujjhitha.

4.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na nirujjhittāti? Natthi. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhittha . . . Natthi . . . (so also for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. na uppaj. tattha akus. dh. na nirujjhittāti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhittāti? Niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Natthi . . . (so for akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhittāti? Suddhāvāsānaij dutiye akusale citte vattamāne tesaij tattha kus. dh. na uppaj., no ca tesaij t. akus. dh. na niruj.; suddhāvāsaij uppajjantānaij asaūñasattānaij tesaij t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. y. kus. dh. na uppajjitha, t. t. abyā. dh. na nirujjhittāti? Suddhāvāsānaij dutiye citte vattamāne asaūñasattānaij tesaij t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaij t. abyā. dh. na niruj.; suddhāvāsānaij uppatticittassa uppādak-khane¹ tesaij t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

5.

i. Yassa kus. dh. uppajjissanti, tassa akus. dh. nirujjhissantī? Yassa cittassa anantarā aggamaggaij pañilabbheanti, tesaij kus. dh. uppajjissanti, no ca tesaij akus. dh. nirujjhissanti; itaresaij kus. ca dh. uppajjissanti, akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā. Y. kus. dh. uppaj.,² t. abyā. dh. nirujjhissantī? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Aggamaggasamanginaij arahantānaij tesaij abyā. dh. niruj., no ca tesaij kus. dh. uppaj.; itaresaij abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj. Y.

¹ Br. Suddhāvāsaij upapajjantānaij.

² Uppaj., niruj. now = uppajjissanti, nirujjhissanti.

akus. dh. uppaj., t. abyā. dh. nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Aggamaggasamangināŋ arahantāŋ y. cittassa anantaraŋ aggamaggai paṭilabhisanti, tesaij abyā. dh. niruj., no ca tesaij akus. dh. uppaj.; itaresaij abyā. ca . . . akus. ca dh. uppaj.

ii. Yattha kus. dh. uppaj., t. akus. dh. nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. niruj. . . . Āmantā.

Y. kus. dh. uppaj., t. abyā. dh. nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. niruj. . . . Asaññasatte t. abyā. dh. niruj., no ca t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj. . . . (so far akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. nirujjhissantti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ y. cittassa anantaraŋ aggamaggai paṭilabhisanti, tesaij t. kus. dh. uppaj., no ca tesaij t. akus. dh. niruj.; itaresaij catuvokārāŋ pañcavokārāŋ tesaij t. kus. ca db. uppaj., akus. ca dh. niruj. Y. v. p. y. akus. dh. niruj. . . . Āmantā.

Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamangināŋ arahantāŋ asaññasattāŋ tesaij t. abyā. dh. niruj., no ca tesaij t. kus. dh. uppaj.; itaresaij catuvokārāŋ pañcavokārāŋ tesaij t. abyā. ca dh. niruj., kus. ca dh. uppaj.

Y. y. akus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. niruj. . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamangināŋ arahantāŋ y. cittassa anantaraŋ aggamaggai paṭilabhisanti asaññasattāŋ tesaij t. abyā. dh. niruj., no ca tesaij t. akus. dh. uppaj.; itaresaij . . . pe . . .

6.

i. Yassa kus. dh. na uppajjhissanti, tassa akus. dh. na nirujjhissantti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Yassa cittassa anantaraŋ aggamaggai paṭilabhisanti,

¹ Br. omits.

tesaj akus. dh. na niruj., no ca tesaj kus. dh. na uppaj.; aggamaggasamanginaj arahantānaj tesaj akus. ca dh. na niruj., kus. ca dh. na uppaj. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhissantiti? Aggamaggasamanginaj arahantānaj tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na niruj.; pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaj kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. akus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhissantiti? Aggamaggasamanginaj arahantānaj y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhisanti tesaj akus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na niruj.; pacchimacittassa . . . pe . . .

ii. Yattha kus. dh. na uppaj., tattha akus. dh. na nirujjhissantiti? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhissantiti? Nirujjhissanti. Y. v. p. abyā. dh. na niruj. . . . Natthi . . . (so far akus., abyā.).

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhissantiti? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. na niruj. . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ yassa cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhisanti, tesaj tattha akus. dh. na niruj., no ca tesaj t. kus. dh. na uppaj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamanginaj arahantānaj asaññasattānaj tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. na niruj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesaj t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na niruj. Y. v. p. y. abyā. dh. na niruj. . . . Āmantā. Y. y. akus. dh. na uppajjhissanti, t. t. abyā. dh. na nirujjhissantiti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ aggamaggasamanginaj arahantānaj y. cittassa anantarā aggamaggaj paṭilabhisanti asaññasattānaj tesaj t. akus. dh. na uppaj., no ca tesaj t.

¹ Br. omits.

abyā. dh. na niruj. ; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchima-cittassa . . . *pe* . . .

7.

i. Yassa kus. dh. uppajjanti, tassa akus. dh. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. akus. dh. nirujjhiththa . . . ² Cittassa bhāgakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpānnānaj aśaññasattānaj tesaj akus. dh. nirujjhiththa, no ca tesaj kus. dh. uppajjanti ; kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj akus. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. uppajjanti.

Y. kus. dh. uppaj. ; ³ t. abyā.

dh. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhiththa . . . ² Cittassa bhāgakkhaṇe kusalavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpānnānaj aśaññasattānaj tesaj abyā. dh. nirujjhiththa, no ca tesaj kus. dh. uppaj. ; kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj abyā. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. uppaj. Y. akus. dh. uppajjanti, t. abyā. dh. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhiththa . . . ² Cittassa bhāgakkhaṇe akusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpānnānaj aśaññasattānaj tesaj abyā. dh. nirujjhiththa, no ca tesaj akus. dh. uppaj. ; akusalānaj uppādakkhaṇe tesaj abyā. ca dh. nirujjhiththa, akus. ca dh. uppaj.

ii. Yattha kus. dh. . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhiththa . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ cittassa bhāgakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. akus. dh. nirujjhiththa, no ca tesaj t. kus. dh. uppaj. ; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ kusalānaj uppādakkhaṇe tesaj t. akus. ca dh. nirujjhiththa, kus. ca dh. uppaj.

Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. nirujjhithāti ? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhiththa, t. t. kus. dh. uppajjantī ? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ cittassa bhā-

¹ Br. omits.

² Br. inserts *Sabbesaj*.

³ Uppaj. now = uppajjanti.

gakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññā-sattānaij tesaij t. abyā. dh. nirujjhittha, no ca tesaij t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ kusalānaij uppādakkhaṇe tesaij t. abyā. ca dh. nirujjhittha, kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

8.

i. Yassa kus. dh. na uppajjanti, tassa akus. dh. na nirujjhitthāti? Nirujjhittha. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhittha . . . Natthi . . . (so for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yasse yattha kus. dh. na uppaj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhitthāti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaij t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaij t. akus. dh. na nirujjhittha; suddhāvāsaij uppajjantānaij³ asaññāsattānaij tesaij t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na nirujjhittha. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhittha . . . Āmantā.

Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na nirujjhitthāti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññā-sattānaij tesaij t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaij t. abyā. dh. na nirujjhittha; suddhāvāsānaij uppatticittassa uppādakkhaṇe⁴ tesaij t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na nirujjhittha. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhittha . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

9.

i. Yassa kus. dh. uppajjanti, t. akus. dh. nirujjhissanti? Aggamaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantarā aggamaggaij paṭilabhisanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesaij kus. dh. uppajjanti, no ca tesaij akus. dh. nirujjhissanti; itaresaij kusalānaij uppādakkhaṇe tesaij

¹ Br. omits.

² Br. inserts sabbesaij.

³ Br. suddhāvāsānaij dutiye citte vattamāne.

⁴ Br. suddhāvāsaij upapajjantānaij.

kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . Cittassa¹ bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānāŋ asaññāsattānāŋ tesāŋ kus. dh. nirujjhissanti, no ca tesāŋ kus. dh. uppaj.; kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ akus. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. uppaj. . . . (so for kus., abyā.: akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . ^{ju} . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., tassa tattha akus. dh. nirujjhissanti? Catuvokāre² pañcavokāre² aggumaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantārā aggamaggāŋ paṭilabhiſſanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesāŋ t. kus. dh. uppaj., no ca tesāŋ t. akus. dh. nirujjhissanti; itaresāŋ catuvokāre² pañcavokāre² kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ t. kus. ca dh. uppaj., akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhissanti . . . Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāŋ t. akus. dh. nirujjhissanti, no ca tesāŋ t. kus. dh. uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² kusalānāŋ uppādakkhaṇe tesāŋ t. akus. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppaj., t. t. abyā. dh. nirujjhissanti? Āmantā. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhaṇe . . . (as for akus., kus. Akus., abyā.: as for kus., abyā.).

10.

i. Yassa kus. dh. na uppaj., t. akus. dh. na nirujjhissanti? Cittassa bhangakkhaṇe kusalavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānāŋ asaññāsattānāŋ tesāŋ kus. dh. na uppaj., no ca tesāŋ akus. dh. na nirujjhissanti; aggumaggassa bhangakkhaṇe arahantānāŋ y. cittassa anantārā aggamaggāŋ paṭilabhiſſanti t. cittassa bhangakkhaṇe tesāŋ kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Aggumaggassa uppādakkhaṇe y. cittassa anantārā aggamaggāŋ paṭilabhiſſanti t. cittassa uppādakkhaṇe tesāŋ

¹ Br. inserts sabbesāŋ.

² Br. omits.

akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesaj kus. dh. na uppaj.; aggamaggassa bhangakkhañe arahantānaj y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhañe tesaj akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. kus. dh. na uppaj., t. abyā. dh. na nirujjhissantī? ¹ Cittassa bhangakkhañe kusalavippayuttacittassa uppādakkhañe nirodhusamāpannānaj asaññasattānaj tesaj kus. dh. na uppaj., no ca tesaj abyā. dh. na nirujjhissanti; pacchimacittassa bhangakkhañe tesaj kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. abyā. dh. na nirujjhissanti . . . Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppaj., tassa tattha akus. dh. na nirujjhissantī? Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhañe kusalavippayuttacittassa uppādakkhañe tesaj tattha kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. na nirujjhissanti; catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhangakkhañe arahantānaj y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhañe asaññasattānaj tesaj t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa uppādakkhañe y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhissanti t. cittassa uppādakkhañe tesaj t. akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesaj t. kus. dh. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggassa bhangakkhañe arahantānaj y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhissanti t. cittassa bhangakkhañe asaññasattānaj tesaj t. akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. y. kus. dh. na uppajjanti, t. t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Catuvokāre² pañcavokāre² cittassa bhangakkhañe kusalavippayuttacittassa uppādakkhañe asaññasattānaj tesaj t. kus. dh. na uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. na nirujjhissanti; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittassa bhangakkhañe tesaj t. kus. ca dh. na uppaj., abyā. ca dh.

¹ Br. inserts Sabbesaj.

² Br. omits.

na nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhissanti
... Āmantā . . . (so for akus., abyā.).

11.

i. Yassa kus. dh. uppajjitha, t. akus. dh. nirujjhissantiti? Aggamaggasamanginaj arahantanañ y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhißanti, tesaj kus. dh. uppajjitha, no ca tesaj akus. dh. nirujjhissanti; itaresaj¹ kus. ca dh. uppajjitha, akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. akus. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā.

Y. kus. dh. uppaj.² t. abyā. dh. nirujjhissantiti? Paechimacittassa bhagakkhañe tesaj kus. dh. uppaj., no ca tesaj abyā. dh. nirujjhissanti; itaresaj³ kus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Āmantā. Y. akus. dh. uppaj. . . (so for akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . pr . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. uppaj., t. t. akus. dh. nirujjhissantiti? Catuvokare³ pañcavokare³ aggamaggasamanginaj arahantanañ y. cittassa anantarañ aggamaggaj pañilabhißanti, tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. akus. dh. nirujjhissanti; itaresaj catuvokarānaj pañcavokarānaj tesaj t. akus. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. nirujjhissanti . . . Sudhāvāsan uppajjantānaj⁴ tesaj t. akus. dh. nirujjhissanti, no ca tesaj t. kus. dh. uppaj.; itaresaj catuvokarānaj pañcavokarānaj tesaj t. akus. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. uppaj. Y. y. kus. dh. uppajjitha, t. t. abyā. dh. nirujjhissantiti? Catuvokare³ pañcavokare³ paechimacittassa bhagakkhañe tesaj t. kus. dh. uppaj., no ca tesaj t. abyā. dh. nirujjhissanti; itaresaj catuvokarānaj pañcavokarānaj tesaj t. kus. ca dh. uppaj., abyā. ca dh. nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. nirujjhissanti . . . Sudhāvāsay uppajjantānaj⁴ asaññā-

¹ Br. inserts tesaj.

² Uppaj. now = uppajjitha.

³ Br. omits.

⁴ Br. sudhāvāsanaj dutiye citte vattamāne.

sattānāŋ tesāŋ t. abyā. dh. nirujjhissanti, no ca tesāŋ t. kus. dh. uppaj.; itaresāŋ catuvokārānāŋ pañcavokārānāŋ tesāŋ t. abyā. ca dh. nirujjhissanti, kus. ca dh. uppaj. . . . (so for akus., abyā.).

12.

i. Yassa kus. dh. uppajjittha, tassa akus. dh. na nirujjhissantī? Nathi. Y. v. p. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Uppajjittha . . . (so for kus., abyā.; akus., abyā.).

ii. Yattha kus. dh. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha kus. dh. na uppajjittha, t. t. akus. dh. na nirujjhissantī? Suddhāvāsāŋ uppajjantānāŋ¹ tesāŋ t. kus. dh. na uppaj., no ca tesāŋ t. akus. dh. na nirujjhissanti; asaññasattānāŋ tesāŋ t. kus. ca dh. na uppaj., akus. ca dh. na nirujjhissanti. Y. v. p. y. akus. dh. na nirujjhissanti . . . Catuvokāre² pañcavokāre² aggamaggasamangināŋ arahantānāŋ y. cittassa anantā aggamaggāŋ pañilabbhissanti, tesāŋ t. akus. dh. na nirujjhissanti, no ca tesāŋ t. kus. dh. na uppaj.; asaññasattānāŋ tesāŋ t. akus. ca dh. na nirujjhissanti, kus. ca dh. na uppaj. Y. y. kus. dh. na uppaj., t. t. abyā. dh. na nirujjhissantī? Nirujjhissanti. Y. v. p. y. abyā. dh. na nirujjhissanti . . . Uppajjittha . . . (so for akus., abyā.).³

Uppāda-nirodha-vāraŋ niṭṭhitāŋ.⁴

DHAMMAYAMAKĀN SAMATTĀŋ.⁵

¹ Br. suddhāvāsāŋ dutiye citte vattamāne.

² Br. omits.

³ Br. inserts: Yo kusalāŋ dhammāŋ bhāveti, so akusalāŋ dhammāŋ pajahatī? Āmantā. Yo v. p. akusalāŋ dhammāŋ pajahati, so kusalāŋ dhammāŋ bhāvetī? Āmantā. Yo kus. dh. na bhāveti, so akus. dh. nappajahatī? Āmantā. Yo v. p. akus. dh. nappajahati, so kus. dh. bhāvetī? Āmantā . . . pe . . .

⁴ K. omits.

⁵ Br. substitutes dhammayamakān niṭṭhitāŋ.

X.

[INDRIYAYAMAKAÑ].

PĀNNATTIVĀRO.

Uddesavarāro.¹

Bāvisatindriyāni :

1. cakkhundriyāñ.	4. jivhindriyāñ.
2. sotindriyāñ.	5. kāyindriyāñ.
3. ghānindriyāñ.	6. manindriyāñ.
	7. itthindriyāñ.
	8. purisindriyāñ.
	9. jivitindriyāñ.
10. sukhindriyāñ.	15. saddhindriyāñ.
11. dukkhindriyāñ.	16. viriyindriyāñ. ²
12. somanassindriyāñ.	17. satindriyāñ.
13. domanassindriyāñ.	18. samādhindriyāñ.
14. upekkhindriyāñ.	19. paññindriyāñ.
	20. anaññatāññassūmitindriyāñ. ³
	21. aññindriyāñ.
	22. aññatāvindriyāñ.

1.

1. Cakkhu⁴ cakkhundriyāñ, cakkhundriyāñ cakkhu⁴;
2. sotāñ sotindriyāñ, sotindriyāñ sotāñ;
3. ghānāñ ghānindriyāñ, ghānindriyāñ ghānāñ;
4. jivhā jivhindriyāñ, jivhindriyāñ jivhā;

¹ Br. *inserts* Namo tassa, etc.² Br. virindriyāñ *always*.³ K. anaññat^o *always*.⁴ S. cakkhāñ.

5. kāyo kāyindriyāy, kāyindriyāy kāyo;
6. mano manindriyāy, manindriyāy mano;
7. itthi itthindriyāy . . . pe . . . (so for 8-19) . . .
20. anaññātaññassāmiti¹ anaññātaññassāmitindriyāy,¹ anaññātaññassāmitindriyāy¹ anaññātaññassāmiti;¹
21. aññā² aññindriyāy, aññindriyāy aññā;²
22. aññātāvī aññātāvindriyāy, aññātāvindriyāy aññātāvī.

2.

1. Na cakkhu na cakkhund.,³ na cakkhund. na cakkhu;
2. na sotāy na sotind.,³ na sotind. na sotāy;
3. na ghānāy na ghānind., na ghānind. na ghānāy;
4. na jivhā na jivhind., na jivhind., na jivhā;
5. na kāyo na kāyind., na kāyind. na kāyo;
6. na mano na manind., na manind. na mano.
7. na itthi na itthindriyāy . . . pe . . . (so for 8-22).

3.

- 1-2. Cakkhu cakkhund., indriyā sotind.
- 1-3. Cakkhu cakkhund., indriyā ghānind . . . pe . . . cakkhu cakkhund. indriyā aññātāvind.
- 2-1. Sotāy sotind., indriyā cakkhund.; . . . pe . . . sotāy sotind., indriyā aññātāvind . . . pe . . . (so for 3-21) . . .
- 22-1. Aññātāvī aññātāvind., indriyā cakkhund . . . pe . . . indriyā aññindriyāy.

4.

- 1-2. Na cakkhu na cakkhund., na indriyā na sotind.
- 1-22. Na cakkhu na cakkhund., na indriyā na ghānind . . . pe . . . na indriyā na aññātāvind.
- 2-1. Na sotāy na sotind., na indriyā na cakkhund.
- 2-22. Na sotāy na sotind . . . pe . . . na indriyā na aññātāvind . . . (so for 3-21).
- 22-1. Na aññātāvī na aññātāvind., na indriyā na cakkhund . . . pe . . . na indriyā na aññātāvindriyāy.

¹ K. anaññat°. throughout.

² Br. aññāy.

³ For cakkhundriyāy, sotindriyāy, etc.

5.

1, 2. Cakkhu indriyai, indriyā cakkhund.;¹ sotai
indriyai, indriyā sotind . . . pe . . . (so for 3-20).
21. aññā² ind., indriyā aññind;
22. aññatavī ind., indriyā aññatavind.

6.

1. Na cakkhu na ind., na indriyā na cakkhund;³
2. na sotai na ind., na indriyā na sotind.;³
3. na ghānai na ghānind., na indriyā na ghānind.; . . .
(so for 4-22).

7.

1, 2. Cakkhu indriyai, indriyā sotind.⁴
1, 3. Cakkhu indriyai, indriyā ghānind.⁴ . . . (so for
1, 4 to 1, 22).
2, 1. Sotai ind., indriyā cakkhund.;⁵ . . . pe . . . indriyā
aññatavind⁶ . . . pe . . . Sukhā ind., indriyā cakkhund.;
. . . pe . . . indriyā aññatavind.

8.

1, 2. Na cakkhu na indriyai, na indriyā na sotind.;⁷
1, 3. na cakkhu na indriyai, na indriyā na ghānind.;
. . . pe . . .
2, 1. na sotai na indriyai, na indriyā na cakkhund.;
. . . pe . . .
3, 1. na ghānai na indriyai, na indriyā na ghānindriyai
. . . pe . . . (so for 4-22).

Uddesavārau nitthitai.

¹ B. and S.: cakkhu.

² Br. S.: aññai always.

³ Br. S. cakkhu, sotai, etc.

⁴ Br. substitutes sotai, ghānai, etc.

⁵ Br. S. have indriya cakkhu throughout.

⁶ Br. S.: aññatavī throughout.

⁷ Br. has sotai, ghānai, etc.

[Niddesavdro.]

1.

1. Cakkhu cakkhundriyan ti? Dibbacakkhu paññācakkhu cakkhu, na cakkhund.; cakkhund. cakkhu ceva¹ cakkhundriyañ ca. Cakkhund. cakkhūti?² Āmantā.

2. Sotaj sotindriyan ti? Dibbasotaj tañhāsotaj sotaj, na sotind.; sotind. sotaj ceva sotindriyañ ca sotind. sotan ti? Āmantā.

3. Ghānaj ghānindriyan ti? Āmantā. Ghānind. ghānan ti? Āmantā . . . (so for 4).

5. Kāyo kāyindriyan ti? Kāyind. ṭhapetvā avaseso kāyo kāyo,⁴ na kāyind.; kāyind. kāyo ceva kāyindriyañ ca. Kāyind. kāyo ti? Āmantā.

6. Mano manindriyan ti? Āmantā. Manind. mano ti? Āmantā.

7. Itthi itthindriyan ti? No. Itthind. itthi ti? No . . . (so for 8).

9. Jivitaj jivitindriyan ti? Āmantā. Jivitind. jivitan ti? Āmantā . . . (so for 10 (sukhaj), 11 (dukkhaj), 12 (somanassaj), 13 (domanassaj)).

14. Upekkhā upekkhindriyan ti? Upekkhind ṭhapetvā avasesā upekkhā upekkhā, na upekkhind.; upekkhind. upekkhā ceva upekkhindriyañ ca. Upekkhind. upekkhā ti? Āmantā.

15. Saddhā saddhindriyan ti? Āmantā. Saddhind. saddhā ti? Āmantā . . . (so for 16-22).

2.

1. Na cakkhu na cakkhundriyan ti? Āmantā. Na cakkhund. na⁵ cakkhūti?² Dibbacakkhu paññācakkhu na cakkhund., cakkhu; cakkhuñ⁶ ca cakkhundriyañ⁷ ca ṭhapetvā avasesā na ceva cakkhu na ca cakkhund.

¹ K. cakkhuñ ceva. S. cakkhuñ ceva.

² K. S. cakkhan ti. ⁴ Br. S. avasesā.

⁵ Br. omits. ⁶ Br. cakkhuñ ca.

⁷ S. cakkhu-indriyaj.

2. Na sotay na sotindriyan ti? Āmantā. Na sotind. na sotan ti? Dibbasotay taŋhāsotay na sotind., sotay; sotāñ ca sotindriyañ ca ɬhapetvā avasesā na ceva sotay na ca sotind.

3. Na ghānay na ghānindriyan ti? Āmantā. Na ghānind. na ghānan ti? Āmantā . . . (so for 4).

5. Na kāyo na kāyindriyan ti? Āmantā. Na kāyind. na kāyo ti? Kāyind. ɬhapetvā avaseso¹ kāyo² na kāyind., kāyo: kāyañ ca kāyindriyañ ca ɬhapetvā avasesā na ceva kāyo na ca kāyind.

6. Na mano na manindriyan ti? Āmantā. Na manind. na mano ti? Āmantā.

7. Na itthī na itthindriyan ti? Itthind. na itthī, itthind.; itthīñ ca itthindriyañ ca ɬhapetvā avasesā na ceva itthī na ca itthind. Na itthind. na itthī ti? Itthī na itthind., itthī; itthīñ ca itthindriyañ ca ɬhapetvā avasesā na ceva itthī na ca² itthind. . . . (so for 8).

9. Na jīvitay na jīvitindriyan ti? Āmantā. Na jīvitind. na jīvitān ti? Āmantā . . . (so for 10-13).

14. Na upekkhā na upekkhindriyan ti? Āmantā. Na upekkhind na upekkhā ti? Upekkhind. ɬhapetvā avasesā upekkhā na upekkhind., upekkhā; upekkhañ ca upekkhind. ca ɬhapetvā avasesā na ceva upekkhā na ca upekkhind.

15. Na saddhā na saddhind. ti? Amantā. Na saddhind. na saddhā ti? Āmantā . . . (so for 16-22).

3.

1, 2. Cakkhu cakkhundriyan ti? Dibbacakkhu paññā-cakkhu cakkhu, na cakkhund.; cakkhund, cakkhu³ ceva cakkhundriyañ ca. Indriyā sotindriyan ti? Sotind. indriyañ ceva sotindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na sotind.

1-3. Cakkhu cakkhund. ti? Dibbacakkhu . . . pe . . . Indriyā ghānind. ti? Ghānind. indriyañ ceva ghānind.

¹ Br. avasesā.

² Br. omits.

³ K. S. cakkhuij [ñ] throughout.

ce, avasesā indriyā indriyā na ghānind. . . . (so for 1-4 . . . 1-21).

1, 22. Cakkhu cakkhundriyan ti? Dibbacakkhu paññā-cakkhu cakkhu, na cakkhund.; cakkhund. cakkhuñ ceva cakkhundriyañ ca.

Indriyā aññātāvindriyan ti? Aññātāvind. indriyañ ceva aññātāvindriyañ ca; avasesā indriyā indriyā, n' aññātāvind.

2-1. Sotaj sotindriyan ti? Dibbasotaj tañhāsotaj sotaj, na sotind.; sotind. sotaj ceva sotindriyañ ca. Indriyā cakkhundriyan ti? Cakkhund. indriyañ ceva cakkhundriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na cakkhund. . . . pe . . . (2, 22) sotaj sotindriyan ti? Dibbasotaj tañhāsotaj sotaj, na sotind.; sotind. sotaj ceva sotindriyañ ca. Indriyā aññātāvindriyan ti? Aññātāvind. indriyañ ceva aññindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā n' aññind.

3, 1. Ghānaj ghānindriyan ti? Āmantā. Indriyā cakkhundriyan ti? Cakkhund. indriyañ ceva cakkhundriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na cakkhund. . . . pe . . . (3, 22) ghānaj ghānindriyan ti? Āmantā. Indriyā aññātāvindriyan ti? Aññātāvind. indriyañ ceva aññātāvindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, n' aññātāvind. . . . (so for 4, 1, etc.; 5, 1, etc.; 6, 1, etc.).

7, 1. Itthī itthindriyan ti? No. Indriyā cakkhund. ti? Cakkhund. indriyañ ceva . . . pe . . .

7, 22. Itthī itthindriyan ti? No. Indriyā aññātāvind. ti? Annātāvind. indriyañ ceva . . . pe . . . (so for 8-22).

4.

1, 2. Na cakkhu na cakkhundriyan ti? Amantā. Na indriyā na sotindriyan ti? Āmantā . . . (so for 1, 3; 1, 4, etc.).

2, 1. Na sotaj na sotindriyan ti? Āmantā. Na indriyā na cakkhund. ti? Āmantā . . . pe . . . (so for 3-6).

7, 1. Na itthī na itthindriyan ti? Āmantā.¹ Na indriyā

¹ Br. has, instead of Āmantā, itthindriyaj na itthī, itthindriyaj: itthīñ ca itthindriyañ ca ṭhapetvā avasesā na ceva itthī na ca itthindriyaj.

na cakkhundriyan ti? Āmantā . . . *pe* . . .¹ Na indriyā na aññātāvindriyan ti? Āmantā.

Na puriso na purisindriyan ti?² Āmantā. Na indriyā na cakkhundriyan ti? Āmantā . . . *pe* . . .³ No indriyā n' aññātāvindriyan ti? Āmantā.

9. 1. Na jīvitaj na jīvitindriyan ti? Āmantā. N' indriyā na cakkhundriyan ti? Āmantā . . . *pe* . . . N' indriyā n' aññātāvindriyan ti? Āmantā . . . (*so far* 10.22).

5.

1. Cakkhu indriyan ti? Āmantā. Indriyā cakkhundriyan ti? Cakkhund. indriyan ceva cakkhundriyañ ca, avasesā indriyā indriyā,⁴ na cakkhund.

2. Sotaj indriyan ti? Āmantā.⁵ Indriyā sotindriyan ti? Sotind. indriyañ ceva sotindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na sotind.

3. Ghānaj indriyan ti? Āmantā. Indriyā ghānidriyan ti? Ghānid. indriyañ ceva ghānidriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na ghānid. . . . (*so far* 4).

5. Kāyo indriyan ti? Āmantā.⁶ Indriyā kāyindriyan ti? Kāyind. indriyañ ceva kāyindriyañ ca, avasesā indriyā, indriyā, na kāyind.

6. Mano indriyan ti? Āmantā. Indriyā manindriyan

¹ Br. *inserts* na itthi na itthindriyan ti, and *repeats* p. 66, n. 1.

² Br. *inserts* purisindriyaj na puriso, purisindriyaj: purisañ ca purisindriyañ ca ṭhapetvā avasesā na ceva puriso na ca purisindriyaj.

³ Br. *inserts* na puriso na purisindriyan ti, and *repeats* from purisindriyaj . . . purisindriyaj. Cf. preceding note.

⁴ Br. *omits* the second indriyā throughout.

⁵ Br. *omits* and *inserts* yañ sotaj indriyaj taj sotañ ceva indriyañ ca; avasesaj sotañ na indriyaj.

⁶ Br. *omits* and *inserts* yo kāyo indriyaj, so kāyo ceva indriyañ ca, avasesā kāyo na indriyañ.

ti? Manind. indriyañ ceva manindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na manind.

7. Itthī indriyan ti? No. Indriyā itthindriyan ti? Itthind. indriyañ ceva itthindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na itthind. . . . (so for 8).

9. Jivitaj indriyan ti? Āmantā. Indriyā jīvitindriyan ti? Jivitind. indriyañ ceva jivitindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na jīvitind. . . . (so for 10-13).

14. Upekkhā indriyan ti? Āmantā.¹ Indriyā upekkhindriyan ti? Upekkhind. indriyañ ceva upekkhindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, n'upekkhind.

15. Saddhā indriyan ti? Āmantā. Indriyā saddhindriyan ti? Saddhind. indriyañ ceva saddhindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na saddhind. . . . (so for 16-22).

6.

1. Na cakkhu na indriyan ti? Cakkhu² ṭhapetvā avasesā indriyā na cakkhu,³ indriyā;⁴ cakkhuñ ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva cakkhu na ca indriyā. Na indriyā na cakkhundriyan ti? Āmantā.

2. Na sotaj na indriyan ti? Sotaj ṭhapetvā avasesā indriyā na sotaj, indriyā, sotāñ ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva sotaj na ca indriyā. Na indriyā na sotindriyan ti? Āmantā . . . (so for 3, 4).

5. Na kāyo na indriyan ti? *Kāyaj ṭhapetvā avasesā indriyā na kāyo, kāyañ ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva kāyo na ca indriyā.*⁵ Na indriyā na kāyindriyan ti? Āmantā.

6. Na mano na indriyan ti? Manaj ṭhapetvā avasesā indriyā na mano, indriyā; manañ ca indriye ca ṭhapetvā

¹ Br. omits and inserts yā upekkhā indriyaj, sā upekkhā ceva indriyañ ca, avasesā upekkhā na indriyaj.

² Br. S. cakkhuñ throughout.

³ Br. omits.

⁴ Br. cakkhundriyā.

⁵ Br. omits * to *, substituting Āmantā.

avasesā na ceva mano na ca indriyā. Na indriyā na manindriyan ti? Āmantā.

7. Na itthi na indriyan ti? Itthiy় thapetvā avasesā indriyā na itthi, indriyā; itthiñ ca indriye ca thapetvā avasesā na ceva itthi na ca indriyā. Na indriyā na itthindriyan ti? Āmantā . . . (so for 8-22).

7.

1, 2. Cakkhu indriyan ti? Āmantā. Indriyā sotindriyan ti? Sotind. indriyan ceva sotindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā,¹ na sotind.

1, 3. Cakkhu indriyan ti? Āmantā. Indriyā ghānindriyan ti? Ghanind. indriyañ ceva ghānindriyañ ca, avasesā indriyā indriyā na ghānind. . . . (so for 1, 4—1, 22).

2, 1. Sotāy indriyan ti? Āmantā.² Indriyā cakkhundriyan ti? Cakkhund. indriyañ ceva cakkhundriyañ ca, avasesā indriyā indriyā, na cakkhund. . . . pe . . . (so for 2, 3; 2, 4, etc. So also for 3 and 4).

5, 1. Kāyo indriyan ti? Āmantā.³ Indriyā cakkhund. ti? Cakkhund. indriyañ ceva cakkhund. ca, avasesā indriyā indriyā, na cakkhund. . . . pe⁴ . . . (so for 5, 2, etc., to 5, 21).

5, 22. Indriyā aññātāvind. ti? Aññātāvind. indriyañ ceva aññātāvind. ca, avasesā indriyā indriyā, na aññātāvind. . . . (so for 6).

7, 1. Itthi indriyan ti? No. Indriyā cakkhund. ti? Cakkhund. indriyañ ceva . . . pe . . . (so for 7, 2 to 22; so also for 8).

¹ Br. omits the second indriyā throughout.

² Br. omits, inserting yañ sotāy indriyay, tāy sotāñ ceva indriyañ ca, avasesay sotāy na indriyay.

³ Br. S. omit, substituting (Br.): Yo kāyo indriyay, so kāyo ceva indriyañ ca; avasesā kāyo na indriyay. (S.): Yo kāyo indriyay, so indriyay ceva kāyo ca; avasesā kāyo na indriyā.

⁴ Br. as in n. 4; S. here follows Br.

9, 1. Jivitay indriyan ti? Āmantā. Indriyā cakkhund. ti? Cakkhund. indriyañ ceva . . . pe . . . (so for 10 to 13).

14, 1. Upekkhā indriyan ti? Āmantā.¹ Indriyā cakkhund. ti? Cakkhund. indriyañ ceva . . . pe . . . (so for 15-22).

8.

1, 2. Na cakkhu na indriyan ti? Cakkhuij ṭhapetvā avasesā indriyā na cakkhu, indriyā; cakkhuñ ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva cakkhu no ca indriyā. Na indriya na sotindriyan ti? Āmantā.

1, 3. Na cakkhu na indriyan ti? Cakkhuij ṭhapetvā avasesā indriyā na cakkhu, indriyā; cakkhuñ ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva cakkhu na ca indriyā. *Na indriyā na ghānindriyan ti? Āmantā . . . pe . . .

1, 22. Na cakkhu na indriyan ti? Cakkhuij ṭhapetvā avasesā indriyā na cakkhu, indriyā cakkhuñ na indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva cakkhu na ca indriyā.* Na indriyā na aññātāvindriyan ti? Āmantā.

2, 1. Na sotaij na indriyan ti? Sotaij ṭhapetvā avasesā indriyā na sotaij, indriyā; sotaij ca indriye ca ṭhapetvā avasesā na ceva sotaij no ca indriyā. Na indriyā na cakkhundriyan ti? Āmantā . . . pe . . . Na sotaij na indriyan ti? Sotaij ṭhapetvā avasesā indriyā na sotaij, indriyā; sotaij ca indriye ca ṭhapetvā avasesā . . . pe . . . Na indriyā n aññātāvindriyan ti? . . . pe . . . (so for 3-22).

[Niddesavāraṇa niṭṭhitaj.]

Paññattivāraṇa niṭṭhitaj.

¹ Br. S. omit and insert (Br.): Yā upekkhā indriyaj, sā upekkhā ceva indriyañ ca; avasesā upekkhā na indriyaj. (S.): Yā upekkhā indriyā, sā indriyaj ceva uppekkhindriyañ ca; avasesā upekkhā na indriyaj.

* to * Br. omits.

[PAVATTIVĀRO
Uppādavāro.]

1.

1. Yassa cakkhund. uppajjati, tassa sotind. uppajjatiti? Sacakkhukānāy asotakānāy uppajjantānāy,¹ tesāy cakkhund. uppajjati, no ca tesāy sotind. uppajjati; sacakkhukānāy sasotakānāy uppajjantānāy tesāy cakkhund. ca uppajjati, sotind. ca uppajjati. Yassa vā pana sotind. uppajjati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sasotakānāy acakkhukānāy uppajjantānāy tesāy sotind. uppajjati, no ca tesāy cakkhund. uppajjati; sasotakānāy sacakkhukānāy uppajjantānāy tesāy sotindriyāñ ca uppajjati, cakkhundriyāñ ca uppajjati.

Yassa cakkhund. uppajjati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sacakkhukānāy aghānakānāy uppajjantānāy tesāy cakkhund. uppajjati, no ca tesāy ghānind. uppajjati; sacakkhukānāy saghānakānāy uppajjantānāy tesāy cakkhundriyāñ ca uppajjati, ghānindriyāñ ca uppajjati. Y. v. p. ghānind. uppajjati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Saghānakānāy neakkhukānāy uppajjantānāy tesāy ghānind. uppajjati, no ca tesāy cakkhund. uppajjati; saghānakānāy sacakkhukānāy uppajjantānāy tesāy ghānindriyāñ ca uppajjati, cakkhundriyāñ ca uppajjati.²

Yassa cakkhund. uppaj., tassa itthind. uppajjatiti? Sacakkhukānāy na itthīnāy uppajjantānāy tesāy cakkhund. uppaj.; no ca tesāy itthind. uppaj.; sacakkhukānāy itthīnāy uppajjantānāy tāsāy cakkhundriyāñ ca uppaj.; itthindriyāñ ca uppaj. Y. v. p. itthind. uppaj., tassa cakkhund. uppajjatiti? Acakkhukānāy³ itthīnāy³ uppajjantānāy tesāy itthindriyāñ ca uppaj., cakkhundriyāñ ca uppaj.

Yassa cakkhund. uppaj., tassa purisind. uppajjatiti?

¹ Br. K. upappajjantānāy *throughout*.

² *There should presumably be . . . pe . . . here for 1, 4; 1, 5; 1, 6.*

³ Br. *inverts order*.

Sacakkhukānay na-purisānay uppajjantānay tesaij cakkhund. . . . pe . . . Y. v. p. purisind. uppaj. . . . tassa cakkhund. uppajjatiti? Acakkhukānay¹ purisānay¹ uppajjantānay tesaij purisind . . . pe . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa jīvitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. . . . Acakkhukānay uppajjantānay tesaij jīvitind. . . . pe . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa somanassind. uppajjatiti? Sacakkhukānay vinā somanassena uppajjantānay tesaij cakkhund. uppaj., no ca tesaij somanassind. uppaj., sacakkhukānay somanassena uppajjantānay tesaij cakkhundriyāñ ca uppaj., somanassindriyāñ ca uppaj. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Āmantā. Yassa cakkhund. uppaj., tassa upekkhind. uppajjatiti? Sacakkhukānay vinā upekkhāya uppajjantānay tesaij cakkhund. uppaj., no ca tesaij upekkhind. uppaj.; sacakkhukānay upekkhāya uppajjantānay tesaij cakkhundriyāñ ca uppaj., upekkhindriyāñ ca uppaj. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Acakkhukānay¹ upekkhāya¹ uppajjantānay tesaij upekkhind. uppaj., no ca tesaij cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay¹ upekkhāya¹ uppajjantānay tesaij . . . pe . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa saddhind. uppajjatiti? Sacakkhukānay vinā² saddhāya² uppajjantānay tesaij cakkhund. uppaj., no ca tesaij saddhind. uppaj.; sacakkhukānay saddhāya³ uppajjantānay tesaij . . . pe . . . Y. v. p. saddhind. uppaj. . . . Acakkhukānay saddhāya⁴ uppajjantānay tesaij saddhind. uppaj., no ca tesaij cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay saddhāya⁵ uppajjantānay tesaij . . . pe . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa paññind. uppajjatiti? Sacakkhukānay vinā⁶ ñāñena⁷ uppajjantānay tesaij cakkhund. uppaj., no ca tesaij paññind. uppaj.; sacakkhukānay ñāñena⁸ uppajjantānay

¹ Br. *inverts order.*

² Br. *substitutes abetukānay.*

³ Br. *substitutes sahetukānay.*

⁴ Br. *has sahetukānay acakkhukānay.*

⁵ Br. *has sahetukānay sacakkhukānay.*

⁶ Br. *omits.*

⁷ Br. *ñāñavippayuttānay.*

⁸ Br. *ñāñasampayuttānay.*

tesay . . . *pe* . . . Y. v. p. paññind. uppaj. . . ¹ Acakkhukānay nāyena² uppajjantānay tesay paññind. uppaj. . . no ea tesay cakkhund. uppaj. ; sacakkhukānay nāyena³ uppajjantānay tesay . . . *pe* . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa manind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Sacittakānay acakkhukānay uppajjantānay tesay manind. uppaj., no ea tesay cakkhund. uppaj. ; sacakkhukānay uppajjantānay tesay . . . *pe* . . . ³

• • • • •

Yassa ghānind. uppaj., tassa itthind⁴ uppajjatiti ? Saghānakānay na-itthīnay uppajjantānay tesay ghānind. uppaj., no ea tesay itthind.⁵ uppaj. ; saghānakānay itthīnay⁶ uppajjantānay tesay ghānindriyañ ca uppaj., itthindriyañ⁷ ca uppaj. Y. v. p. itthind.⁷ uppaj. . . . Aghānakānay⁸ itthīnay⁸ uppajjantānay tāsāy⁹ itthind.⁵ uppaj., no ea tāsāy⁹ ghānind. uppaj. ; saghānakānay⁸ itthīnay⁸ uppajjantānay tāsāy⁹ itthindriyañ⁵ ca uppaj., ghānindriyañ ca uppaj. Yassa ghānind. uppaj., tassa purisind.¹⁰ uppajjatiti ? Saghānakānay na-purisānay¹⁰ uppajjantānay tesay ghānind. uppaj. no ea tesay purisind.¹¹ uppaj. ; saghānakānay purisānay¹² uppajjantānay tesay ghānindriyañ ca uppaj., purisindriyañ¹³ ca uppaj. Y. v. p. purisind.¹⁰ uppaj. . . . Aghānakānay⁸ purisānay⁸¹² uppajjantānay tesay purisind.¹⁰ uppaj., no ea tesay ghānind.

¹ Br. inserts nāyasaṃpayuttānay.

² Br. omits.

³ No *pe* . . . in any of the versions indicates the hiatus here. On manindriyañ here see p. 77, n. 10.

⁴ S. substitutes upekkhindriyañ.

⁵ S. substitutes upekkhindriyañ.

⁶ S. substitutes upekkhāya.

⁷ S. substitutes upekkhindriyañ.

⁸ Br. inverts order.

⁹ S. tesay.

¹⁰ S. substitutes saddbind.

¹¹ S. substitutes vinā saddhāya.

¹² S. substitutes saddhāya.

¹³ S. substitutes saddhindriyañ.

uppaj.; saghānakānai¹ purisānai² uppajjantānai tesai purisindriyañ ca uppaj., ghānindriyañ ca uppaj.

Yassa ghānind. uppaj., tassa jīvitind. uppajjatīti ? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. . . . Aghānakānai uppajjantānai tesai jīvitind. uppaj. . . . pe . . .

Yassa ghānind. uppaj., tassa somanassind. uppajjatīti ? Saghānakānai vinā somanassena uppajjantānai tesai ghānind. uppaj., no ca tesai somanassind. uppaj.; saghānakānai somanassena uppajjantānai tesai . . . pe . . . Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Aghānakānai¹ somanassena¹ uppajjantānai tesai somanassind. uppaj., no ca tesai ghānind. uppaj.; saghānakānai¹ somanassena¹ uppajjantānai tesai . . . pe . . .

Yassa ghānind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjatīti ? Saghānakānai vinā upekkhāya uppajjantānai tesai ghānind. uppaj., no va tesai upekkhind. uppaj.; saghānakānai upekkhāya uppajjantānai tesai . . . pe . . . Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Aghānakānai¹ upekkhāya¹ uppajjantānai tesai . . . (as in preceding reply).

Yassa ghānind. uppaj., tassa saddhind. uppajjatīti ? Saghānakānai vinā⁴ saddhāya⁴ uppajjantānai tesai ghānind. uppaj., no ca tesai saddhind. uppaj.; saghānakānai saddhāya⁵ uppajjantānai tesai . . . Y. v. p. saddhind. uppaj. . . . ⁶Aghānakānai saddhāya⁷ uppajjantānai tesai saddhind. uppaj., no ca tesai ghānind. uppaj.; ⁸saghānakānai saddhāya⁷ uppajjantānai tesai . . . pe . . .

Yassa ghānind. uppaj., tassa paññind. uppajjatīti ? Saghānakānai vinā⁸ ñānena⁸ uppajjantānai tesai ghānind. uppaj., no ca tesai paññind. uppaj.;

¹ Br. *inverts order*.

² S. *substitutes* saddhāya.

³ S. saddhindriyañ.

⁴ Br. *substitutes* abhetukānai.

⁵ Br. *substitutes* sahetukānai.

⁶ Br. *inserts* sahetukānai.

⁷ Br. *omits*.

⁸ Br. *substitutes* ñāñavippayuttānai.

saghānakānay ḫāyena¹ uppajjantānay tesay . . . pe . . .
 Y. v. p. paññind. uppaj., tassa għānind. uppajjatiti?²
 Aghānakānay ḫāyena³ uppajjantānay tesay paññind. uppaj.,
 no ca tesay għānind. uppaj.;⁴ sagħānakānay ḫāyena⁵
 uppajjantānay tesay . . . pe . . . Yassa
 għānind. uppaj., tassa manind. uppajjatiti? Āmantā.
 Y. v. p. manind. uppaj. . . . Sacittakānay aghānakānay
 uppajjantānay tesay manind. uppaj., no ca tesay għanind.
 uppaj.; sagħānakānay uppajjantānay tesay . . . pe . . .⁶

Yassa itthind uppaj., tassa purisind. uppajjatiti? No.
 Y. v. p. purisind. uppaj., tassa itthind. uppajjatiti? No.

Yassa itthind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa vā pana jīvitind. uppaj. . . . Na-itthīnay uppaj-
 jantānay tesay jīvitind. uppaj., no ca tesay itthind. uppaj.;
 itthīnay uppajjantinay tasay . . . pe . . .

Yassa itthind. uppaj., tassa somanassind. uppajjatiti?
 Itthīnay vinā somanassena uppajjantinay tāsay itthind.
 uppaj., no ca tāsay somanassind. uppaj.; itthīnay soman-
 assena uppajjantinay tāsay . . . pe . . . Y. v. p. soman-
 assind. uppaj. . . . Na-itthīnay somanassena⁵ uppaj-
 jantānay tesay somanassind. uppaj., no ca tesay itthind.
 uppaj.; itthīnay somanassena⁶ uppajjantinay tāsay

Yassa itthind. uppaj., tassa
 upekkhind. uppajjatiti? Itthīnay vinā upekkhāya uppaj-
 jantinay tāsay itthind uppaj., no ca tāsay upekkhind.
 uppaj.; itthīnay upekkhāya uppajjantinay tāsay . . . pe . . .
 Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Na-itthīnay upekkhāya⁶
 uppajjantānay tesay upekkhind. uppaj., no ca tesay
 itthind. uppaj.; itthīnay⁶ upekkhāya⁶ uppajjantinay tāsay

¹ Br. *substitutes* ḫāyasaampayuttakānay.

² Br. *inserts* ḫāyasaampayuttānay.

³ Br. *omits*.

⁴ Supply always the 'twin' terms, as e.g. p. 74, l. 2. No
 pe . . . in any of the versions indicates the hiatus.

⁵ Br. somanassena na itthīnay.

⁶ Br. *inverts* order.

... *pe* ... Yassa itthind. uppaj., tassa saddhind. uppajjatiti? Itthinañ vinā¹ saddhāya¹ uppajjantinaj tāsañ itthind. uppaj., no ca tāsañ saddhind. uppaj.; itthinañ saddhāya² uppajjantinaj tāsañ itthindriyāñ ca uppaj., saddhindriyāñ ca uppaj. Y. v. p. saddhind. uppaj. ... Na-itthinañ saddhāya³ uppajjantānañ⁴ tesaj saddhind. uppaj., no ca tesaj itthind. uppaj.; ⁵itthinañ saddhāya⁶ uppajjantinaj tāsañ ... *pe* ...

Yassa itthind. uppaj., tassa paññind. uppajjatiti? Itthinañ vinā ⁷ñāpēna⁷ uppajjantinaj tāsañ itthind. uppaj., no ca tāsañ paññind. uppaj.; itthinañ ⁸ñāpēna⁸ uppajjantinaj tāsañ ... *pe* ... Y. v. p. paññind. uppaj. ... Na-itthinañ ⁹ñāpēna⁹ uppajjantānañ tesaj paññind. uppaj., no ca tesaj itthind. uppaj.; itthinañ ¹⁰ñāpēna¹⁰ uppajjantinaj tāsañ ... *pe* ... Yassa itthind. uppaj., tassa manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. ... Sacittakānañ na-itthinañ uppajjantānañ tesaj manind. uppaj., no ca tesaj itthind. uppaj.; sacittakānañ¹¹ itthinañ uppajjantinaj tesaj ... *pe* ...

Yassa purisind. uppaj., tassa jīvitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. ... Na-purisānañ uppajjantānañ tesaj jīvitind. uppaj., no ca tesaj purisind. uppaj.; purisānañ uppajjantānañ tesaj ...

Yassa purisind. uppaj., tassa somanassind. uppajjatiti? Purisānañ vina somanassena uppajjantānañ tesaj purisind. uppaj., no ca tesaj somanassind. uppaj.; purisānañ somanassena uppajjantānañ tesaj ... *pe* ... Y. v. p.

¹ Br. substitutes abetukānañ.

² Br. substitutes sahetukānañ.

³ Br. has sahetukānañ na itthinañ.

⁴ K. uppajjantinaj.

⁵ Br. inserts sahetukānañ.

⁶ Br. omits.

⁷ Br. substitutes ¹²ñānavippayuttānañ.

⁸ Br. substitutes ¹³ñāpasampayuttānañ.

⁹ Br. ¹⁴ñāpasampayuttānañ na-itthinañ.

somanassind. uppaj. . . . Na-purisānaij somanassena¹
 uppajjantānaij tesaij somanassind. uppaj., no ca tesaij
 purisind. uppaj.; purisānaij somanassena¹ uppajjantānaij
 tesaij . . . ^{pe} . . . Yassa purisind. uppaj.,
 tassa upekkhind. uppajjatiti? Purisānaij vinā upek-
 khaya uppajjantānaij tesaij purisind. uppaj., no ca tesaij
 upekkhind. uppaj.; purisānaij upekkhāya uppajjantānaij
 tesaij . . . Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Na-purisānaij
 upekkhāya² uppajjantānaij tesaij upekkhind. uppaj., no ca
 tesaij purisind. uppaj.; purisānaij³ upekkhāya⁴ uppaj-
 jantānaij tesaij. Yassa purisind. uppaj., tassa
 saddhind. uppajjatiti? Purisānaij vinā⁵ saddhāya⁶ uppaj-
 jantānaij tesaij purisind. uppaj., no ca tesaij saddhind.
 uppaj.; purisānaij saddhāya⁷ uppajjantānaij tesaij . . .
^{pe} . . . Y. v. p. saddhind. uppaj. . . . Na-purisānaij
 saddhāya⁸ uppajjantānaij tesaij saddhind. uppaj., no ca
 tesaij purisind. uppaj.; purisānaij saddhāya⁹ uppajjantānaij
 tesaij . . . ^{pe} . . . Yassa purisind. uppaj., tassa paññind.
 uppajjatiti? Purisānaij vina¹⁰ ñāñena¹¹
 uppajjantānaij tesaij purisind. uppaj., no ca tesaij paññind.
 uppaj., purisind. ñāñena¹² uppajjantānaij tesaij . . . ^{pe} . . .
 Y. v. p. paññind. uppaj. . . . Na-purisānaij ñāñena¹³ uppaj-
 jantānaij tesaij paññind. uppaj.; no ca tesaij purisind.
 uppaj.; purisānaij ñāñena¹⁴ uppajjantānaij tesaij . . .
^{pe} . . . Yassa purisind. uppaj., tassa manind.¹⁵
 uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . .

¹ Br. *inverts order*.

² Br. *substitutes ahetuñānaij*.

³ Br. *substitutes sahetuñānaij*.

⁴ Br. sahetuñānaij na-purisānaij.

⁵ Br. sahetuñānaij purisānaij.

⁶ Br. *substitutes ñāñavippayuttānaij*.

⁷ Br. *substitutes ñāñasampayuttānaij*.

⁸ Br. ñāñasampayuttānaij na-purisānaij.

⁹ Br. ñāñasampayuttānaij purisānaij.

¹⁰ It is curious that manindriyaij should, here and after, function for indriyas 20-22 (v. p. 61; 78 f.).

Na-purisānaij sacittakānaij¹ uppajjantānaij tesaij manind. uppaj. no ca tesaij purisind. uppaj.; purisind. uppajjantānaij tesaij . . . Yassa jīvitind. uppaj. tassa somanassind. uppajjatīti? Vinā somanassena uppajjantānaij pavatte somanassavippayuttacittassa uppādākkhane *nirodhasamāpānnānaij asaññasattānaij² tesaij jīvitind. uppaj., no ca tesaij somanassind. uppaj.; somanassena uppajjantānaij pavatte somanassasampayuttacittassa uppādākkhane tesaij jīvitindriyān ca uppaj., somanassindriyān ca uppaj. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa jīvitind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjatīti? Vinā upekkhāya uppajjantānaij pavatte upekkhāvippayuttacittassa uppādākkhane *nirodhasamāpānnānaij asaññasattānaij³ tesaij jīvitind. uppaj., no ca tesaij upekkhind. uppaj.; upekkhāya uppajjantānaij pavatte upekkhāsampayuttacittassa uppādākkhane tesaij jīvitindriyān . . . upekkhindriyān ca uppaj. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa jīvitind. uppaj., tassa saddhind. uppajjatīti? Vinā⁴ saddhāya⁵ uppajjantānaij pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādākkhane *nirodhasamāpānnānaij asaññasattānaij⁶ tesaij jīvitind. uppaj., no ca tesaij saddhind. uppaj.; saddhāya⁷ uppajjantānaij pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādākkhane tesaij jīvitindriyān . . . saddhindriyān ca uppaj. Y. v. p. saddhind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa jīvitind. uppaj., tassa paññind. uppajjatīti? Vina⁸ ñāñena⁹ uppajjantānaij pavatte¹⁰ ñāñavippayuttacittassa uppādākkhane *nirodhasamāpānnānaij asaññasattānaij¹¹ tesaij jīvitind. uppaj., no ca tesaij paññind. uppaj.; ñāñena uppajjantānaij ñāñasampayuttacittassa¹² uppādākkhane tesaij . . . pe . . .

¹ Br. sacittakānaij na purisānaij.

* * Br. omits.

² Br. substitutes abetukānaij.

³ Br. substitutes eahetukānaij.

⁴ Br. substitutes ñāñavippayuttānaij.

⁵ S. omits.

⁶ Br. ñāñasampayuttānaij upapajjantānaij pavatte ñāñasampayuttacittassa, etc.

Y. v. p. paññind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa jivitind. uppaj., tassa manind. uppajjatiti? Niro-dhasamūpannānāy¹ asaññasattānāy¹ tesaj jivitind. uppaj., no ca tesaj manind. uppaj., sacittakānāy uppajjantānāy pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . . Y. v. p. manind. uppaj. Āmantā. Yassa somanassind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjatiti? No. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . No. Yassa somanassind. uppaj. tassa saddhind. uppajjatiti? * Somanassena vinā saddhāya uppajjantānāy² pavatte somanassasam-payutta - saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj³ somanassind. uppaj., no ca tesaj saddhind. uppaj.,⁴ somanassasampayutta - saddhāsampayutta - somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj saddhind. uppaj., no ca tesaj somanassind. uppaj.,⁵ saddhāsampa-yutta - somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . .

Yassa somanassind. uppaj., tassa paññind. uppajjatiti? Somanassena vinā⁶ nāpēna⁶ uppajjantānāy pavatte somanassasampayutta - nāpēnavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj somanassind. uppaj., no ca tesaj paññind. uppaj.,⁷ somanassasampayutta - nāpēasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . . Y. v. p. paññind. uppaj. . . . Nāpēna⁸ vinā somanassena uppajjantānāy pavatte nāpēasampayutta - somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj paññind. uppaj., no ca

¹ Br. substitutes acittakānāy upapajjantānāy.

² * Br. omits.

³ Br. inserts somanassena upapajjantānāy pavatte.

⁴ Br. substitutes sahetukānāy.

⁵ Br. substitutes nāpēasampayuttānāy.

⁶ Br. inserts somanassena nāpēasampayuttānāy upapajjantānāy pavatte.

⁷ Br. substitutes nāpēasampayuttānāy.

tesaj somanassind. uppaj.¹ ñāñasampayuttasomanassasam-payuttacittassa uppādakkhane tesaj . . . pe . . .

Yassa somanassind. uppaj., tassa manind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Sacittakānaj vinā somanassena uppajjantānaj pavatte somanassavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe tesaj manind. uppaj., no ca tesaj somanassind. uppaj. : somanassena uppajjantānaj pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . .

Yassa upokkhind. uppaj., tassa saddhind. uppajjatiti ? Upekkhāya vinā² saddhāya² uppejjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-saddhavippayuttacittassa uppādakkhane tesaj upokkhind. uppaj., no ca tesaj saddhind. uppaj. ;³ upekkhāsampayutta-saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . . Y. v. p. saddhind. uppaj. . . .

Saddhāya⁴ vinā upekkhāya uppajjantānaj pavatte saddhāsampayutta-upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhane tesaj saddhind. uppaj., no ca tesaj upekkhind. uppaj. ;⁵ saddhāsampayutta-upekkhāsampayutta-cittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . . Yassa upokkhind. uppaj., tassa paññind. uppajjatiti ? Upekkhāya vinā⁶ ñāñena⁶ uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-ñāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj upokkhind. uppaj., no ca tesaj paññind. uppaj. ;⁷ upekkhāsampayutta-ñāñasampayuttacittassa uppādakkhane tesaj . . . pe . . . Y. v. p. paññind. uppaj. . . . Ñāñena⁸

¹ Br. *inserts* ñāñasampayuttānaj somanassena upapaj-jantānaj pavatte.

² Br. *substitutes* ahetukānaj.

³ Br. *inserts* upekkhāya sahetukānaj upapajjantānaj pavatte.

⁴ Br. *substitutes* sahetukānaj.

⁵ Br. *inserts* sahetukānaj upekkhāya upapajjantānaj pavatte.

⁶ Br. *substitutes* ñāñavippayuttānaj.

⁷ Br. *inserts* upekkhāya ñāñasampayuttānaj upapaj-jantānaj pavatte.

⁸ Br. ñāñasampayuttānaj.

vinā upekkhayn uppajjantānay pavatte nāgasampayutta-
upekkhāvippayuttacittassa¹ uppādakkhaṇe tesaj paññind.
uppaj.; no ca tesaj upekkhind. uppajjati;¹ nāgasampay-
utta-upekkhasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . .
pe . . .

Yassa upekkhind. uppaj., tassa manind. uppaj. . .
manind. uppajjatiti? Āmanta. Y. v. p. manind. uppaj.

Sacittakānay vinā upekkhāya uppajjantānay pavatte
upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj manind.
uppaj., no ca tesaj upekkhind. uppaj.; upekkhāya uppaj-
jantānay pavatte upekkhāsampayuttacittassa uppādak-
khaṇe tesaj . . . pe . . .

Yassa saddhind. uppaj., tassa paññind. uppajjatiti? Saddhāya² vinā³
nāgena⁴ uppajjantānay pavatte saddhāsampayutta-nāga-
vippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj saddhind. uppaj.,
no ca tesaj paññind. uppaj.;³ saddhāsampayutta-nāga-
sampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . .

Y. v. p. paññind. uppaj. . . Āmanta.

Yassa saddhind. uppaj., tassa manind. uppajjatiti?
Āmanta. Y. v. p. manind. uppaj., tassa saddhind. uppaj-
jatiti? Sacittakānay vinā⁴ saddhāya⁴ uppajjantānay
pavatte saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj
manind. uppaj., no ca tesaj saddhind. uppaj.; saddhāya⁵
uppajjantānay pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādak-
khaṇe tesaj . . . pe . . .

Yassa paññind. uppaj., tassa manind uppajjatiti? Āmanta. Y. v. p.
manind. uppaj. . . Sacittakānay vinā⁶ nāgena⁹ uppaj-
jantānay pavatte nāgavippayuttacittassa uppādakkhaṇe
tesaj manind. uppaj.; no ca tesaj paññind. uppaj.;
nāgena⁷ uppajjantānay pavatte nāgasampayuttacittassa
uppādakkhaṇe tesaj . . . pe . . .

¹ Br. inserts nāgasampayuttānay upekkhāya upapaj-
jantānay pavatte.

² Br. substitutes sahetukānay nāgavippayuttānay.

³ Br. inserts sahetukānay nāgasampayuttānay upapaj-
jantānay pavatte.

⁴ Br. substitutes ahetukānay.

⁶ Br. nāgavippayuttānay.

⁵ Br. sahetukānay.

⁷ Br. nāgasampayuttānay.

ii. Yattha cakkhund. uppaj., tattha sotind. uppajjatiti ? Āmantā. Yattha vā pāna sotind. uppaj., tattha cakkhund. uppajjatiti ? Āmantā. Yattha cakkhund. uppaj., tattha ghānind. uppajjatiti ? Rūpāvacare tattha cakkhund. uppaj.. no ca tattha ghānind. uppaj.; kāmāvacare tattha cakkhundriyañ ca uppaj., ghānindriyañ na uppaj. Y.¹ v. p. ghānind. uppaj. . . . Āmantā.

.....

Yattha cakkhund. uppaj., tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. uppajjatiti ? Rūpāvacare tattha cakkhund. uppaj., no ca tattha purisind. uppaj., kāmāvacare tattha cakkhundriyañ . . . purisindriyañ ca uppaj. Y. v. p. purisind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha cakkhund. uppaj., tattha jīvitind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. . . . Arūpe² asaññisatte² tattha jīvitind. uppaj. no ca tattha cakkhund. uppaj.; pañcavokare tattha jīvitindriyañ . . . cakkhundriyañ ca uppaj. Yattha cakkhund. uppaj., tattha somanassind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Āmantā. Yattha cakkhund. uppaj., tattha upekkhind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Arūpe tattha upekkhind. uppaj., no ca tattha cakkhund. uppaj.; pañcavokāre tattha upekkhindriyañ . . . cakkhundriyañ ca uppaj.

Yattha cakkhund. uppaj., tattha saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. . . . uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Arūpe tattha manind. uppaj., no ca tattha cakkhund. uppaj.; pañcavokāre tattha . . . *pe* . . .

Yattha ghānind. uppaj., tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. purisind. uppaj. . . . Yattha ghānind. uppaj., tattha jīvitind. uppajjatiti ? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj., tattha ghānind. uppajjatiti ? Rūpāvacare arūpāvacare tattha jīvitind. uppaj., no ca tattha ghānind. uppaj.; kāmāvacare tattha jīvitindriyañ . . . *pe* . . .

¹ = Yattha.

² Br. *inverts order*.

Yattha ghānind. uppaj., tattha somanassind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppaj. Rūpāvacare tattha somanassind. uppaj., no ca tattha ghānind. uppaj.; kāmāvacare tattha somanassindriyañ . . . ^{pe} . . .

Yattha ghānind. uppaj., tattha upekkhind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Rūpāvacare arūpāvacare tattha upekkhind. uppaj.; no ca tattha ghānind. uppaj.; kāmāvacare tattha upekkhindriyañ . . . ^{pe} . . .

Yattha ghānind. uppaj., tattha suddhind. . . . ^{pe} . . . paññind. . . . manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Rūpāvacare arūpāvacare tattha manind. uppaj., no ca t. ghānind. uppaj.; kāmāvacare t. manindriyañ . . . ^{pe} . . .

Yattha itthind. uppaj., tattha purisind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. purisind. uppaj. . . . Āmantā. Yattha itthind. . . . ^{pe} . . . purisind. uppaj., t. jivitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. jivitind. uppaj. . . . Rūpāvacare¹ t. jivitind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare tattha jivitindriyañ . . .

Yattha purisind. uppaj., t. somanassind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Rūpāvacare t. somanassind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. somanassindriyañ . . .

Yattha purisind. uppaj., t. upekkhind. * uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppaj. . . . Rūpāvacare arūpāvacare t. upekkhind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. upekkhindriyañ ca . . . Yattha purisind. uppaj., t. suddhind. . . . paññind. . . . manind.² uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj., t. purisind. uppajjatiti? Rūpāvacare arūpāvacare t. manind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. manindriyañ ca uppaj., purisindriyañ ca uppaj.

Yattha jivitind. uppaj., t. somanassind. uppajjatiti? Asaññasatto t. jivitind. uppaj., no ca t. somanassind. uppaj.;

¹ Br. inserts arūpāvacare. * * K. omits.

² All three versions agree in placing manindriyañ here, where it is out of its place according to the list on p. 61.

... ¹ pañcavokāre t. jivitindriyañ . . . somanassindriyañ ca uppaj. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha jivitind. uppaj., t. upekkhind. . . . *pe* . . . saddhind. paññind. manind.² uppajjatiti? Asaññasatte t. jivitind. uppaj., no ca t. manind. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppaj., t. jivitind. uppajjatiti. Āmantā.

Yattha somanassind. uppaj., t. upekkhind. . . . *pe* . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha upekkhind. uppaj., t. somanassind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā. Yattha saddhind. uppaj., t. paññind. . . . *pe*³ . . . manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha paññind. uppaj., t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhund. uppaj., tassa tattha sotind. uppajjatiti? Sacakkhukānay asotakānay uppajjantānay tesay tattha cakkhund. uppaj., no ca tesay tattha sotind. uppaj.; sacakkhukānay sasotakānay uppajjantānay tesay tattha cakkhundriyañ ca uppaj., sotindriyañ ca uppaj. Yassa vā pana yattha sotind. uppaj., tassa tattha cakkhund. uppajjatiti? Sasotakānay sacakkhukānay uppajjantānay tesay tattha sotind. uppaj., no ca tesay tattha cakkhund. uppaj.; sasotakānay sacakkhukānay uppajjantānay tesay tattha sotindriyañ ca uppaj., cakkhundriyañ ca uppaj. Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. ghānind. uppajjatiti? Sacakkhukānay aghānakānay uppajjantānay tesay t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. ghānind. uppaj.; sacakkhukānay saghānakānay uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ ca uppaj., ghānindriyañ ca uppaj. Y. v. p. y. ghānind. uppaj., t. t. cakkhund. uppaj.

¹ Br. S. *insert* catuvokāre.

² See n. 2, p. 83.

³ Br. S. *insert* uppajjatiti? Āmantā. Yattha vā pana paññindriyañ uppajjati, tattha saddhindriyañ uppajjatiti? Āmantā. Yattha saddhindriyañ uppajjati, tattha . . .

jatī? Sacakkhukānay neakkhukānay uppajjantānay tesaj t. ghānind. uppajjati, no ca t. t. cakkhund. uppaj.; saghānakanay sacakkhukānay uppajjantānay t. t. ghānindriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppajjati, tassa t. na-itthind. uppajjatī? Sacakkhukānay m-ithinay uppajjantānay tesaj tathā cakkhund. uppaj., no ca t. t. itthind. uppaj.; sacakkhukānay itthinay uppajjantānay tesaj tathā cakkhund. . . . itthindriyañ ca uppaj. Y. v. p. y. itthind. uppaj. . . . Acakkhukānay¹ itthinay¹ uppajjantānay tesaj t. itthind. uppaj., no ca tesaj t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay¹ itthinay¹ uppajjantānay tesaj t. t. cakkhundriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppaj. tassa t. purisind. uppajjatī? Sacakkhukānay na-purisānay uppajjantānay tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca tesaj t. purisind. uppaj.; sacakkhukānay purisānay uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . uppaj. Y. v. p. y. purisind. uppaj. . . . Acakkhukānay¹ purisānay¹ uppajjantānay tesaj t. purisind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay¹ purisānay¹ uppajjantānay t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjatī? Āmantā. Y. v. p. y. jīvitind. uppaj. . . . Acakkhukānay uppajjantānay t. t. jīvitind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay uppajjantānay t. t. jīvitindriyañ² ca uppaj., cakkhund.² ca uppaj.

Y. y. cakkhund. uppaj. t. t. somanassind. uppajjatī? Sacakkhukānay vinā somanassena uppajjantānay tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; sacakkhukānay somanassena uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppaj., t. t. cakkhund. uppajjatī? *Acakkhukānay somanassena uppajjantānay t. t. somanassind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay somanassena uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ . . . uppaj.*

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. upek-

¹ Br. *inverts order*.

² K. *wrongly inverts order of these phrases*.

* * Br. *omits*.

khind. uppajjatiti? Sacakkhukānaj vinā upekkhāya uppajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. uppek-
khind. uppaj.; sacakkhukānaj upekkhāya uppajjantānaj t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppaj. . . . Acakkhukānaj¹ upekkhāya¹ uppajjantānaj tesaj t. upekkhind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacak-
khukānaj¹ upekkhāya¹ uppajjantānaj t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. sad-
dhind. uppajjatiti? Sacakkhukānaj vinā² saddhāya² up-
pajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj.; sacakkhukānaj saddhāya³ uppajjantānaj t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. saddhind. uppaj. . . .⁴ Acakkhukānaj saddhāya⁵ uppajjantānaj tesaj t. saddhind. uppaj. no ca t. t. cakkhund. uppaj.;⁴ sacakkhukānaj saddhāya⁵ uppajjantānaj t. t. saddhindriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. paññind. uppajjatiti? Sacakkhukānaj vinā⁶ ñāñena⁶ uppajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. paññind. uppaj.; sacakkhukānaj ñāñena⁷ uppajjantānaj t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . .⁸ Acakkhukānaj ñāñena⁶ uppajjantānaj tesaj t. paññind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.;⁸ sacakkhukānaj ñāñena⁶ uppaj-
jantānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Y. y. cakkhund. uppaj., tassa t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Acakkhukānaj⁹ sacitta-
kānaj⁹ upjñijjantānaj tesaj t. manind. uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānaj uppajjantānaj t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. uppaj.,

¹ Br. *inverts order.*

² Br. *substitutes ahetukānaj.*

³ Br. *substitutes sahetukānaj.*

⁴ Br. *inserts sahetukānaj.*

⁵ Br. *omits.*

⁶ Br. *substitutes ñāñavippayuttānaj.*

⁷ Br. *substitutes ñāñasampayuttānaj.*

⁸ Br. *inserts ñāñasampayuttānaj.*

⁹ Br. S. *invert order.*

t. t. itthind. uppajjatiti? Saghānakānay na-itthīnay uppajjantānay tesay t. ghānind. uppaj. ; no ca t. t. itthind. uppaj. : saghānakānay itthīnay uppajjantānay tāsay t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. itthind. uppaj. . . . Aghānakānay¹ itthīnay¹ uppajjantānay tāsay tattva itthind. uppajjati, no ca tāsay t. ghānind. uppaj. : saghānakānay itthīnay¹ uppajjantānay tāsay t. itthindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. uppaj., tassa t. purisind. uppajjatiti? Saghānakānay na-purisānay uppajjantānay tesay t. ghānind. uppaj., no ca tesay t. purisind. uppaj. ; saghānakānay purisānay uppajjantānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. uppaj. . . . Aghānakānay¹ purisānay¹ uppajjantānay tesay t. purisind. uppaj., no ca t. t. ghānind uppaj. : saghānakānay¹ purisānay¹ uppajjantānay t. t. purisindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. uppaj., t. t. jivitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jivitind. uppaj. . . . Aghānakānay uppajjantānay tesay t. jivitind. uppaj., no ca t. t. ghānind. uppaj. ; saghānakānay uppajjantānay t. t. jivitindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. uppaj., t. t. somanassind. uppajjatiti? Saghānakānay vinā somanassena uppajjantānay tesay t. ghānind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj. ; saghānakānay somanassena uppajjantānay tesay t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppaj. . . . Aghānakānay¹ somanassena¹ uppajjantānay tesay t. somanassind. uppaj., no ca t. t. ghānind. uppaj. ; saghānakānay¹ somanassena¹ uppajjantānay t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. uppaj., t. t. upekkhind. uppajjatiti? Saghānakānay vinā upekkhāya uppajjantānay tesay t. ghānind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppaj. ; saghānakānay upekkhāya uppajjantānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppaj. . . . Aghānakānay¹ upekkhāya¹ uppajjantānay tesay t. upekkhind. uppaj., no ca t. t. ghānind. uppaj. ; saghānakānay¹ upekkhāya¹ uppajjantānay t. t. upekkhindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. uppaj., t. t. saddhind.

¹ Br. *inverts order.*

uppajjatiti? Saghānakānāy vinā¹ saddhāya¹ uppajjantānāy tesāy t. ghānind. uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj.; saghānakānāy saddhāya² uppajjantānāy t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. saddhind. uppaj. . . .³ Aghānakānāy saddhāya⁴ uppajjantānāy tesāy t. saddhind. uppaj.; no ca t. t. ghānind. uppaj.;⁵ saghānakānāy saddhāya⁴ uppajjantānāy t. t. saddhindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. uppaj., t. t. paññind. uppajjatiti? Saghānakānāy vinā⁶ ñāñena⁵ uppajjantānāy tesāy t. ghānind. uppaj., no ca t. t. paññind. uppaj.; saghānakānāy ñāñena⁶ uppajjantānāy t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . .⁷ Saghanakanāy⁸ vinā⁹ ñāñena⁴ uppajjantānāy tesāy tattha ghānind¹⁰ uppaj., no ca t. t. paññind.¹¹ uppajjati;⁷ saghanakanāy ñāñena⁴ uppajjantānāy t. t. paññindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. uppaj., t. t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Sacittakānāy aghānakānāy uppajjantānāy tesāy t. manind. uppaj., no ca t. t. ghānind. uppaj.; saghānakānāy uppajjantānāy t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. itthind. uppaj., t. t. purisind. uppajjatiti? No. Y. v. p. y. purisind. uppaj. . . . No. Y. y. itthind. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jīvitind. uppaj. . . . Na-itthinañ uppajjantānāy tesāy t. jīvitind. uppaj., no ca t. t. itthind. uppaj.; itthinañ uppajjantānāy tāsāy t. jīvitindriyañ ca . . . Y. y. itthind. uppaj.,

¹ Br. *substitutes* ahetukānāy.

² Br. *substitutes* sahetukānāy.

³ Br. *inserts* sahetukānāy.

⁴ Br. *omits*.

⁵ Br. *substitutes* ñāñavippayuttānāy.

⁶ Br. *substitutes* ñāñasampayuttānāy.

⁷ Br. *inserts* ñāñasampayuttānāy.

⁸ Br. S. *substitute* aghānakānāy.

⁹ Br. S. *omit*.

¹⁰ Br. S. *substitute* paññind.

¹¹ Br. S. *substitute* ghānind.

t. t. somanassind . . . *pe*¹ . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . uppajjatiti? Itthinañ vinā² nāñena² uppajjuntman tesaj t. itthind. uppaj., no ea tūsan t. paññind. uppaj.; itthinañ nāñena³ uppajjantinaj tāsaj t. itthindriyāñ ea . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . . Na-itthinañ⁴ nāñena⁴ uppajjantānaj tesaj t. paññind. uppaj., no ea tesaj t. itthind. uppaj.; itthinañ⁵ nāñena⁵ uppajjantinaj tāsaj t. paññindriyāñ ea . . .

Y. y. itthind. uppaj., t. t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Sacittakānaj na-itthinañ uppajjantānaj tesaj t. manind. uppaj., no ea t. t. itthind. uppaj.; itthinañ uppajjantinaj tāsaj t. manindriyāñ ea . . .

Y. y. purisind. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jīvitind. uppaj. . . . Na-purisānaj uppajjantānaj tesaj t. jīvitind. uppaj., no ea t. t. purisind. uppaj.; purisānaj uppajjantānaj t. t. jīvitindriyāñ ea . . .

Y. y. purisind. uppaj., t. t. somanassind. . . . *pe*⁶ . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. uppajjatiti? Purisānaj vinā² nāñena² uppajjantānaj tesaj t. purisind. uppaj., no ea t. t. paññind. uppaj.; purisānaj nāñena³ uppajjantānaj t. t. purisind.

¹ So K. Br. S. here give the pairs: itthind.-somanassind.; itthind.-upekkhind.; itthind.-saddhind., in full. The qualifying phrases are: itthinañ vinā somanassena upapajjantinaj; itthinañ somanassena upap^o; somanassena na-itthinañ, somanassena itthinañ; so for the second pair. In the third pair: itthinañ ahetukānaj [S. vinā saddhāya] upapajjantinaj; itthinañ sahetukānaj [S. saddhāya]; sahetukānaj na-itthinañ [S. saddhāya]; sahetukānaj itthinañ [S. saddhāya].

² Br. substitutes nāñavipphayuttānaj.

³ Br. substitutes nāñasampayuttānaj.

⁴ Br. substitutes nāñasampayuttānaj na-itthinan.

⁵ Br. substitutes nāñasampayuttānaj itthinañ.

⁶ Br. S. give the pairs: purisind.-somanassind.; -upekkhind., -saddhind in full. The qualifying phrases are analogous to those in the itthind. pairs above.

driyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . Na-purisānaj ñāñena¹ uppajjantānaj tesaj t. paññind. uppaj., no ca t. t. purisind. uppaj.;² purisānaj ñāñena³ uppajjantānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Y. y.

purisind. uppaj., t. t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj. . . Sacittakānaj na-purisānaj uppajjantānaj tesaj t. manind. uppaj., no ca t. t. purisind. uppaj.; purisānaj uppajjantānaj t. t. manindriyañ ca . . .

Y. y. jīvitind. uppaj. t. t. somanassind. uppajjatiti? *Vina somanassena uppajjantānaj pavatte somanassa vippayuttacittassa uppādakkhaṇe⁴ tesaj t. jīvitind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; somanassena uppajjantānaj pavatte somanassa sampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. jīvitind. ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppaj. . . Āmantā. Y. y. jīvitind. uppaj., t. t. upekkhind. uppajjatiti? Vinā upekkhāya uppajjantānaj pavatte upekkhavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. jīvitind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppaj.; upekkhāya upajjantānaj pavatte upekkhāsampa-yuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. jīvitind. ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppaj. . . Āmantā.

Y. y. jīvitind. uppaj., t. t. saddhind. uppajjatiti? Vinā saddhāya⁵ uppajjantānaj pavatte saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. jīvitind. uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj.; saddhāya⁶ uppajjantānaj pavatte saddhāsampa-yuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. jīvitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. saddhind. uppaj. . . Āmantā.

Y. y. jīvitind. uppaj., t. t.* paññind. uppajjatiti? Vinā ñāñena⁷ uppajjantānaj pavatte ñānavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj⁸ tesaj t. jīvitind. uppaj.,

¹ Br. ñāñasampayuttānaj na purisānaj.

² Br. inserts ñāñasampayuttānaj.

³ Br. omits.

⁴ * * K. omits, with pe . . . only.

⁵ S. inserts asaññasattānaj.

⁶ Br. substitutes ahetukānaj, sahetukānaj respectively.

⁷ Br. substitutes ñāñavippayuttānaj.

no ca t. t. paññind. uppaj. ; nāñena¹ uppajjantānay pavatte nāyasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. jivitindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . . Āmantā.

Y. y. jivitind. uppaj. , t. t. manind. uppajjati? Acittakanay² uppajjantānay tesuṇ t. jivitind. uppaj. , no ca t. t. manind. uppaj. ; sucittakanay uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe t. t. jivitindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Āmantā.

Y. y. somanassind. uppaj. , t. t. upekkhind. uppajjatiti? No. Y. v. p. y. upekkhind. uppaj. . . . No.

Y. y. somanassind. uppaj. , t. t. saddhind. uppajjatiti? Somanassena vinā³ saddhāya uppajjantānay pavatte somanassasampayutta - saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesuṇ t. somanassind. uppaj. , no ca t. t. saddhind. uppaj. ; somanassena uppajjantānay pavatte somanassasampayutta - saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. saddhind. uppaj. . . . v. p. y. saddhind. uppaj. . . . Saddhāya⁴ vina somanassena uppajjantānay pavatte saddhāsampa-yutta - somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. saddhind. uppaj. , no ca t. t. somanassind. uppaj. , somanassena uppajjantānay pavatte saddhāsampayutta - somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. saddhindriyāñ ca . . . Y. y. somanassind. uppaj. , t. t. paññind. uppajjatiti? Somanassena vinā⁴ nāñena⁴ uppajjantānay pavatte somanassasampayutta - nāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassind. uppaj. , no ca t. t. paññind. uppaj. ; somanassena nāñena¹ uppajjantānay pavatte somanassasampayutta - nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. , t. t. . . . Nāñena¹ vinā somanassena uppajjan-tānay pavatte nāñasampayutta - somanassavippayuttacittassa

¹ Br. substitutes nāñasampayuttānay.

² S. substitutes "asubññasattānay."

³ • K. omits. Br. omits words before pavatte.

⁴ Br. Sahetukānay.

⁴ Br. substitutes nāñavippayuttānay.

uppādakkhaṇe t. t. paññind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; nāñena¹ somanassena uppajjantānaj pavatte nāñasampayutta - somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. paññindriyañ ca . . . Y. y. somanassind. uppaj., t. t. manind. uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Sacittakānaj vinā somanassena uppajjantānaj pavatte somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; somanassena uppajjantānaj pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. upekkhind. uppaj., t. t. saddhind. *uppajjatiti? Upekkhāya vinā saddhāya² uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. upekkhindriyañ uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj.; upekkhāya saddhāya² uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. saddhind. uppaj. . . . Saddhāya² vinā upekkhāyān uppajjantānaj pavatte saddhāsampayutta - upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. saddhind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppaj.; saddhāya³ upekkhāya uppajjantānaj pavatte saddhāsampayutta - upekkhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. saddhind. ca. . . . Y. y. upekkhind. uppaj., t. t. paññind.* uppajjatiti? Upekkhāya vinā⁴ nāñena⁴ uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-nāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. upekkhind. uppaj., no ca t. t. paññind. uppaj.; upekkhāya nāñena¹ uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayutta-nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj. . . . Nāñena¹ vinā upekkhāya uppajjantānaj pavatte nāñasampayutta-upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. paññind. uppaj.,

¹ Br. substitutes nāñasampayuttānaj.

² * K. omits.

² Br. substitutes ahetukānaj, sahetukānaj respectively.

³ Br. sahetukānaj.

⁴ Br. substitutes nāñavippayuttānaj.

no ca t. t. upekkhind. uppaj. : nāñena¹ upekkhāya uppaj-
jantānay pavatto nāñasampayutta · upekkhāsampayutta-
cittassa uppādakkhaṇe t. t. paññindriyañ ca . . .

Y. y. upekkhind. uppaj., t. t. manind. uppajatiti ?
Āmantā Y. v. p. y. manind. uppaj. . . . Sacittakānay
vinā upekkhāya uppajjantānay pavatto upekkhāvippayutta-
cittassa uppādakkhaṇe tesay t. manind. uppaj. no ca t. t.
upekkhind. uppaj. : upekkhāya uppajjantānay pavatte
upekkhāsampayutta-cittassa uppādakkhaṇe t. t. manin-
driyañ ca . . .

Y. y. saddhind. uppaj., t. t. paññind. uppajatiti ? Saddhāya² vinā nāñena³ uppajjan-
tānay pavatto saddhāsampayuttañāñavippayuttacittassa
uppādakkhaṇe tesay t. saddhind. uppaj., no ca t. t. pañ-
ñind. uppaj. : saddhāya³ nāñena³ uppajjantānay pavatte
saddhāsampayutta-ñāñasampayutta-cittassa uppādakkhaṇe
t. t. saddhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. uppaj.
. . . Āmantā.

Y. y. saddhind. uppaj., t. t. manind. uppajatiti ? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj.
. . . Sacittakānay vinā⁴ saddhāya⁴ uppajjantānay pavatte
saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manind.
uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj. : saddhāya⁵ uppajjan-
tānay⁵ pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe⁶
t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. paññind.
uppaj., t. t. manind. uppajatiti ? Āmantā. Y. v. p. y.
manind. uppaj. . . . Sacittakānay vinā⁶ nāñena⁶ uppaj-
jantānay pavatte nāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe t.
t. manind. uppaj., no ca t. t. paññind. uppaj.; nāñena¹
uppajjantānay pavatte nāñasampayuttacittassa uppādak-
khaṇe t. t. manindriyañ ca . . .

¹ Br. substitutes nāñasampayuttānay.

² Br. substitutes sahetukānay nāñavippayuttānay.

³ Br. substitutes sahetukānay nāñasampayuttānay.

⁴ Br. substitutes ahetukānay.

⁵ Br. substitutes sahetukānay.

⁶ * K. omits.

⁶ Br. substitutes nāñavippayuttānay.

2.

i. Yassa cakkhund. na uppajjati, tassa satind. na uppajjati? Acakkhukānāj asotakānāj uppajjantānāj tesaj cakkhund. na uppajjati, no ca tesaj sotind. na uppajjati; sabbesaj cavantānāj acakkhukānāj asotakānāj uppajjantānāj tesaj cakkhundriyañ ca na uppajjati, sotindriyañ ca¹ na uppajjati. Yassa vā pana sotind. na uppajjati, tassa cakkhund. na uppajjatiti? Asotakānāj sacakkhukānāj uppajjantānāj tesaj sotind. na uppajjati, no ca tesaj cakkhund. na uppajjati; sabbesaj cavantānāj asotakānāj acakkhukānāj uppajjantānāj tesaj sotindriyañ ca na uppajjati, cakkhundriyañ ca na uppajjati. Y. cakkhund. na uppaj., t. ghānind. na uppajjatiti? . . . Acakkhukānāj saghānakānāj . . . Y. v. p. ghānind. na uppaj. . . . (as for preceding pair).

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa itthind. na uppajjatiti? Acakkhukānāj itthīnāj uppajjantānāj tāsan cakkhund. na uppaj., no ca tāsaj itthind. na uppaj.; sabbesaj cavantānāj acakkhukānāj itthīnāj uppajjantānāj tesaj cakkhundriyañ ca na uppaj., itthindriyañ ca na uppaj. Y. v. p. itthind. na uppaj. . . . Na-itthīnāj sicakkhukānāj uppajjantānāj tesaj itthind. na uppaj. no ca tesaj cakkhund. na uppaj.; sabbesaj cavantānāj na-itthīnāj acukkhukānāj uppajjantānāj tesaj itthindriyañ ca . . .

(So for cakkhund. purisind.)

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa jīvitind. na uppajjatiti? Acakkhukānāj uppajjantānāj tesaj cakkhund. na uppaj., no ca tesaj jīvitind. na uppaj.; sabbesaj cavantānāj tesaj cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. jīvitind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa somanassind. *na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Vinā somanassena sacakkhukānāj uppajjantānāj tesan somanassind. na uppaj., no ca tesaj cakkhund. na uppaj.; sabbesaj cavantānāj vinā somanassena acakkhukānāj uppajjantānāj tesaj somanassindriyañ

¹ S. sotindriyañ ca.

* * (p. 95) K. omits.

ca . . . Yassa cakkhund. na uppaj., tassa upekkhind. na uppajjatiti? Acakkhukānay upekkhāya uppajjantānay tesaj cakkhund. na uppaj., no ca tesaj upekkhind. na uppaj., subbesaj cāvantānay acakkhukānay vinā upekkhāya uppajjantānay tesaj cakkhundriyā ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppaj. . . . Vinā upekkhāya sacakkhukānay . . . (as for somanassind).

Yassa cakkhund. na uppaj. tassa saddhind. na uppajjatiti? Acakkhukānay sahetukānay uppajjantānay tesaj cakkhund. na uppaj., no ca t. saddhind. na uppaj.; subbesaj cāvantānay acakkhukānay vinā saddhāya¹ uppajjantānay t. cakkhundriyā ca . . . Y. v. p. saddhind. na uppaj. . . . Vinā saddhāya¹ sacakkhukānay uppajjantānay t. saddhind. na uppaj., no ca t. cakkhund. na uppaj.; subbesaj cāvantānay vinā saddhāya acakkhukānay uppajjantānay t. saddhindriyā ca . . . Yassa cakkhund.² na uppaj., tassa paññind. na uppajjatiti? Acakkhukānay nāñena³ uppajjantānay tesaj cakkhund. na uppaj., no ca t. paññind. na uppaj.; subbesaj cāvantānay acakkhukānay vinā⁴ nāñena⁵ uppajjantānay t. cakkhundriyā ca . . . Y. v. p. paññind. na uppaj. . . .⁴ Sacakkhukānay vinā⁵ nāñena⁶ uppajjantānay tesaj paññind. na uppaj., no ca t. cakkhund. na uppaj.; subbesaj cāvantānay⁴ acakkhukānay vinā⁶ nāñena⁵ uppajjantānay t. paññindriyā ca . . .

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Acakkhukānay sacittakānay uppajjantānay tesaj cakkhund. na uppajjati, no ca t. manind. na uppaj., subbesaj cāvantānay acittakānay acakkhukānay⁶ uppajjantānay tesaj cakkhundriyā ca na uppaj., manindriyā ca na uppaj. Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa ghānind. na uppaj., tassa itthind. na uppajjatiti? Aghānakānay itthīnay uppajjantānay tāsañ

¹ Br. ahetukānay.

• • See p. 94 • •.

² Br. substitutes nāñasampayuttānay.

³ Br. substitutes nāñavippayuttānay.

⁴ Br. inserts Nāñavippayuttānay.

⁵ Br. omits.

⁶ Br. K. omit.

ghānind. na uppaj., no ca tāsaŋ itthind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaŋ aghānakānaŋ na-itthīnaŋ uppajjantānaŋ tesaj ghānindriyaŋ ca . . . Y. v. p. itthind. na uppaj. . . . Na-itthīnaŋ saghānakānaŋ uppajjantānaŋ tesaj itthind. na uppaj., no ca t. ghānind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaŋ itthīnaŋ aghānakānaŋ uppajjantānaŋ t. itthindriyaŋ ca . . . Yassa ghānind na uppaj., tassa purisind. na uppajjatiti? (Answer as for itthind.) . . . Yassa ghānind. na uppaj., tassa jīvitind. na uppajjatiti? . . . (as for itthind). Y. v. p. jīvitind. na uppaj., tassa ghānind. na uppajjatiti? Āmantā. Yassa ghānind. na uppaj., tassa somanassind.¹* . . . p^o . . . upekkhind. . . . saddhind.* . . . paññind. na uppajjatiti? Aghānakānaŋ nāñena² uppajjantānaŋ tesaj ghānind. na uppaj., no ca t. paññind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaŋ aghānakānaŋ vinā³ nāñena³ uppajjantānaŋ tesaj ghānindriyaŋ ca . . . Y. v. p. paññind. na uppaj. . . .⁴ Saghānakānaŋ vinā⁵ nāñena⁶ uppajjantānaŋ tesaj paññind. na uppaj., no ca t. ghānind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaŋ⁴ aghānakānaŋ vinā⁵ nāñena⁶ uppajjantānaŋ t. paññindriyaŋ ca . . . Yassa ghānind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Aghānakānaŋ sacittakānaŋ uppajjantānaŋ tesaj ghānind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaŋ acittakānaŋ uppajjantānaŋ t. ghānindriyaŋ ca . . . Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa itthind. na uppaj., tassa purisind. na uppajjatiti? Purisānaŋ⁶ uppajjantānaŋ tesaj itthind. na uppaj., no ca tesaj purisind. na uppaj., sabbesaj cavantānaŋ na-itthīnaŋ

¹⁻³* Br. S. give these three pairs in full, the replies being analogous to the foregoing pairs where cakkhund. replaces ghānind.

² Br. substitutes nāñasampayuttānaŋ.

³ Br. substitutes nāñavippayuttānaŋ.

⁴ Br. inserts nāñavippayuttānaŋ.

⁵ Br. omits.

⁶ S. substitutes na-itthīnaŋ.

na-purisānaij uppajjantānaij t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. purisind. na uppaj. . . . Itthinaij uppajjantinaij tāsaij purisind. na uppaj., no ca tāsaij itthind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij na-itthīnaij¹ na-purisānaij¹ uppajjantānaij tesaij purisindriyañ ca . . . Yassa itthind. * uppaj., tassa jivitind. na uppajjatiti? Na-itthīnaij uppajjantānaij tesaij itthind. na uppaj., no ca t. jivitind. na uppaj., sabbesaij cavantānaij t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa itthind. na uppaj., tassa somanassind. . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjatiti? (Answers analogous to those for these terms coupled with cakkhund.) Yassa purisind. uppaj., tassa jivitind. na uppajjatiti? (Answer as for itthind.-jivitind.) Yassa purisind. na uppaj., tassa somanassind. na uppajjatiti?² Na-purisānaij somanassena uppajjantānaij tesaij purisind. na uppaj., no ca tesaij somanassind. na uppaj.: sabbesaij cavantānaij na-purisānaij vinā somanassena uppajjantānaij tesaij purisind. ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Vinā somanassena purisānaij tesaij somanassind. na uppaj., no ca t. purisind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij vinā somanassena na-purisānaij uppajjantānaij tesaij . . .

Yassa purisind. na uppaj., tassa upekkhind. na uppajjatiti? . . . (as for previous pair).

Yassa purisind. na uppaj., tassa saddhind. na uppajjatiti? . . . (as for previous pair, Br. substituting, as before, sahetukānaij, ahetukānaij for saddhāya, vinā saddhāya, respectively).

Yassa purisind. na uppaj., tassa paññind. na uppajjatiti? Na-purisānaij ñāñena² uppajjantānaij tesaij purisind. na uppaj., no ca t. paññind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij na-purisānaij vinā³ ñāñena³ uppajjantānaij tesaij purisindriyañ ca . . .

¹ Br. inverts order.

² * K. omits; Br. S. give in full.

² Br. substitutes ñāñasampayuttānaij.

³ Br. substitutes ñāñavippayuttānaij.

Y. v. p. paññind. na uppaj. . . . ¹Purisānaij vinā² nāñena² uppajjantānaij tesaij paññind. na uppaj., no ca t. purisind. na uppajjati; sabbesaij cavantānaij¹ na-purisānaij vinā² nāñena² uppajjantānaij t. paññindriyaij ca . . .

Yassa purisind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Na-purisānaij sacittakānaij uppajjantānaij tesaij purisind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij acittakānaij uppajjantānaij t. purisind. ca . . .

Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā.

Yassa jivitind. na uppaj., tassa somanassind. *na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Vinā somanassena uppajjantānaij pavatte somanass-vippayuttacittassa uppādakkhane †t. somanassind.† na uppaj., no ca t. jivitind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij pavatte cittassa bhangakkhane t. somanassind. ca . . .

Yassa jivitind. na uppaj., tassa upekkhind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. na uppaj. . . . Vinā upekkhāya uppajjantānaij pavatte upekkhavippayuttacittassa uppādakkhane³ tesaij upekkhind. na uppaj., no ca t. jivitind. na uppaj.; sabbesaij cavantānaij pavatte cittassa bhangakkhane t. upekkhind. ca . . .

Yassa jivitind. na uppaj., tassa saddhind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. saddhind. na uppaj. . . . Vinā saddhāya uppajjantānaij pavatte saddhavippayuttacittassa . . . (as for somanassind-jivitind. Br. *substituting* ahetukānaij for vinā saddhāya).

Yassa jivitind. na uppaj., tassa * paññind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. paññind. na uppaj. . . . Vinā⁴ nāñena⁴ uppajjantānaij pavatte nāñavippayuttacittassa uppādakkhane tesaij paññind. na uppaj., no ca t. jivitind. na uppaj.; sabbesaij

¹ Br. *inserts* nāñavippayuttānaij.

² Br. *omits*.

* * K. *omits*.

† † S. *omits*, and *substitutes* nirodhasamāpannānaij asañ-nasattānaij tesaij somanassindriyaij.

³ S. *inserts* nirodhasamāpaññānaij asañ-nasattānaij.

⁴ Br. *substitutes* nāñavippayuttānaij.

cavantānay pavatte cittassa bhāngakkhaṇe t. paññindriyañ ca . . . Yassa jīvitind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Nirodhasamāpānnānay¹ asaññasattānay¹ tesay manind. na uppaj., no ca t. jīvitind. na uppaj.; sabbesay cavantānay pavatte cittassa bhāngakkhaṇe t. manindriyañ ca . . . Yassa somanassind. na uppaj., tassa upekkhind. na uppajjatiti? Vinā² somanassena² upekkhaya uppajjantānay pavatte somanassavipayutta-upekkhāsampayutta-cittassa uppādakkhaṇe tesay somanassind. na uppaj., no ca t. upekkhind. na uppaj.; sabbesay cavantānay² pavatte² cittassa bhāngakkhaṇe somanassavippayutta-upekkhavippayutta-cittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpānnānay asaññasattānay t. somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppaj. . . . Vinā² upekkhāya² somanassena uppajjantānay . . . (as in previous reply, inverting order of somanassa, upekkhā).

Yassa somanassind. *uppaj., tassa saddhind. na uppajjatiti? Vinā somanassena saddhāya uppajjantānay pavatte . . . (as for somanassa-upekkhā, Br. substituting sahetukānay for saddhāya, as before).

Yassa somanassind. na uppaj., tassa paññind. na uppajjatiti? Vinā somanassena nānasampayuttānay uppajjantānay pavatte . . . (as for somanassa-upekkhā). Yassa somanassind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Vinā somanassena acittānay uppajjantānay pavatte . . . (as for somanassa-upekkhā, but) . . . Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa upekkhind. na uppaj., tassa saddhind. na uppajjatiti? Vinā upekkhāya saddhāya uppajjantānay pavatte . . . (as for somanassa-upekkhā, Br. substituting sahetukānay, etc., for saddhāya, etc., as before).

Yassa upekkhind. na uppaj., t. *paññind. na uppajjatiti? Vinā upekkhāya nāñena³ uppajjantānay

¹ Br. substitutes acittānay upapajjantānay.

² Br. omits.

** Kr. omits.

³ Br. substitutes nāñasampayuttānay.

pavatte upekkhā-vippayutta-nānāsamāpayutta-cittassa uppādakkhaṇe tesaj upekkhind. na uppaj., no ca t. paññind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāngakkhaṇe upekkhavippayutta-nānāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññāsattānaj t. upekkhindriyāñ ca . . . Y. v. p. paññind. na uppaj. . . . Vinā² nāñēna² upekkhāya uppajjantānaj pavatte nānāvippayutta-upekkhāsamāpayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj paññind. na uppaj., no ca t. upekkhind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāngakkhaṇe nānāvippayutta-upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññāsattānaj t. paññindriyāñ ca . . .

Yassa upekkhind. na uppaj., tassa manind na uppajjatiti? Sacittakānaj vinā upekkhāya³ uppajjantānaj pavatte . . . (as for upekkhā-paññind.). Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa saddhind. na uppaj., tassa paññind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. paññind. na uppaj. . . . Vina⁴ nāñēna⁴ saddhāya⁴ uppajjantānaj pavatte . . . (as for upekkhā-paññind.).

Yassa saddhind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Vinā saddhāya sacittakānaj uppajjantānaj pavatte . . . (as for saddhind.-paññind. Br. substituting ahetukānaj as before). Yassa paññind. na uppaj., tassa manind. na uppajjatiti? Sacittakānaj⁵ vinā¹ nāñēna¹ uppajjantānaj pavatte nānāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj paññind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāngakkhaṇe nirodhasamāpannānaj asaññāsattānaj t. paññindriyāñ ca . . . Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

ii. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha sotind. na uppajjatiti? Āmantā. Yattha vā pana sotind. na uppaj.,

¹ Br. omits.

² Br. substitutes nānāvippayuttānaj.

³ Br. vinā upekkhāya precedes.

⁴ Br. substitutes nānāvippayuttānaj sahetukānaj.

⁵ Br. inserts nānāvippayuttānaj.

tattha eakkhund. na uppajjatiti? Āmantā.

Yattha eakkhund. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha v. p. ghamind. na uppaj. . . . Rūpāvacare tattha ghanind. na uppaj., no ca t. eakkhund. na uppaj.; arūpe¹ asaññasatte¹ t. ghanindriyāñ ca . . . Yattha eakkhund. na uppaj., tattha itthind . . . pe . . . purisind. na uppajjatiti? . . . *vis tor* ghanind.). Yattha eakkhund. na uppaj., tattha jivitind. na uppajjatiti? Uppajjati. Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . N'atti.

Yattha eakkhund. na uppajjati. tattha somanassind na uppajjatiti? Amantā . . . (*as for* y. v. p.). Yattha eakkhund. na uppaj., tattha upekkhind.² . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjatiti? Arūpe tattha eakkhund. na uppaj., no ca t. manind. no uppaj.; asaññasatte t. eakkhundriyāñ ca na uppajjati. manindriyāñ ca na uppajjati. Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yattha ghanind. na uppaj., tattha itthind. . . . pe . . . purisind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. purisind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha ghanind. na uppaj., tattha jivitind. na uppajjatiti? Uppajjati. Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . N'atti.

Yattha ghanind. na uppaj., tattha somanassind. na uppajjatiti? Rūpāvacare tattha ghanind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj.; arūpe¹ asaññasatte¹ t. ghanindriyāñ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha ghanind. na uppajjati. tattha upekkhind.³ . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjatiti? Rūpāvacare arūpāvacare tattha ghanind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; asaññasatte t. ghanind. ca . . . Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha itthind. na uppaj., tattha purisind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. . . . Āmantā. Yattha itthind.⁴ . . . pe . . . purisind. na uppaj., tattha

¹ Br. *inverts order*.

² *This and the two following pairs as for eakkhundriyāñ-manindriyāñ.*

³ *These three pairs as in ghanind.-manind.*

⁴ Br. *omits*.

jivitind. na uppajjatiti? Uppajjati. Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . N'attihi. Yattha purisind. na uppaj., tattha somanassind. na uppajjatiti? Rūpāvacare tattha purisind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj.; arūpe¹ asaññasatte¹ t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. . . . Āmantā. Yattha purisind. na uppaj., tattha upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjatiti? Rūpāvacare arūpāvacare tattha purisind. na uppaj., no ca tattha manind. na uppaj.; asaññasatte t. purisind ca . . . Y. v. p. . . . Āmantā.

Yattha jivitind. na uppaj., t. somanassind. . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjatiti? Natthi. Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Uppaj. Yattha somanassind. na uppaj., tattha upekkhind. * na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. . . . Āmantā. Yattha somanassind. na uppaj., tattha* saddhind. . . . paññind. . . . manind na uppajjatiti? † Arūpe tattha somanassind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; asaññasatte t. somanassind. ca . . . † Y. v. p. . . . Āmantā. Yattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. na uppaj., tattha manind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhundriyaj na uppaj.. tassa tattha sotind. na uppajjatiti? Acakkhukānaj sasotakānaj uppajjantānaj tesaj tattha cakkhund. na uppaj., no ca t. t. sotind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj acakkhukānaj uppajjantānaj t. t. cakkhund. ca na uppaj.. sotind. ca na uppaj. Y. v. p. yattha sotind. na uppaj.. tassa tattha cakkhund. na uppajjatiti? Asotakānaj sacakkhukānaj uppajjantānaj tesaj t. sotind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj asotakānaj acakkhukānaj uppajjantānaj t. t. sotind. ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj.. tassa tattha ghānind. na uppajjatiti? (Both replies analogous to

¹ Br. *inverts order.*

** K. omits.

†† Br. S. substitute Āmantā.

preceding pair.)

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha itthind. na uppajjatiti? Acakkhukānāy itthīnay uppajjantānay tāsāy tattha cakkhund. na uppaj., no ca tāsāy t. itthind. na uppaj.; sabbesāy cavantānay acakkhukānāy na-itthīnay uppajjantānay tesāy t. cakkhund. ca . . . Y. v. p. y. itthind. na uppaj. . . . Na-itthīnay sacakkhukānāy uppajjantānay tesāy t. itthind. na uppaj., no ca tesāy t. cakkhund. na uppaj.; sabbesāy cavantānay na-itthīnay acakkhukānāy uppajjantānay t. t. itthind. ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjatiti? . . . (Answers analogous to preceding pair.)

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. jivitind. na uppajjatiti? Acakkhukānāy uppajjantānay tesāy tattha cakkhund. na uppaj., no ca t. t. jivitind. na uppaj.; sabbesāy cavantānay t. t. cakkhund. ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppaj. . . .

Āmanta. Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. somanassind. *na uppajjatiti? Āmantā.¹ Y. v. p. y. somanassind. na uppaj. . . . Vinā somanassena sacakkhukānāy uppajjantānay tesāy t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; sabbesāy cavantānay vinā somanassena acakkhukānāy uppajjantānay t. t. somanassind. ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. ²upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . na uppajjatiti? Acakkhukānāy ñāñena³ uppajjantānay tesāy t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. paññind. na uppaj.; sabbesāy cavantānay acakkhukānāy

* K. omits.

¹ S. substitutes acakkhukānāy somanassena uppajjantānay tesāy t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. somanass. . . . sabbesāy cavantānay acakkhukānāy vinā somanassena uppajjantānay t. t. . . .

² Br. S. give this and the next pair in full, Br. substituting, as before, sahetukānāy, ahetukānāy for saddhāya, vinā saddhāya, in the second pair.

³ Br. substitutes ñāñasampayuttānay.

vinā ñāñena¹ uppajjantānañ t. t. cakkhund. ca . . . Y. v. p. y. paññind. na uppaj., tassa tattha cakkhund. na uppajjatiti? Sacakkhukānañ ²vinā³ ñāñena³ uppajjantānañ tesaj t. paññind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ ²acakkhukānañ vinā³ ñāñena³ uppajjantānañ t. t. paññindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Acakkhukānañ sacittakānañ uppajjantānañ tesaj t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ acittakānañ uppajjantānañ t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha ghānind. na uppaj., t. t. itthind.⁴ . . . *pe* . . . purisind. na uppajjatiti? Aghānakānañ purisānañ³ uppajjantānañ tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ aghānakānañ na-purisānañ uppajjantānañ t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. na uppaj. . . . Saghānakānañ⁵ na-purisānañ⁶ uppajjantānañ tesaj t. purisind. na uppaj., no ca t. t. ghānind. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ aghānakānañ⁵ na-purisānañ⁶ uppajjantānañ t. t. purisindriyañ ca . . .

Yassa yattha ghānind. na uppaj., t. t. jivitind. na uppajjatiti? Aghānakānañ uppajjantānañ tesaj t. ghānind. na uppaj., na ca t. t. jivitind. na uppaj.; sabbesaj cavantānañ t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha ghānind. na uppaj., t. t. somanassind. . . . *pe*⁶ . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. na uppajjatiti? Aghānakānañ⁷ ñāñena⁷ uppajjantānañ tesaj t. ghānind.

¹ Br. substitutes ñāñavippayuttānañ.

² Br. inserts ñāñavippayuttānañ.

³ Br. omits.

⁴ Answers as for ghānind.-purisind.

⁵ Br. inverts order.

⁶ Br. S. give the three pairs in full. Answers analogous to ghānind.-paññind., Br. substituting, as before, sabbekānañ in ghānind.-saddhind.

⁷ Br. substitutes ñāñavampayuttānañ.

na uppaj., no ca t. t. paññind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj aghānakānaj vina¹ ñāñena¹ uppajjantānaj t. t., ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. na uppaj. . .² Saghānakānaj vina³ ñāñena³ uppajjantānaj tesaj t. paññind. na uppaj., no ca t. t. ghanind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj² aghānakānaj vīnā¹ ñāñena³ uppajjantānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Yassa yattha ghanind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Aghānakānaj sacittakānaj uppajjantānaj tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj acittakānaj uppajjantānaj t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . Amantā.

Yassa yattha itthind. na uppaj., t. t. purisind. na uppajjatiti? Purisānaj uppajjantānaj tesaj t. itthind. na uppaj., no ca tesaj t. purisind. no uppaj.; sabbesaj cavantānaj na-itthīnaj na-purisānaj uppajjantānaj t. t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. na uppaj. . . itthind. . .³ Itthīnaj uppajjantīnaj tāsaj . . . t. purisind. na uppaj., no ca tāsaj t. itthind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj na-purisānaj na-itthīnaj uppajjantānaj tesaj t. purisind. ca . . . Yassa yattha itthind. . . *pe⁴* . . . Yassa yattha purisind. na uppaj., t. t. jivitind. na uppajjatiti? Na-purisānaj uppajjantānaj tesaj t. purisind. na uppaj., no ca t. t. jivitind. na uppaj.; sabbesan cavantānaj t. t. purisind. ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppaj. . . Amantā. Yassa yattha purisind. na uppaj., t. t. somanassind. . . *pe⁵* . . . upekkhind. . . saddhind.

¹ Br. substitutes ñāñavippayuttānaj.

² Br. inserts ñāñavippayuttānaj. ³ Br. omits.

⁴ Br. S. continue with itthind. as the former term; itthind.-jivitind., -somanassind., -upekkhind., -saddhind. (Br. here substituting, as before, sahetukānaj, etc.), -paññind., manind. The answers are all analogous to those for purisind.-paññind. below.

⁵ Br. S. give the three pairs in full. For answers of preceding n.

... paññind. na uppajjatiti? Na-purisānay ñāñena¹ uppajjantānay tesay t. purisind. na uppaj.. no ca t. t. paññind. na uppaj.; sabbesay cāvantānay na-purisānay vinā² ñāñena² uppajjantānay t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. na uppaj. . . .³ Purisānay vinā⁴ ñāñena⁴ uppajjantānay tesay t. paññind. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppaj.; sabbesay cāvantānay⁵ na-purisānay vinā¹ ñāñena¹ uppajjantānay t. t. paññindriyañ ca . . . Yassa yattha purisind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Na-purisānay sacittakānay uppajjantānay tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. manind. na' uppaj.; sabbesay cāvantānay acittakānay uppajjantānay t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha jīvitind. na uppaj.. t. t. somanassind. . . . pe⁵ . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. paññind. na uppaj. . . . Vinā² ñāñena² uppajjantānay pavatte ñāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānay¹ t. t. paññind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; sabbesay cāvantānay pavatte cittassa bhangakkhaṇe t. t. paññindriyañ ca . . .

Yassa yattha jīvitind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Acittakānay uppajjantānay tesay t. manind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; sabbesay cāvantānay pavatte cittassa bhangakkhaṇe t. t. manindriyañ ca.

Yassa yattha somanassind. na uppaj., t. t. upekkhind. na uppajjatiti? Vinā⁴ somanassena⁴ upekkhāya uppajjantānay pavatte somanassavippayutta-

¹ Br. substitutes ñāñasampayuttānay.

² Br. substitutes ñāñavippayuttānay.

³ Br. inserts ñāñavippayuttānay.

⁴ Br. omits.

⁵ Br. S. give these three pairs in full; answers analogous to jīvitind.-paññind., Br. substituting, as before, sahetukānay, etc., for saddhiya, etc., and omitting asaññasattānay in jīvitind.-somanassind.

upekkhasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāgakkhaṇe somanassavippayuttupekkhāvippayuttacittassa² uppādakkhaṇe asaññasattānaj t. t. somanassindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppaj. . . . Vinā³ upekkhāya⁴ somanassena uppajjantānaj pavatte upekkhāvippayuttasomanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. upekkhind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāgakkhaṇe upekkhāvippayutta - somanassavippayuttacittassa³ uppādakkhaṇe asaññasattānaj t. t. upekkhindriyāñ ca . . .

Yassa yattha somanassind.* na uppaj., t. t. saddhind. na uppajjatiti? Vinā somanassena saddhāya uppajjantānaj pavatte somanassavippayuttasaddhasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassind. uppaj., no ca t. t. saddhind. uppaj.; sabbesaj cavantānaj pavatte cittassa bhāgakkhaṇe somanassavipp°-saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj t. t. somanassind. ca . . . Y. v. p. y. saddhind. . . . (answer analogous to upekkhind.-paññind below).⁴

Yassa yattha* upekkhind. na uppaj., t. t. saddhind.⁵ paññind. na uppajjatiti? Paññind. na uppajjatiti? Vinā upekkhāya ñānema⁶ uppajjantānaj pavatte upekkhāvippayutta - ñāṇasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. upekkhind. na uppaj., no ca t. t. paññind. na uppaj.; sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhāgakkhaṇe upekkhāvippayutta-ñāṇavippayuttacittassa uppā-

¹ Br. omits.

² Br. °vippayutta-upekkhā°.

³ S. omits somanassavippayutta.

⁴ * K. omits.

⁴ Br. S. here give the pairs somanassind.-paññind. somanassind.-manind.

⁵ Br. S. give this pair in full. Answer analogous to those of next pair.

⁶ Br. substitutes ñāṇasampayuttānaj.

dakkhaṇe asaññasattānaj t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. paññind. na uppaj. . . . Vinā¹ nāmena¹ upekkhāya uppajjantānaj pavatte nāyavippayutta-upekkhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. paññind. na uppaj, no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; sabbesaj cavan-tānaj² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe nāyavippayutta-upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Yassa yattha upekkhind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Sacittakānaj vinā upekkhāya³ uppajjantānaj pavatte upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t upekkhind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavan-tānaj² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha saddhīnd. na uppaj., t. t. paññind. na uppajjatiti? Āmantā. Y. v. p. y. paññind. na uppaj. . . . Vinā¹ nāmena¹ saddhīya¹ uppajjantānaj pavatte nāyavippayutta-saddhā-sampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. paññind. na uppaj., no ca t. t. saddhind. na uppaj.; sabbesaj cavan-tānaj² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe nāyavippayutta-saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe asaññasattānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Yassa yattha saddhind. . . .⁴ pe . . . paññind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjatiti? Sacittakānaj vinā nāmena uppajjantānaj pavatte nāyavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. paññind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; sabbesaj cavan-tānaj² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj t. t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā.⁵

¹ Br. substitutes nāyavippayuttānaj.

² Br. omits.

³ Br. vinā upekkhāya sacittakānaj.

⁴ Br. S. here give saddhind.-manind. in full. Answer analogous to the following pair.

⁵ Br. S. add Paccuppannavārañ niṭṭhitaj.

3.

i. Yassa cakkhund. uppajjittha, tassa sotind. uppajjitthati? Āmantā. Yassa va pana sotind. uppajjittha, tassa cakkhund. uppajjitthati? Āmantā. *So for* -ghānind., . . . -itthind., -purisind., -jivitind., -somanassind., -upekhhind., -saddhind., -paññind., -manind. *So also for* ghānind. . . . itthind., purisind., jivitind., somanassind., upekhhind., saddhind., paññind.

ii. Yattha cakkhund. uppajjittha, t. tattha sotind. uppajjitthāti? Āmantā. Yattha va pana sotind. uppajjittha, tattha cakkhund. uppajjitthāti? Āmantā.

Yattha cakkhund. uppaj.¹ tattha ghānind.² . . . pe . . . itthind. . . . purisind. uppajjitthāti? Rūpāvacare tattha cakkhund. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.: kāmāvacare t. cakkhundriyañ ca uppajjittha, purisindriyañ ca uppajjittha. Yattha v. p. purisind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha cakkhund. uppaj., tattha jīvitind. uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. . . . Arūpe asaññasatte³ t. jīvitind. uppaj., no ca t. cakkhund. uppaj.: pañcavokare t. jīvitindriyañ ca . . .

Yattha cakkhund. uppaj., tattha somanassind. uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha cakkhund. uppaj., tattha upekhhind.⁴ . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjitthāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Arūpe tattha manind. uppaj., no ca t. cakkhund. uppaj.: pañcavokare t. manindriyañ ca . . .

Yattha ghānind.⁵ . . . pe . . . itthind.

¹ Uppaj. *now* = uppajjittha.

² Br. S. *give the answers in this pair as analogous to* cakkhund.-purisind *below.*

³ Br. *inverts order.*

⁴ *Answers analogous to the following pair.*

⁵ Br. *gives the pairs* ghānind.-itthind., ghānind.-purisind., -jivitind.-somanassind., -upekhhind., -saddhind., -paññind., -manind. *as analogous to* purisind.-jīvitind. *given in full above.*

uppaj., tattha purisind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. purisind. uppaj., tattha itthind. uppajjithāti? Āmantā.

Yattha itthind. . . . pe . . . purisind. uppaj., tattha jīvitind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppaj. . . . Rūpāvacare arūpāvacare tattha jīvitind uppajjitha, no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. jīvitindriyañ ca uppaj., purisindriyañ uppaj.

Yattha purisind. uppaj., tattha somanassind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppaj. . . . Rūpāvacare tattha somanassind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. somanassindriyañ ca . . .

Yattha purisind. uppaj., tattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj. . . . Rūpāvacare arūpāvacare tattha manind. uppaj., no ca t. purisind. uppaj.; kāmāvacare t. manindriyañ ca . . .

Yattha jīvitind. uppajjitha, tattha somanassind . . .¹ pe . . . upekkhind. saddbind. . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Asaññasatte tattha jīvitind. uppaj.; no ca t. manind. uppaj.; catuvokāre pañcavokāre t. jīvitindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppaj. . . . Āmantā.

Yattha somanassind. uppaj., tattha upekkhind. . . . pe . . . saddbind. . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj., tattha somanassind. uppajjithāti? *Arūpe tattha manind. uppaj., no ca t. somanassind. uppaj.; pañcavokāre t. manindriyañ ca* . . .

Yattha upekkhind. . . . pe . . . saddbind. paññind. uppaj., tattha manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj., tattha paññind. uppajjithāti? Āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhund. uppajjitha, tassa tattha sotind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. yattha sotind. uppaj., tassa tattha cakkhund. uppajjithāti? Āmantā.

¹ Answers in the following analogous to the pair next below.

• • Br. omits. S. Āmantā only.

Yassa yattha cakkhund. uppaj.¹ tassa
tattha ghānind. . . . *pe* . . . itthind. . . . purisind. . . .
uppajjithati? Rūpāvacarānay tesaj tattha cakkhund.
uppaj., no ca t. t. purisind. uppaj.; kāmāvacarānay t. t.
cakkhundriyañ ca uppaj., purisindriyañ ca uppaj. Y. v. p.
yattha purisind. uppaj., tassa tattha cakkhund. uppaj.
jittihāti? Āmantā. Yassa yattha cakkhund.

uppaj., tassa tattha jīvitind. uppajjithati? Āmantā.
Y. v. p. y. jīvitind. uppaj., tassa tattha cakkhund. uppaj.
jittihāti? Arūpānay¹ asaññasattānay¹ tesaj t. jīvitind.
uppaj., no ca t. t. cakkhund. uppaj.; pañcavokārānay t. t.
jīvitindriyay ca . . . Yassa yattha cakkhund.
uppaj., tassa tattha somanassind. uppajjithati? Āmantā.
Y. v. p. y. somanassind. uppaj., tassa tattha cakkhund.
uppajjithati? Āmantā. Yassa yattha cakkhund.
uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . *pe* . . . sad-
dhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Āmantā.
Y. v. p. y. manind. uppaj., tassa tattha cakkhund. uppaj.
jittihāti? Arūpanay tesaj tattha manind. uppaj., no ca
t. t. cakkhund. uppaj.; pañcavokārānay t. t. manindriyañ
ca . . . Yassa yattha ghānind.¹ . . . *pe* . . .

itthind. uppaj., tassa tattha purisind. uppajjithāti? Āmantā.
Y. v. p. y. purisind. uppaj., t. t. itthind. uppaj.
jittihāti? Āmantā. Yassa yattha itthind. . . .

pe . . . purisind. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjithāti? Āmantā.
Y. v. p. y. jīvitind. uppaj., tassa tattha purisind.
uppajjithāti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t.
jīvitind. uppaj., no ca t. t. purisind. uppaj.; kāmāvacarānay
t. t. jīvitindriyay ca . . . Yassa yattha purisind.

uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . *pe* . . . saddhind. . . .
paññind. . . . manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y.
manind. uppaj., tassa tattha purisind. uppajjithāti?
Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t. manind. uppaj.,
no ca t. t. purisind. uppaj.; kāmāvacarānay t. t. manin-
driyañ ca . . . Yassa yattha jīvitind. uppaj.,
tassa tattha somanassind. uppajjithāti? Sudhāvāsānay

¹ Br. *inverts order.*

dutiye citte vattamāne asaññasattānaj tesaj t. jivitind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; itaresaj¹ pañcavokārānaj t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha jivitind. uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Asaññasattānaj tesaj tattha jivitind. uppaj., no ca t. t. manind. uppaj.;² catuvokārānaj pañcavokārānaj t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppaj., tassa tattha jivitind. uppajjithāti? Āmantā. Yassa yattha somanassind. uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. paññind. manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj., tassa tattha somanassind. uppajjithāti? Suddhāvāsānaj dutiye citte vattamāne tesan t. manind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppaj.; itaresaj¹ pañcavokārānaj t. t. manindriyañ ca uppaj., somanassindriyañ ca uppaj. Yassa yattha uppekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. uppaj-jittha, tassa tattha manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppaj., tassa tattha paññind. uppaj-jitthāti? Āmantā.

4.

i. Yassa cakkhund. na uppajjitha, tassa sotind. . . . pe . . . ghānind. . . . itthind. . . . purisind. . . . jivitind. . . . somanassind. . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. . . . na uppajjithāti? Natthi. Yassa vā pana manind. na uppaj., tassa cakkhund. na uppaj-jitthāti? Natthi. Yassa ghānind. . . . pe . . . itthind. . . . purisind. . . . jivitind. . . . somanassind. . . . upekkhind. . . . saddhind. . . . paññind. . . . na uppaj., tassa manind. na uppajjithāti? Natthi. Y. v. p. manind. na uppaj., tassa paññind. na uppajjithāti? Natthi.³

ii. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha sotind. na

¹ Br. *inserts* catuvokārānaj.

² S. *inserts* itaresaj.

³ K. Āmantā.

uppajjithāti? Āmantā. Yattha v. p. sotind. na uppaj., tattha cakkhund. na uppajjithāti? Āmantā. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha ghānind. . . . *pe* . . . itthind.¹ . . . purisind. na uppajjithāti? Āmantā. Yattha v. p. purisind. na uppaj. . . . Rūpāvacare tattha purisind. na uppaj., no ca tattha cakkhund. na uppaj.; arūpe asaññāsatte tattha purisindriyañ ca na uppaj., cakkhundriyañ ca na uppaj. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha jivitind. na uppajjithāti? Uppajjitha. Y. v. p. jivitind. na uppaj., tattha cakkhund. na uppajjithāti? Natthi. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha somanassind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. . . . Āmantā. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha upekkhind. . . . *pe* . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti? Arūpe tattha cakkhund. na uppaj., no ca tattha manind. na uppaj.; asaññāsatte tattha cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppaj., tattha cakkhund. . . . Āmantā.

Yattha ghānind. * na uppaj., tattha * itthind. . . . purisind. . . . Āmantā. Y. v. p. purisind. . . . Āmantā. Yattha ghānind. na uppaj., t. jivitind. . . . Uppajjitha. Yattha v. p. jivitind. na uppaj. . . . Natthi. Yattha ghānind. na uppaj., t. somanassind. na uppajjithāti? Rūpāvacare t. ghānind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj. . . . Y. v. p. somanassind. . . . *pe* . . .

Yattha ghānind. na uppaj., t. upekkhind. . . . *pe* . . . Rūpāvacare arūpāvacare t. ghānind. . . . asaññāsatte t. ghānind. ca . . . Y. v. p. upekkhind. . . . (*so far* ghānind., -saddhind., -paññind., -manind., *omitting* arūpāvacare).

Yattha itthind. na uppaj., t. purisind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. purisind. na uppaj., tattha itthind. na uppajjithāti? Āmantā. Yattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. na uppaj., t. jivitind. na uppajjithāti? Uppajjitha. Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . Natthi. Yattha purisind. na uppaj., t.

¹ Answers as in the pair cakkhund.-purisind.

* * K. omits, Br. S. give the following pairs.

somanassind. na uppajjithāti? Rūpāvacare t. purisind.
 na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj.; arūpo¹ asaññasatte² t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. na
 uppaj. . . . Āmantā. Yattha purisind. na
 uppaj., t. upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind.
 . . . manind. na uppajjithāti? Rūpāvacare arūpāvacare
 t. purisind. na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.;
 asaññasatte t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na
 uppaj. . . . Āmantā. Yattha jivitind. na
 uppaj., t. somanassind.³ . . . pe . . . upekkhind. . . . sad-
 dhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti?
 Natthi. Y. v. p. manind. na uppaj., t. jivitind. na uppaj-
 jitthāti? Uppajjitha. Yattha somanassind.
 na uppaj., t. upekkhind.³ . . . pe . . . saddhind. . . . paññind.
 . . . manind. na uppajjithāti? Arūpe⁴ t. somanassind.
 na uppaj., no ca t. manind. na uppaj.; asaññasatte t.
 somanassind. ca . . . Y. v. p. manind. na uppaj., t.
 somanassind. na uppajjithāti? Āmantā.
 Yattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. paññind. na
 uppaj., manind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p.
 manind. na uppaj.. tattha paññind. uppajjithāti?
 Āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha
 sotind. na uppajjithāti? Āmantā. Yassa vā pana yattha
 sotind. na uppaj., tassa tattha cakkhund. na uppajjithāti?
 Āmantā. Yassa yattha cakkhund. na uppaj.,
 tassa tattha ghānind.⁵ . . . pe . . . itthind. purisind. na
 uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppaj.,
 tassa tattha cakkhund. na uppajjithāti? Rūpāvacarānay
 tesay tattha purisind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na
 uppaj.; suddhāvasānay arūpānay⁶ asaññasattānay⁶ t. t.

¹ Br. *transposes*.

² Br. S. *give here the reply*: Natthi.

³ Br. S. *give here the reply*: Āmantā.

⁴ Br. S. *substitute the one word*: Āmantā.

⁵ *Answers as for cakkhund.-purisind.*

⁶ Br. S. *transpose*.

parisindriyañ ca . . . Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha jīvitind. na uppajjithāti? Arūpānay¹ asaññasattānay¹ tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; suddhāvāsānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. na uppaj., tassa tattha cakkhund. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjithāti? Āmantā.² Y. v. p. y. somanassind. na uppaj., tassa tattha cakkhund. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha upekkhind.³ . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti? Arūpānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj., suddhāvāsānay asaññasattānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. n uppaj., t. t. cakkhund. n uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha ghānind.⁴ . . . pe . . . itthind. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppaj., t. t. itthind. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha itthind. . . . pe . . . purisind. na uppaj., tassa tattha jīvitind. na uppajjithāti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; suddhāvāsānay t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. na uppaj., tassa t. purisind. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha purisind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjithāti? Rūpāvacarānay tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppaj.; suddhāvāsānay uppaticittassa⁵

¹ Br. S. transpose.

² S. substitutes arūpānay tesay tattha cakkhund. na uppajjithā, no ca t. t. somanassind na uppajjithā; suddhāvāsānay asaññasattānay t. t. cakkhundriyañ ca . . .

³ Answers as for cakkhund.-manind.

⁴ Br. S. give, for ghānind.-jīvitind., answers as for purisind.-jīvitind. below. So also for ghānind.-upekkhind., ghānind.-saddhind. For ghānind.-somanassind. same answers, but omitting arūpāvacarānay. ⁵ Br. omits.

uppādakkhaṇe¹ arūpānaŋ² asaññasattānaŋ² t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha purisind. na uppaj., tassa tattha upekkhind.³ . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti? Rūpāvacarānaŋ arūpāvacarānaŋ tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; suddhāvāsānaŋ uppatticittassa⁴ uppādakkhaṇe⁴ asaññasattānaŋ t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjithāti, tassa tattha purisind. na uppajjithāti? Āmantā.

Yassa yattha jīvitind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. somanassind. na uppaj., tassa tattha jīvitind. na uppajjithāti? Suddhāvāsānaŋ dutiye citte vattamāne arūpānaŋ⁵ asaññasattānaŋ tesay t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; suddhāvāsānaŋ uppatticittassa⁶ uppādakkhaṇe⁶ tesay tattha somanassindriyañ ca . . .

Yassa yattha jīvitind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. na uppaj., t. t. jīvitind. na uppajjithāti? Asaññasattānaŋ tesay t. manind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; suddhāvāsānaŋ uppatticittassa⁷ uppādakkhaṇe⁷ t. t. manindriyañ ca . . . Yassa yattha somanassind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. . . . pe . . . saddhind. . . . paññind. . . . manind. na uppajjithāti? Suddhāvāsānaŋ dutiye citte vattamāne arūpānaŋ⁶ tesay t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; suddhāvāsānaŋ uppatticittassa⁸ uppādakkhaṇe⁷ asaññasattānaŋ t. t. somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjithāti?

¹ Br. omits.

² Br. transposes.

³ Answers as for purisind.-manind.

⁴ Br. S. omits.

⁵ Br. omits.

⁶ Br. omits. S. substitutes uppajjantānaŋ.

⁷ Br. upapatticittassa.

⁸ Br. substitutes upapajjantānaŋ.

Āmantā. Yassa yattha upekkhind. . . . *pe* . . .
saddhind. . . . paññind. na uppaj., tassa tattha manind. na
uppajjithati? Āmantā. Y. v. p. y. manind. na uppaj.,
tassa tattha paññind. na uppajjithati? Āmantā.

5.

i. Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa sotind. uppaj-
jissatiti? Āmantā. Yassa vā pana sotind. uppajjissati,
tassa cakkhund. uppajjissatiti? Āmantā.

Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjissatiti?
Ye rūpāvacaraj uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj cak-
khund. uppajjissati, no ca tesaj ghānind. uppajjissati;
itaresaj cakkhundriyañ¹ ca uppajjissati, ghānindriyañ¹ ca
uppajjissati. Y. v. p. ghānind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa itthind
uppajjissatiti? Ye rūpāvacaraj uppajjītvā² parinibbāyis-
santi ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā
parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjissati, no ca
tesaj itthind. uppajjissati; itaresaj cakkhundriyañ ca . . .
Y. v. p. itthind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa purisind. uppajjissatiti?
Ye rūpāvacaraj uppajjītvā parinibbāyassanti, yā ca itthiyo
eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti,
tesaj cakkhund. uppajjissati, no ca tesaj purisind.
uppajjissati; itaresaj cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p.
purisind. uppajjissati . . . Āmantā. Yassa

cakkhund. uppajjissati, tassa jīvitind. uppajjissatiti.
Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppajjissati . . . Ye

arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj jīvitind.
uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppajjissati; itaresaj
jīvitindriyañ ca . . . Yassa cakkhund.
uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatiti? Ye
cakkhukā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj
cakkhund. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppaj-
jissati; itaresaj cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. soman-

¹ K. *inverts order*.

² K. Br. *upapajjītvā always*.

assind. uppajjissati . . . Āmantā. Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Ye sacakkhukā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjissati, no ca t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Ye arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj upekkhind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppajjissati; itaresaj upekkhindriyañ ca . . .

Yassa cakkhund. uppajjissati, tassa saddhind. . . . ^{po} . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjissatiti? Ye arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj manind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppajjissati; itaresaj manindriyañ ca . . . Yassa ghānind. uppajjissati, tassa itthind. uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhnve dassetvā parinibbāyissanti, tesaj ghānind. uppajjissati, no ca t. itthind. uppajjissati; itaresaj ghānindriyañ . . . Y. v. p. itthind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa ghānind. uppajjissati, tassa purisind. uppajjissatiti? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsaj ghānind. uppajjissati, no ca tāsaj purisind. uppajjissati; itaresaj ghanindriyañ ca . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjissatiti? Āmantā. Yassa ghānind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. jivitind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjissatiti? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj jivitind. uppajjissati, no ca t. ghānind. uppajjissati; itaresaj jivitindriyañ ca . . .

Yassa ghānind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatiti? Ye sa-ghānakā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj ghānind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati; itaresaj ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjissatiti? Ye rūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj somanassind. uppajjissati, no ca t. ghānind. uppajjissati; itaresaj somanassindriyañ ca . . . Yassa ghanind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Ye saghānakā

somanassena uppajjitvā . . . (analogously to preceding pair).

Yassa ghanind. uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . pañhind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjissatiti? Ye rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjitvā parinibbāyissanti. tesay manind. uppajjissati, no ca tesay ghānind. uppajjissati; itaresay manindriyāñ ca . . . Yassa itthind. uppajjissati, tassa purisind. uppajjissatiti? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsay itthind. uppajjissati, no ca tāsay purisind. uppajjissati; itaresay itthindriyāñ ca . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati, tassa itthind. uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay purisind. . . . (analogously to preceding answer.)

Yassa itthind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjissati? Āmantā. Y. v. p. jivitind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjitvā parinibbāyissanti, *ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti,* tesay jivitind. uppajjissati, no ca t. itthind. uppajjissati; itaresay jivitindriyāñ ca . . .

Yassa itthind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatiti? Yā itthiyo¹ upekkhaya upapajjitvā parinibbāyissanti, tāsay itthind. uppajjissati, no ca tāsay somanassind. uppajjissati; itaresay itthindriyāñ ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacaray upapajjitvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjitvā parinibbāyissanti, tesay somanassind. uppajjissati, no ca t. itthind. uppajjissati; itaresay somanassindriyāñ ca . . .

Yassa itthind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Ya itthiyo² somanassena upapajjitvā parinibbāyissanti, tāsay itthind. uppajjissati, no ca tāsay upekkhind. uppajjissati; itaresay itthindriyāñ ca . . . Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Ye rūpāva-

* * S. omits.

¹ Br. S. insert eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā.

caraj arūpāvacarañ¹ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj upekkhind. uppajjissati, no ca t. itthind. uppajjissati; itaresaj upekkhindriyā ca . . .

Yassa itthind. uppajjissati,

tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa itthind. uppajjissatī? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ . . . (analogously to preceding y. v. p.).

Yassa

purisind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. jivitind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj jivitind. uppajjissati, no ca tesaj purisind. uppajjissati; itaresaj jivitindriyā ca . . .

Yassa purisind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatī? Ye purisā² upekkhāya upapajjītvā, parinibbāyissanti, tesaj purisind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati; itaresaj purisindriyā ca . . .

Y. v. p. somanassind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena . . . (analogously to preceding y. v. p.).

Yassa purisind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatī? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā³ parinibbāyissanti, tesaj purisind. uppajjissati, no ca t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj purisindriyā ca . . . Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ upapajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena . . . (analogously to two preceding y. v. p.).

Yassa purisind. uppajjissati, tassa

saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati . . . Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena . . . pe . . .

Yassa

¹ K. omits.

² Br. inserts eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā.

³ Br. S. inserts somanassena up[a]pajjītvā.

jivitind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati, tesaj jivitind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati, itaresaj jivitindriyā ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa jivitind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati, tesaj jivitind. uppajjissati, no ca t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj jivitindriyā ca . . . Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa jivitind. uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjissatiti? Āmantā. Yassa somanassind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati, tesaj somanassind. uppajjissati, no ca t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj somanassindriyā ca . . . Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . 'Yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati, tesaj upekkhind. . . . (as for preceding answer.)

Yassa somanassind. uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara . . . (analogously to preceding y. v. p.) Yassa upekkhind. uppajjissati tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa upekkhind. uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati, tesaj manind. . . . (analogously to preceding y. v. p.) Yassa

saddhind. uppajjissati, tassa paññind. . . . pe . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa saddhind. uppajjissatiti? Āmantā (so for paññind.-manind.).

ii. Yattha cakkhund. uppajjissati, tattha sotind. uppajjissatiti? Āmantā. Yattha vā pana sotind. uppajjissati . . . Āmantā. Yattha cakkhund. uppajjissati, tattha ghānind. uppajjissatiti? Rūpāvacare tattha

eakkhund. uppajjissati, no ca tattha ghānind. uppajjissati; kāmāvacare tattha eakkhundriyāñ ca uppajjissati, ghānindriyāñ ca uppajjissati. Yattha vā pana ghānind. uppajjissati, tattha eakkhund. uppajjissatiti? Āmantā.

Yattha eakkhund. uppajjissati, tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacare tattha eakkhund. uppajjissati, no ca tattha purisind.¹ uppajjissati, kāmāvacare tattha eakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati; tattha eakkhund. uppajjissatiti? Āmantā.

Yattha eakkhund. uppajjissati, tattha jīvitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppajjissati . . . Arūpe² asaññasatte² tattha jīvitind. uppajjissati, no ca t. eakkhund. uppajjissati; pañcavokāre tattha jīvitindriyāñ ca . . .

Yattha eakkhund. uppajjissati, tattha somanassind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. . . . Āmantā. Yattha eakkhund. uppajjissati, tattha upekkhind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppajjissati, tattha eakkhund. uppajjissatiti? Arūpe tattha upekkhind. uppajjissati, no ca t. eakkhund. uppajjissati; pañcavokāre t. upekkhindriyāñ ca . . .

Yattha eakkhund. uppajjissati, tattha saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tattha eakkhund. uppajjissatiti? Arūpe . . . (as for preceding y. v. p.) Yattha ghānind. uppajjissati, tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. purisind. . . . Āmantā.

Yattha ghānind. uppajjissati, tattha jīvitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. jīvitind. uppajjissati, tattha ghānind. uppajjissatiti? Rūpāvacare arūpavacare t. jīvitind. uppajjissati, no ca t. ghānind. uppajjissati; kāmāvacare t. jīvitindriyāñ ca . . . Yattha ghānind. uppajjissati, tattha somanassind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tattha ghānind. uppajjissatiti? Rūpāvacare tattha somanassind. uppajjissati, no ca . . . (as for preceding y. v. p.)

¹ S. substitutes jīvitind.

² Br. inverts.

Yattha ghanind. uppajjissati, tattha upekkhind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Rūpāvacare arūpāvacare tattha upekkhind. uppajjissati, no ca . . . *as for preceding y. v. p.* Yattha ghanind. uppajjissati, tattha saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tattha ghanind. uppajjissatiti? Rūpāvacare arūpāvacare tattha manind. . . . *as for preceding y. v. p.*

Yattha itthind. uppajjissati, tattha purisind. uppajjissatiti? Āmantā. Yattha itthind. . . . ¹*pe* . . . purisind. uppajjissati, tattha jivitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. jivitind. uppajjissati, tattha purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacare arūpāvacare tattha jivitind. . . . *as for preceding y. v. p.* Yattha purisind. uppajjissati, tattha somanassind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tattha purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacare t. somanassind. uppajjissati, no ca . . . *as for preceding y. v. p.* Yattha purisind. uppajjissati, tattha upekkhind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Rūpāvacare arūpāvacare t. upekkhind. uppajjissati, no ca . . . *pe* . . .

Yattha purisind. uppajjissati, tattha saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati . . . Rūpāvacare arūpāvacare t. manind. uppajjissati, no ca . . . *pe* . . .

Yattha jivitind. uppajjissati, tattha somanassind. uppajjissatiti? Arūpe² asaññasatte t. jivitind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati; ³ pañcavokāre t. jivitindriyā ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati . . . Āmantā. Yattha jivitind. uppajjissati tattha upekkhind. . . . *pe* . . . saddhind. paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Asaññasatte tattha

¹ Br. S. *give (with, in Br., many a 'pe')* itthind.-jivitind.-somanassind., -upekkhind., -saddhind., -paññind., -manind.

² Br. *omits.*

³ Br. *inserts* catuvokāre, K. S. *omit.*

jivitind. uppajjissati, no ca tattha manind. uppajjissati: catuvokāre pañcavokāre tattha jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tattha jivitind. uppajjissatī? Āmantā. * Yattha somanassind. uppajjissati, tattha upekkhind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. uppajjissati . . . Arūpe t. manind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati; pañcavokāre t. upekkhindriyañ ca . . . * Yattha somanassind uppajjissati, tattha saddhind. . . . ^{pe} . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Āmantā¹ Y. v. p. * manind. uppajjissati, tattha somanassind. uppajjissatī? Arūpe tattha manind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppajjissati: pañcavokāre tattha manindriyañ ca . . . ^o Yattha upekkhind. uppajjissati, tattha saddhind. . . . ^{pe} . . . paññind. manind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjissati, tattha upekkhind. uppajjissatī? ² Āmantā. Yattha saddhind. uppajjissati, tattha paññind. . . . manind. uppajjissatī? Āmantā. Yattha paññind. uppajjissati, tattha manind. uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. manind. . . . paññind. . . . Āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhund. uppajjissati, tassa tattha ^{so}tind. uppajjissatī? Āmantā. Yassa vā pana yattha ^{so}tind. uppajjissati . . . Āmantā. Yassa yattha cakkhund. uppajjissati, tassa tattha ghānind. uppajjissatī? Rūpāvacarānañ tesay tattha cakkhund. uppajjissati, no ca tesay tattha ghānind. uppajjissati; kāmāvācārānañ t. t. cakkhundriyañ ca uppajjissati, ghānindriyañ ca uppajjissati. Yassa vā pana yattha

* * B. S. omit.

¹ S. omits and inserts nāññasatte tattha jivitind. uppajjissati, no ca tattha manind. uppajjissati, catuvokāre pañcavokāre tattha jivitindriyañ ca, etc.

* * Br. omits.

² S. substitutes answer analogous to that in preceding y. v. p.

ghanind. uppajjissati . . . Āmantā. Yassa
yattha cakkhund. uppajjissati. t. t. itthind. uppajjissatiti? Rūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici
bhave dassetvā kāmāvacarānay¹ uppajjītvā¹ parinibbāyis-
santi, tesaj t. cakkhund. uppajjissati, no ca t. t. itthind.
uppajjissati; itaresaj kāmāvacarānay t. t. cakkhundriyañ
ca . . . Y. v. p. y. itthind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha cakkhund. uppajjissati, tassa
tattha purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacarānay ya ca
itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāva-
carānay¹ uppajjītvā¹ parinibbāyissanti, tesaj t. cakkhund.
uppajjissati, no ca t. t. purisind. uppajjissati; itaresaj kāmā-
vacarānay t. t. cakkhundriyañ . . . Y. v. p. y. purisind.
uppajjissati . . . Āmantā. Yassa yattha
cakkhund. uppajjissati, tassa tattha jivitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jivitind. uppajjissati . . . Arūpānay²
asāññasattānay² tesaj t. jivitind. uppajjissati, no ca t. t.
cakkhund. uppajjissati; pañcavokārānay t. t. jivitindriyañ
ca . . .

Yassa yattha cakkhund. uppajjissati,
tassa tattha somanassind. uppajjissatiti? Ye sacakkhukā
upekkhāya uppajjītvā³ parinibbāyissanti, tesaj t. cak-
khund. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjissati;
itaresaj pañcavokārānay t. t. cakkhundriyañ ca . . .
Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha cakkhund. uppajjissati, tassa
tattha upekkhind. uppajjissatiti? Ye sacakkhukā soman-
assena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj tattha cakkhund
uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj
pañcavokārānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y.
upekkhind. uppajjissati, tassa tattha cakkhund. uppaj-
jissatiti? Arūpānay tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no
ca t. t. cakkhund. uppajjissati; pañcavokārānay t. t.
upekkhindriyañ ca . . . Yassa yattha cak-
khund. uppajjissati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . .
paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y.

¹ Br. omits.

² Br. inverts order.

³ Br. upapajjītvā always.

manind. uppajjissati, tassa t. cakkhund. uppajjissatiti ? Arūpānaj tesaj tattha manind. . . . (analogously to preceding y. v. p. y.) Yassa yattha ghānind. uppajjissati, tassa tattha itthind. uppajjissatiti ? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāvacaraṇ¹ uppajjītvā¹ parinibbāyissanti, tesaj t. ghānind. uppajjissati, no ca t. t. itthind. uppajjissati ; itaresaj kāmāvacarānaj t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. itthind. . . . Āmantā. Yassa yattha ghānind. uppajjissati, tassa tattha purisind. uppajjissatiti ? Ya itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāvacaraṇ¹ uppajjītvā¹ parinibbāyissanti, tāsañ tattha ghānind. uppajjissati, no ca tāsañ t. purisind. uppajjissati ; itaresaj kāmāvacarānaj tesaj t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. uppajjissati, tassa tattha ghānind. uppajjissatiti ? Āmantā. Yassa yattha ghānind. uppajjissati, tassa tattha jivitind. uppajjissatiti ? Āmantā. Y. v. p. y. jivitind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj tattha jivitind. uppajjissati, no ca t. t. ghānind. uppajjissati ; kāmāvacarānaj t. t. jivitindriyañ ca . . .

Yassa yattha ghānind. uppajjissati, tassa tattha somanassind. uppajjissatiti ? Ye saghānakā upekkhāya kāmāvacaraṇ² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. ghānind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjissati ; itaresaj kāmāvacarānaj t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānaj tesaj t. somanassind. uppajjissati, no ca t. t. ghānind. uppajjissati ; kāmāvacarānaj t. t. somanassindriyañ ca . . .

Yassa yattha ghānind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti ? Ye saghānakā somanassena kāmāvacaraṇ² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. ghānind. uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati ; itaresaj kāmāvacarānaj t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati, tassa tattha ghānind. uppajjissatiti ? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no ca t. t. ghānind. uppajjissati ;

¹ Br. omits.

² Br. S. omit.

kāmāvacarānañ t. t. upekkhindriyāñ ca . . .

Yassa yattha ghamind. uppajjissati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānañ . . . *analogously to preceding y. v. p. y.*

Yassa yattha itthind. uppajjissati, tassa tattha purisind. uppajjissatiti? Yā itthiyo eten' eva bhavena katici bhave dassetvā kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tāsañ tattha itthind. uppajjissati, no ca tāsañ t. purisind. uppajjissati; itaresañ kāmāvacarānañ tesaj t. itthindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. purisind. uppajjissati, tassa tattha itthind. uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. uppajjissati, no ca t. t. itthind. uppajjissati; itaresañ kāmāvacarānañ . . . pe . . .

Yassa yattha itthind. uppajjissati, tassa tattha jivitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jivitind. uppajjissati, tassa tattha itthind. uppajjissatiti? Rūpāvacarānañ arūpāvacarānañ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tesaj t. jivitind. uppajjissati, no ca . . . pe . . .

Yassa yattha itthind. uppajjissati, tassa tattha somanassind. uppajjissatiti? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tāsañ t. itthind. uppajjissati, no ca tāsañ t. somanassind. uppajjissati; itaresañ . . . pe . . .

Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānañ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tesaj t. somanassind. uppajjissati, no ca t. t. itthind. uppajjissati; itaresañ . . . pe . . .

Yassa yattha itthind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti? Yā itthiyo² somanassena kāmāvacaray¹ uppajjivtā¹ parinibbāyissanti, tāsañ t. itthind. uppajjissati, no ca tāsañ t. upekkhind. uppajjissati, itaresañ . . . pe . . .

¹ Br. omits.

² Br. S. insert eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā.

Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay¹ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhīya kāmāvacaray² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay t. upekkhind. uppajjissati, no ca t. t. itthind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . . Yassa yattha itthind. uppajjissati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay arūpāvacarānay ye ca purisā . . . (analogously to preceding y. v. p. y.).

Yassa yattha purisind. uppajjissati, tassa tattha jīvitind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. jīvitind. uppajjissati, tassa tattha purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā kāmāvacaray² uppajjītvā² parinibbāyissanti, tesay t. jīvitind. uppajjissati, no ca tesay t. purisind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . . Yassa yattha purisind. uppajjissati, tassa tattha somanassind. uppajjissatiti? Ye purisā³ upekkhīya kāmāvacaray² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay t. purisind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena kāmāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay t. somanassind. uppajjissati, no ca tesay t. purisind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . .

Yassa yattha purisind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti? Ye purisā³ somanassena kāmāvacaray² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay t. purisind. uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay arūpāvacarānay yā ca itthiyo³ upekkhīya kāmāvacaray² uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay t. upekkhind. uppajjissati, no ca tesay t. purisind. uppajjissati; itaresay . . . pe . . . Yassa yattha purisind. uppajjissati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind.

¹ S. *inserts* arūpā^o.

² Br. *omits*.

³ Br. S. *insert* eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā.

... manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati, tassa tattha purisind. uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arupavacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā kanāvacarānay uppajjītvā¹ parinibhāyissanti . . . *analogously to preceding*.

Yassa yattha jīvitind. uppajjissati, tassa tattha somanassind. uppajjissatiti? Catuvokāre² pañcavokāre² yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati asaññāsattānay tesay t. jīvitind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind uppajjissati; itaresay³ pañcavokārānay t. t. jīvitindriyān ca uppajjissati, somanassindriyān ca uppajjissati. Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha jīvitind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti? Pañcavokāre yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati asaññāsattānay tesay t. jīvitind. uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay catuvokārānay pañcavokārānay t. t. jīvitindriyān ca . . . p. . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha jīvitind. uppajjissati, tassa t. ttha sañdhind. . . p. . . paññind. . . manind. uppajjissatiti? Asaññāsattānay tesay tattha jīvitind. uppajjissati, no ca t. t. manind. uppajjissati; catuvokārānay pañcavokārānay t. t. jīvitindriyān ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha somanassind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti? Pañcavokāre² yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay tattha somanassind. uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay³ pañcavokārānay t. t. somanassindriyān ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Catuvokāre² pañcavokāre² yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittay uppajjissati . . . *(analogously to preceding* Y. v. p. y., Br. S. inserting catuvokārānay.)

Yassa yattha somanassind. uppajjissati,

¹ Br. S. omit.

² Br. omits.

³ Br. inserts catuvokārānay.

tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati, tassa tattha somanassind. uppajjissatiti? Catuvokāre¹ pañcavokāre¹ yassa cittassa anantara upekkhāsam-payuttapacchimacittaij uppajjissati, tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjissati: itaresaj² pañcavokārānaj . . . pe . . . Yassa yattha upekkhind. uppajjissati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati, tassa tattha upekkhind. uppajjissatiti? Pañcavokāre¹ yassa cittassa anantara somanassasam-payuttapacchimacittaij uppajjissati, tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj t. t. manindriyañ ca . . . Yassa yattha saddhind. uppajjissati, tassa tattha paññind. . . . pe . . . manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa yattha paññind. uppajjissati, tassa tattha manind. uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. . . . Āmantā.

6.

i. Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa sotind. na uppajjissatiti? Āmantā. Yassa v. p. sotind. . . . cakkhund. na uppajjissatiti? Āmantā. Yassa cakkhund. . . . ghānind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. ghānind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjissatiti? Ye rūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj ghānind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppajjissati; pacchimabhadrikānaj ye ca arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaj¹ t. ghānindriyañ ca na uppajjissati, cakkhundriyañ ca na uppajjissati.

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa itthind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. itthind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjissatiti? Ye rūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj

¹ Br. omits.

² Br. S. insert catuvokārānaj.

itthind. na uppajjiseati no ca t. cakkhund. na uppajjissati: pacchimabhabikānay ye ca arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti tesay itthindriyān ca . . .

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. purisind. na uppajjissati, tassa cakkhund. . . . Ye rūpāvacaray uppajjivtā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katie bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay purisind. na uppajjissati, no ca tesay cakkhund. na uppajjissati: pacchimabhabikānay ye ca arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti t. cāvantānay t. . . .

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa jivitind. na uppajjissatiti? Ye arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay cakkhund. na uppajjissati, no ca t. jivitind. na uppajjissati; pacchimabhabikānay t. cakkhundriyān ca na uppajjissati, jivitindriyān² ca na uppajjissati. Y. v. p. jivitind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjissatiti? Āmantā.

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa somanassind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. somanassind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjissatiti? Ye sacakkhukā upekkhāya uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay somanassind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppajjissati; pacchimabhabikānay ye ca arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti tesay somanassindriyān ca . . .

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatiti? Ye arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay cakkhund. na uppajjissati, no ca t. upekkhind. na uppajjissati: pacchimacittasabhabikānay t. cakkhundriyān ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjissatiti? Ye sacakkhukā somanassena uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay upekkhind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppajjissati . . . (as in preceding y. v. p.)

Yassa cakkhund. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Ye arūpaŋ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay cakkhund. na uppajjissati, no ca t. manind. na uppajjissati; pacchima-

bhāvikanāy t. eakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Āmantā. Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa itthind. na uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. itthind. na uppajjissati . . . Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay itthind. na uppajjissati, no ca t. ghānind. na uppajjissati; pacchimabhavikānāy ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjivtā parinibbāyissanti, t. itthindriyāñ ca . . .

Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa purisind. na uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. purisind. na uppajjissati . . . Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsay purisind. na uppajjissati, no ca tāsay ghānind. na uppajjissati; pacchimabhavikānāy ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay purisindriyāñ ca . . . Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa jīvitind. na uppajjissatī? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay ghānind. na uppajjissati, no ca t. jīvitind. na uppajjissati; pacchimabhavikānāy t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. jīvitind. na uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa somanassind. na uppajjissatī? Ye rūpāvacarañ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay ghānind. na uppajjissati, no ca t. somanassind. na uppajjissati; pacchimabhavikānāy ye ca arūpāñ uppajjivtā parinibbāyissanti t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati, tassa ghānind. na uppajjissatī?¹ Āmantā

Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatī? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjivtā parinibbāyissanti, tesay ghānind. na uppajjissati, no ca tesay upekkhind. na uppajjissati; pacchimabhavikānāy

¹ Br. S. *substitute* ye saghānikā upekkhāya [S. kāmāvacarañ uppajjivtā] parinibbāyissanti, tesay somanassind. uppajjissati, no ca t. ghānind. uppajjissati; pacchimabhavikānāy ye ca arūpāñ upapajjivtā parinibbāyissanti, t. somanassind. ca . . .

* ye ca somanassena rūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti * t. ghānind. ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati, tassa na uppajjissatiti? Āmantā.¹

Yassa ghānind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Ye rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay ghānind. na uppajjissati, no ca tesay manind. na uppajjissati; pacchimabhbavikānay tesay ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Āmantā. Yassa

itthind. na uppajjissati, tassa purisind. na uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay itthind. na uppajjissati, no ca t. purisind. na uppajjissati; pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. purisind. na uppajjissati . . . Yā itthiyō eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsay purisind. na uppajjissati, no ca tāsay itthind. na uppajjissati; pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti tesay purisindriyañ ca . . . Yassa itthind. na uppajjissati,

tassa jivitind. na uppajjissatiti? Ye rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay itthind. na uppajjissati, no ca t. jivitind. . . . (as for preceding reply). Y. v. p. jivitind. na uppajjissati . . . Āmantā. Yassa itthind. na uppajjissati,

tassa somanassind. na uppajjissatiti? Ye rūpāvacaray uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā² parinibbāyissanti, tesay itthind. na uppajjissati, no ca tesay somanassind. na uppajjissati; pacchimabhbavikānay ye ca arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti,

* * K. S. omit.

¹ Br. S. substitute ye saghānakā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti . . . (as in preceding y. v. p.).

² Br. inserts somanassena upapajjītvā.

tesaŋ itthindriyañ ca . . . somanassind. ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati, tassa itthind. na uppajjissatiti ? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tāsaŋ somanassind. na uppajjissati, no ca tāsaŋ itthind. na uppajjissati ; pacchimabhvākānay ye ca arūpaŋ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. somanassindriyañ ca . . . itthind. ca na uppajjissati.

Yassa itthind. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacaraŋ arūpāvacaraŋ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya¹ uppajjītvā¹ parinibbāyissanti, tesaŋ itthind. na uppajjissati, no ca tesaŋ upekkhind. na uppajjissati : pacchimabhvākānay *ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti* tesaŋ itthindriyañ ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati, tassa itthind. na uppajjissatiti ? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tāsaŋ upekkhind. na uppajjissati, no ca tāsaŋ itthind. na uppajjissati : pacchimabhvākānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti tesaŋ upekkhindriyañ ca . . .

Yassa itthind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacaraŋ arūpāvacaraŋ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaŋ itthind. na uppajjissati no ca t. manind. na uppajjissati ; pacchimabhvākānay t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . .

Āmantā. Yassa purisind. na uppajjissati, tassa jīvitind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacaraŋ arūpāvacaraŋ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten'

¹ S. omits.

* * S. omits.

eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesay purisind. na uppajjissati, no ca t. jivitind. na uppajjissati : pacchimabāvikanay t. purisindriyāñ ca . . . Y. v. p. jivitind. na uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa purisind. na uppajjissati, tassa somanassind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacarañ¹ uppajjītvā parinibbāyissanti ya ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay purisind. na uppajjissati, no ca t. somanassind. na uppajjissati : pacchimalabāvikanay ye ca arūpāñ uppajjītvā parinibbāyissanti, ya ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. purisindriyāñ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati, tassa purisind. na uppajjissatiti ? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. purisind. na uppajjissati . . . (as in preceding reply).

Yassa purisind. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti ya ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā upekkhāya uppajjītvā, parinibbāyissanti, tesay purisind. na uppajjissati, no ca tesay upekkhind. na uppajjissati . . . (as in preceding reply). Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati . . . Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesay upekkhind. na uppajjissati, no ca . . . (as in preceding y. v. p.).

Yassa purisind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . pe . . . paññind. . . manind. na uppajjissatiti ? Ye rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ya ca itthiyo . . . (analogously to preceding yassa). Y. v. p. manind. na uppajjissati, tassa purisind. na uppajjissatiti ? Āmantā.

Yassa jivitind. na uppajjissati tassa somanassind na uppajjissatiti ? Āmantā. Y. v. p. somanassind. na uppajjissati . . . Yassa cittasse anantara

¹ S. *inserts* arūpa^o.

upekkhāsampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay somanassind. na uppajjissati, no ca t. jīvitind. na uppajjissati; pacchimabhavikānay t. somanassindriyañ ca . . .

Yassa jīvitind. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati . . . Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay upekkhind. na uppajjissati; no ca . . . (as in preceding y. v. p.).

Yassa jīvitind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa somanassind. na uppajjissati, tassa upekkhind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay somanassind. na uppajjissati, no ca . . . (as for penultimate Y. v. p.) Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati, tassa somanassind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay upekkhind. na uppajjissati, no ca . . .¹ (as for preceding answer).

Yassa somanassind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay somanassind. na uppajjissati, no ca . . . (as for preceding answer). Y. v. p. manind. na uppajjissati, tassa somanassind. na uppajjissatiti? Āmantā.

Yassa upekkhind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay upekkhind. na uppajjissati, no ca tesay manind. na uppajjissati . . . (as in preceding yassa). Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Āmantā.

Yassa saddhind. na uppajjissati, tassa paññind. . . . pe . . . manind. . . . Āmantā. Y. v. p. manind. na uppajjissati, tassa saddhind. . . . Āmantā. (So for paññind.-manind.)²

ii. Yattha cakkhund. na uppajjissati, tattha sotind. na

¹ S. substitutes āmantā.

² S. inserts puggala-vāraya niṭṭhitay.

uppajjissatiti? Āmantā. Yattha v. p. sotind. na uppajjissati . . . Āmantā. Yattha cakkhund. na uppajjissati, tattha ghānind. . . . Āmantā. Y. v. p. ghānind. na uppajjissati, tattha cakkhund. na uppajjissatiti? Rūpāvacare tattha ghānind. na uppaj., no ca tattha cakkhund. na uppaj.; arūpe¹ asaññasatte¹ tattha ghānindriyañ ca na uppaj., cakkhundriyañ ca na uppaj.

Yattha cakkhund. na uppaj., tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. purisind. na uppajjissati . . . Rūpāvacare tattha purisind. na uppajjissati, no ca . . . (*as for preceding* Y. v. p.).

Yattha cakkhund. na uppaj., tattha jivitind. na uppajjissatiti? Uppajjissati. Y. v. p. jivitind. na uppaj. . . . Natthi. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha somanassind. . . . Āmantā. Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha cakkhund. na uppaj., tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Arūpe tattha cakkhund. na uppaj., no ca t. upekkhind. na uppaj.; asaññasatte t. cakkhundriyañ ca na uppaj., upekkhindriyañ ca na uppaj. Y. v. p. upekkhind. na uppajjissati . . . Āmantā.

Yattha cakkhund. na uppaj., tattha saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Arūpe tattha cakkhund. na uppaj. . . . (*as for preceding pair*).

Yattha ghānind. na uppaj., tattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. (So for purisind.-ghānind.). Yattha ghānind. na uppaj., tattha jivitind. na uppajjissatiti? Uppajjissati. Y. v. p. jivitind. na uppajjissati . . . Natthi.

Yattha ghānind. na uppaj., tattha somanassind. na uppajjissatiti? Rūpāvacare t. ghānind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj.; arūpe¹ asaññasatte¹ tattha ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha ghānind. na uppaj., t. upekkhind. na uppajjissatiti? Rūpāvacare arūpāvacare t. ghānind. na uppaj., no ca t. upekkhind. na uppaj.; asaññasatte t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p.

¹ Br. *inverts order*.

upekkhind. na uppaj. . . . Āmantā. Yattha
ghānind. na uppaj.. tattha saddhind. . . . pe . . . paññind.
. . . manind. na uppajjissatiti? Rūpāvacare arūpāvacare
. . . (as for preceding pair). Yattha itthind.

na uppajjissati, tattha purisind. . . . Āmantā. (So
for converse). Yattha itthind. . . . pe . . .
purisind. na uppaj., t. jīvitind. na uppajjissatiti?
Uppajjissati. Y. v. p. jīvitind. na uppaj. . . . Natthi.

Yattha purisind. na uppaj., tattha
somanassind. na uppajjissatiti? Rūpāvacare t.
purisind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppaj.;
arūpe¹ asaññasatte¹ t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p.
somanassind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yattha purisind. na uppaj., tattha upekkhind. na uppaj-
jissatiti? Rūpāvacare arūpāvacare t. purisind. na uppaj.,
no ca t. upekkhind. na uppaj., asaññasatte t. purisindriyañ
ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yattha purisind. na uppaj., tattha sad-
dhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti?
Rūpāvacare arūpāvacare . . . (as for preceding pair).

Yattha jīvitind. na uppaj., tattha soman-
assind. na uppajjissatiti? Natthi. Y. v. p. somanassind.
na uppaj. . . . Uppajjissati. (So for jīvitind.-upekkhind.,
-saddhind., -paññind., -manind.). Yattha
somanassind. na uppaj., tattha upekkhind. na uppaj-
jissatiti? Arūpe t. somanassind. na uppaj., no ca t.
upekkhind. na uppaj.; asaññasatte t. somanassindriyañ
ca . . . Y. v. p. upekkhind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yattha somanassind. na uppajjissati, tattha
saddhind. . . . pe . . . paññind. manind. na uppajjissatiti?
Arūpe . . . (as for preceding pair).² Yattha
upekkhind. na uppaj., tattha saddhind. . . . pe . . .
paññind . . . manind. na uppajjissatiti? Āmantā. (So
for the converse). (So for saddhind.-paññind.,
-manind.; paññind.-manind.)

¹ Br. inverts order.

² In the Yattha Br. substitutes āmantā.

iii. Yassa yattha cakkhund. na uppajjissati, tassa tattha setind. na uppajjissatiti? Āmantā. (*So far the converse*).

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha ghanind. na uppajjissatiti? Āmantā. Yassa vā pana yattha ghānind. na uppajjissati, tassa tattha cakkhund. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay tesaj tattha ghānind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhvāvikanay arūpānay¹ asaññasattānay¹ tesaj tattha ghānindriyañ ca na uppaj., cakkhundriyañ ca na uppaj.

Yassa yattha cakkhund.

na uppaj., tassa tattha itthind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. itthind. na uppaj. . . . Rūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesaj tattha itthind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhvāvikanay arūpānay¹ asaññasattānay¹ t. t. itthindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Rūpāvacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokāre . . . (*as for preceding* y. v. p. y.).

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha jīvitind. na uppajjissatiti? Arūpānay¹ asaññasattānay¹ tesaj t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; entuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhvāvikanay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa yattha cakkhund. na uppajjissati, tassa tattha somanassind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. somanassind. na uppaj. . . . Ye sacakkhukā upekkhayu uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhvāvikanay arūpānay¹ asaññasattānay¹ t. t. somanassindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Arūpānay tesaj t. cakkhund. na uppaj.,

² Br. omits.

³ Br. S. omit.

no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimabhavikānay asaññasattānay t. t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppaj . . . Ye sacakkhukā somanassena uppajjivtā parinibbāyissanti t. t. upekkhind. na uppaj., no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhavikānay asaññasattānay t. t. upekkhindriyāñ ca . . . Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . p. . . paññind. . . manind. na uppajjissatiti? Arūpānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimabhavikānay asaññasattānay t. t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha ghānind. na uppaj, tassa tattha itthind. . . . Āmantā. Y. v. p. y. itthind. na uppaj. t. t. ghānind. na uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay t. itthind. na uppaj., no ca t. t. ghānind. na uppaj; kāmāvacare pacchimabhavikānay rūpāvacarānay arūpāvacarānay t. t. itthindriyāñ ca . . . Yassa yattha ghānind. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppaj., tassa tattha ghānind. na uppajjissatiti? Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsay t. purisind. na uppaj., no ca tāsay t. ghānind. na uppaj.; kāmāvacare pacchimabhavikānay rūpāvacarānay arūpāvacarānay t. t. purisindriyāñ ca . . . Yassa yattha ghānind. na uppaj., tassa tattha jivitind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesay tattha ghānind. na uppajjissati, no ca tesay t. jivitind. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhavikānay t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha ghānind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay tesay t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhavikānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ t. t.

¹ Br. S. omits.

² Br. omits.

ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppaj. . . . Ye saṅghānakā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. ghānind. na uppaj.; catuvokāre pacchimacittasamanginaj arūpānaj asaññasattānaj t. t. somanassind. . . . Yassa yattha ghānind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhvikānaj asaññasattānaj t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppaj. . . . Ye saṅghānakā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. upekkhind. na uppaj., no ca t. t. ghānind. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhvikānaj asaññasattānaj t. t. upekkhindriyāñ ca . . . Yassa yattha ghānind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . .¹ p. . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj tattha ghānind. na uppaj., no ca t. t. manind. . . . (analogously to preceding answer). Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmanta.

Yassa yattha itthind. na uppaj., tassa tattha purisind. na uppajjissatiti? Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppaj.; kāmāvacare pacchimabhvikānaj rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj t. t. itthindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. purisind. na uppaj., tassa tattha itthind. na uppajjissatiti? Ya itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tāsaj t. purisind. na uppaj., no ca tāsaj t. itthind. na uppaj.; kāmāvacare . . . (as for preceding answer). Yassa yattha itthind. na uppaj., tassa tattha jivitind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. na uppaj., no ca t. t. jivitind. na uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhvikānaj t. t. itthindriyāñ

¹ Br. *inverts order.*

² Br. *omits.*

ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa yattha itthind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppaj.: pañcavokāre pacchimabhbavikānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. itthindriyañ ca somanassind. ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppaj. . . . Yā itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tāsañ t. somanassind. na uppaj., no ca tāsañ t. itthind. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhbavikānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. somanassindriyañ ca itthind. ca na uppajjissati . . .

Yassa yattha itthind. na uppaj., tassa tattha upekkhāya uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. na uppaj., no ca t. t. upekkhāya uppaj.; catuvokāre² pañcavokāre² pacchimabhbavikānay asaññasattānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena . . . (as for last Y. y.). Y. v. p. y. upekkhāya uppaj. . . . Yā itthiyo eten' eva . . . (analogously with preceding Y. v. p. y., but inserting catuvokāre, Br. omitting, and omitting arūpānay).

Yassa yattha itthind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva . . . (as for preceding y. y.). Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā. Yassa yattha purisind. na uppaj., tassa tattha jīvitind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay yā ca itthiyo eten' eva . . .

¹ Br. inverts order.

² Br. S. omit.

(analogously to preceding pair, omitting *asaññasattānay*).

Yassa attha purisind. na uppaj., tassa tattha somanassind. na uppajjissatiti? Rūpavacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppaj.; pañcavokāre pacchimabhbavikānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj t. purisindriyā ca na uppajjissati. somanassindriyā ca na uppajjissati. Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati. . . . Ye purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppaj., pañcavokāre pacchimabhbavikānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ yā ca itthiyo eten' eva . . . (as for preceding answer).

Yassa yattha purisind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Rūpavacarānay arūpavacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā upekkhāya . . . (analogously to preceding y. y., inserting catuvokare, omitting arūpānay). So for Y. v. p. y.) Yassa yattha purisind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Rūpavacarānay arūpavacarānay yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppaj.; catuvokare² pañcavokare² pacchimabhbavikānay asaññasattānay t. t. purisindriyā ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa yattha jīvitind. na uppaj., tassa tattha somanassind. . . . na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. somanassind. na uppaj. . . . Yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittay uppaj., asaññasattānay tesaj t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppaj.; catuvokare² pañcavokare² pacchimacittasamānginay t. t. somanassindriyā ca . . .

¹ Br. *inverts order*.

² Br. S. *omit*.

Yassa yattha jivitind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. upekkhind. na uppaj. . . . Yassa cittassa anantā somanassa. . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Yassa yattha jivitind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . "Yassa cittassa anantā pacchimacittaj uppajjissati," asaññasattānaj tesaj t. manind. . . . (as for preceding y. v. p. y.).

Yassa yattha somanassind. na uppaj., tassa tattha upekkhind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantā upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppaj., tesaj t. somanassind. na uppaj.. no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; catuvokāre¹ pañcavokāre¹ pacchimacittasamanginaj asaññasattānaj t. t. somanassindriyā ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppaj. . . . Yassa cittassa anantā somanassusampayuttapacchimacittaj . . . (analogously to preceding answer). Yassa yattha somanassind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind . . . manind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantā upekkhāsampayuttapacchimacittaj . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. manind. na uppaj. . . . Āmantā.

Yassa yattha upekkhind. na uppaj., tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Yassa cittassa anantā somanassusampayuttapacchimacittaj . . . (as for preceding pair).

Yassa yattha saddhind. na uppaj., tassa tattha paññind. . . . pe . . . manind. . . . (so for Y. v. p. y. So also for paññind -manind.).

7.

i. Yassa cakkhund. uppajjati, tassa sotind. uppajjithāti? Āmantā. Yassa vā pana sotind. uppajjitha, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sabbesaj cavantānaj acakkhukānaj uppajjantānaj² tesaj sotind. uppajjitha, no ca t. cakkhund. uppajjati; sacakkhukānaj uppajjantānaj t.

• • Br. omits.

¹ Br. omits.

² Br. K. upapajjantānaj always.

sotindriyañ ca uppajjitha, eakkhundriyañ ca uppajjati.
Yassa eakkhund uppajjati, tassa ghānind.
uppajjithāti? Āmantā. Yassa v. p. ghānind. uppaj-
jitha . . . Sabbesaŋ cavantānaj acakkhukānaj . . . (as
for preceding y. v. p.).

So also for eakkhund.-itthind., -purisind., -jivitind.,
somanassind., -upekkhīnd., etc. . . . manind.).

Yassa ghānind. uppajjati, tassa itthind. . . . pe . . .
purisind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. purisind.
uppajjitha . . . Sabbesaŋ cavantānaj aghānakānaj
uppajjantānaj tesaj purisind. uppajjitha, no ca t.
ghānind. uppajjati; saghānakānaj uppajjantānaj t.
purisindriyañ ca uppajjitha, ghānindriyañ ca uppajjati.
(So also for ghānind.-jivitind., somanassind., etc. . . .
manind.).

Yassa itthind. uppajjati, tassa purisind. uppajjithāti?
Āmantā. Yassa vā pana purisind. uppajjitha, tassa
itthind. uppajjatīti? Sabbesaŋ cavantānaj na itthīnaj
uppajjantānaj tesaj purisind. uppajjitha, no ca t. itthind.
uppajjati; itthīnaj uppajjantānaj tāsaj purisindriyañ ca
uppajjitha itthindriyañ ca uppajjati. Yassa
itthind. uppajjati, tassa jivitind. uppajjithāti? Āmantā.
Y. v. p. jivitind. . . . Sabbesaŋ cavantānaj itthīnaj uppaj-
jantānaj tesaj jivitind. uppajjitha, no ca t. itthind.
uppajjati; itthīnaj uppajjantānaj tāsaj jivitind. ca . . .

Yassa itthind. uppajjati, tassa somanassind.
. . . pe . . . manind. uppajjithāti? Sabbesaŋ . . . (as for
itthind.-purisind.).

(Purisind.-jivitind., etc. . . . manind. analogously to
itthind.-jivitind., etc.). Yassa jivitind. uppaj-
jati, tassa somanassind.-uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p.
somanassind. uppajjitha, tassa jivitind. uppajjatīti?
Sabbesaŋ cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhaṇe tesaj
somanassind. uppajjitha, no ca t. jivitind. uppajjati;
sabbesaŋ uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhaṇe t.
somanassind. ca . . . Yassa somanassind
uppajjati, tassa uppekkhīnd. . . . pe . . . saddhind. paññind.
manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppaj-

jittha, tassa somanassind. uppajjnti? Sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittassa bhagakkhane somanassavip-payuttacittassa uppādakkhane nirodhasamāpannānaj asañ-ñasattānaj tesaj manind. uppajjitha, no ca t. somanassind. uppajjati; somanassena uppajjantānaj pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhane tesaj manindriyañ ca . . .

Yassa upekkhind. uppajjati,

tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppaj-jitthāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjitha . . .

Sabbesaj . . . (analogously to preceding Y. v. p. So also for saddhind. -paññind., -manind., Br. substituting sahetukūnaj for saddhāya, as before). Yassa paññind.

uppajjati, tassa manind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. manind. uppajjitha . . . Sabbesaj cavantānaj¹ pavatte¹ cittesa bhagakkhane ñāñavip-payuttacittassa uppādakkhane, nirodhasamāpannānaj asaññasattānaj tesaj manind. uppajjitha, no ca t. paññind. uppajjati; ñāñena² uppajjantānaj pavatte ñāñasampayuttacittassa uppādakkhane tesaj manindriyañ ca . . .

ii. Yattha cakkhund. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha cakkhund. uppajjati, tassa tattha sotind. uppajjithāti? Sudhāvīsaj uppajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppajjati, no ca t. t. sotind. uppajjitha; itaresuñ pañcavokārañ³ uppajjantānaj t. t. cakkhundriyañ ca uppajjati, sotindriyañ ca uppajjitha.

Yassa vā pana yattha sotind. uppajjitha . . . Pañcavokārā cavantānaj acakkhukūnaj kāmāvacarañ uppaj-jantānaj tesaj t. sotind. uppajjitha, no ca t. t. cakkhund. uppajjati; sacakkhukūnaj pañcavokārañ¹ uppajjantānaj t. t. sotindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. uppajjati, tassa tattha ghānind. uppajjithāti?

Sacakkhukūnaj¹ rūpāvacarañ uppajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppajjati, no ca t. t. ghānind. uppajjitha; sacakkhukūnaj kāmāvacarañ uppajjantānaj t. t. cakkhundriyañ

¹ Br. omits.

² Br. substitutes ñāñasampayuttānaj.

³ Br. substitutes sacakkhukūnaj.

ca . . . Y. v. p. y. ghānind. uppajjitha . . . Kāmāvacarā cavantānay acakkhukanay kāmāvacaray uppajjantānay tesay t. ghānind. uppajjitha, no ca t. t. cakkhund. uppajjati; sacakkhukānay kāmāvacaray uppajjantānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Yassa yattha cakkhund. uppajjati, tassa tattha itthind. . . . pe . . . purisind. uppajjithāti? Sacakkhukānay¹ rūpāvacaray . . . (as for preceding pair). Yassa yattha cakkhund. uppajjati, tassa tattha jīvitind. uppajjithāti? Sudhāvāsanay uppajjantānay tesay t. cakkhund. uppajjati, no ca t. t. jīvitind. uppajjitha; itaresay sacakkhukānay pañcavokāray¹ uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. uppajjitha . . . Pañcavokārā² cavantānay acakkhukānay kāmāvacaray¹ uppajjantānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ tesay t. jīvitind. uppajjitha, no ca t. t. cakkhund. uppajjati; sacakkhukānay pañcavokārā¹ uppajjantānay t. t. jīvitindriyañ ca . . . (So for cakkhund.-somanassind., all omitting arūpānay asaññasattānay. So also for cakkhund.-upekkhind., all omitting pañcavokārā in former reply, restoring arūpānay in latter. So also for cakkhund.-saddhind., etc. . . . manind.).

Yassa yattha ghānind. uppajjati, tassa tattha itthind. . . . pe . . . purisind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. uppajjitha, tassa tattha ghānind. uppajjatīti? Kāmāvacarā cavantānay aghānakānay kāmāvacaray uppajjantānay tesay t. purisind. uppajjitha, no ca t. t. ghānind. uppajjati; saghānakānay kāmāvacaray¹ uppajjantānay¹ t. t. purisindriyañ ca . . .

Yassa yattha ghānind. uppajjati, tassa tattha jīvitind. uppajjithāti? Āmantā. Y. v. p. y. jīvitind. uppajjitha . . . Kāmāvacarā² cavantānay aghānakānay kāmāvacaray¹ uppajjantānay rūpāvacarānay¹ arūpāvacarānay¹ t. t. jīvitind. uppajjitha, no ca t. t. ghānind. uppajjati; saghānakānay . . . (as in preceding y. v. p. y.). Yassa yattha ghānind. uppajjati, tassa tattha somanassind. uppajjithāti? . . . (as for preceding pair).

¹ Br. omits.

² Br. substitutes sabbesay.

ceding pair, omitting arūpāvacarānaij. So also for ghānind.-upekkhind, restoring arupāvacarānaij. So also for ghānind.-saddhind, etc. . . . manind.).¹

Yassa yattha itthind. uppajjati, tassa tattha purisind. uppajjiththāti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. uppajjiththa, tassa tattha itthind. uppajjatiti? Kāmāvacarā cavantānaij na-itthinaij kāmāvacaraij uppajjantānaij tesaij t. purisind. uppajjiththa, no ca t. t. itthind. uppajjati; itthinaij kāmāvacaraij² uppajjantānaij³ tāsaij tattha purisindriyañ ca . . .

Yassa yattha itthind. . . . *pe* . . . purisind. uppajjati, tassa tattha jivitind. uppajjiththāti? Amantā. Y. v. p. y. jivitind. uppajjiththa, tassa tattha purisind. uppajjatiti? Kāmāvacarā cavantānaij na-purisānaij kāmāvacaraij uppajjantānaij rūpāvacarānaij arūpāvacarānaij tesaij t. jivitind. uppajjiththa, no ca t. t. purisind. uppajjati; purisānaij kāmāvacaraij² uppajjantānaij t. t. jivitind. ca . . . (so for purisind.-somanassind., etc. . . . manind., inserting in each case arūpāvacarānaij after rūpāvacarānaij).

Yassa yattha jivitind. uppajjati, tassa tattha somanassind. uppajjiththāti? Suddhavāsaij uppajjantānaij⁴ asaññasattaij uppajjantānaij tesaij t. jivitind. uppajjati, no ca t. t. somanassind. uppajjiththa; itaresaij⁵ pañcavokārai j uppajjantānaij pavatte cittassa uppādakkhañe tesaij tattha jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjiththa . . .⁶ Pañcavokārā cavantānaij pavatte cittassa bhāgakkhañe tesaij t. somanassind. uppajjiththa, no ca t. t. jivitind. uppajjati; ⁷ pañcavokārai j uppajjantānaij pavatte cittassa uppādakkhañe t. t. somanassindriyañ ca . . .

Yassa yattha jivitind. uppajjati, tassa tattha upekkhind. uppajjiththāti? Suddhavāsaij uppajjantānaij asaññasattaij . . . (as for preceding pair, inserting catuvokārai j, -ā, before pañcavok⁸). Yassa yattha jivitind. uppaj-

¹ Br. omits, in each converse, kāmāvacaraij after saghā-nakānaij.

² Br. omits.

³ Br. S. up[ā]pajjantānaij.

⁴ Br. inserts cittassa uppādakkhañe.

⁵ Br. inserts catuvokārai j.

jati, tassa tattha saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Sudhāvāsaj uppajjantānaj¹ tesaj t. jivitind. uppajjati, no ca t. t. manind. uppajjitha; itaresaj catuvokāraj pañcavokāraj uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhane t. t. jivitindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjitha . . . Catuvokārā pañcavokārā cavan-tānaj pavatte cittassa bhangakkhane tesaj t. manind. uppajjitha, no ca t. t. jivitind. uppajjati; catuvokāraj pañcavokāraj uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyāñ ca . . . Yassa yattha somanassind. uppajjati, tassa tattha upekkhind. uppaj-jitthāti? Āmantā. Y. v. p. y. upekkhind. uppajjitha . . . *Catuvokārā pañcavokārā cavan-tānaj pavatte* cittassa bhangakkhaṇe somanassavippayuttacittassa uppādakkhane tesaj t. upekkhind. uppajjitha, no ca t. t. somanassind. uppajjati; somanassena uppajjantānaj pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhane t. t. upekkhindriyāñ ca . . . (so also for somanassind.-saddbind., -paññind., -manind.). Yassa yattha upek-khind. uppajjati, tassa tattha saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjithāti? Sudhāvāsaj uppaj-jantānaj tesaj tattha upekkhind. uppajjati, no ca t. t. manind. uppajjitha; itaresaj catuvokāraj² pañcavokāraj² upekkhāya uppajjantānaj pavatte upekkhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. upekkhindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjitha . . . *Catuvokārā pañca-vokārā cavan-tānaj pavatte* cittassa bhangakkhaṇe upek-khāvipayuttacittassa uppādakkhane t. t. manind. uppaj-jitha, no ca t. t. upekkhind. uppajjati; catuvokāraj² pañcavokāraj² upekkhāya uppajjantānaj pavatte upek-khāsampayuttacittassa uppādakkhane t. t. manindriyāñ ca . . . Yassa yattha saddbind. uppajjati, tassa tattha paññind. . . . pe . . . manind. uppajjithāti? Sudhāvāsaj uppajjantānaj tesaj t. saddbind. uppajjati, no ca

¹ Br. inserts ॥saññasattānaj upapajjantānaj.

² to * Br. substitutes sabbesaj only.

² Br. omits.

t. t. manind. uppajjittha; itaresan *catuvokāraŋ pañcavokāraŋ saddhāya* uppajjantānaj pavatte saddhāsampa-yuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. saddhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjittha . . . †Catuvokāra pañcavokāra cavantānaj pavatte† saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj tattha manind. uppajjittha, no ca tesaj tattha saddhind. uppajjati; *catuvokāraŋ pañcavokāraŋ saddhāya* uppajjantānaj pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyañ ca . . .

Yassa yattha paññind. uppajjati, tassa tattha manind. uppajjitthāti? Sudhāvāsaŋ uppajjantānaj tesaj t. paññind. uppajjati, no ca t. t. manind. uppajjittha; itaresaj ;catuvokāraŋ pañcavokāraŋ nāñena; uppajjantānaj †t. t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjittha, tassa tattha paññind. uppajjatiti? †Catuvokāra pañcavokāra cavantānaj pavatte† cittassa bhangakkhaṇe nāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manind. uppajjittha, no ca t. t. paññind. uppajjati; ;catuvokāraŋ pañcavokāraŋ nāñena; uppajjantānaj pavatte nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyañ ca . . .

8.

i. Yassa cakkhund. na uppajjati, tassa sotind. na uppajjitthāti? Uppajjittha. Y. v. p. sotind. na uppajjittha, tassa cakkhund. na uppajjatiti? Natthi . . . pe . . . (so for cakkhund.-ghānind., -itthind. . . . manind.) . . .²

* to * Br. substitutes sabetukānaj.

† to † Br. substitutes sabbesaj cittassa bhangakkhaṇe.

So S., omitting sabbesaj.

; to ; Br. substitutes nāñasampayuttānaj.

† Br. inserts pavatte nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe.

§ to § Br. substitutes sabbesaj.

* K. footnote: Ito paraj dissamānapotthakesu peyyālaŋ kataŋ.

9.

i. Yassa cakkhund. uppajjati, tassa sotind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay *sacakkhukānay uppajjantānay tesay cakkhund. uppajjati.* no ca t. sotind. uppajjissati; itaresay sacakkhukānay uppajjantānay t. cakkhundriyañ ca uppajjati, sotindriyañ ca uppajjissati. Y. v. p. sotind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay acakkhukānay uppajjantānay tesay cakkhundriyañ ca uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppajjati; sacakkhukānay uppajjantānay t. sotindriyañ ca . . . Yassa cakkhund. uppajjati, tassa ghānind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay †sacakkhukānay uppajjantānay† tesay cakkhund. uppajjati, no ca t. ghānind. uppajjissati; itaresay sacakkhukānay uppajjantānay t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. ghānind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay acakkhukānay uppajjantānay tesay ghānind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppajjati; itaresay¹ sacakkhukānay uppajjantānay t. ghānindriyañ ca uppajjissati cakkhundriyañ ca uppajjati.

Yassa cakkhund. uppaj., tassa itthind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay uppajjantānay, ye ca rūpāvacnay uppajjivā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay uppajjantānay t. cakkhund. uppaj., no ca t. itthind. uppajjissati; itaresay . . . (as for preceding yassa). Y. v. p. itthind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay acakkhukānay uppajjantānay tesay itthind. uppajjissati, na ca t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay itthinañ² uppajjantinay³ t. itthindriyañ ca . . .

Yassa cakkhund. uppaj., tassa purisind.

* to * Br. S. substitute pañcavokārañ upapajjantānay ye ca arūpaj upapajjivā parinibbāyissanti, tesay upapajjantānay tesay cakkhundriyañ uppajjati. . . .

† to † Br. substitutes pañcavokārañ.

* Br. omits.

¹ Br. S. omit.

² Br. upapajjantānay.

uppajjissatiti ?¹ * Pacchimabhavikānāy sacakkhukānāy uppajjantānāy, ye ca rūpāvacaraṇy uppajjītvā parinibbāyissanti yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti, tesāy uppajjantānāy t. cakkhund. uppaj., no ca t. purisind. uppajjissati; itaresāy sacakkhukānāy uppajjantānāy t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjissatiti ? Sabbesāy cavantānāy acakkhukānāy uppajjantānāy tesāy purisind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānāy purisānāy² uppajjantānāy tesāy purisindriyañ ca uppajjissati, cakkhundriyañ ca uppaj.*

Yassa cakkhund. uppaj., tassa jivitind. uppajjissatiti ? Pacchimabhavikānāy sacakkhukānāy³ uppajjantānāy tesāy cakkhund. uppaj., no ca tesāy jivitind. uppajjissati; itaresāy sacakkhukānāy uppajjantānāy tesāy cakkhundriyañ ca uppaj., jivitindriyañ ca uppajjissati. Y. v. p. jivitind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti ? Sabbesāy cavantānāy acakkhukānāy uppajjantānāy tesāy jivitind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānāy uppajjantānāy t. jivitindriyañ ca . . . Yassa cakkhund. uppaj., tassa somanassind. uppajjissatiti ? Pacchimabhavikānāy sacakkhukānāy⁴ uppajjantānāy, ye ca sacakkhukā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesāy uppajjantānāy t. cakkhund. uppaj., no ca t. somanassind. uppajjissati; itaresāy sacakkhukānāy uppajjantānāy t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti ? Sabbesāy cavantānāy . . . (as for preceding y. v. p.).

Yassa cakkhund. uppaj., tassa upekkhind. uppajjissatiti ? Pacchimabhavikānāy sacakkhukānāy uppajjantānāy, ye ca sacakkhukā somanassena uppajjītvā . . . (as for preceding pair). Yassa cakkhund. uppaj., tassa saddhind. . . . pr . . . paññind. manind. uppajjissatiti ? Pacchimabhavikānāy sacakkhu-

¹ Br. inserts sadisāy, and omits * to *.

² S. omits.

³ Br. substitutes pañcavokāraṇy.

⁴ Br. substitutes pañcavokāraṇy throughout in this phrase.

kanay uppajjantānay tesay cakkhund. uppaj., no ca t. manind. uppajjissati; itaresay sacakkhukānay uppajjantānay t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay neakkhukānay uppajjantānay tesay manind. uppajjissati, no ca t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay uppajjantānay t. manindriyañ ca . . .

Yassa

ghanind. uppaj., tassa itthind. uppajjissatiti? Pacchimabhairavikānay saghānakānay¹ uppajjantānay ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti tesay saghānakānay uppajjantānay, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay t. ghānind. uppaj., no ca t. itthind. uppajjissati; itaresay saghānakānay uppajjantānay t. ghānindriyañ ca uppaj., itthindriyañ ca uppajjissati. Y. v. p. itthind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay agbānakānay uppajjantānay tesay itthind. uppajjissati, no ca t. ghānind. uppaj.; saghānakānay uppajjantānay t. itthindriyañ ca . . .

Yassa ghānind. uppaj., tassa

purisind. uppajjissatiti? Pacchimabhairavikānay saghānakānay¹ uppajjantānay, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti *tesay saghānakānay uppajjantānay,* yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti tāsay uppajjantānay,² tesay ghānind. uppaj., no ca tesay purisind. uppajjissati; itaresay . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay . . . (as for preceding y. v. p.).

Yassa ghānind. uppaj., tassa

jīvitind. uppajjissatiti? Pacchimabhairavikānay saghānakānay³ uppajjantānay tesay ghānind. uppaj., no ca t. jīvitind. uppajjissati; itaresay saghānakānay . . . Y. v. p. jīvitind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sabbesay cavantānay agbānakānay . . . (as for preceding y. v. p.).

Yassa ghānind. uppaj., tassa

¹ Br. substitutes kāmāvacarañ.

² to ³ Br. omits.

² Br. tesay upapajjantānay.

³ Br. substitutes kāmāvacarañ throughout in this phrase.

so manassind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānañ saghānakānañ uppajjantānañ, ye ca saghānakā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānañ, t. ghānind. uppaj., no ca t. somanassind. uppajjissati; itaresaj saghānakānañ . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sabbesaj cāvantānañ saghānakānañ . . . (as for preceding Y. v. p.).

Yassa ghānind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānañ saghānakānañ uppajjantānañ, ye ca saghānakā . . . (as for preceding pair).

Yassa ghānind. uppaj., tassa saddhind. . . pe . . . paññind. manind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānañ saghānakānañ uppajjantānañ tesaj ghānind. uppaj., no ca t. manind. uppajjissati; itaresaj saghānakānañ uppajjantānañ t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa ghānind. uppajjatiti? Sabbesaj cāvantānañ aghānakānañ . . . pe . . . Yassa itthind. uppaj.,

tassa purisind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānañ itthīnañ uppajjantānañ, yā ca¹ rūpīvacārañ arūpīvacārañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yū ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tāsañ uppajjantānañ tāsañ itthind. uppaj., no ca tāsañ purisind. uppajjissati; itāsañ itthīnañ uppajjantānañ tāsañ itthindriyañ ca . . . Y. v. p. purisind. uppajjissati, tassa itthind. uppajjatiti? Sabbesaj cāvantānañ na itthīnañ [uppajjantānañ, ye ca purisa eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tesaj*] uppajjantānañ, t. purisind. uppajjissati, no ca t. itthind. uppaj.; itthīnañ uppajjantānañ tesaj purisindriyañ ca uppajjissati, itthindriyañ ca uppaj. Yassa itthind. . . pe . . .

purisind. uppaj., tassa jīvitind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānañ purisānañ uppajjantānañ tesaj purisind. uppaj., no ca tesaj jīvitind. uppajjissati; itaresaj purisānañ uppajjantānañ t. purisind. ca . . . Y. v. p. jīvitind. uppajjissati, tassa purisind. . . . Sabbesaj

¹ Br. inserts itthiyo.

* Br. S. omit bracketed clause.

cavantānaj na purisānaj uppajjantānaj tesaj jivitind. uppajjissati, no ca t. purisind. uppaj.; purisānaj uppajjantānaj t. jivitind. ca . . . Yassa purisind. uppaj., tassa somanassind. uppajjissatiti? Pacchimabhangikānaj uppajjantānaj ye ca purisā upekkhāya uppajjivā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaj, t. purisind. uppaj., no ca tesaj somanassind. uppajjissati; itaresaj purisānaj uppajjantānaj tesaj purisindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tassa purisind. uppajjatiti? Sabbesaj cavantānaj na purisānaj . . . (*as for preceding Y. v. p.*) Yassa purisind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimabhangikānaj purisānaj . . . (*as for preceding pair*). (So also for purisind.-saddhind., -paññind., -manind.).

Yassa jivitind. uppaj., tassa somanassind. uppajjissatiti? Pacchimacittassa uppādakkhañe yassa cittassa anantara upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhañe tesaj jivitind. uppaj., no ca t. somanassind. uppajjissati; itaresaj uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhañe tesaj jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjatiti? Sabbesaj cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhañe tesaj somanassind. uppajjissati, no ca t. jivitind. uppaj.; sabbesaj¹ uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhañe t. somanassindriyañ ca . . . Yassa jivitind. uppaj., tassa upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimacittassa . . . (*as for preceding pair*). Yassa jivitind.

uppaj., tassa saddhind. . . . *pe* . . . paññind. manind. uppajjissatiti? Pacchimacittassa uppādakkhañe yassa cittassa anantara pacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhañe tesaj jivitind. uppaj., no ca t. manind. uppajjissati; itaresaj uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhañe t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa jivitind. uppajjatiti? Sabbesaj cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhañe tesaj manind. uppajjissati, no ca t. jivitind. uppaj.; sabbesaj uppaj-

¹ S. itaresaj.

jantānāy pavatte cittassa uppādakkhaṇe t. manindriyāñ ca . . . Yassa somanassind. uppaj. tassa upekkhind. uppajjissatī? Somanassasampayuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantārā somanassasampayuttapacchimacittāy uppajjissati tassa cittasea uppādakkhaṇe tesāy somanassind. uppaj., no ca t. upekkhind. uppajjissati; [itaresāy]¹ somanassena uppajjantānāy pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāy somanassind. uppaj., no ca t. upekkhind. uppajjissati . . . Sabbesāy cavantānāy² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe³ tesāy upekkhind. uppajjissati, no ca tesāy somanassind. uppaj.; somanassena uppajjantānāy pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāy upekkhindriyāñ ca . . . Yassa somanassind. uppaj., tassa saddhind. . . . pe . . . paññind., manind. uppajjissatī? Somanassasampayuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe tesāy somanassind. uppaj., no ca t. manind. uppajjissati; ⁴somanassena uppajjantānāy pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesāy somanassindriyāñ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa somanassind. uppajjatī? Sabbesāy cavantānāy² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpānnānāy asaññāsattānāy tesāy manind. uppajjissati, no ca t. somanassind. uppaj.; somanassena uppajjantānāy pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. manindriyāñ ca . . . Yassa upekkhind. uppaj., tassa saddhind. . . . pe . . . paññind., manind. uppajjissatī? Upekkhāsampayuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe tesāy upekkhind. uppaj., no ca tesāy manind. uppajjissati; itaresāy⁵ upekkhāya uppajjantānāy pavatte . . . pe . . . Y. v. p. manind. uppajjissati . . . Sabbesāy cavantānāy² pavatte² cittassa bhangakkhaṇe upekkhāvippayuttacittassa . . . (as for pre-

¹ S. K. omit.

² Br. omits.

³ Br. inserts nirodhasamāpānnānāy asaññāsattānāy.
Br. inserts itaresāy.

⁵ S. omits.

ceding y. v. p.) Yassa saddhind.¹ . . . *pe* . . . paññind. uppaj., tassa manind. uppajjissatiti? Pacchima-cittassa uppādakkhaṇe tesaj paññind. uppaj., no ca tesaj manind. uppajjissati; ñanena² uppajjantānaj pavatte ñanasañpayuttacittassa uppādakkhaṇe t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. uppajjissati, tassa paññind. uppaj-jatiti? Sabbesaj cavantānaj³ pavatte⁴ cittassa bhagak-khaṇe ñanavippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamā-pavamanaj asaññusattānaj t. manind. uppajjissati, no ca t. paññind. uppaj.; ñanena⁵ uppajjantānaj pavatte ñanasañpayuttacittassa uppādakkhaṇe t. manindriyañ ca . . .

ii. Yattha cakkhund. . . . *pe* . . .

iii. Yassa yattha cakkhund. uppaj., tassa tattha sotind. uppajjissatiti? Pacchimabhvāvikanaj pañcavokāraj uppajjantānaj tesaj tattha cakkhund. uppaj., no ca tesaj tattha sotind. uppajjissati; itaresaj sacakkhukānaj pañcavokāraj⁶ uppajjantānaj tesaj t. cakkhundriyañ ca uppaj., sotindriyañ ca uppajjissati. Y. v. p. y. sotind. uppaj-jissati, tassa tattha cakkhund. uppajjatiti? Pañcavokāra cavantānaj acakkhukānaj kāmāvacaraj uppajjantānaj tesaj t. sotind. uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. uppaj. sacakkhukānaj pañcavokāraj⁷ uppajjantānaj t. t. sotindriyañ ca uppajjissati, cakkhundriyañ ca uppaj.

Yassa yattha cakkhund. uppaj., tassa t. ghānind. uppaj-jissatiti? Pacchimabhvāvikanaj kāmāvacaraj uppaj-jantānaj⁸ rūpāvacaraj uppajjantānaj tesaj t. cakkhund. uppaj., no ca tesaj t. ghānind. uppajjissati; itaresaj sacakkhukānaj kāmāvacaraj uppajjantānaj tesaj t. cakkhundriyañ ca uppaj., ghānindriyañ ca uppajjissati. Y. v. p. y. ghānind. uppajjissati, tassa t. cakkhund. uppajjatiti? Kāmāvacara cavantānaj acakkhukānaj

¹ In the pairs saddhind.-paññind., -manind., Br. has sahetukānaj for saddhaya, as before.

² Br. substitutes itaresaj ñanasañpayuttānaj.

³ Br. omits.

⁴ Br. substitutes ñanasañpayuttānaj.

⁵ S. inserts sacakkhukānaj.

kāmāvacarañ uppajjantānay tesay t. ghānind. uppajjissati, no ca tesay t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay kāmāvacarañ uppajjantānay tesay t. ghānindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. uppaj.. tassa t. itthind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānay kāmāvacarañ uppajjantānay¹ rūpāvacarañ uppajjantānay, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici² dassetvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay, tesay t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. itthind. uppajjissati; itaresay sacakkhukānay kāmāvacarañ uppajjantānay t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. itthind. uppajjissati, t. t. cakkhund. uppajjatī? Kāmāvacarā cavantānay . . . (as for preceding Y. v. p. y.).

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. purisind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānay kāmāvacarañ uppajjantānay¹ rūpāvacarañ uppajjantānay, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tāsay uppajjantānay, tesay t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. purisind. uppajjissati; itaresay³ sacakkhukānay kāmāvacarañ uppajjantānay tesay t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. uppajjissati, t. t. cakkhund. uppajjatī? Kāmāvacarā cavantānay . . . (as for preceding Y. v. p. y.).

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay⁴ pañcavokārañ uppajjantānay tesay t. cakkhund. uppaj., no ca t. t. jīvitind. uppajjissati; itaresay sacakkhukānay kāmāvacarañ⁴ . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. jīvitind. uppajjissati, t. t. cakkhund. uppajjatī? Kāmāvīcarā⁵ cavantānay acakkhukānay kāmāvacarañ⁴ uppajjantānay arūpānay⁴ asaññusattānay⁴ tesay t. jīvitind. uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. uppaj.; sacakkhukānay pañcavokārañ⁴ uppajjantānay t. t. jīvitindriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppaj., t. t. somanassind. uppajjissatī? Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay pañcavokārañ uppajjantānay, ye ca⁶ upekkhāya

¹ S. inserts sacakkhukānay.

² Br. inserts bhave.

³ S. omits.

⁴ Br. omits.

⁵ Br. substitutes sabbesay.

⁶ Br. inserts sacakkhukā.

uppajjivā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaj, tesaj t. eakkhund, uppaj., no ca t. t. somanassind, uppajjissanti; itaresaj sacakkhukānaj pañcavokāraj¹ uppajjantānaj t. t. eakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind, uppajjissati, t. t. eakkhund, uppajjatīti? Pañcavokārā cavan-tānaj acakkhukānaj kāmāvacaraj uppajjantānaj tesaj t. somanassind. . . . (as for preceding Y. v. p. y.).

Y. y. eakkhund, uppaj., t. t. upekkhind, uppajjissatīti? Paechimalbhavikānaj sacakkhukānaj¹ . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. upekkhind, uppajjissati, t. t. eakkhund, uppajjatīti? Pañcavokārā cavan-tānaj acakkhukānaj kāmāvacaraj uppajjantānaj arūpānaj tesaj t. upekkhind. . . . (as for preceding Y. v. p. y.) Y. y. eakkhund, uppaj., t. t. saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind, uppajjissatīti? Paechimalbhavikānaj sacakkhukānaj¹ pañcavokāraj uppajjantānaj tesaj t. eakkhund, uppaj., no ca t. t. manind, uppajjissati; itaresaj sacakkhukānaj pañcavokāraj uppajjantānaj t. t. eakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind, uppajjissati, t. t. eakkhund, uppajjatīti? Pañcavokārā cavan-tānaj . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Y. y. ghānind, uppaj., t. t. itthind, uppajjissatīti? Paechimalbhavikānaj saghānakānaj³ uppajjantānaj, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaj t. t. ghānind, uppaj., no ca t. t. itthind, uppajjissati; itaresaj saghānakānaj uppajjantānaj t. t. ghānidriyañ ca . . . Y. v. p. y. itthind, uppajjissati, t. t. ghānind, uppajjatīti? Kāmāvacarā cavan-tānaj aghānakānaj kāmāvacaraj uppajjantānaj tesaj t. itthind, uppajjissati, no ca t. t. ghānind, uppaj.; saghānakānaj uppajjantānaj⁴ t. tattha itthindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind, uppaj., t. t. purisind, uppajjissatīti?

¹ Br. omits.

² Br. gives eakkhund.-saddhind. in full, then the other two pairs together as above.

³ Br. substitutes kāmāvacaraj.

⁴ S. kāmāvacaraj.

Pacchimabhavikānai¹ saghānakānai¹ uppajjantānai² yā
ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinib-
bāyissanti tāsai³ uppajjantinai³ tesai³ t. ghānind. uppaj-
jatānai³ uppajjantānai³ tesai³ t. ghānindriyāñ ca . . .
Y. v. p. y. purisind. uppajjissati, t. t. ghānind. uppaj-
jatiti? Kāmāvacarā cavantānai⁴ . . . (as for preceding
Y. v. p. y.). Y. y. ghānind. uppaj., t. t.
jīvitind. uppajjissatiti? Pacchimabhavikānai¹ saghāna-
kānai³ uppajjantānai³ tesai³ t. ghānind. uppaj., no ca t. t.
jīvitind. uppajjissati; itaresai³ saghānakānai¹ uppaj-
jantānai³ t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind.
uppajjissati, t. t. ghānind. uppajjatiti? Kāmāvacarā⁴
cavantānai³ aghānakānai¹ kāmāvacarai⁵ uppajjantānai³
[rūpāvacarānai⁵ arūpāvacarānai⁵] tesai³ t. jīvitind. uppaj-
jissati, no ca t. t. ghānind. uppaj.; saghānakānai¹ uppaj-
jantānai³ t. t. jīvitindriyāñ ca . . . Y. y.
ghānind. uppaj., t. t. somanassind. uppajjissatiti? Pac-
chimabhāvikānai¹ saghānakānai³ uppajjantānai³, ye ca
saghānakā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesai³
uppajjantānai³, t. t. ghānind. uppaj., no ca t. t. soman-
assind. uppajjissati; itaresai³ saghānakānai¹ uppajjantānai³
t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppaj-
jissati, t. t. ghānind. uppajjatiti? Kāmāvacarā cavantānai³
saghānakānai¹ kāmāvacarai⁵ uppajjantānai³ rūpā-
vacarānai⁵ tesai³ t. somanassind. . . . (as for preceding
y. v. p. y.). Y. y. ghānind. uppaj., t. t.
upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimabhāvayikānai¹ . . .
(as for preceding pair, adding arūpāvacarānai⁵ after rūpā-
vacarānai⁵). Y. y. ghānind. uppaj., t. t.
saddhind . . . ⁶pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti?
Pacchimabhavikānai¹ saghānakānai¹ uppajjantānai³ tesai³

¹ Br. substitutes kāmāvacarai⁵.

² S. inserts kāmāvacarai⁵.

³ S. inserts, Br. substitutes, kāmāvacarai⁵.

⁴ Br. substitutes sabbesai³.

⁵ Br. omits.

⁶ Br. gives ghānind.-saddhind. in full, first.

t. ghanind. uppaj., no ca t. t. manind. uppajjissati; itaresay saṅghamakānāy uppajjantānāy t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. ghānind. uppajjatī? Kāmāvacarā cavantānāy . . . (*as for two preceding Y. v. p. y.'s, adding arūpāvacarānāy*).

Y. y. itthind. uppaj., t. t. purisind. uppajjissatī? Pacchimabhaṇvīkānāy itthīnāy¹ uppajjantīnāy, yā ca itthīyo eten' eva bhavēna katici bhavē dassetvā parinibbāyissanti tāsāy uppajjantīnāy. tāsāy t. itthind. uppaj., no ca tāsāy t. purisind. uppajjissati; itarāsāy itthīnāy¹ uppajjantīnāy tāsāy t. itthīndriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. uppajjissati, t. t. itthind. uppajjatī? Kāmāvacarā cavantānāy na-itthīnāy kāmāvacarāy uppajjantānāy tesāy t. purisind. uppajjissati, no ca t. t. itthind. uppaj., itthīnāy uppajjantīnāy tāsāy t. purisindriyañ ca . . . Y. y. itthind. . . *pe*² . . . purisind. uppaj., t. t. jīvitind. uppajjissatī? Pacchimabhaṇvīkānāy purisānāy uppajjantānāy tesāy t. purisind. uppaj., no ca t. t. jīvitind. uppajjissati; itaresay purisānāy uppajjantānāy t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. uppajjissati, tāsāy tattha purisind. uppajjissatī? Kāmāvacarā cavantānāy na-purisānāy kāmāvacarāy uppajjantānāy rūpāvacarānāy arūpāvācārānāy tesāy t. jīvitind. uppajjissati, no ca tesāy purisind. uppaj.; purisānāy¹ uppajjantānāy t. t. jīvitindriyañ ca . . . Y. y. purisind. uppaj., t. t. somanassind. uppajjissatī? Pacchimabhaṇvīkānāy purisānāy¹ uppajjantānāy, yā ca purisā upēkkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesāy uppajjantānāy, t. t. purisind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppajjissati; itaresay purisānāy¹ uppajjantānāy t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati, t. t. purisind. uppajjatī? Kāmāvacarā cavantānāy na-purisānāy kāmāvacarāy uppajjantānāy rūpāvacarānāy³ tesāy t. somanassind. uppajjissati, no ca t. t. purisind. uppaj.; purisānāy

¹ S. *inserts* kāmāvacarāy.

² Br. *first gives* itthind.-jīvitind. *in full*.

³ S. *inserts* arūpāvā'.

uppajjantānay t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. purisind. uppaj., t. t. upekkhind. uppajjissatiti ? Pacchimabhvikānay purisānay¹ . . . (as for preceding pair, inserting arūpāvacarānay) . . . no ca tesay t. purisind. uppaj.; purisānay¹ uppajjantānay t. t. upokkhindriyañ ca . . .

Y. y. yassa yathā purisind. uppaj.,

t. t. saddhind. . . .² pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti ? Pacchimabhvikānay purisānay¹ uppajjantānay tesay t. purisind. uppaj., no ca t. t. manind. uppajjiesati; itaresay purisānay uppajjantānay t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. purisind. uppajjatiti ? Kāmāvacarā cavantānay (as for preceding Y. v. p. y.).

Y. y. jivitind. uppaj., t. t. somanassind. uppajjissatiti ? Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittay uppajjissati tassa cittassa uppādakkhaṇe asaññasattay uppajjantānay tesay t. jivitind. uppaj., no ca t. t. somanassind. uppajjissati; itaresay catuvokāraṇ⁴ pañcavokāraṇ uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati, t. t. jivitind. uppajjatiti ? Catuvokāraṇ⁴ pañcavokāraṇ cavantānay pavatte cittassa bhangakkhaṇe tesay t. somanassind. uppajjissati, no ca t. t. jivitind. uppaj.; catuvokāraṇ⁴ pañcavokāraṇ uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe asaññasattay uppajjantānay tesay t. jivitind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay catuvokāraṇ pañcavokāraṇ uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesay t. jivitindriyañ ca . . .

Y. y. jivitind. uppaj., t. t. upekkhind. uppajjissatiti ? Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati tassa cittassa uppādakkhaṇe asaññasattay uppajjantānay tesay t. jivitind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay catuvokāraṇ pañcavokāraṇ uppajjantānay pavatte cittassa uppādakkhaṇe tesay t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati, t. t. jivitind. uppaj-

¹ S. inserts kāmāvacaraṇ.

² Br. first gives purisind.-saddhind. in full.

³ Br. omits.

⁴ K. omits.

jatiti? Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Y. y. jivitind. uppaj., t. t. saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti?

Catuvokāre¹ pañcavokāre² pacchimacittassa uppādakkhaṇe³ tesaj t. jivitind. uppaj., no ca t. t. manind. uppajjissatī: ⁴ catuvokāraj pañcavokāraj uppajjantānaj pavatte cittassa uppādakkhaṇe t. t. jivitindriyā ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. jivitind. uppajjatiti? Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Y. y. somanassind. uppaj., t. t. upekkhind. uppajjissatiti?

Pañcavokāre⁵ somanassasam-payuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantara somanassasam-payuttacittaj⁶ uppajjissati, tassa cittassa uppādakkhaṇe tesaj t. somanassind. uppaj., no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresaj somanassena uppajjantānaj pavatte somanassusam-payuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassindriyā ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati, t. t. somanassind. uppajjatiti?

Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj pavatte cittassa bhāngakkhaṇe somanassavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppaj.,⁷ somanassena uppajjantānaj pavatte somanassusam-payuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. upekkhindriyā ca . . .

Y. y. somanassind. uppaj.; t. t. saddhind. . . . *pe* . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Pañcavokāre¹ somanassasam-payuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. somanassind. uppaj., no ca t. t. manind. uppajjissati; itaresaj somanassena uppajjantānaj pavatte somanassasam-payuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. somanassindriyā ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. somanassind. uppajjatiti?

Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj pavatte cittassa bhāngakkhaṇe somanassa-

¹ Br. omits.

² Br. S. omits.

³ Br. inserts asaññasattaj upapajjantānaj.

⁴ Br. inserts itaresaj.

⁵ S. inserts catuvokāre.

⁶ Br. somanassasam-payuttapacchimacittaj.

⁷ to * Br. omits, inserting subbesaj; ⁷ S. inserts itaresaj.

vippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppaj. ; somanassema uppajjantānaj pavatte somanassasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. upekkhind. uppaj., tassa t. saddhind.¹ . . . pe . . . paññind. . . manind. uppajjissatiti ? Catuvokāre² pañcavokāre² upekkhasampayuttapacchimacittassa . . . (as for preceding pair). Y. y. saddhind. uppaj., t. t. paññind. . . pe . . .³ manind. uppajjissatiti ? Catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. saddhind. uppaj., no ca t. manind. uppajjissati ; itaresaj saddhāya¹ uppajjantānaj pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. saddhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. saddhind. uppajjatiti ? Catuvokārā⁴ pañcavokārā⁴ cavantānaj⁴ pavatte⁴ cittassa bhangakkhaṇe saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. saddhind. uppaj. ; saddhāya⁵ uppajjantānaj pavatte saddhāsampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. paññind. uppajjissati, t. t. manind. uppajjissatiti ? Catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. paññind. uppaj., no ca t. t. manind. uppajjissati ; itaresaj catuvokāraj⁶ pañcavokāraj⁶ nāñena⁶ uppajjantānaj pavatte nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe t. t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati, t. t. paññind. uppajjatiti ? *Catuvokāra pañcavokārā cavantānaj pavatte* cittassa bhangakkhaṇe nāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. paññind. uppaj. ; nāñena⁶ uppajjantānaj pavatte nāñasampayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manindriyañ ca uppajjissati, paññindriyañ ca uppajjati.

¹ Br. gives this in full.

² Br. omits.

³ Br. gives saddhind.-paññind. as well.

⁴ Br. omits, substituting sabbesaj.

⁵ Br. substitutes sahetukānaj.

⁶ Br. omits, and inserts nāñasampayuttānaj.

* to * Br. substitutes sabbesaj.

10.

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa sotind. na uppaj-jissatiti? Sabbesaj cavantānaj acakkhukānaj uppaj-jantānaj tesaj cakkhund. na uppaj., no ca t. sotind. na uppajjissati;¹ parinibbantānaj arūpe pacchimabhadhikānaj, ye ca arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj cavantānaj, t. cakkhundriyañ ca na uppaj., sotindriyañ ca na uppajjissati. Yassa vā pāna sotind. na uppajjissati tassa cakkhund. na uppajjatiti? Pacchimabhadhikānaj sacakkhukānaj² uppajjantānaj, ye ca arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj sacakkhukānaj³ uppajjantānaj, t. sotind. na uppajjissati, no ca tesaj cakkhund. na uppaj.;¹ parinibbantānaj arūpe pacchimabhadhikānaj, ye ca arūpaj uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj cavantānaj, t. sotindriyañ ca . . . cakkhundriyañ ca na uppajjati.

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa ghānind. na uppajjissatiti? Sabbesaj cavantānaj acakkhukānaj uppajjantānaj tesaj cakkhund. na uppaj., no ca tesaj ghānind. na uppajjissati;¹ parinibbantānaj arūpe pacchimabhadhikānaj ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj. . . . Y. v. p. ghānind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjatiti? Pacchimabhadhikānaj sacakkhukānaj² uppajjantānaj, ye ca rupāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj sacakkhukānaj³ uppajjantānaj t. ghānind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppaj.;¹ parinibbantānaj arūpe pacchimabhadhikānaj, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaj, t. ghanindriyañ ca . . .

Yassa cakkhund. na uppaj., tassa itthind. na uppajjissatiti? Sabbesaj cavantānaj acakkhukānaj uppajjantānaj tesaj cakkhund. na uppaj., no ca tesaj itthind. na uppajjissati;¹ parinibbantānaj arūpe pacchimabhadhikānaj, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena

¹ Br. *inserts* pañcavokāre.

² Br. *substitutes* pañcavokārañ.

³ Br. *omits*.

katici bhave dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānay t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. itthind. na uppajjissati, tassa . . . Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay¹ uppajjantānay, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay sacakkhukānay¹ uppajjantānay, t. itthind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppaj.;² parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānay, t. itthindriyāñ ca . . .

Yassa cakkhund. na uppaj.

tassa purisind. na uppajjissatī? Sabbesay cavantānay . . . (as for preceding pair).³

Yassa cakkhund.

na uppaj.: tassa jivitind. na uppajjissatī. Sabbesay cavantānay acakkhukānay uppajjantānay tesay cakkhund. na uppaj., no ca t. jivitind. na uppajjissati;² parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. jivitind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjatī? Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay⁴ uppajjantānay tesay jivitind. na uppajjissati, no ca tesay cakkhund. na uppaj.;² parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay t. jivitindriyāñ ca . . .

Yassa

cakkhund. na uppaj., tassa somanassind. na uppajjissatī? Sabbesay cavantānay acakkhukānay uppajjantānay tesay cakkhund. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppajjissati;² parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay, ye ca upekkhaya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānay, t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānay sacakkhukānay⁴ uppajjantānay, ye ca sacakkhukā upekkhaya uppajjītvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. cakkhund. na uppaj.;² parinib-

¹ Br. omits.

² Br. inserts pañcavokāre.

³ Substituting yā ca itthiyo for ye ca purisā.

⁴ Br. substitutes pañcavokārañ.

⁵ Br. inserts pañcavokāre throughout.

bantinay arūpe pacchimabhavikānay, ye ca upekkhāya
uppajjivā parinibbāyissanti t. cavantānay, t. somanassindriyā ca . . . Yassa cakkhund. na uppaj.,
tassa upekkhind. na uppajjissatiti? Sabbesay cavantānay
. . . (as for preceding pair).¹ Yassa cakkhund.

na uppaj., tassa saddhind.² . . . pe . . . paññind. . .
manind. na uppajjissatiti? Sabbesay cavantānay acak-
khukānay uppajjantānay tesay cakkhund. na uppaj., no ca
t. manind. na uppajjissati; parinibbantānay arūpe pac-
chimabhavikānay t. cakkhundriyā ca . . . Y. v. p.
manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānay sacak-
khukānay³ uppajjantānay tesay manind. na uppajjissati,
no ca t. cakkhund. na uppaj.; parinibbantānay arūpe
pacchimabhavikānay t. manindriyā . . .

Yassa ghānind. na uppaj., tassa itthind. na uppajjissatiti?
Salibesay cavantānay aghānakānay uppajjantānay tesay
ghānind. na uppaj., no ca t. itthind. na uppajjissati;⁴
parinibbantānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavi-
kānay, ye ca rūpāvacaray arūpāvacaray⁵ uppajjivā
parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici
bhave dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānay, t. ghānindriyā ca . . . Y. v. p. itthind. na uppajjissati . . .
Pacchimabhavikānay saghānakānay⁶ uppajjantānay, ye ca
sughānakā rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjivā parinib-
bāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave
dassetvā parinibbāyissanti, t. uppajjantānay, t. itthind.
na uppajjissati, no ca t. ghānind. na uppaj.; parinib-
bantānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānay, ye
ca rūpāvacaray arūpāvacaray uppajjivā parinibbāyissanti,
ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā
parinibbāyissanti t. cavantānay t. itthindriyā ca . . .

Yassa ghānind. na uppaj., tassa purisind.

¹ In the latter half, for arūpe Br. substitutes yañ rūpe.

² Br. first gives cakkhund.-saddhind. in full.

³ Br. substitutes pañcavokāray.

⁴ Br. inserts henceforward kāmāvacare.

⁵ S. omits. ⁶ Br. substitutes kāmāvacaray.

na uppajjissatiti? Sabbesaŋ cavantānaŋ aghānakānaŋ . . . (analogously with preceding pair).¹ Yassa ghānind. na uppaj., tassa jīvitind. na uppajjissatiti? Sabbesaŋ cavantānaŋ aghānakānaŋ uppajjantānaŋ tesaj ghānind. na uppaj., no ca t. jīvitind. na uppajjissati; parinibbantānaŋ rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānaŋ t. ghānindriyaŋ ca . . . Y. v. p. jīvitind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānaŋ saghānakānaŋ² uppajjantānaŋ tesaj jīvitind. na uppajjissati, no ca t. ghānind. na uppaj.; parinibbantānaŋ rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānaŋ, ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaŋ, tesaj ghānindriyaŋ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānaŋ saghānakānaŋ² uppajjantānaŋ, ye ca saghānakū upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaŋ, t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. ghānind. na uppaj.; parinibbantānaŋ rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānaŋ, ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaŋ, t. somanassindriyaŋ ca . . . Yassa ghānind. na uppaj.; tassa upekkhind. na uppajjissatiti? Sabbesaŋ cavantānaŋ . . . (analogously with preceding pair). Yassa ghānind. na uppaj., tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Sabbesaŋ cavantānaŋ . . . pe . . . rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānaŋ tesaj ghānindriyaŋ ca na uppaj., manindriyaŋ ca na uppajjissati. Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānaŋ saghānakānaŋ² . . . (as for ghānind.-jīvitind.). Yassa itthind. na uppaj., tassa purisind.

¹ Substituting yā ca itthiyo for ye ca purisā, and tāsaŋ cavantināŋ for tesaj cavantānaŋ.

² Br. substitutes kāmāvacaraŋ.

na uppajjissatiti? Sabbesaj cavantānaj na itthīnaj uppajjantānaj tesaj itthīnd. na uppajj., no ca t. purisind. na uppajjissati; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthīyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti tesaj cavantānaj, t. itthīndriyañ ca na uppajj. . . . Y. v. p. purisind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānaj itthīnaj uppajjantānaj, ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, yā ca itthīyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti tesaj¹ uppajjantānaj,² tesaj¹ purisind. na uppajjissati, no ca tesaj¹ itthīnd. na uppajj.; parinibbantānaj rūpāvacare arupāvacare pacchimabhavikānaj ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ parinibbāyissanti, yā ca itthīyo eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānaj, t. purisindriyañ ca . . . Yassa itthīnd.³ . . . purisind. na uppajj., tassa jivitind. na uppajjissatiti? Sabbesaj cavantānaj na-purisānaj uppajjantānaj, tesaj purisind. na uppajj., no ca t. jivitind. na uppajjissati; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. jivitind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānaj purisānaj uppajjantānaj t. jivitind. na uppajjissati, no ca t. purisind. na uppajj.; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj t. jivitindriyañ ca . . .

Yassa purisind. na uppajj., tassa somanassind. na uppajjissatiti? Sabbesaj cavantānaj na-purisānaj uppajjantānaj tesaj purisind. na uppajj., no ca t. somanassind. na uppajjissati; parinibbantānaj rūpāvacare arupāvacare pacchimabhavikānaj ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaj, t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānaj purisānaj uppajjantānaj, ye ca

¹ So K. S.; Br. tāsaj.

² Br. uppajjantānaj.

³ Br. first gives itthīnd.-jivitind. in full, giving feminine inflexions as above.

purisā upekkhāya uppajjitvā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaj, t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. purisind. na uppaj. ; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj¹ ye ca upekkhāya uppajjitvā parinibbāyissanti t. cavantānaj, t. somanassindriyañ ca . . .

Yassa purisind. na uppaj., tassa upekkhind. na uppajjissatiti ? Sabbesaj cavantānaj na-purisānaj . . . (analogously with preceding pair).

Yassa purisind. na uppaj., tassa saddhind . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti ? Sabbesaj cavantānaj na-purisānaj uppajjantānaj tesaj purisind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati ; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānaj purisānaj uppajjantānaj tesaj manind. na uppajjissati, no ca t. purisind. na uppaj. ; parinibbantānaj rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj t. manindriyañ ca . . .

Yassa jīvitind. na uppaj., tassa somanassind. na uppajjatiti ? Sabbesaj cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhañe tesaj jīvitind. na uppaj., no ca t. somanassind. na uppajjissati ; pacchimacittassa bhangakkhañe yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhañe tesaj jīvitindriyañ ca . . . Y. v. p. somanassind. na uppajjissati, tassa jīvitind. na uppajjatiti ? Pacchimacittassa uppādakkhane yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhane tesaj somanassind. na uppajjissati, no ca t. jīvitind. na uppaj. ; pacchimacittassa bhangakkhañe yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhañe tesaj somanassindriyañ ca . . .

Yassa jīvitind. na uppaj., tassa upekkhind. uppajjissatiti ? Sabbesaj cavantānaj . . . (analogously with preceding pair).

Yassa jīvitind. na uppaj., tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti ?

¹ S. *inserts* purisānaj.

Sabbesaj evantānaj pavatte cittassa bhāngakkhaṇe tesaj
jivitind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati ;
¹ pacchimacittassa bhāngakkhaṇe t. jivitindriyāñ ca . . .
Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Pacchimacittassa
uppadakkhaṇe tesaj manind. na uppajjissati, no ca t.
jivitind. na uppaj. : pacchimacittassa bhāngakkhaṇe t.
manindriyāñ ca . . . Yassa somanassind. na
uppaj, tassa upekkhind. na uppajjissatiti ? "Vinā soman-
assena uppajjantānaj pavatte" cittassa bhāngakkhaṇe
somanassavippayuttacittassa uppadakkhaṇe nirodhasamā-
punnānaj asaññasattānaj tesaj somanassind. na uppaj.,
no ca t. upekkhind. na uppajjissati ; ² pacchimacittassa
bhāngakkhaṇe ³ upekkhāsampayuttapacchimacittassa up-
padakkhaṇe t. somanassindriyāñ ca. Y. v. p. upekkhind.
na uppajjissati . . . Somanassasampayuttapacchima-
cittassa uppadakkhaṇe yassa cittassa anantā soman-
assasampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa
uppadakkhaṇe t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t.
somanassind. na uppaj., ⁴ pacchimacittassa bhāngakkhaṇe
"upekkhāsampayuttapacchimacittassa uppadakkhaṇe" t.
upekkhindriyāñ ca . . . Yassa somanassind.
na uppaj., tassa saddhind. . . . ^⁵ paññind. . . .
manind. na uppajjissatiti ? Sabbesaj cittassa bhāngak-
khāṇe ⁶ vinā somanassena uppajjantānaj pavatte soman-
assavippayuttacittassa uppadakkhaṇe nirodhasamāpan-

^¹ S. *inserts* parinibbantānaj.

^² to ^³ Br. *omits*, substituting sabbesaj.

^² Br. *inserts* somanassasampayutta^⁶.

^³ Br. *reads* upekkhāsampayuttapacchimacittasaman-
ginaj yassa cittassa anantā somanassasampayuttapac-
chimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhāngakkhaṇe . . .

^⁴ Br. *inserts* somanassasampayutta^⁶ and *reads* • •
thus : Upekkhāsampayuttapacchimacittasamanginaj yassa
cittassa anantā somanassasampayuttapacchimacittaj
uppajjissati tassa cittassa bhāngakkhaṇe . . .

^⁵ Br. *first gives* somanassind.-saddhind. *in full*.

^⁶ to ^⁷ Br. *omits*.

nānāy asaññasattānāy tesāy somanassind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati; ¹ pacchimacittassa bhangakkhaṇe upekkhāsampayuttapacchimacittassa ² uppādak-khaṇe³ t. somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Somanassasampayuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe tesāy manind. na uppajjissati, no ca t. somanassind. na uppaj. ; ¹ pacchimacittassa bhangakkhaṇe upekkhāsampayuttapacchimacittassa ² uppādakkhaṇe³ t. manindriyañ ca . . .

Yassa upekkhind. na uppaj., tassa saddhind.⁴ . . . pc . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī? Sabbesāy cittassa bhangakkhaṇe *vinā upekkhiya uppajjantānāy pavatte* upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānāy asaññasattānāy tesāy upekkhind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati; ⁵ pacchimacittassa bhangakkhaṇe somanassasampayuttapacchimacittassa ² uppādakkhaṇe³ tesāy upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Upekkhāsampayuttapacchimacittassa . . . (analogously with preceding Y. v. p.).

Yassa saddhind. na uppaj., tassa paññind.⁶ . . . pc . . . manind. na uppajjissatī? Sabbesāy cittassa bhangakkhaṇe saddhāvippayuttacittassa uppādakkhaṇe nirodhasamāpannānāy asaññasattānāy tesāy saddhind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati, pacchimacittassa bhangakkhaṇe t. saddhindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesāy manind. na uppajjissati, no ca t. saddhind. na uppaj., pacchimacittassa bhangakkhaṇe tesāy manindrindrīyañ ca . . .

Yassa paññind. na uppaj., tassa manind. na uppajjissatī? Sabbesāy cittassa bhangakkhaṇe pavatte⁸ nāpavippayuttacittassa uppādakkhaṇe niro-

¹ Br. inserts somanassasampayutta⁹.

² Br. °cittasamangināy. ⁸ Br. omits.

⁴ Br. writes in full with saddhind., repeating with paññind. manind.

⁵ to ⁶ Br. S. omit. ⁶ Br. inserts upekkhāsampayutta¹⁰.

⁷ Br. gires saddhind.-paññind. first in full.

dhitasamāpānnānay asaññāsattānay tesaj paññind. na uppaj., no ca t. manind. na uppajjissati; pacchimacittassa bhāngakkhaṇe t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. manind. na uppajjissati . . . Pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj manind. na uppajjissati, no ca t. paññind. na uppaj.; pacchimacittassa bhāngakkhaṇe t. manindriyañ ca na uppajjissati, paññindriyañ ca na uppajjati.

ii. Yattha cakkhund. . . ^{pe} . . .

iii. Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha sotind. na uppajjissatiti? Pañcavokārā cavantānay acakkhukānay kāmāvacaray uppajjantānay tesaj tassa cakkhund. na uppaj., no ca t. t. sotind. na uppajjissati; pañcavokārē parinibbantānay arūpānay¹ asaññāsattānay¹ t. t. cakkhundriyañ ca na uppaj., sotindriyañ ca na uppajjissati. Yassa vā pana yattha sotind. na uppajjissati, t. t. cakkhund. na uppajjatiti? Pacchimabhvāvikānay pañcavokārāj uppajjantānay tesaj t. sotind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokārē parinibbantānay arūpānay¹ asaññāsattānay¹ t. t. sotindriyañ ca

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., tassa tattha ghānind. na uppajjissatiti? Kāmāvacarā cavantānay acakkhukānay kāmāvacaray uppajjantānay tesaj t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. ghānind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacarā cavantānay arūpānay¹ asaññāsattānay¹ t. t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. ghānind. na uppajjissati . . . Pacchimabhvāvikānay kāmāvacaray uppajjantānay rūpāvacaray uppajjantānay tesaj t. ghānind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacarā cavantānay arūpānay asaññāsattānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. itthind. na uppajjissatiti? Kāmāvacarā cavantānay . . . (as for preceding Y. y.).²

¹ Br. *inverts order*.

² Br. *inserts after arūpānan asaññāsattānay*: ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhāve dassetvā parinibbāyissanti tesaj cavantānay.

Y. v. p. y. itthind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānay, kāmāvacaraṇy uppajjantānay rūpāvacaraṇy uppajjantānay, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhavē dassetvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay, t. t. itthind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj. ; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacaraṇa cavantānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhavē dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānay, t. t. itthindriyañ ca . . .

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. purisind. na uppajjissati? Kāmāvacaraṇa cavantānay acakkhukānay kāmāvacaraṇy uppajjantānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacaraṇa cavantānay arūpānay asaññasattānay² tesay t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānay kāmāvacaraṇy . . . (analogously with preceding Y. v. p. y.)^{*}

Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. jīvitind. na uppajjatiti? Pañcavokārā³ cavantānay acakkhukānay kāmāvacaraṇy⁴ uppajjantānay arūpānay⁴ asaññasattānay⁴ tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. jīvitind. na uppajjissati; pañcavokāre parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay tesay t. cakkhundriyañ ca . . . Y. v. p. y. jīvitind. na uppajjissati . . .

Pacchimabhbavikānay pañcavokārā uppajjantānay tesay t. jīvitind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj.; pañcavokāre parinibbantānay arūpe pacchimabhbavikānay t. t. jīvitindriyañ ca . . . Yassa yattha cakkhund. na uppaj., t. t. somanassind. na uppajjissatiti? Pañcavokārā cavantānay acakkhukānay kāmāvacaraṇy uppajjantānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; pañcavokāre parinibbantānay arūpānay asaññasattānay, ye ca sacakkhukā

¹ Br. *inverts order throughout*.

² Br. *inserts yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhavē dassetvā parinibbāyissanti tāsāj cavantinay*.

^{*} *Substituting yā ca itthiyo . . . tāsāj cavantinay*.

³ Br. *substitutes sabbesay*.

⁴ Br. *omits*.

upekkhaya uppajjivta parinibbayissanti t. cavantānay, t. t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhadhikānay pañcavokiray uppajjantānay, ye ca sacakkhukā upekkhāya uppajjivta parinibbayissanti tesay uppajjantānay, t. t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj. ; pañcavokare parinibbantānay arūpānay asaññasattānay, ye ca sacakkhukā upekkhāya uppajjivta parinibbayissanti t. cavantānay t. t. somanassind. ca . . .

Y. y. cakkhund. na uppaj., t. t. upekkhind. na uppajjissati ? Pañcavokārā cavantānay acakkhukānay kūmāvacaray uppajjantānay arūpānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. upekkhind. na uppajjissati ; pañcavokāre parinibbantānay arūpe pacchimabhadhikānay asaññasattānay, ye ca sacakkhukā somanassena uppajjivtā parinibbayissanti t. cavantānay, t. cakkhundriyāñ ca. Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . Pacchimabhadhikānay pañcavokiray uppajjantānay, ye ca sacakkhukā somanassena uppajjivtā parinibbayissanti tesay uppajjantānay, t. t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj. ; pañcavokare parinibbantānay arūpe pacchimabhadhikānay asaññasattānay, ye ca sacakkhukā somanassena uppajjivtā parinibbayissanti t. cavantānay, t. t. upekkhindriyāñ ca . . .

Y. y. cakkhund. na uppaj., t. t. saddhind.¹ . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī ? Pañcavokārā cavantānay acakkhukānay kūmāvacaray uppajjantānay arūpānay tesay t. cakkhund. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati ; pañcavokare parinibbantānay arūpe pacchimabhadhikānay asaññasattānay, t. t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhadhikānay pañcavokiray uppajjantānay tesay t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppaj. ; pañcavokare parinibbantānay arūpe pacchimabhadhikānay asaññasattānay t. t. manindriyāñ ca . . .

Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. itthind. na uppajjissatī ? Kūmāvacarā cavantānay aghānākānay

¹ Br. first gives this pair in full.

kāmāvacaraŋ uppajjantānaŋ tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. itthind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānaŋ rūpāvacarānaŋ, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tesaj cavantānaŋ, t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. itthind. na uppajjissati . . . Pacchimabhadhikānaŋ kāmāvacaraŋ uppajjantānaŋ ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tesaj uppajjantānaŋ, t. t. itthind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānaŋ rūpāvacarānaŋ arūpāvacarānaŋ, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti t. cavantānaŋ, t. t. itthindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. purisind. na uppajjissatiti? Kāmāvacara cavantānaŋ . . . (analogously with preceding pair).¹ Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. jivitind. na uppajjissatiti? Kāmāvacara² cavantānaŋ aghānākānaŋ kāmāvacaraŋ³ uppajjantānaŋ rūpāvacarānaŋ³ arūpāvacarānaŋ³ tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. jivitind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānaŋ rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhadhikānaŋ t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppajjissati . . . Pacchimabhadhikānaŋ kāmāvacaraŋ uppajjantānaŋ tesaj t. jivitind. na uppajjissati, no ca tesaj t. ghānind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānaŋ rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhadhikānaŋ tesaj t. jivitindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. somanassind. na uppajjissatiti? Kāmāvacara cavantānaŋ aghānākānaŋ kāmāvacaraŋ uppajjantānaŋ rūpāvacarānaŋ tesaj t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānaŋ rūpāvacare pacchimabhadhikānaŋ arūpānaŋ⁴ asaññāsattānaŋ⁴, ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantānaŋ, t. t. ghānindriyañ ca . . .

¹ Substituting yā ca itthiyo as before, and tāsaŋ cava-

tināŋ, K. S. cavantānaŋ.

² Br. substitutes sabbesaj.

³ Br. omits.

⁴ Br. inverts order.

Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhairavikānay kāmāvacaraṇay uppajjantānay. yē ca saghānākā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay, t. t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppaj. ; kāmāvacare parinibbāntānay rūpāvacare pacchimabhairavikānay arūpānay¹ asaññasattānay.¹ yē ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavan-tānay, t. t. somanassindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. upekkbind. na uppajjissatiti ? Kāmāvacarā cavan-tānay . . . (analogously with preceding pair, adding arūpāvacar-ānay, -e, to rūpāvacar-ānay, -e; and omitting arūpānay both times). Y. y. ghānind. na uppaj., t. t. saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti ? Kāmāvacarā cavan-tānay aghānakanay kāmāvacaraṇay uppajjantānay rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesay t. ghānind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati ; kāmāvacare parinibbāntānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhairavikānay asaññasattānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhairavikānay kāmāvacaraṇay uppajjantānay tesay t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbāntānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhairavikānay asaññasattānay t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. itthind. na uppaj., t. t. purisind. na uppajjissatiti ? Kāmāvacarā cava-ānay na-itthīnay kāmāvacaraṇay uppajjantānay tesay t. itthind. na uppaj., no ca t. t. purisind. na uppajjissati ; kāmāvacare parinibbāntānay rūpāvacarānay arūpāvacarānay, yā ca itthīyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tāsāy cavan-tānay,³ t. t. itthindriyañ ca . . . Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Pacchimabhairavikānay itthīnay uppajjantānay,⁴ yā ca itthīyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti tāsāy uppajjantānay, tāsāy t. purisind. na uppajjissati, no ca tāsāy t. itthind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbāntānay

¹ Br. *inverts order.*

² Br. *in full, as before.*

³ K. S. tāsāy cavan-tānay.

⁴ K. S. uppajjantānay.

rūpāvacarānay arūpāvacarānay, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhavet dassetvā parinibhāyissanti tāsaj cavantinay,¹ tesay t. purisindriyañ ca . . .

Y. y. itthind.² . . . pe . . . purisind. na uppaj., t. t. jivitind. na uppajjissatī? Kāmāvacarā cavantinay purisānay kāmāvacaray uppajjantānay rūpāvacarānay arūpāvacarānay³ tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. jivitind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānay t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānay purisānay uppajjantānay tesay t. jivitind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhbavikānay t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. y. purisind. na uppaj., t. t. somanassind. na uppajjissatī? Kāmāvacarā cavantinay na-purisānay kāmāvacaray uppajjantānay rūpāvacarānay⁴ tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacare pacchimabhbavikānay arūpānay⁵ asaññasattānay,⁶ ye ca purisā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti t. cavantinay, t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Pacchimabhbavikānay purisānay uppajjantānay, ye ca purisā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesay uppajjantānay, t. t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānay rūpāvacare pacchimabhbavikānay arūpānay asaññasattānay, ye ca purisā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesay cavanātnay, t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. purisind. na uppaj., t. t. upekkhind. na uppajjissatī? Kāmāvacarā cavantinay . . . (as for preceding pair, adding arūpāvacarānay, -e, and omitting arūpānay as before).

Y. y. purisind. na uppaj., t. t. saddbind.² . . . pe . . .

¹ K. S. tāsaj cavantinay.

² Br. expands as before.

³ S. inserts asaññasattānay.

⁴ S. inserts arūpā^o.

⁵ Br. inverts order always.

paññind... manind... na uppajjissatiti? Kāmāvacarā cavantānay na-purisānay kāmāvacarānay uppajjantānay rūpavacarānay arūpavacarānay tesay t. purisind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; kāmāvacare parinibbantānay rūpavacare arūpavacare pacchimabhavikānay asaññasattānay t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Pacchimabhavikānay purisānay uppajjantānay tesay t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. na uppaj.; kāmāvacare parinibbantānay rūpavacare arūpavacare pacchimabhavikānay asaññasattānay t. t. manindriyañ ca . . .

Y. y. jivitind. na uppaj., t. t. somanassind. na uppajjissatiti?¹ Pañcavokārā cavantānay pavatte cittassa bhangakkhañe tesay t. jivitind. na uppaj., no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; *catuvokāre pañcavokare parinibbantānay asaññasattā cavantānay* yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittāj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhañe² tesay t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittassa uppādakkhañe yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittāj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhañe asaññasattāj uppajjantānay tesay t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. jivitind. na uppaj.; *catuvokāre pañcavokāre parinibbantānay asaññasattā cavantānay* yassa cittassa anantarā upekkhāsampayuttapacchimacittāj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhañe² t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. jivitind. na uppaj., t. t. upekkhind. na uppajjissatiti? Catuvokārā pañcavokārā cavantānay pavatte cittassa bhangakkhañe tesay t. jivitind. na uppaj., no ca t. t. upekkhind. na uppajjissati; *catuvokāre pañcavokāre parinibbantānay asaññasattā cavantānay* yassa cittassa anantarā somanassasampayuttapacchimacittāj up-

¹ Br. inserts catuvokārā.

² to * Br. substitutes pacchimacittassa bhangakkhañe.

² Br. inserts asaññasattā cavantānay.

³ Br. omits.

pañjissati tassa cittassa bhangakkhaṇe¹ t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . Catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittassa uppādakkhaṇe yassa cittassa anantarā somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhaṇe asaññasattaj uppajjantānaj t. t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t. t. jivitind. na uppaj. ; "catuvokāre pañcavokāre parinibbantānaj asaññasattā cavantānaj" yassa cittassa anantarā somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhaṇe¹ t. t. upekkhindriyañ ca . . .

Y. y. jivitind. na uppaj., t. t. saddhind.³ . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī? Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj pavatte cittassa bhangakkhaṇe tesaj t. jivitind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ parinibbantānaj⁴ asaññasattā cavantānaj t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Catuvokāre² pañcavokāre² pacchimacittassa uppādakkhaṇe asaññasattaj uppajjantānaj tesaj t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. jivitind. na uppaj.; catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ parinibbantānaj⁴ asaññasattā cavantānaj t. t. manindriyañ ca . . .

Y. y. somanassind. na uppaj., t. t. upekkhind. na uppajjissatī? †Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj pavatte[†] cittassa bhangakkhaṇe somanassavipayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. upekkhind. na uppajjissati; catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhaṇe⁵ yassa cittassa anantarā somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj t. t.

¹ Br. inserts asaññasattā cavantānaj.

² Br. omits.

³ to ⁴ Br. substitutes pacchimacittassa bhangakkhaṇe.

⁵ Br. expands as before.

⁴ Br. omits, substituting pacchimacittassa bhangakkhaṇe.

[†] to [†] Br. omits, substituting sabbesaj.

⁵ For : to : Br. substitutes somanassasampayuttapacchimacittassa bhangakkhaṇe upekkhāsampayuttapacchimacittasamanginaj.

somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . ¹Yassa cittassa anantarañ somanassasam-payuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa uppādakkhañe tesay t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t. t. somanassind. na uppaj.; ²*catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhañe* yassa cittassa anantarañ somanassasampayuttapacchimacittaj uppajjissati tassa cittassa bhangakkhañe asaññasattānay t. t. upekkhindriyañ ca . . .

Y. y. somanassind. na uppaj., t. t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? [†]Catuvokārā pañcavokārā cavantānay pavatteñ cittassa bhangakkhañe somanassavippayuttacittassa uppādakkhañe tesay t. somanassind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; [‡]catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhañe asaññasattānay t. t. somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . .

Somanassasampayuttapacchimacittassa uppādakkhañe tesay t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. somanassind. na uppaj.; [§]catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhañe asaññasattānay t. t. manindriyañ ca . . .

Y. y. upekkhind. na uppaj., t. t. saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? [¶]*Catuvokārā pañcavokārā cavantānay pavatteñ cittassa bhangakkhañe upekkhāvippayuttacittassa uppādakkhañe tesay t. upekkhind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; ⁵*catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhañe* ³asaññasattānay t. t. upekkhindriyañ ca

¹ Br. inserts somanassasampay ittapacchimacittassa uppādakkhañe. ² to ³ Br. omits, substituting subbesay.

[†] to [‡] Br. substitutes somanassasampayuttapacchimacittassa bhangakkhañe upekkhāsampayuttapacchimacittasamanginay.

[§] [§] Br. substitutes somanassasampayuttapacchimacittassa . . . pe . . . as before. ² Br. expands as before.

³ For ⁴ to ⁵ Br. substitutes upekkhāsampayuttapacchimacittassa bhangakkhañe somanassasampayuttapacchimacittassamanginay.

... Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Upek-khāsampayuttapacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. upekkhind. na uppaj.; *catuvokāre pañcavokāre pacchimacittassa bhangakkhane*¹ asaññasattānaj t. t. manindriyañ ca . . .

Y. y. saddhind. na uppaj., t. t. paññind. . . pe² . . . manind. na uppajjissatī? †Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj³ cittassa bhangakkhaṇe pavatte⁴ saddhāvip-payuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. saddhind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; catuvokāre⁵ pañcavokāre⁵ pacchimacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj tesaj t. saddhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Catuvokāre⁵ pañcavokāre⁵ pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. saddhind. na uppaj., catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ pacchimacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. paññind. na uppaj., t. t. manind. na uppajjissatī? ;Catuvokārā pañcavokārā cavantānaj pavatte; ñāñavippayuttacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. paññind. na uppaj., no ca t. t. manind. na uppajjissati; catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ pacchimacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj tesaj t. paññindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ pacchimacittassa uppādakkhaṇe tesaj t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. paññind. na uppaj.; catuvokāre⁴ pañcavokāre⁴ pacchimacittassa bhangakkhaṇe asaññasattānaj t. t. manindriyañ ca na uppajjissati, paññindriyañ ca na uppajjati.

¹ For * to * Br. substitutes upekkhāsampayuttapacchimacittassa . . . pe . . . as before.

² Br. expands as before.

³ † to † Br. omits, substituting sabbesaj.

⁴ Br. omits.

⁵ Br. S. omit.

: to : Br. omits, substituting sabbesaj cittassa bhangakkhaṇe.

11.

i. Yassa cakkhund. uppajjitha, tassa sotind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca arūpāy uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjitha, no ca tesaj sotind. uppajjissati; itaresaj cakkhundriyāñ ca uppajjitha, sotindriyāñ ca uppajjissati. Yassa vā pāna sotind. uppajjissati, tassa cakkhund. uppajjithāti? Āmantā. Yassa cakkhund. uppajjitha, tassa ghanind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjitha . . . (as for preceding pair).

Y. cakkhund. uppajjitha, tassa itthind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjitha, no ca t. itthind. uppajjissati; itaresaj . . . (as for preceding pair).

Y. cakkhund. uppajjitha, tassa purisind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacarañ . . . (analogously with the preceding pair).¹ Y. cakkhund. uppajjitha, tassa jivitind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay tesaj cakkhund. uppajjitha, no ca . . . (as for cakkhund.-sotind.).

Y. cakkhund. uppajjitha, t. somanassind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj cakkhund. uppajjitha, no ca . . . (as for preceding pair).

Y. cakkhund. uppajjitha, t. upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca somanassena . . . (as for preceding pair).

Y. cakkhund. uppajjitha, t. saddhind. . . pe . . . paññind. . . manind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay tesaj cakkhund. uppajjitha, no ca . . . (as for cakkhund.-sotind.). Yassa ghānind. uppajjitha, t. itthind. uppajjissatiti? Pacchimabhbavikānay ye ca rūpāvacarañ arūpāvacarañ uppajjītvā parinibbāyissanti, ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj ghānind. uppajjitha, no

¹ Substituting yā ca itthiyo.

ca . . . (as for preceding pair). Y. ghānind.
 uppajjitattha, tassa purisind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca rūpāvacaraṇ . . . (analogously¹ with preceding pair). Y. ghānind. uppajjitattha, t. jivitind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy tesaj ghānind. uppajjitattha, no ca . . . (as for cakkhund.-sotind.).

Y. ghānind. uppajjitattha, t. somanassind. uppajjitatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca saghānakā upekkhāya uppajjitvā parinibbāyissanti, tesaj ghānind uppajjitattha, no ca . . . (as for preceding pair). Y. ghānind. uppajjitattha, t. upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca saghānakā² somanassena . . . (as for preceding pair). Y. ghānind. uppajjitattha, t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy tesaj ghānind. uppajjitattha, no ca . . . (as for preceding pair).

Yassa itthind. uppajjitattha, tassa purisind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca rūpāvacarṇ arūpāvacaraṇ uppajjitvā parinibbāyissanti, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj itthind. uppajjitattha, no ca . . . (as for preceding pair).

Y. itthind.³ . . . pe . . . purisind. uppajjitattha, tassa jivitind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy tesaj purisind. uppajjitattha; no ca . . . (as for preceding pair).

Yassa purisind. uppajjitattha, tassa somanassind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca upekkhāya uppajjitvā parinibbāyissanti, tesaj purisind. uppajjitattha, no ca . . . (as for preceding pair).

Y. purisind. uppajjitattha, t. upekkhind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy ye ca somanassena . . . (as for preceding pair). Y. purisind. uppajjitattha, t. saddhind.³ . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Pacchimabhadrikānāy tesaj purisind. uppajjitattha, no ca . . . (as for preceding pair). Yassa jivitind. uppajjitattha, tassa somanassind. uppajjissatiti? Pacchima-

¹ Yā ca itthiyo, etc.

² Br. expands as before.

³ Br. omits.

cittasamanginay yassa cittassa anantara upekkhāsam-payuttapacchimacittay uppajjissati, tesay jivitind. uppaj-jittha, no ca . . . (as for preceding pair). Y.

jivitind. uppajjittha, t. upekkhind. u-pajjissatiti? Pac-chimacittasamanginay "ye ca somanassena uppajjivā parinibbavissanti," tesay jivitind. uppajjittha, no ca . . . (as for preceding pair). Yassa jivitind. uppaj-jittha, tassa saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Pacchimacittasamanginay tesay jivitind. uppajjittha, no ca . . . (as for preceding pair).

Yassa somanassind. uppajjittha, tassa upekkhind. uppaj-jissatiti? Pacchimacittasamanginay yasa cittassa anantara somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, tesay somanassind. uppajjittha, no ca . . . pe . . . Y. somanassind. uppajjittha, t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Pacchimacittasamanginay tesay somanassind. uppajjittha, no ca . . . pe . . . (So also for upekkhind.-saddhind., -paññind., manind.; and for saddhind.-paññind., -manind.; and for paññind.-manind.)

ii. Yattha cakkhund. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha cakkhund. uppajjittha, tesay tattha sotind. uppajjissatiti? Pañcavokāre pacchimabhvikānay tesay tattha cakkhund. uppajjittha, no ca tesay tattha sotind. uppajjissati; itaresay pañcavokārānay tesay tattha cakkhundriyā ca uppajjittha, sotindriyā ca uppajjissati. Yassa va pana yattha sotind. uppajjissati, tassa tattha cakkhund. uppajjithāti? Āmantā. Yassa

yattha cakkhund. uppajjithā, tassa t. ghānind. uppaj-jissatiti? Kāmāvacare pacchimabhvikānay rūpāvacarānay tesay t. cakkhund. uppajjittha, no ca t. t. ghānind. uppajjissati; itaresay kāmāvacarānay t. t. cakkhundriyā ca . . . (as for preceding pair). Y. y. cakkhund. uppajjittha, t. t. itthind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhvikānay rūpāvacarānay yā ca itthiyo¹

* to * Br. substitutes yassa cittassa anantara somanassa-sampayuttapacchimacittay uppajjissati.

¹ Br. expands as before.

² Br. ye ca purisā.

eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. cakkhund. uppajjitha, no ca t. t. itthind. uppajjissati; itaresaj kāmāvacarānaŋ . . . (as for preceding pair).

Y. y. cakkhund. uppajjitha, t. t. purisind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabHAVIKĀNAŋ rūpāvarānaŋ, ye ca purisā¹ eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. cakkhund. uppajjitha, no ca t. t. purisind. uppajjissati; itaresaj kāmāvacarānaŋ . . . (as for preceding pair).

Y. y. cakkhund. uppajjitha, t. t. jivitind. uppajjissatī? Pañcavokāre pacchimabHAVIKĀNAŋ tesaj t. cakkhund. uppajjitha, no ca t. t. jivitind. uppajjissati; itaresaj pañcavokārānaŋ t. t. cakkhundriyaŋ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. uppajjissati, t. t. cakkhund. uppajjithāti? Arūpānaŋ² asaññasut-tānaŋ² tesaj t. jivitind. uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. uppajjitha; pañcavokārānaŋ t. t. jivitindriyaŋ ca . . . Y. y. cakkhund. uppajjitha, tassa tattha somanassind. uppajjissatī? Pañcavokāre pacchimabHAVIKĀNAŋ, ye ca sacakkhukā upekkhāya uppajjivtā parinibbāyissanti, tesaj t. cakkhund. uppajjitha, no ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Āmantā.

Y. y. cakkhund. uppajjitha, t. t. upekkhind. uppajjissatī? Pañcavokāre pacchimabHAVIKĀNAŋ, ye ca sacakkhukā somanassena . . . (analogously with preceding y. y.). Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Arūpānaŋ tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. uppajjitha; pañcavokārānaŋ t. t. upekkhindriyaŋ ca . . .

Y. y. cakkhund. uppajjitha t. t. saddhind.³ . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Pañcavokāre pacchimabHAVIKĀNAŋ tesaj t. cakkhund. uppajjitha, no ca t. t. manind. uppajjissati; itaresaj pañcavokārānaŋ t. t. cakkhundriyaŋ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Arūpānaŋ tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. uppajjitha; pañcavokārānaŋ t. t. manindriyaŋ ca . . .

Yassa yattha ghānind. uppajjitha,

¹ Br. yā ca itthiyo.

² Br. inverts order.

³ Br. expands as before.

tassa tattha itthind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj, ye ca purisā eton' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. ghānind. uppajjitha, no ca t. t. itthind. uppajjissatī; itaresaj kāmāvacarānāj t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. itthind. uppajjissatī . . . Āmantā. Y. y. ghānind. uppajjitha, t. t. purisind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj, yā ca itthiyo . . . (as for preceding pair).

Y. y. ghānind. uppajjitha, t. t. jivitind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj tesaj t. ghānind. uppajjitha, no ca t. t. jivitind. uppajjissatī; itaresaj kāmāvacarānāj t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. uppajjissatī . . . Rūpāvacarānāj arūpāvacarānāj tesaj t. jivitind. uppajjissatī, no ca tesaj t. ghānind. uppajjitha; kāmāvacarānāj t. t. jivitindriyāñ ca . . .

Y. y. ghānind. uppajjitha, t. t. somanassind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj, ye ca¹ upekkhāya uppajjithvā parinibbāyissanti, tesaj t. ghānind. uppajjitha, no ca t. t. somanassind. uppajjissatī; itaresaj kāmāvacarānāj t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissatī . . . Rūpāvacarānāj tesaj t. somanassind. uppajjissatī, no ca t. t. ghānind. uppajjitha; kāmāvacarānāj t. t. somanassindriyāñ ca . . .

Y. y. ghānind. uppajjitha, t. t. upekkhind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj, ye ca¹ somanassena uppajjithvā . . . (as for preceding pair, adding arūpāvacarānāj after rūpāv.).

Y. y. ghānind. uppajjitha, t. t. saddhind. . . pe² . . . paññind. . . manind. uppajjissatī? Kāmāvacare pacchimabhadrikānāj tesaj t. ghānind. uppajjitha, no ca t. t. manind. uppajjissatī; itaresaj kāmāvacarānāj t. t. ghānindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissatī . . . Rūpāvacarānāj arūpāvacarānāj tesaj t. manind. uppajjissatī, no ca t. t. ghānind. uppajjitha; kāmāvacarānāj t. t. manindriyāñ ca . . .

Yassa yattha itthind. uppajjitha, tassa tattha purisind.

¹ Br. inserts saghānakā.

² Br. expands as before.

uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānay, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. uppajjitha, no ca t. t. purisind. uppajjissati; itaresaj . . . pe . . . Y. v. p. y. purisind. uppajjissati . . . Āmantā. Y. y. itthind.¹ . . . pe . . . purisind. uppajjitha, t. t. jivitind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānay tesaj t. purisind. uppajjitha, no ca tesaj t. jivitind. uppajjissati; itaresaj . . . pe . . . Y. v. p. y. jivitind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t. jivitind. uppajjissati, no ca t. t. purisind. uppajjitha: kāmāvacarānay t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. y. purisind. uppajjitha, t. t. somanassind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānay, ye ca purisā upekkhāya uppajjivtā parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. uppajjitha, no ca t. t. somanassind. uppajjissati; itaresaj . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay tesaj t. somanassind. uppajjissati, no ca . . . pe . . .

Y. y. purisind. uppajjitha, t. t. upekkhind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānay, ye ca purisā somanassena uppajjivtā parinibbāyissanti, tesaj t. . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no ca . . . pe . . . Y. y. purisind. uppajjitha, t. t. saddhind.¹ . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Kāmāvacare pacchimabhadrikānay purisind. uppajjitha, no ca tesaj t. manind. uppajjissati; itaresaj kāmāvacarānay tesaj t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t. manind. . . . (as in preceding Y. v. p. y.)

Y. y. jivitind. uppajjitha, t. t. somanassind. uppajjissatiti? Pañcavokāre² pacchimacittasamanginay^{*} asaññasattānay, ye ca upekkhāya uppajjivtā parinibbāyissanti,^{*} tesaj t. jivitind. uppajjitha, no ca t. t. somanassind. uppajjissati;

¹ Br. expands as before.

² Br. omits.

* to * Br. substitutes yassa cittassa anantarā upekkhāsam-payuttapacchimacittay uppajjissati, asaññasattānay . . .

itaresay¹ pañcavokārānay tesay t. jīvitindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. uppajjissati . . . Suddhāvāsānay² tesay t. somanassind. uppajjissati, no ca t. t. jīvitind. uppajjitttha; itaresay¹ pañcavokārānay t. t. somanassindriyāñ ca . . . Y. y. jīvitind. uppajjitttha, t. t. upekkhind. uppajjissatiti? Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittasamanginay "asaññasattānay. ye ca somanassena uppajjivtā parinibbāyissanti," tesay t. jīvitind. uppajjitttha, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay catuvokārānay pañcavokārānay t. t. jīvitindriyāñ ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. uppajjissati . . . Āmantā.³

Y. y. jīvitind. uppajjitttha, t. t. saddhind. . . . *pe*⁴ . . . paññind. . . . manind. uppajjissatiti? Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittasamanginay asaññasattānay tesay t. jīvitind. uppajjitttha, no ca . . . (*as for preceding pair*).⁵ Yassa yattha somanassind. uppajjitttha, t. t. upekkhind. uppajjissatiti? Pañcavokāre³ pacchimacittasamanginay "ye ca somanassena uppajjivtā parinibbāyissanti," tesay t. somanassind. uppajjitttha, no ca t. t. upekkhind. uppajjissati; itaresay¹ pañcavokārānay t. t. somanassindriyāñ ca . . . Y. v. p. y.

¹ Br. *inserts* catuvokārānay.

² S. *inserts* uppajjitttha cittassa uppādakkhaṇe. Br. suddhāvāsānay upapajjantānay.

³ Br. *omits*.

* to * Br. *substitutes* yassa cittassa anantā somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati, asaññasattānay.

³ Br. *omits and inserts* suddhāvāsānay upapajjantānay tesay tattha upekkhindriyāñ uppajjissati no ca tesay tattha jīvitindriyāñ uppajjitttha; itaresay catuvokārānay pañcavokārānay tesay t. upekkhindriyāñ ca uppajjissati, jīvitindriyāñ ca uppajjitttha.

⁴ Br. *expands as before*.

⁵ Br. *omits* Āmantā, *inserting* suddhāvāsānay upapajjantānay tesay t. manind.

* to * Br. *substitutes* yassa cittassa anantā somanassasampayuttapacchimacittay uppajjissati.

upekkhind. uppajjissati . . . *Catuvokāre pañcavokāre pacchimacittasamanginaj ye ca upekkhāya uppajjītvā parinibbūyissanti,* tesaj t. upekkhind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjīttha, itaresaj¹ pañcavokārānaj t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. y. somanassind. uppajjīttha, t. t. saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Pañcavokare³ pacchimacitta-samanginaj tesaj t. somanassind. uppajjīttha, no ca t. t. manind. uppajjissati; itaresaj¹ pañcavokārānaj t. t. somanassindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Catuvokārānaj⁴ tesaj t. manind. uppajjissati, no ca t. t. somanassind. uppajjīttha;⁵ pañcavokārānaj t. t. manindriyañ ca . . . Y. y. upekkhind. uppajjīttha t. t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. uppajjissatī? Catuvokāre³ pañcavokāre³ pacchimacittasamanginaj tesaj t. upekkhind. uppajjīttha, no ca t. t. manind. uppajjissati; itaresaj catuvokārānaj⁶ t. t. upekkhindriyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. uppajjissati . . . Āmantā.⁷ Yassa yattha saddhind. uppajjīttha, t. t. paññind. . . . pe . . . manind. uppajjissatī? Catuvokāre³ pañcavokāre³ . . . Āmantā.⁸ Y. y. paññind. uppajjīttha, t. t. manind. uppajjissatī? Catuvokāre³ pañcavokāre³ . . . (as for preceding pair).

* to * Br. substitutes suddhāvāsānaj dutiye citte vattamāne . . .

¹ Br. inserts catuvokārānaj.

² Br. expands as before.

³ Br. omits.

⁴ Br. substitutes suddhāvāsānaj dutiye citte vattamāne.

⁵ S. inserts itaresaj; Br. itaresaj catuvokārānaj . . .

⁶ Br. inserts pañcavokārānaj.

⁷ Br. omits, inserting suddhāvāsaj uppajjantānaj tesaj t. manind. uppajjissati; no ca t. t. upekkhind. uppajjīttha; itaresaj catuvokārānaj pañcavokārānaj t. t. manind. . . .

⁸ Br. omits, inserting suddhāvāsaj . . . pe . . . substituting saddhind. for upekkhind.

12.

i. Yassa cakkhund. na uppajjitha, tassa sotind. na uppajjissatiti? Natthi. Yassa va pana sotind. na uppajjissati, tassa cakkhund. na uppajjithati? Uppajjitha.

(So also for the remainder of the Yassaka(i).)

ii. Yattha cakkhund. . . . pe . . .

iii. Yassa yattha cakkhund. na uppajjitha t. t. sotind. na uppajjissatiti? Āmantā. Yassa va pana yattha sotind. na uppajjissuti, tassa tattha cakkhund. na uppajjithati? Pañceavokāre pacchimabhavikānay tesaj t. sotind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpānay¹ asaññasattānay¹ t. t. sotindriyāñ ca na uppajjissati cakkhundriyāñ ca na uppajjitha.

Yassa yattha cakkhund. na uppajjitha, t. t. ghānind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. ghānind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay rūpāvacarānay tesaj t. ghānind. na uppajjissati, no ca tesaj t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpānay asaññasattānay t. t. ghānindriyāñ ca . . .

Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. itthind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. itthind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay rūpāvacarānay ye ca purisā eten' eva bhāvena katici bhavet dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. itthind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpānay asaññasattānay t. t. itthindriyāñ ca . . .

Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay rūpāvacarānay, yā ca itthiyo eten' eva . . . (as for preceding Y. v. p. y.).

Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. jivitind. . . . uppajjissatiti? Arūpānay asaññasattānay tesaj t. cakkhund. na uppajjitha, no ca t. t. jivitind. na uppajjissati; suddhāvāsānay arūpe pacchimabhavikānay tesaj t. cakkhundriyāñ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na

¹ Br. inverts order always.

uppajjissati . . . Pañcavokāre pacchimabhavikānay tessaj t. jivitind. na uppajjissati; no ca t. t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpe pacchimabhavikānay t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. somanassind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Pañcavokāre pacchimabhavikānay, ye ca¹ upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpānay asaññasattānay t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. upekkhind. na uppajjissatiti? Arūpānay tesaj t. cakkhund. na uppajjitha, no ca tesaj t. upekkhind. na uppajjissati; suddhāvāsānay . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . Pañcavokāre pacchimabhavikānay, ye ca¹ somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. upekkhind. na uppajjissati, no ca tesaj t. cakkhund. na uppajjitha; suddhāvāsānay arūpe . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Y. y. cakkhund. na uppajjitha, t. t. saddhind.² . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Arūpānay tesaj t. cakkhund. na uppajjitha, no ca tesaj t. manind. na uppajjissati; suddhāvāsānay arūpe . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Pañcavokāre pacchimabhavikānay tesaj t. manind. na uppajjissati, no ca . . . (as for preceding Y. v. p. y.).

Yassa yattha ghānind. na uppajjitha, t. t. itthind? . . . pe . . . purisind. na uppajjissatiti? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay, yā ca itthiyo eten' eva bhāvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesaj t. purisind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppajjitha; rūpāvacarānay arūpāvacarānay³ t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. y. ghānind. na uppajjitha, t. t. jivitind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānay arūpāvacarānay tesaj t. ghān-

¹ Br. inserts sacakkhukā.

² Br. expands as before.

³ S. inserts asaññasattānay.

ind. na uppajjittha, no ca t. t. jivitind. na uppajjissati; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānay suddhāvāsānay¹ t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay tesay t. jivitind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppajjittha; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānay suddhāvāsānay t. t. jivitindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. na uppajjittha, t. t. somanassind. na uppajjissatī? Rūpāvacarānay tesay t. ghānind. na uppajjittha, no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; rūpāvacare pacchimabhavikānay suddhāvāsānay¹ arūpānay asaññāsattānay t. t. ghānindriyañ ca . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay ye ca saghānākā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti tesay t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppajjittha; rūpāvacare pacchimabhavikānay suddhāvāsānay¹ asaññāsattānay² t. t. somanassindriyañ ca . . . Y. y. ghānind. na uppajjittha, t. t. upekkhind. na uppajjissatī? Rūpāvacarānay arūpāvacaranay tesay t. ghānind. na uppajjittha, no ca tesay t. upekkhind. na uppajjissati; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānay . . . (as for preceding pair, adding arūpāvacare in latter reply). Y. yattha ghānind. na uppajjittha, t. t. saddhind.³ . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī? Rūpāvacarānay arūpāvacaranānay . . . (as for preceding Y. y.). Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay t. t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. ghānind. na uppajjittha; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānay suddhāvāsānay⁴ t. t. manindriyañ ca . . . Yassa yuttha itthind. na uppajjittha, t. t. purisind. na uppajjissatī? Āmantā. Y. v. p. y. purisind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānay, yā ca itthiyo eten' eva bhūvena katici bhave dassetvā parinibbāyissanti, tesay

¹ Br. omits.

² Br. inserts arūpānay.

³ Br. expands as before.

⁴ Br. omits, and inserts asaññāsattānay.

t. purisind. na uppajjissati, no ca t. t. itthind. na uppajjiththa; rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj¹ t. t. purisindriyañ ca . . .

Y. y. itthind.² . . . pe . . . purisind.

na uppajjiththa, t. t. jivitind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj t. purisind. na uppajjiththa, no ca t. t. jivitind. na uppajjissati; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj³ t. t. purisindriyañ ca . . . Y. v. p. y. jivitind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānaj tesaj t. jivitind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. na uppajjiththa; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj³ tesaj . . . pe . . .

Y. y. purisind. na uppajjiththa, t. t. somanassind. na uppajjissatiti? Rūpāvacaran

tesaj t. purisind. na uppajjiththa, no ca t. t. somanassind. na uppajjissati; rūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj³ arūpānaj asaññattānaj tesaj t. . . . Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānaj, ye ca purisā upekkhāya uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. somanassind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. uppajjiththa; rūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj⁴ arūpānaj asaññasattānaj t. t. somanassindriyañ ca . . .

Y. y. purisind. na uppajjiththa, t. t. upekkhind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj tesaj t. purisind. na uppajjiththa, no ca t. t. upekkhind. na uppajjissati; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj³ asaññasattānaj tesaj t. . . .

Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . Kāmāvacare pacchimabhavikānaj ye ca purisā⁴ somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti, tesaj t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t. t. purisind. na uppajjiththa; rūpāvacare arūpāvacare pacchimabhavikānaj suddhāvāsānaj³ asaññasattānaj t. t. . . .

Y. y.

purisind. na uppajjiththa, t. t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatiti? Rūpāvacarānaj arūpāvacarānaj . . . (as for preceding pair, omitting the

¹ S. inserts asaññasattānaj.

² Br. expands as before. ³ Br. omits. ⁴ S. omits.

clause ye ca purisā . . . parinibbāyissanti).

Yassa yattha jīvitind. na uppajjīttha, t. t. somanassind. na uppajjissatī? Natthi.¹ Y. v. p. y. somanassind. na uppajjissati. . . . Uppajjīttha. *So for* jīvitind.-upekkhind. . . . -manind. *Yassa* yattha somanassind. na uppajjīttha, t. t. upekkhind. na uppajjīsantī? Catuvokārānāy² tesay t. somanassind. na uppajjīttha, no ca t. t. upekkhind. na uppajjissati; *catevokārē pacchimacittasamangināy asaññasattānāy, ye ca somanassena uppajjītvā parinibbāyissanti,* t. t. somanassindriyā ca . . . Y. v. p. y. upekkhind. na uppajjissati . . . Pañcavokārē³ pacchimacittasamangināy yassa cittassa anantā somanassusampayuttapacchimacittāy uppajjissati, tesay t. upekkhind. na uppajjissati, no ca t. t. somanassind. na uppajjīttha; asaññasattānāy t. t. upekkhindriyā ca . . . *Y. y. somanassind. na uppajjīttha, t. t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī? Āmantā.*⁴ Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . . Catuvokārē⁵ pañcavokārē³ pacchimacittasamangināy tesay t. manind. na uppajjissati, no ca t. t. somanassind. na uppajjīttha,⁶ asaññasattānāy t. t. manindriyā ca . . . *Yassa* yattha upekkhind. na uppajjīttha, t. t. saddhind. . . . pe . . . paññind. . . . manind. na uppajjissatī? Āmantā.⁷ Y. v. p. y.

¹ Br. substitutes uppajjissati.

² Br. omits, inserting suddhāvāsānāy dutiyē citte vattamāne . . .

* to * Br. omits, inserting only asaññasattānāy.

³ Br. omits.

⁴ Br. omits, inserting suddhāvāsānāy dutiyē citte vattamāne tesay t. somanassind. na uppajjīttha, no ca t. t. manind. na uppajjisseati; asaññasattānāy t. t. somanassindriyā ca . . . ⁵ Br. S. omit.

⁶ S. inserts catuvokārē pacchimabhabikānāy.

⁷ Br. omits, inserting suddhāvāsānāy upapajjantānāy tesay t. upekkhindriyā na uppajjīttha, no ca tesay t. manind. na uppajjisseati, asaññasattānāy tesay t. upekkhindriyā ca . . .

manind. na uppajjissati . . . Catuvokāre¹ pañcavokāre¹
 . . . (as for preceding Y. v. p. y.). Yassa
 yattha saddhind. . . . pe . . . paññind.² na uppajjitha, t. t.
 manind. na uppajjissatiti ? Āmantā. (Continue as above.)
 Pavattiviraj niṭhitaij.³

* Yo cakkhund. parijānāti, so domanassind. pajahatiti ?
 No. Yo vā pana domanassind. pajahati, so cakkhund.
 parijānātiti ? No. (So for cakkhund.-anaññā-
 taññassāmitind.)⁴

Yo cakkhund. parijānāti, so aññind. bhāvetiti ?
 Āmantā. Yo vā pana aññind. bhāveti, so cakkhund. parijānātiti ? * Dve puggalā aññind. bhāventi, no ca cakkhund.
 parijānanti; aggamaggasamangi aññindriyañ ca bhāveti,
 cakkhundriyañ ca parijānāti.* + Yo cakkhund. parijānāti, so aññātāvind. sacchikarotiti ? No. Yo
 vā pana aññātāvind. sacchikaroti, so cakkhund. parijānātiti ? No.

Yo domanassind. pajahati, so anaññātaññassāmitind.
 bhāvetiti ? No. Yo vā pana anaññātaññassāmitind.
 bhāveti, so domanassind. pajahatiti ? No. Yo
 domanassind. pajahati, so aññind. bhāvetiti ?† Āmantā.

¹ Br. omits.

² For the last pair, Br. inserts Y. y. paññind. na uppaj-
 jittha, t. t. manind. na uppajjissatiti ? Suddhāvāsañ
 upapajjantānaj tesaj t. paññind. na uppajjitha, no ca
 t. t. manind. na uppajjissati; asaññasattānaj t. t. paññin-
 driyañ ca . . . Y. v. p. y. manind. na uppajjissati . . .
 Pacchimacittasamanginaj tesaj t. manind. na uppajjissati,
 no ca . . . asaññasattānaj t. t. manindriyañ . . .

³ Br. °vāro niṭhito.

⁴ Br. inserts Yo cakkhund. parijānāti, so sotind. pari-
 jānātiti ? Āmantā. Y. v. p. sotind. parijānāti, so cakkhund.
 parijānātiti ? Āmantā.

⁵ K. S. anaññātaññassāmitind. throughout.

* to * S. omits and substitutes Yo cakkhund. parijānāti so
 aññātā (sic) yo domanassind. pajahati so aññind. bhāvetiti ?
 Āmantā. † to † Br. omits, inserting Āmantā.

Yo v. p. aññind. bhāveti, so domanassind. pajahatiti? Sakadagāmimaggasamangī¹ aññind. bhāveti,² no ca domanassind. pajahati;³ anagāmimaggasamangī aññindriyañ ca bhāveti, domanassindriyañ ca pajahati.

Yo domanassind. pajahati, so aññatāvind. sacchikarotiti? No. Yo vā pana aññatāvind. sacchikaroti, so domanassind. pajahatiti? No.

Yo anaññātaññassāmitind. bhāveti, so aññind. bhāvetiti? No. Yo v. p. aññind. bhāveti, no anaññātaññassāmitind. bhāvetiti? No. Yo anaññātaññassāmitind. bhāveti, so aññatāvind. sacchikarotiti? No. Yo v. p. aññatāvind. sacchikaroti, so anaññātaññassāmitind. bhāvetiti? No.

Yo aññind. bhāveti, so aññatāvind. sacchikarotiti? No. Yo v. p. aññatāvind. sacchikaroti, so aññind. bhāvetiti? No.

2.

Yo cakkhund. na parijānāti, so domanassind. nappajahatiti?⁴ Anāgāmimaggasamangī cakkhund. na parijānāti, no ca domanassind. nappajahati; dve maggasmangino ṭhapetvā avasesā puggalā cakkhundriyañ ca na parijānāti, domanassindriyañ ca nappajahanti. Yo v. p. domanassind. nappajahati, so cakkhund. na parijānātiti? Aggamaggasamangī domanassind. nappajahati, no ca cakkhund. na parijānāti; dve maggasmangino ṭhapetvā avasesā puggalā domanassindriyañ ca nappajahanti, cakkhundriyañ ca na parijānāti.

Yo cakkhund. na parijānāti, so anaññātaññassāmitind. na bhāvetiti? Aṭṭhamako cakkhund. na parijānāti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāveti; dve maggasmangino⁵ ṭhapetvā avasesā puggalā cakkhundriyañ ca na parijānāti, anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāventi. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāveti, so cakkhund. na parijānātiti? Aggamagg-

¹ Br. S. *substitute* dve puggalā.

² Br. S. bhāventi.

⁴ Br. na pajahatiti.

³ Br. pajahanti.

⁵ S. maggasmangino.

sañcangino¹ anaññātaññassāmitind. na bhāveti, no ca cakkhund. na parijānāti; dve maggasamangino thapetvā avasesa puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāventi, cakkhundriyañ ca na parijānanti.

Yo cakkhund. na parijānāti, so aññind. na bhāvetiti?

* Dve puggalā cakkhund. na parijānanti, no ca aññind. na bhāventi; tayo maggasamangino thapetvā avasesā puggalā cakkhundriyañ ca na parijānanti, aññindriyañ ca na bhāventi.* Yo v. p. aññind. na bhāveti, so cakkhund. na parijānātiti? Āmantā.

Yo cakkhund. na parijānāti, so aññātāvind. na sacchikaroti?

Yo aggaphalaj sacchikaroti, so cakkhund. na parijānāti, no ca aññātāvind. na sacchikaroti; aggamaggasamangiñ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā cakkhundriyañ ca na parijānanti, aññātāvindriyañ ca na sacchikaronti. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikaroti . . . Aggamaggasamangi aññātāvind. na sacchikaroti, no ca cakkhund. na parijānāti; aggamaggasamangiñ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikaronti, cakkhundriyañ ca na parijānanti.

Yo domanassind. nappajahati, so anaññātaññassāmitind. na bhāvetiti? Aññamako domanassind. nappajahati, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāveti; dve maggasamangino thapetvā avasesā puggalā domanassindriyañ ca nappajahanti, anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāventi. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāveti, so domanassind. nappajahatiti? Anāgāmimaggasamangi anaññātaññassāmitind. na bhāveti, no ca domanassind. nappajahati; dve maggasamangino thapetvā avasesā puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāventi, domanassindriyañ ca nappajahanti.

Yo domanassind. nappajahati, so aññind. na bhāvetiti? Dve puggalā domanassind. nappajahanti, no ca aññind. na bhāventi; tayo maggasamangino thapetvā avasesā puggalā domanassindriyañ ca nappajahanti, aññindriyañ ca na

¹ Br. S. aggamaggasamangi.

* to * Br. omits, inserting Āmantā.

bhaventi. Yo v. p. aññind. na bhaveti . . . Āmantā.

Yo domanassind. nappajahati, so aññatavind. na sacchikarotiti? Yo aggaphalaj sacchikaroti, so domanassind. nappajahati, no ca aññatavind. na sacchikaroti; anāgāmimaggasamangiñ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā domanassindriyañ ca nappajahanti, aññatavindriyañ na sacchikaronti. Yo v. p. aññatavind. na sacchikaroti, so domanassind. nappajahatiti? Anāgāmimaggasamangiñ aññatavind. na sacchikaroti, no ca domanassind. nappajahati; anāgāmimaggasamangiñ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā aññatavindriyañ na sacchikaronti, domanassindriyañ ca nappajahanti.

Yo anaññataññassāmitind. na bhaveti, so aññind. na bhavetiti? Tayo¹ puggalā¹ anaññataññassāmitind. na bhaventi, no ca aññind. na bhaventi; *atthamakañ ca tayo maggasmangino* ca thapetvā avasesā puggalā anaññataññassāmitindriyañ ca na bhaventi, aññindriyañ ca na bhaventi. Yo v. p. aññind. na bhaveti, so anaññataññassāmitind. na bhavetiti? Atthamako aññind. na bhaveti, no ca anaññataññassāmitind. na bhaveti; *atthamakañ ca tayo maggasmangino* ca thapetvā avasesā puggalā aññindriyañ ca na bhaventi, anaññataññassāmitindriyañ ca na bhaventi. Yo anaññataññassāmitind. na bhaveti, so aññatavind. na sacchikarotiti? Yo aggaphalaj sacchikaroti, so anaññataññassāmitind. na bhaveti, no ca aññatavind. na sacchikaroti; atthamakañ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā anaññataññassāmitindriyañ ca na bhaventi, aññatavindriyañ ca na sacchikaronti. Yo v. p. aññatavind. na sacchikaroti, so anaññataññassāmitind. na bhavetiti? Atthamako aññatavind. na sacchikaroti, no ca anaññataññassāmitind. na bhaveti; atthamakañ ca arahantañ ca thapetvā avasesā puggalā aññatavindriyañ ca na sacchikaronti, anaññataññassāmitindriyañ ca na bhaventi.

Yo aññind. na bhaveti, so aññatavind. na sacchikarotiti?

¹ Br. *substitutes* maggasmangino.

* to * Br. *substitutes* cattāro maggasmangino . . .

Yo aggaphalaŋ sacchikaroti, so aññind. na bhāveti, no ca aññātāvind. na sacchikaroti; tayo maggasamangino ca arahantañ ca ṭhapetvā avasesā puggalā aññindriyañ ca na bhāventi, aññātāvindriyañ ca na sacchikaronti. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikaroti, so aññind. na bhavetī? Tayo maggasamangino aññātāvind. na sacchikaronti, no ca aññind. na bhāventi; tayo maggasamangino ca arahantañ ca ṭhapetvā avasesā puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikaronti, aññindriyañ ca na bhāventi.

3.

Yo cakkhund. parijānittha, so domanassind. pajahitthāti? Āmantā. Yo vā pana domanassind. pajahittha, so cakkhund. parijānitthāti? Dve puggalā domanassind. pajahittha, no ca cakkhund. parijānittha; arahā domanassindriyañ ca pajahittha, cakkhundriyañ ca parijānittha.

Yo cakkhund. parijānittha, so anaññātaññassāmitind. bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvittha, so cakkhund. parijānitthāti? Cha puggalā anaññātaññassāmitind. bhāvittha, no ca cakkhund. parijānittha; arahā anaññātaññassāmitindriyañ ca bhāvittha, cakkhundriyañ ca parijānittha.

Yo cakkhund. parijānittha, so aññind. bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvittha, so cakkhund. parijānitthāti? Āmantā. Yo cakkhund. parijānittha, so aññātāvind. sacchikaritthāti?¹ Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarittha, so cakkhund. parijānitthāti? Āmantā.

Yo domanassind. pajahittha, so anaññātaññassāmitind. bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvittha, so domanassind. pajahitthāti? Cattāro puggalā anaññātaññassāmitind. bhāvittha, no ca domanassind. paj-

¹ Br. *inserts* Yo aggaphalaŋ sacchikaroti, so cakkhund. parijānittha no ca aññātāvind. sacchikarittha. Yo aggaphalaŋ sacchākāsi, so cakkhundriyañ ca parijānittha aññātāvindriyañ ca sacchikarittha. Yo vā pana aññātāvind. sacchikarittha, so cakkhund. parijānitthāti.

bittha; tayo puggalā anaññataññassāmitindriyañ bhāvittha, domanassindriyañ ca pajahittha. Yo domanassind. pajahittha, so aññind. bhāvitthāti? Dve puggalā domanassind. pajahittha, no ca aññind. bhāvittha; arahā domanassindriyañ ca pajahittha, aññindriyañ ca bhāvittha. Yo v. p. aññind. bhāvittha . . . Āmantā.

Yo domanassind. pajahittha, so aññatāvind. sacchikaritthāti? Tayo puggalā domanassind. pajahittha, no ca aññatāvind. sacchikarittha; arahā domanassindriyañ ca pajahittha, aññatāvindriyañ ca sacchikarittha. Y. v. p. aññatāvind. sacchikarittha . . . Āmantā.

Yo anaññataññassāmitind. bhāvittha, so aññind. bhāvitthāti? Cha puggalā anaññataññassāmitind. bhāvittha, no ca aññind. bhāvittha; arahā anaññataññassāmitindriyañ ca bhāvittha, aññindriyañ ca bhāvittha. Yo v. p. aññind. bhāvittha . . . Āmantā. Yo anaññataññassāmitind. bhāvittha, so aññatāvind. sacchikaritthāti? Cha¹ puggalā anaññataññassāmitind. bhāvittha, no ca aññatāvind. sacchikarittha; arahā anaññataññassāmitindriyañ ca bhāvittha, aññatāvindriyañ ca sacchikarittha. Yo v. p. aññatāvind. sacchikarittha . . . Āmantā.²

4.

Yo cakkhund. na parijānittha, so domanassind. nappajahitthāti? Dve puggalā cakkhund. na parijānittha, no ca domanassind. nappajahittha; cha puggalā cakkhundriyañ ca na parijānittha, domanassindriyañ ca nappajahittha. Yo vā pana domanassind. nappajahittha, so cakkhund. na parijānitthāti? Āmantā. Yo cakkhund. na parijānittha, so anaññataññassāmitind. na bhāvitthāti?

¹ Br. Satta.

² Br. *inserts* Yo aññind. bhāvittha, so aññatāvind. sacchikaritthāti? Yo aggaphalaj sacchikaroti, so aññind. bhāvittha, no ca aññatāvind. sacchikarittha. Yo aggaphalaj sacchikāsi, so aññindriyañ ca bhāvittha, aññatāvindriyañ ca sacchikarittha. Yo v. p. aññatāvind. sacchikarittha, so aññindriyaj bhāvitthāti? Āmantā.

Cia puggalā cakkhund. na parijānittha, no ca anaññātaññassamitind. na bhāvittha; dve puggalā cakkhundriyañ ca na parijānittha anaññātaññassamitindriyañ ca na bhāvittha. Yo v. p. anaññātaññassamitind. na bhāvittha, so cakkhund. na parijānitthāti? Āmantā.

Yo cakkhund. na parijānittha, so aññind. na bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. aññind. na bhāvittha . . . Āmantā. Yo cakkhund. na parijānittha, so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarittha . . . Yo aggaphalañ sacchikaroti, so aññātāvind. na sacchikarittha, no ca cakkhund. na parijānittha; aṭṭha puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikarittha, cakkhundriyañ ca na parijānittha.

Yo domanassind. nappajahittha, so anaññātaññassamitind. na bhāvitthāti? Cattāro puggalā domanassind. nappajahittha, no ca anaññātaññassamitind. na bhāvittha; dve puggalā domanassindriyañ ca nappajahittha, anaññātaññassamitindriyañ ca na bhāvittha. Yo v. p. anaññātaññassamitind. na bhāvittha . . . Āmantā.

Yo domanassind. nappajahittha, so aññind. na bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. aññind. na bhāvittha . . . Dve puggalā aññind. na bhāvittha, no ca domanassind. nappajahittha; cha puggalā aññindriyañ ca . . .

Yo domanassind. nappajahittha, so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarittha . . . Tayo puggalā aññātāvind. na sacchikarittha, no ca domanassind. nappajahittha; cha puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikarittha, domanassindriyañ ca nappajahitha.

Yo anaññātaññassamitind. na bhāvittha, so aññind. na bhāvitthāti? Āmantā. Yo v. p. aññind. na bhāvittha, no anaññātaññassamitind. na bhāvitthāti? Cha puggalā aññind. na bhāvittha, no ca anaññātaññassamitind. na bhāvittha; dve puggalā aññindriyañ ca na bhāvittha, anaññātaññassamitindriyañ ca na bhāvittha.

Yo anaññātaññassamitind. na bhāvittha, so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarittha, so anaññātaññassamitind. na bhāvitthāti?

Satta puggalā aññātāvind. na sacchikarittha, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvittha, dve puggalā aññātāvindriyañ ca . . .

Yo aññind. na bhāvittha, so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarittha . . . Yo aggaphalaj sacchikuroti, so aññātāvind. na sacchikarittha, no ca aññind. na bhāvittha; aṭṭha puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikarittha, aññindriyañ ca na bhāvittha.

5.

Yo cakkhund. parijānissati; so domanassind. pajahissatiti? Dve puggalā cakkhund. parijānissanti, no ca domanassind. pajahissanti; pañca puggalā cakkhundriyañ ca parijānissanti, domanassindriyañ ca pajahissanti. Yo vā pana domanassind. pajahissati, so cakkhund. parijānissatiti? Āmantā. Yo cakkhund. parijānissati, so anaññātaññassāmitind. bhāvissatiti?¹ Cha puggalā cakkhund. parijānissanti, no ca anaññātaññassāmitind. bhāvissanti;² ye puthujjanā maggaj paṭilabhisanti, te cakkhundriyañ ca parijānissanti, anaññātaññassāmitindriyañ ca bhāvissanti.² Yo v. p. aññātaññassāmitind. bhāvissati,² so cakkhund. parijānissatiti? Āmantā.

Yo cakkhund. parijānissati, so aññind. bhāvissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvissati, so cakkhund. parijānissatiti? Āmantā. Yo cakkhund. parijānissati, so aññātāvind. sacchikarissatiti? Āmantā. Y. v. p. aññātāvind. sacchikarissati, so cakkhund. parijānissatiti? Aggamaggasamangi aññātāvind. sacchikarissati, no ca cakkhund. parijānissati; satta puggalā aññātāvindriyañ ca sacchikarissanti, cakkhundriyañ ca parijānissanti.

Yo domanassind. pajahissati, so anaññātaññassāmitind. bhāvissatiti? Cattāro puggalā domanassind. pajahissanti, no ca anaññātaññassāmitind. bhāvissanti. Ye puthujjanā

¹ Br. bhāvessatī *always*.

² Br. bhāvessanti *always*.

maggaj paṭilabhisanti, te domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvissati . . . Āmantā.

Yo domanassind. pajahissati, so aññind. bhāvissatī? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvissati . . . Dve puggala aññind. bhāvissanti, no ca domanassind. pajahissanti; pañca puggalā aññindriyañ ca . . .

Yo domanassind. pajahissati, so aññātāvind. sacchikarissatī? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarissati . . . Tayo puggalā aññātāvind. sacchikarissanti, no ca domanassind. pajahissanti; pañca puggalā aññātāvindriyañ ca . . .

Yo anaññātaññassāmitind. bhāvissati, so aññind. bhāvissatī? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvissati . . . Cha puggalā aññind. bhāvissanti, no ca anaññātaññassāmitind. bhāvissanti; ye puthujjanā maggaj paṭilabhisanti, te aññindriyañ ca . . . Yo anaññātaññassāmitind. bhāvissati, so aññātāvind. sacchikarissatī? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarissati . . . Sutta puggalā aññātāvind. sacchikarissanti, no ca anaññātaññassāmitind. bhāvissanti; ye puthujjanā maggaj paṭilabhisanti, te aññātāvindriyañ ca . . .

Yo aññind. bhāvissati, so aññātāvind. sacchikarissatī? Āmantā. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarissati . . . Aggammaggañsamangī aññātāvind. sacchikarissati, no ca aññind. bhāvissati, satta puggalā aññātāvindriyañ ca sacchikarissanti, aññindriyañ ca bhāvissanti.

6.

Yo cakkhund. na pariñānissati, so domanassind. nappajahissatī? Āmantā. Yo vā pana domanassind. nappajahissati; so cakkhund. na pariñānissatī? Dve puggalā domanassind. nappajahissanti, no ca cakkhund. na pariñānissanti, tayo puggalā domanassindriyañ ca nappajahissanti, cakkhundriyañ ca na pariñānissanti.

Yo cakkhund na pariñānissati, so anaññātaññassāmitind. na bhāvissatī? Āmantā. Yo y. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvissati, so cakkhund. na pariñānissatī? Cha puggalā anaññātaññassāmitind. na bhāvissanti; no ca

cakkhund. na pariñānissanti; tayo puggalā anaññātaññassamitindriyañ ca . . . Yo cakkhund. na pariñānissati, so aññind. na bhāvissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Āmantā.

Yo cakkhund. na pariñānissati, so aññātāvind. na sacchikarissatiti? Aggamaggasamangi cakkhund. na pariñānissati, no ca aññātāvind. na sacchikarissati; dve puggalā cakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarissati . . . Āmantā.

Yo domanassind. nappajahissati, so anaññātaññassamitind. na bhāvissatiti? Āmantā. Yo v. p. anaññātaññassamitind. na bhāvissati, so domanassind. nappajahissatiti? Cattāro puggalā anaññātaññassamitind. na bhāvissanti, no ca domanassind. nappajahissanti; pañca puggalā anaññātaññassamitindriyañ ca . . .

Yo domanassind. nappajahissati, so aññind. na bhāvissatiti? Dve puggalā domanassind. nappajahissanti, no ca aññind. na bhāvissanti; tayo puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . .

Yo domanassind. nappajahissati, so aññātāvind. na sacchikarissatiti? Tayo puggalā domanassind. nappajahissanti, no ca aññātāvind. na sacchikarissanti; dve puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarissati . . . Āmantā. Yo anaññātaññassamitind. na bhāvissati, so aññind. na bhāvissatiti? Cha puggalā anaññātaññassamitind. na bhāvissanti, no ca aññind. na bhāvissanti; tayo puggalā anaññātaññassamitindriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Āmantā.

Yo aññind. na bhāvissati, so aññātāvind. na sacchikarissatiti? Satta puggalā anaññātaññassamitind. na bhāvissanti, no ca aññātāvind. na sacchikarissanti; dve puggalā anaññātaññassamitindriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarissati . . . Āmantā.

Yo aññind. na bhāvissati, so aññātāvind. na sacchikarissatiti? Aggamaggasamangi aññind. na bhāvissati, no ca aññātāvind. na sacchikarissati; dve puggalā aññindriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarissati . . . Āmantā.

7.

Yo cakkhund. parijānāti, so domanassind. pajahitthāti ? Āmantā. Yo v. p. domanassind. pajahittha, so cakkhund. parijānātī ? Dve puggalā domanassind. pajahittha, no ca cakkhund. parijānanti; aggamaggasamangi domanassindriyañ ca . . . Yo cakkhund. parijānāti, so anaññātaññassāmitind. bhāvitthāti ? Āmantā. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvittha . . . Pañca¹ puggalā anaññātaññassāmitind. bhāvittha, no ca cakkhund. parijānanti; aggamaggasamangi anaññātaññassāmitindriyañ ca . . . Yo cakkhund. parijānāti, so aññind. bhāvitthāti ? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvittha . . . No. Yo cakkhund. parijānāti, so aññātāvind. sacchikaritthāti ? No. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarittha . . . No.

Yo domanassind. pajahati, so anaññātaññassāmitind. bhāvitthāti ? Āmantā. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvittha, so domanassind. pajahatī ? Tayo¹ puggalā anaññātaññassāmitind. bhāvittha, no ca domanassind. pajahanti; anāgāmimaggasamangi anaññātaññassāmitindriyañ ca . . . Yo domanassind. pajahati, so aññind. bhāvitthāti ? No. Yo v. p. aññind. bhāvittha, so domanassind. pajahatī ? No. Yo domanassind. pajahati, so aññātāvind. sacchikaritthāti ? No. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarittha . . . No.

Yo anaññātaññassāmitind. bhāveti, so aññind. bhāvitthāti ? No. Yo v. p. aññind. bhāvittha . . . No. Yo anaññātaññassāmitind. bhāveti, so aññātāvind. sacchikaritthāti ? No. Yo v. p. aññātāvind. sacchikarittha . . . No.

Yo aññind. bhāveti, so aññātāvind. sacchikaritthāti ? No. Yo v. p. aññātāvind., sacchikarittha so aññind. bhāvetī ? No.

8.

Yo cakkhund. na parijānāti so domanassind. nappajahitthāti ? Anāgāmī² cakkhund. na parijānāti,³ no ca

¹ Br. cha.

² Br. substitutes Dve puggalā.

³ Br. parijānanti.

domanassind. nappajjahittha; pañca¹ puggalā cakkhundriyañ ca na parijānanti; domanassindriyañ ca napajahittha. Yo vā pana domanassind. nappajahittha, so cakkhund. na parijānātiti? Āmantā. Yo cakkhund. na parijānāti, so anaññātaññassāmitind. na bhāvittha ti? Pañca¹ puggalā cakkhund. na parijānanti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvittha; dve puggalā cakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvittha . . . Āmantā. Yo cakkhund. na parijānāti, so aññind. na bhāvitthāti? Āmantā.² Yo v. p. aññind. na bhāvittha . . . Āmantā.³

Yo cakkhund. na parijānāti, so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Araha cakkhund. na parijānāti, no ca aññātāvind. na sacchikarittha; attha puggalā cakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarittha . . . Aggamaggasamangi aññātāvind. na sacchikarittha, no ca cakkhund. na parijānāti; attha puggalā aññātāvindriyañ ca na sacchikarittha, cakkhundriyañ ca na parijānanti.

Yo domanassind. nappajahati, so anaññātaññassāmitind. na bhāvitthāti? Cha puggalā domanassind. nappajahanti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvittha; dve puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvittha . . . Āmantā. Yo domanassind. nappajahati, so aññind. na bhāvitthāti? Araha domanassind. nappajahati, no ca aññind. na bhāvittha; satta puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvittha . . . Anāgāmimaggasamangi aññind. na bhāvittha, no ca domanassind. nappajahati; satta puggalā aññindriyañ ca . . . Yo domanassind. nappajahati so aññātāvind. na sacchikaritthāti? Araha doman-

¹ Br. cha.

² Br. omits, and inserts arahā cakkhund. na parijānāti, no ca aññind. na bhāvittha. Satta puggalā cakkhundriyañ ca na parijānanti, aññindriyañ ca na bhāvittha.

³ Br. omits, and inserts aggamaggasamangi aññind. na bhāvittha, no ca cakkhund. na parijānāti. Satta puggalā aññindriyañ ca . . .

assind. nappajahati, no ca aññatāvind. na sacchikarittha; aṭṭha puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatāvind. na sacchikarittha . . . Anāgāmimaggasamangī aññatāvind. na sacchikarittha, no ca domanassind. nappajahati; aṭṭha puggalā aññatāvindriyañ ca . . .

Yo anaññatāññassāmitind. na bhāveti, so aññind. na bhāvitthāti? Dve¹ puggalā¹ anaññatāññassāmitind. na bhāventi,² no ca aññind. na bhāvittha; satta puggalā anaññatāññassāmitindriyañ ca. Yo v. p. aññind. na bhāvittha . . . Aṭṭhamako aññind. na bhāvittha, no ca anaññatāññassāmitind. na bhāveti; satta puggalā aññindriyañ ca . . . Yo anaññatāññassāmitind. na bhāveti, so aññatāvind. na sacchikaritthāti? Araha anaññatāññassāmitind. na bhāveti, no ca aññatāvind. na sacchikarittha; aṭṭha³ puggalā anaññatāññassāmitindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatāvind. na sacchikarittha . . . Aṭṭhamako aññatāvind. na sacchikarittha, no ca anaññatāññassāmitind. na bhāveti; aṭṭha³ puggalā aññatāvindriyañ ca . . .

Yo aññind. na bhāveti, so aññatāvind. na sacchikaritthāti? Araha aññind. na bhāveti, no ca aññatāvind. na sacchikarittha; aṭṭha⁴ puggalā aññindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatāvind. na sacchikarittha . . . Aggamaggasamangī⁵ aññatāvind. na sacchikarittha, no ca aññind. na bhāveti; aṭṭha⁴ puggalā aññatāvindriyañ ca na sacchikarittha, aññindriyañ ca na bhāventi.

9.

Yo cakkhund. parijānāti, so domanassind. pajahissatiti? No. Yo vā pana domanassind. pajahissati, so cakkhund. parijānātiti? No. Yo cakkhund. parijānāti, so anaññatāññassāmitind. bhāvissatiti.⁶ No. Yo v. p.

¹ Br. substitutes arahā.

² Br. bhāveti.

³ Br. satta.

⁴ Br. pañca.

⁵ Br. substitutes Tayo maggasamangino.

⁶ Br. bhāvessati always.

anāññataññassāmitind. bhavissati . . . No. (So also for cakkhund.-āññind.) Yo cakkhund. parijāmati, so aññatāvind. sacchikarissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññatāvind. sacchikarissati . . . Satta puggalā aññatāvind. sacchikarissanti, no ca cakkhund. parijananti; aggamaggasamangī aññatāvindriyañ ca . . .

Yo domanassind. pajahati, so anāññataññassāmitind. bhavissatiti? No. Yo v. p. anāññataññassāmitind. bhāvissati . . . No. Yo domanassind. pajahati, so aññind. bhāvissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvissati . . . Cha puggalā aññind. bhāvissanti, no ca domanassind. pajahanti; anāgāmimaggasamangī aññindriyañ ca . . . Yo domanassind. pajahati, so aññatāvind. sacchikarissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññatāvind. sacchikarissati . . . Satta puggalā aññatāvind. sacchikarissanti, no ca domanassind. pajahanti; anāgāmimaggasamangī aññatāvindriyañ ca . . .

Yo anāññataññassāmitind. bhāveti, so aññind. bhāvissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññind. bhāvissati . . . Satta puggalā aññind. bhāvissati, no ca anāññataññassāmitind. bhāventi; aṭṭhamako aññindriyañ ca . . .

Yo anāññataññassāmitind. bhāveti, so aññatāvind. sacchikarissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññind. sacchikarissati . . . Aṭṭha¹ puggalā aññatāvind. sacchikarissanti, no ca anāññataññassāmitind. bhāventi; aṭṭhamuko aññatāvindriyañ ca . . .

Yo aññind. bhāveti, so aññatāvind. sacchikarissatiti? Āmantā. Yo v. p. aññatāvind. sacchikarissati, so aññind. bhāvetiti? Satta² puggalā aññatāvind. sacchikarissanti, no ca aññind. bhāventi; aggamaggasamangī³ aññatāvindriyañ ca sacchikarissati, aññindriyañ ca bhāveti.

¹ Br. satta.

² Br. pañca.

³ Br. substitutes tayo maggasmangino, with verbs in plural.

10.

Yo cakkhund. na parijānāti, so domanassind. nappajahissatiti? Pañca puggalā cakkhund. na parijānānti, no ca domanassind, nappajahissanti; cattāro puggalā cakkhundriyañ ca na parijānānti, domanassindriyañ ca nappajahissanti. Yo vā pana domanassind. nappajahissati, so cakkhund. na parijānatiti? Āmantā.¹ Yo cakkhund. na parijānāti, so anaññātaññassāmitind. na bhāvissatiti? Ye puthujjanā maggaij pañilabhbhissanti, te cakkhund. na parijānānti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvissanti; atṭha puggalā cakkhundriyañ ca na parijānānti, anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāvissanti. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvissati . . . Aggamaggasamangi anaññātaññassāmitind. na bhāvissati, no ca cakkhund. na parijānāti; atṭha puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca . . . Yo cakkhund. na parijānāti, so aññind. na bhāvissatiti? Satta puggalā cakkhund. na parijānānti, no ca aññind. na bhāvissanti; dve puggalā cakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Aggamaggasamangi aññind. na bhāvissati, no ca cakkhund. na parijānāti; dve puggalā aññindriyañ ca . . . Yo cakkhund. na parijānāti, so aññātāvind. na sacchikarissatiti? Satta puggalā cakkhund. na parijānānti, no ca aññātāvind. na sacchikarisanti; dve puggalā cakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññātāvind. na sacchikarissati . . . Āmantā.

Yo domanassind. nappajahati, so anaññātaññassāmitind. na bhāvissatiti? Ye puthujjanā maggaij pañilabhbhissanti, te domanassind. nappajahanti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvissanti; atṭha puggalā domanassindriyañ ca nappajahanti . . . Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvissati . . . Anāgāmimaggasamangi anaññātaññassāmitind. na bhāvissati . . .

¹ Br. omits, inserting aggamaggasamangi domanassind. nappajahissati, no ca cakkhund. na parijānāti; cattāro puggalā domanassindriyañ ca nappajahissanti, cakkhundriyañ ca na parijānānti.

sāmitind. na bhāvissati, no ca domanassind. nappajahati; uttha puggala anaññātaññassāmitindriyañ ca . . .

Yo domanassind. nappajahati, so aññind. na bhāvissatiti? Cha puggala domanassind. nappajahanti, no ca aññind. na bhāvissanti; tayo puggala domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Āmantā.

Yo domanassind. nappajahati, so aññatavind. na sacchikarissatiti? Satta puggala domanassind. nappajahanti, no ca aññatavind. na sacchikarissanti; dve puggala domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatavind. na sacchikarissati . . . Āmantā.

Yo anaññātaññassāmitind. na bhāveti, so aññind. na bhāvissatiti? Cha puggala anaññātaññassāmitind. na bhāventi, no ca aññind. na bhāvissanti; tayo puggala anaññātaññassāmitindriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Āmantā. Yo anaññātaññassāmitind. na bhāveti, so aññatavind. na sacchikarissatiti? Satta puggala anaññātaññassāmitind. na bhāventi, no ca aññatavind. na sacchikarissanti; dve puggala anaññātaññassāmitindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatavind. na sacchikariseati . . . Āmantā.

Yo aññind. na bhāveti, so aññatavind. na sacchikarissatiti? Satta¹ puggala aññind. na bhāventi, no ca aññatavind. na sacchikarissanti; dve puggala aññindriyañ ca na bhāventi, aññatavindriyañ ca na sacchikarissanti. Yo v. p. aññatavind. na sacchikarissati, so aññind. na bhāvetiti? Āmantā.

11.

Yo cakkhund. parijānittha, so domanassind. pajahissatiti? No. Yo v. p. domanassind. pajahissati, so cakkhund. parijānitthāti? No. (So also for cakkhund.-anaññātaññassāmitind. [parijānittha-bhāvissati] and for cakkhund.-aññind. [d° d°], and for cakkhund.-aññatavind. [parijānittha—sacchikarissati].)

¹ Br. pañca.

Yo¹ domanassind. pajahittha, so aññātaññassāmitind. bhāvissatiti? No. Yo v. p. anaññātaññassāmitind. bhāvissati. . . . No. Yo domanassind. pajahittha, so aññind. bhāvissatiti? Dve puggalā domanassind. pajahittha, no ca aññind. bhāvissatiti; anāgāmī domanassind. ca . . . Yo v. p. aññind. bhāvissanti . . . Pañca² puggalā aññind. bhāvissanti, no ca domanassind. pajahittha; anāgāmī aññindriyañ ca . . . Yo domanassind. pajahittha, so aññātāvind. sacchikarissatiti? Āmantā.³ Yo v. p. aññātāvind. sacchikarissati . . . Cha puggalā aññātāvind. sacchikarissanti, no ca domanassind. pajahittha; dve puggalā aññātāvindriyañ ca . . . Yo anaññātaññassāmitind. bhāvittha, so aññind. bhāvissatiti? Āmantā.⁴ Yo v. p. aññind. bhāvissati . . . Atthamako⁵ aññind. bhāvissati,⁶ no ca anaññātaññassāmitind. bhāvittha; pañca puggalā aññindriyañ ca . . .

Yo anaññātaññassāmitind. bhāvittha, so aññātāvind. sacchikarissatiti? Āmantā.⁷ Yo v. p. aññātāvind. sacchikarissati, so anaññātaññassāmitind. bhāvitthāti? Dve puggalā aññātāvind. sacchikarissanti, no ca anaññātaññassāmitind. bhāvittha; cha puggala aññindriyañ ca . . .

¹ K. omits this pair.

² Br. cha.

³ Br. substitutes arahā domanassind. pajahittha, no ca aññātāvind. sacchikarissati. Dve puggalā domanassindriyañ ca pajahittha, aññātāvindriyañ ca sacchikarissanti.

⁴ Br. substitutes dve puggalā anaññātaññassāmitind. bhāvittha, no ca aññind. bhāvessanti. Pañca puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca bhāvittha aññindriyañ ca bhāvessanti.

⁵ Br. substitutes dve puggalā.

⁶ Br. bhāvessanti.

⁷ Br. substitutes arahā anaññātaññassāmitind. bhāvittha; no ca aññātāvind. sacchikarissanti. Cha puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca bhāvittha, aññātāvindriyañ ca sacchikarissanti.

Yo aññind. bhāvittha, so aññatāvind. sacchikarissatiti? Āmantū.¹ Yo v. p. aññatāvind. sacchikarissati, so aññind. bhāvitthāti? No.

12.

Yo eakkhund. na parijānittha, so domanassind. nappa jahissatiti? Pañca puggalā eakkhund. na parijānittha, no ca domanassind. nappajahissanti; tayo puggalā eakkhundriyañ ca na parijānittha, domanassindriyañ ca nappajahissanti. Yo vā pana domanassind. nappajahissati, so eakkhund. na parijānitthāti? Araha domanassind. nappajahissati, no ca eakkhund. na parijānittha; tayo puggalā domanassindriyañ ca nappajahissanti, eakkhundriyañ ca na parijānittha.

Yo eakkhund. na parijānittha, so anaññataññassāmitind. na bhāvissatiti? Ye puthujjanā maggaj paṭilabhissanti, te eakkhund. na parijānittha, no ca anaññataññassāmitind. na bhāvissanti; aṭṭha puggalā eakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. anaññataññassāmitind. na bhāvissati . . . Araha anaññataññassāmitind. na bhāvissati, no ca eakkhund. na parijānittha; aṭṭha puggalā anaññataññassāmitindriyañ ca . . .

Yo eakkhund. na parijānittha, so aññind. na bhāvissatiti? Satta puggalā eakkhund. na parijānittha, no ca aññind. na bhāvissanti; dve puggalā eakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Araha aññind. na bhāvissati, no ca eakkhund. na parijānittha; dve puggalā aññindriyañ ca . . .

Yo eakkhund. na parijānittha, so aññatāvind. na sacchikarissatiti? Cha² puggalā eakkhund. na parijānittha, no ca aññatāvindriyañ ca na sacchikarisanti; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhissanti, te eakkhundriyañ ca . . . Yo v. p. aññatāvind. na sacchikarissati, so eakkhund. na parijānitthāti? Araha aññatāvind. na sacchikarissati, no ca eakkhund. na parijānittha; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhissanti, te aññatāvindriyañ ca na sacchikarissanti, eakkhundriyañ ca na parijānittha. . .

Yo domanassind. nappajahittha, so anaññataññassā-

¹ Br. substitutes No.

² Br. S. aṭṭha.

mītind. na bhāvissatiti? Ye puthujjanā maggaj paṭila-bhissanti, te domanassind. nappajahittha, no ca anaññā-taññassāmitind. na bhāvissanti; cha puggalā domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. anaññātaññassāmitind. na bhāvissati . . . Dve¹ puggalā anaññātaññassāmitind. na bhāvissanti, no ca domanassind. nappajahittha; cha puggalā anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāvissanti, domanassindriyañ ca nappajahittha. Yo domanassind. nappajahittha, so aññind. na bhāvissatiti? Cha puggalā domanassind. nappajahittha, no ca aññind. na bhāvissanti; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te domanassindriyañ ca nappajahittha, aññindriyañ ca na bhāvissanti. Yo v. p. aññind. na bhāvissati . . . Dve puggalā aññind. na bhāvissanti, no ca domanassind. nappajahittha; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te aññindriyañ ca na bhāvissanti; domanassindriyañ ca nappajahittha.

Yo domanassind. nappajahittha, so aññatāvind. na sacchikarissatiti? Pañca² puggalā domanassind. nappajahittha, no ca aññatāvind. na sacchikarissanti; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te domanassindriyañ ca . . . Yo v. p. aññatāvind. na sacchikarissati . . . Araha aññatāvind. na sacchikarissati, no ca domanassind. nappajahittha; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te aññatāvindriyañ ca na sacchikarissanti, domanassindriyañ ca nappajahittha.

Yo anaññātaññassāmitind. na bhāvittha, so aññind. na bhāvissatiti? Dve puggalā anaññātaññassāmitind. na bhāvittha, no ca aññind. na bhāvissanti; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te anaññātaññassāmitindriyañ ca na bhāvittha, aññindriyañ ca na bhāvissanti. Yo v. p. aññind. na bhāvissati, so anaññātaññassāmitind. na bhāvitthāti? Dve puggalā aññind. na bhāvissanti, no ca anaññātaññassāmitind. na bhāvittha; ye puthujjanā maggaj na paṭilabhis-santi, te aññindriyañ ca . . .

Yo anaññātaññassāmitind. no bhāvittha, so aññatāvind. na sacchikarissatiti? Dve puggalā anañ-

¹ Br. tayo.

² Br. S. cha.

ñataññassamitind. na bhavittha, no ca aññatavind. na sacchikarissanti; ye puthujjanā maggaj na pañilabhisanti, te anaññataññassamitindriyañ ca na bhavittha, aññatavindriyañ ca na sacchikarissanti. Yo v. p. aññatavind. na sacchikarissati . . . Araha aññatavind. na sacchikarissati, no ca anaññataññassamitind. na bhavittha; ye puthujjanā maggaj na pañilabhisanti, te aññatavindriyañ ca . . .

Yo aññind. na bhavittha so aññatavind. na sacchikarisatiti? Attha puggalū aññind. na bhavittha, no ca aññatavind. na sacchikarissanti; ye puthujjanā maggaj na pañilabhisanti, te aññindriyañ ca na bhavittha aññindriyañ ca na sacchikarissanti. Yo v. p. aññatavind. na sacchikarissati, so aññind. na bhavitthāti? Araha aññatavind. na sacchikarissati, no ca aññind. na bhavittha; ye puthujjanā maggaj na pañilabhisanti, te aññatavindriyañ ca na sacchikarissanti, aññindriyañ ca na bhavitthāti.

INDRIYAYAMAKĀÑ NITTHTĀÑ.

YAMAKAPPAKARAÑĀÑ NITTHTĀÑ.

INDEX

References to Vol. II. are printed in italics.

Agga. *See* Magga.
Atthamaka, 322 ff., *197 ff.*
Attha, ^orasa, 54.
Anaññataññassamitindriya,
61 ff.
Aññatavindriya, *61 ff.*
Aññindriya, *61 ff.*
Anagāmin, 270, *212*.
Anusaya, satta, 268 ff.; sānu-
 saya, 294 ff.; niranusaya,
 306 ff.; ^oabhanga,
 374 ff.
Anuseti, 268 ff.
Apāya, 179, 226.
Abyākatā dhammā, 2 ff.,
22 ff.
Abhisametāvin, an^o, 181 ff.
Arahañ, 50 ff., 163, 183, 195,
 227 f., 362 ff., 29 f., 207
 ff., 213.
Arūpa. *See* Rūpa.
Avijjā. *See* Anusaya.
Asaññasatta, 19, 25, 32 ff.,
 154 ff., 178 ff., 233 ff.,
10 ff., *25 ff.*
Assisapassisā, 232 ff.
Āpāyika, 184 ff.
Āmantā, 3 *passim*.
Āyatana, ^oyamaka, 52 ff. (*the*
12), *ibid.*
Itthi, *71 ff.*; na-^o, *71 ff.*
Indriya, ^o-yamaka, *61 ff.*; *the*
22, *ibid.*

Uttara, sa^o, an^o, 9.
Uppatti. *See* Citta.
Uppāda. *See* Khaṇa.

Ekattha, tad^o, 318 ff., 338 ff.
Ekato uppajjanti, 4 f.

Kanta atik^o, vitik^o, *3 ff.*
Kāmadhātu, 268 ff., 374 ff.
Kāmarāga. *See* Anusaya.
Kāmāvacara, 126 f., *83 ff.*,
111 ff.; kāmāvacarā, 68
 ff., 126, 232 ff., *124 ff.*
Kāya. *See* Āyatana, Dhātu.
Kayika, 176.
Kāla, *3 ff.*; uppanna, atīta,
 etc., 1 ff., *13 ff.*; pac-
 cuppanna, *18*.
Kusala, *9*; ^oarammanā, *3*;
^oāhārā, *3*; dhammā, *1*
 ff., *22 ff.*; ^onidānā, *3*;
^oppaccaiyā, ^oppabhavā,
3; ^omūla, *1 ff.*; ^osamu-
 thanā, ^osamudayā,
^osambhavā, *3*; ^ohetu, *2*.
—Akusala, *ibid.*
Khaṇa, khaṇaŋ khaṇaŋ, *3 ff.*;
 uppāda^o, *178 ff.*; 202 ff.;
 232 ff., *9 ff.*, *25 ff.*
 bhangak^o, *179 ff.*, *199 ff.*,
232 ff., *10 ff.*, *26 ff.*
Khandha, ^oyamakaŋ, *14 ff.*;
 pancak^o, *14 ff.*

Gandha (*see* Āyatana) ; sam-
ādhī, sīla°, 54, 167.
Ghānaka, a°, sa°, 58 ff., 114
ff., 172, 71 ff.

Cakkhu (*see* Āyatana) ; dib-
ba°, 53, 167, 64; pañ-
ñā°, 53, 167 ff., 64.

Cakkhuka, a°, sa°, 58 ff.,
171, 71 ff.

Cavati, 20, 47, 82 f., 179 ff.,
262, 94 ff.

Citta, 179 ff., 229, 33 ff.;
avītakka - avicāra, 247
ff.; uppatti°, 190, 29 ff.,
114; dutiya°, 182 ff.,
28 ff., 116; pacchima°,
185, 236 ff., 251, 9 ff.,
121; °yamaka, 1 ff.;
°samangin, 1 ff.; atīta-
nāgataj, 1 ff.

Cittaka, acittaka, 81, 116 f.,
91 ff.; sa°, 93 ff., 116 f.,
75 ff., 90 ff.

Cuta, 374 ff.

Cetasika, 174 ff.

Jhāna, 232 ff.

Ñāna, 72 ff.

Taṇhā, 200, 204, 210 ff.;
°sotaij (*see* Sota) ; °vip-
payuttacitta, 179 ff.

Dasseti, katici bhave, 117 ff.

Dīpti. *See* Anusaya.

Dukkha, 173 ff.

Dosa, sa°, vita°, 9.

Dhamma, 54; °yamaka, 22
ff.; °rāsa, 54.

Dhammā (*see* Kusala) ; Aby-
ākata.

Dhātu, 165; *plur.* dhātū,
166; kāma°, rūpa°,
arūpa°, 268 ff.

Nāmī-dhammā, 2 ff.; nāma-
hetū, °nidānā, etc., 13.

Nibbāna, 3.

Nirujjhati, 30 ff.; 113 ff.

Nirodha, 173 ff., 189; °samā-
panna, 211 ff., 238 ff.,
10 ff., 55 ff.

Pacchimabhadrika, 22, 77 ff.,
118 ff., 149 ff., 236 ff.

Pañcavokūra. *See* Vokāra.

Pajahati, 318 ff., 196 ff.;
pahīna, 356 ff.

Patigha. *See* Anusaya.

Patilabhati, 163, 183 ff., 30
ff., 110.

Parijanāti, 49 ff., 163 f., 172,
227, 267, 338 ff., 196 ff.

Parinibbāti, 27, 86 f., 121 ff.;
parinibbāyissanti, 22 f.,
73 f., 118 f., 140, 236 ff.,
117 ff.

Pariyāpanna, sabbasak-
kāya°, 268; a°, 283 ff.

Pavatta, 178 ff., 55 ff.

Pavattati. citte pavattamāne,
196.

Puggala, 163, 227, 268, 196
ff.

Puthujjana, 51, 163, 270 ff.,
119.

Purisa, 71 ff.; na°, 72 ff.

Phala, 179 ff., 222; agga°,
199 ff.

Bhanga. *See* Khaṇa.

Bhavarūga. *See* Anusaya.

Bhāveti, 196 f.; bhāvittha,
201 ff.; bhāvissati, 203
ff.

Bhūmi, savitakka-savicāra°,
245 ff.

Magga, 50, 173 ff.; °saman-
gin, 197; agga° sa-

mangin, 50, 163, 183, 214 ff., 29 f.; anāgāmi °samangin, 325 ff., 196 f.; °vippayuttacitta, 179 ff.; maggassa bhan-gakkhane, 200 ff.; saka-dāgāmi°, 197.

Mano, 165; °dhātu, °viññā-ñadhātu, 164.

Mahaggata, 9.

Māna. *See* Anusaya.

Mūla°. yamakaŋ, 1 ff.; añña-mañña°, 1 ff.; eka°, 1 ff.; mūla°, 1 ff.

Mulaka, 1 ff.; mūlamūlaka, 2 ff.

Mōha. sa°, vita°, 9.

Rāna. a°, 9.

Rāea (*see* Āyatana), attha°, dhamma°, vimutti°, 54, 167 ff.

Rāga, sa°, vita°, 9.

Rūpa, 14 f.; °kkhandha, 14 f.; °dhātu, 268, 374 ff.

—A-rūpa, 19 ff., 29, 118, 178, ff., 200, 25 ff., 82 f.; arūpā (sattā), 21, 29, 71 f., 126; °dhātu, 268, 374 ff.

—Sariūpaka, arūpaka, 58 ff., 81, 92, 125, 172.

Rūpāvacara, arūpāvacara, 66 ff., 232 ff., 82 ff.; rūpāvacarā, 68 ff., 118; arūpāvacarā, 71 ff., 119, 232 ff.

Vattati. citte vattamāne, 187 ff., 207, 240, 29.

Vatti. na vattabbo, 358 ff.

Vikkhitta, 9.

Vicikicchā. *See* Anusaya.

Viññāna, 14; °kkhandha, 14.

Vitakka-vicārā, 232 ff.; sa°, -sa°, 242; a°, -a°, 242.

Vimutta, 9.

Vimutti. °rāsa, 54

Vedanā, 271 ff., 9.

Vokāra. catu°, 23, 47, 120, 178 ff., 28 f., 124; pañca°, 19 ff., 28, 98, 120 ff., 178 ff., 25 ff., 177 f.

Sakkāya, 268.

Sankhārā, 14 f.; °kkhandho, 14 f.; °yamaka, 229 ff.; kaya°, vacī°, mano°, 229 ff.

Sankhitta, 9.

Sacakkhuka, 58 ff.

Sacittaka, 59 ff.

Saccāni, 173 ff.

Sacchikaroti, 196 ff.

Saddhā, 72 ff.; saddhi-driya, 61 ff.

Samādhi. *See* Gandha.

Samāhita, 9.

Samudaya, 173 ff.

Sila. *See* Gandha.

Suddhāvāsa, 235 ff.

Suddhāvāsā, 21 f., 49, 127 ff., 182 ff., 235, 28 ff.

Sota (*see* Āyatana). dibba°, 54, 167, 64.

Sota, tanhā°, 54, 167, 64.

Sotaka, a°, sa°, 58 ff., 171, 71 ff.

Somanassa, 76 ff.; °indriya, 61.

Hetthā uppajjamāno, 376 f.

Hetūka. a°, 8 ff., 72 ff., *fan*; sa°, 72 ff., *fan*.

APPENDIX

A DISSERTATION ON THE YAMAKA,
*containing replies to inquiries as to the traditional view held
in Burmese culture on the scope and method of the work, and
including discussions on some psychological and philosophical
principles.*

By
THE REVEREND DR. LEDI THERA
OF MANDALAY.

LANDANA-PĀLI-DEVI-PUCCHĀ-VISSAJJANĀ.

By
LEDI SADAW.

Namo tassa Bhagarato Arahato Sammāsambuddhassa !

1. Satta Abhidhamma - pakaraṇāni desento Buddho Bhagavā pañcamassa Kathāvatthu-pakaraṇāassa anantare chatthamaj Yamaka-pakaraṇaj deseti. Tattha kiñ kāraṇaj kiñ ca payojanān ti pucchā pathamā ?

2. Chatthamaj Yamaka-pakaraṇaj desento Buddho Bhagavā pathamaj Mūla - yamakaj deseti, tad - antare Khandha - yamakaj, tad-antare . . . Indriya - yamakaj deseti. Tattha kiñ kāraṇaj, kiñ ca payojanañ, kathañ ca pubbāparanusandhi vattablā ti pucchā dutiyā.

3. Dasannaj Yamakapakaraṇānāñ sariratthabhūtā dhammā dasavidhā hoti : navamūladhanimā, pañca khandhadhammā . . . bāvisati indriyāniti. Kasmā te eva dasadhammā 'Yamaka'-bhāvena desitā ? Aññe pi bahu-vidhā dhammā atthi : jhānadhammā maggañadhammādayo ñānavādayo vedanāttika dhammādayo ; kasinā pana te pi dhammā yamaka-bhāvena na desitā ti pucchā tatiyā.

4. Tesu ca Yamaka-pakaraṇesu ekamekassa pi atthassa tattha tattha bhiyyo punappunañ vacanaj dissati. Tathā vacanaj pana atipapañcaj hoti, ganthagarukaj gantha-bhāriyaj, punaruttidoso ca āpajjati. Kiñ tattha kāraṇaj kiñ ca payojanān ti pucchā satutthā.

5. Dasau Yamaka-pakaraṇesu ekam ekassa Yamaka- kapakaraṇāassa visuñ visuñ samudāyattho katamo ti pucchā pañcamā.

PUCCHĀ-KANDO NIṬṬHITO.

Ayañ vissajjana-kando :

1.

Buddhānay Bhagavantānay sabbaññutaññānay nāma tini sāmatthiyehi sāmpannay hoti : 1. Sabbe ca ñeyyadhamme anavasesato yathābhūtañ jānāti. Tesu ekasmiñ pi dhamme desetabbapakārasankhāta bahū desanānayā labbhanti. Bahūsu dhammesu vattabbam eva natthi. 2. Yatthakehi desanānayehi dhammā vibhajitabbā honti, tatthake desanānayē anavasesato yathābhūtañ jānāti. 3. Vinetabba-bodhietabbapuggalānañca āsayājjhāsayānusayādhimuttivāsanācaritapubbakammapubbapāramiyo anavasesato yathābhūtañ jānāti. Tesu heñhā pañcasu pakarañesu sacci-kātāpāramathabhūta ñeyyadhammā bahūhi anekasatehi desanānayehi desitā honti. Tesu dhammesu puggalādiñhi ca visodhīta hoti. Tesañ ca majjhe nānādhammavohāra-nānādhammapavatti-nānādhammapariññānay ekatthā nānātthā ekakkhañ-añnakkhañapasanga-visodhako yamakadesanānayo pi eko desanānayo eva hoti. Tasmā te dhamme tena desanānayena desento, Buddho Bhagavā Kathāvatthupakarañānāntaray iday Yamakapakarañay nāma desetīti iday tattha kāranay.

Tattha āsayā . . . pūbbapāramiyo ti ettha :

Āsayā nāma purimabhavesu cittanivāsagehabhūtā sassa-tadiñhi-ucchedadidiñhiyo ca kammasammādiñhi-yathābhūtaññāvipassanāññānī ca ;

Ajjhasaya nāma āsayehi pi adhikāsayabhūtā lobhajjhāsayā-dosajjhāsayādayo alobhajjhāsayā-adosajjhāsayādayo ca ;

Anusaya nāma kūmarāgānusayādayo ;

Adhimuttīgo nāma arāññe viya migānay, udake viya maechānay ārammañesu nissangapavattā hinādbimuttīdayo ;

Vāsanā nāma pūrimabhavesu santāne pavattibahulānay rāgādinay vāsanā eva ;

Caritānī nāma santāne ussannāni rāgacaritādini ;

Pubbakammāni nāma pubbabhavesu katāni puññāpuññākammāni :

Pubbapāramiyo nama pubbabhavesu samupacitāni vivaṭ-tanissitāni dānādīni puññāni evāti.

Nānādhammā . . . pc . . . nānakkhanapasangavisodhakoti ettha :

Parango nāma ekadesena lagganaj paṭibandhanaṭ. Ye keci kusalā dhammā sabbe te kusalamūla ti ādi; rūpaj rūpakkhandho ti ādi ca nānādhammavoharānaṭ ekatthanā-natthapasangavisodhako. Yassa rūpakkhandho uppajjati tassa vedanakkhandho uppajjatiti ādi nānādhammapavat-tinaj ekakkhaṇa-nānakkhaṇapasangavisodhako. Yo rūpakkhandhaj parijanāti so vedanakkhandhaj parinānātīti ādi nānādhammāpariññānaṭ ekakkhaṇanānakkhaṇapasangavisodhako ti. Evaj nānāpūsangavisodhakena yamakadesanānayena imasmīj Yamakapakarane desite sati Ābhidhammikabhiikkhūnaṭ tesudhammesu nānāsajjsayavisuddhi hoti. Idaj tattha payojanāti.

Ettha nānāsajjsayavisuddhatthaj nānāpasangaj visodhentena nāma sajjsayitabbesu dhammapadesu eva yamakadesanānayena so nānāpasango visodhetabbo, na asajjsayitabbesu dhammapadesu; tesu hi taṭi sodhentassa payojanaj natthiti codanā. Parihāro vuccate:—Duvidhā hi dhammadesanā: dhammadharānaṭ bhikkhūnaṭ cīrakālaṭ dhūrāṇatthāya tantiṭhapanavasena desanā ca atthi: sammukhibhūtānaṭ jānanathāya puggalavasena desanā ca atthi. Tattha tantiṭhapanavasena desanāyam sajjsayitabbaṭ pi asajjsayitabbaṭ pi sabbaj desetabbaṭapakāraṭ sankhepena vā vitthārena vā vibhajjītvā deseti. Puggalavasena desanāyam pana sammukhibhūtānaṭ puggalānaṭ sajjsayitabbesu eva pasangaj sodhetvā deseti. Ayaṭ Abhidhammadesanā nāma mahātantivisayo hoti. Tasmā uddesavāresu sajjsayitabbaṭ pi asajjsayitabbaṭ pi sabbaj ṭhāpeti. Upari labbhāmānavissajjanānaṭ pi alabbhavissajjanānaṭ moghapāñ-hapadaṭ pi uddesavāresu ṭhāpeti. Evaj hi sati dhārentānaṭ sukhadharānaṭ hoti. Niddesavāresu ca uddesānuk-kamena ḍagatāgataṭ sabbaj labbhāmānavissajjanānaṭ padaj punappunaṭ pi deseti yeva. Api ca ekaṭ dīghakathā-

maggaj *suttaj* mukhena dhārento samukhipitvā pi dhārenti. Tad-eva potthakesu īropenti vitthārena īropenti ayati *çiratthitathāyati*.

Pathamapuechāya vissajjanā nitthitā.

2.

Chatthaj dasavidhaj Yamakapakaraj desento Buddho Bhagavā pathamaj Mūlayamakaj deseti, tadanantare . . . *pe* . . . Indriyayamakaj deseti. Kij tattha kūrapaj kiñca payojanaj, kathañ ca tattha pubbāparanusandhi vattabbāti dutiyāya puechāya ayañ vissajjanā:—

Hettha pañcahi pakarapajehi saccikātthuparamatthadhammānaj anekasahasshei desanāmayaehi namavitthāradesanāñ ca tesveva dhammesu puggaladītthādīmīchīgāhaviso-dhanāñ ca katva. Idāni tesāñ ñeva dhammānaj majjhe ye dhammā ajjhattasauñhāne sabbesaj pi sankhatadhammānaj suppatiñhitabbāvasādhakattasankhatena mūlañhena mahantā honti tesaj lobhādīnaj dhammānaj ten' ev' athena mahantadhammabhāvaj dipetuj sabbapathamaj Mūlayamakaj deseti.

Api ca pūrimiñi pañca pakarapāni dhammavavatthāna-ñāñasankhātaya ditthivisuddhiyā khettāni honti. Dhammavavatthāna-ñāñānantare ca tena ñāñena vavatthitānaj dhammānaj paccayavavatthānassa okuso hoti. Paccaya-dhammesu ca hetupaccayadhammā nāma padhānadhammā honti, pamukhadhammā pabbavadhammā, tasmā tesaj dhammānaj te padhānapaccayandhamme dipetuj Kathā-vatthupakarāñānantaraj Mūlayamakaj nāma deseti. Idaj tattha sāñusandhikaj kūrapaj.

Ettha ca Mūlayamakaj nāmāti idaj upalakkhañavacanaj Hetuvārādīnaj vasena hetuyamakaj nidānamayakaj sambhava-, pabbava-, samuññhāna-, ābhāra-, arammapaya-, paccaya-, samudaya-yamakan ti ca vucenti. Etehi ca vārehi imesaj mūludhammānaj mahantadhammabhāvo suñhu pākañho hoti. Sabbāni ca etāni hetunidānādīni vacanāni idha attano attano paccayuppannadhāmānaj suppatiñhitabbāvasādhakañhena. Paccayavisesa-

bhūtānaj navannaj lobhādīnaj mūladhammānaj nāmāni eva. Suppatiṭhitabhbhāvāsādhakaṭṭhenāti ca yathā rukkhassa mūlāni sayaj anto pathaviyaj sūṭhu ṭhatvā pathavirasañ ca āporasañ ca gaheṭvā rukkhaj yāva oggā abhiharanti. Mahoghe vā mahāvātē vā paharante rukkhaj aknūḍhitvā apatamānaj katvā tiṭṭhanti. Tena rukkho asukkho apatanto vadḍhianto vassasatuj pi vassasahassaj pi tath' eva tiṭṭhati. Evamevaj lobha-dosa-mohadhammā yāva attano attano ārammanesu rajjanadussanāmuyhanavasena sūṭhu daṭṭhataraj patiṭṭhitā honti. Tāva tesaj paccayuppannabhūtā kāñhapakkhā kāyika-vācasikā-mānasika-kiriyā-dhammā tesu ārammanesu sūṭhu daṭṭhataraj patiṭṭhitā honti. So puggalo dasavassaj pi visativassaj pi tiṭṭsavassaj pi yāva-jivaj pi bhavābhavesu pi tesaj ārammānaj vase vattamāno vicarati. Alobhādōsāmohesu pi es' eva nayo. Tesu pana paccayuppannabhūtā suknapakkhā ti vattabban ti.

Idaj pana tattha payojanaj. Tesaj dhammānaj padhānapaccayadhammesu īñtesu tesaj ca sappaccayasankhata-paticcasamuppannataj jānanto tividhāni titthāyatānāni atṭhāvividhā vā solasavidhā vā vicikicchādhammā sūṭhu vikkhambhitā honti. Idaj tattha payojanaj.

Ettha ca tividhāni titthāyatānāni. Katamāni tāni? 1. Yañkiñcāyañ pūrisapuggalo paṭisajvedeti sukhaj vā dukkhaj vā adukkhamasukhaj vā sabbaj taj pubbe-katahetūti idaj ekaj titthāyatānaj. 2. Yañ kiñcāyañ pūrisapuggalo paṭisajvedeti sukhaj vā dukkhaj vā adukkhamasukhaj vā sabbaj taj issaranimimina-hetūti idaj dutiyaj titthāyatānaj. 3. Yañ kiñcāyañ pūrisapuggalo paṭisajvedeti, sukhaj vā dukkhaj vā adukkhamasukhaj vā sabbaj taj ahetu-apaccayāti idaj tatiyaj titthāyatānaj. (Anguttara i, 173 f.)

Tattha titthāyatānāti etha titthāni vuuccanti. Nadi-tittha-samuddatittha-sndisattā sabbāni dvāśuṭhi diṭṭhigatāni vā aññāni vā loke dissamānāni diṭṭhigatāni. Tesaj titthānaj samosaranaṭṭhena āyatānāni titthāyatānāni. Ayam ettha sankhepattho. Yāni ca loke sukhadukkhāni dissanti, yā ca sampatti-vippattiyo dissanti, yāni ca sucarita-duccaritāni dissanti, sabbāni tāni pubbabhavesu

katakammehi eva uppajjantiti ayaj pubbe-katahetu-ditthi nāma. Sabbāni tāni sabbaj lokañ mapentena sabbassa lokassa issarena ekena thāvaratthāyinā mahālokadhipatina iddhiyā māpitani eva uppajjantiti ayaj issarānimmanahetu-ditthi nāma. Sabbāni tāni abetukāni apaccayāni pakatisabbhavasiddhānīti ayaj ahotuka-ditthi nāma. Imāsu tisū ditthisu ekam-ekaj ditthij paripunnaj gāphantehi sabbe pacceuppannapaccayā patikkhittā nāma honti, loke sabbe purisakāra purisathāmā purisaparakkamā purisapaññā purisaviriyā niratthakā nippayojanā ti vuttā honti.

Imasaij sāsane pana pacceuppannehi lobhādihi paccayehi tesaj dhammānaj sappaccaya - sankhata - paticecasamuppannabhāvaj passantassa sabbāni tāni titthāyatanāni pahinan' eva honti.

Tesu pana pubbe-katahetuvāde taj pubbe-katakammaj, ambarabaj viya ambarukkhassa pacceuppannabhāvassa padhānāpamukhapaccayamattaj hoti; mūladhammā pana ambarukkhāmūlāni viya ambarukkhassa sahagatapadhāna-paccayā honti. Vatthārammanādini pathavivassodakāni viya ambarukkhassa patiṭṭhānānuggahapaccayā honti. Sabbe purisakāra purisathāmā purisaparakkamā ambarukkhasamikassa ambarukkhē katapayogā viya pacceuppannabhāvē abhisankharanapaccayā hontīti datthabbhā.

Issarānimmanavādo ca ahetuvādo ca Buddhabhāsānyaj sabbaso paṭikkhitto hoti.

Aṭṭhāvidhā vicikicchādhammā Dhammasanganiyaj agatā: Buddhe kankhati, Dhamme kankhati, Sanghe . . . sikkhāya . . . pubbante . . . aparante . . . pubbantāparante . . . idappaccayatā paticecasamuppannesu dhammesu kankhatiti.

Tattha Buddhena yo tesaj dhammānaj sappaccaya-sankhata-paticecasamuppannabhāvo vutto, taj attani samanupassantassa Buddhe kankhā natthi; avecca pasādo eva titthati: Sammāsambuddho vata so Bhagavā ti. Buddhe kankhāya asati, tena Buddhena desitesu dhammesu ca, tena Buddhena yathānusīṭhañ paṭippanne Sanghe ca, tena Buddhena paññattisū tisū sikkhāsu ca kankhā natthi yeva. Pubbante kankhatiti ahosiñ nu kho aham atitam

addhānan ti ādinā Suttantesu āgatehi pañcahi pakūrehi atitabhave kankhati. Aparante kankhatiti bhavissāmi nu kho ahañ anagatam addhānan ti āgatehi pañcahi pakūrehi anāgate bhave kankhati. Pubbantāparante kankhatiti kin nu kho 'smi kathay nu kho 'smi ādinā āgatehi chahi pakūrehi paccuppanne bhave kankhati. Sampattakhaṇay majhe katvā atitānāgatadvayayuttattā paccuppannabhavo pubbantāparanto ti vuccati. Imā yeva solasavicikicchā dhāmmā nāma. Idappaccayatā paṭiccasamuppānnesu dhāmmesu kankhatiti etha idappaccayatā vuccati paṭiccasamuppādo. Paṭiccasamuppādena saddhiy paṭiccasamuppānnesu dhāmmesu kankhatiti attho. Cakkhu nāma atthi taj kathañ uppajjati? Kij pubbekatahetu na vā uppajjati, issaranimmānena vā ahetu-apaccayā vā udāhu taj taj kāraṇay paṭicca vā uppajjatiti ayañ paṭiccasamuppāde kankhati nāma. Cakkhu nāma visuñ eko dhammo eku dhiātu ekañ āyatanañ tāñ ca paṭiccasamuppānay na attā, na jivo, na satto, na puggalo ti vadanti. Evañ nu kho no nu kho aññathā nu kho ti evañ cakkhusu dhammalbhāve kankhati. Ayañ cakkhusankhīte paṭiccasamuppānne dhamme kankhati nāma. Sotādisu pi es' eva nayo.

Tattha ayañ imassa paccayo, ayañ imassa paccayo ti evañ niddissitabbo; ayañ paccayo yesañ te idappaccayā. Yañ jarāmaranay nāma atthi, ko imassa paccayo ti? Yañ jāti nāma atthi, ayañ imassa paccayo. Yañ jāti nāma atthi, ko imassa paccayo ti? Yo bhavo nāma atthi ayañ imassa paccayo ti vā, imasmīy sati, idañ hoti; imassa uppādā, idañ uppajjati; imasmīy asati, idañ na hoti; imassa nirodhā, idañ nirujjhatiti vā: evañ niddissitabbā dvādaśa-angadhammā. Idappaccayānay bhāvo idappaccayatā. Paṭiccasamuppādo ti attano attano uppattipaccayay labbitvā suṭṭbu uppajjanay pātubhavay.

Pūrisaṣeñ ekañ suppasannay ādāsapaṭṭay hatthena gahetvā mahā-āpānamajjhena gacchantassa ubhato pakkhe thitānay sabbesañ sajīva-nijjivavatthūnay chāyānimittāni ādāsatale pātubhavanti. Tāni chāyānimittāni ādāsañ ca paṭicca tāni tāni sammukhibhūtāni vatthūni ca paṭicca majhe ālokañ ca paṭicca pātubhavanti. Na ca tāni chāyā-

nimittāni pātubhāvato pubbe ādāso atthi, napi tato tato vatthuto āgatāni honti. Pubbe anuppannāni yeva hutvā khaṇe khaṇe uppajjanti. Khaṇe khaṇe uppajjivā taŋ taŋ thānay atikkantassa khaṇe khaṇe nirujjhanti, antaradhāyanti, khayawayay gacchanti. Ayaj tesaj chāyānimittānay pāticea samuppādo nāma, tāni ca chāyānimittāni pāticeasamuppānāni nāma, evam-evaj sabbesu sankhatadhammesu pāticeasamuppādo ca veditabbo, pāticeasamuppānādhammā ca veditabbā. Tatrāyaj nayo: etassa pi puggalassa santāne ekasmij pi divase nānākhaṇesu nānārammānāni pāticea chasu dvāresu kadāci rūgasahagatacittāni rajjanavasena samudācaranti, kāyanga-vācangūni khobhetvā pavattanti. Kadāci dosasahagatacittāni dussanavasena, kadāci mohasahagatacittāni vikkhepavasena samudācaranti; kadāci kāmasaññāsahagatāni, kadāci nekkhammasaññāsahagatāni, kadāci byāpādasahagatāni, kadāci mettāsahagatāni, kadāci saddhāsahagatāni, kadāci macchariyasaḥagatāni, kadāci dussilya-duccaritasaḥagatāni, kadāci susilya-sucaritasahagatāni samudācaranti. Attano puttadāresu pi kadāci dosasahagatāni, kadāci mettāsahagatāni samudācaranti.

Tattha ādāso viya sattānay kāyo daṭṭhabbo. Mahā āpānay viya ayañ loko. Āpāne pasūritiñi nānāvatthūni viya loko chalārammānāni. Ādāsañ ca vatthūni ca ālokañ ca pāticea ādūsatale nānāchāyānimittānay khaṇe khaṇe uppādo viya nirodho viya ca ajjhattakāyañ ca bahiddhā nānārammānāni ca manasikārañ ca pāticea imasmij kāye tesaj tesaj cittānay khaṇe khaṇe uppādo ca nirodho ca daṭṭhabbo.

Evañ pāticea samuppādañ ca pāticea samuppanne ca dhammne suṭṭhu passantassa dhammato añño ahan ti gahetabbo. Puggalo nāma koci natthiti dassanato. Ahaj nu kho 'smīti ādikā paccuppanne bhave kankhā pahinā hoti.

Tathā tisu kālesu tattha tattha paccayaj labhitvā uppānā dhammā tattha tatthi' eva nirujjhanti tato idha āgato. Ito tattha gāmīssatīti gahetabbo koci dhammo natthi dhammato ca añño ahan ti gahetabbo, puggalo

nāma koci natthiti dassanato ahosiŋ nu kho ahay atitam addhānan ti ādikā bhavissāmi nu kho ahay anāgatam addhānan ti ādikā ca atitānāgatavisayā kankhā pahinā honti. Yathā etarahi pi preccuppanne bhave niccakālaj santatipāññattiya pariechannattā duddusehi dubbodhehi nipunehi gambhīrehi uppādanirodhehi paripūritā suddhadhammaparamparā eva pavattanti. Tathā atite pi addhāne tathārūpā suddhadhammaparamparā eva pavattisu. Tathā anigate pi addhāne tathārūpā suddhadhammaparamparā eva pavattissantī sannītīhānay gacchatīti, evay sannītīhānay gacchanto vinipātay saysāraŋ ativattati. Vuttaj h' etay Bhagavatā : Etassa, Āmunda, dhammassa anaññā ananubodhā apaṭivedhā evam ayaŋ pajā tantakulakajātā guṇagunṭhikajātā muñjapappajabhūtā apāyay duggatiŋ vinipātay saysāraŋ nātivattati. (Dīgha N. ii, 55.)

Tattha etassa dhammassati paṭiccasamuppādādhammassa. Anaññāti sutamaya-cintāmaya-ñāyena anaññattā. Ananubodhati vippassanābhāvanāmaya-ñāyena ananubodhātā. Apaṭivivhāti maggañāyena apūṭividdhātā. Ayaŋ pajā ūkulasuttatuntaj viya jātā, sūkunika-kulāvakaŋ viya jātā, muñjatiñavana-pabbajatiñavanaŋ viya bhūtā apāyaduggatiŋ vinipātāŋ ca saysāraŋ ca nātivattati.

Tattha vinipātan ti virūpaj hutvā niccakālaj patanay yathā hi gimhakāle mahāvane rukkhesu sukkhapuṇṇāni mahāvātēna pahaṭāni vāntato muñcītvā anusāyvaccharaj niccakālaj virūpaj hutvā patanti. Aniyamaj katvā ito cito vippakirantāni hutvā patantīti attho. Evam-evaŋ imē sattā paṭiccasamuppādāssa anaññā ananubodhā apaṭivedhā nānādiṭṭhigahānehi evay tantakulakajātā, evay guṇagunṭhikajātā, evay muñjapabbajabhūtā saysārātā jivitavañtato muttamuttā eva cuti-anantare niccakālaj pi virūpaj hutvā yebhuyyena apāyay duggatiŋ patanti; ahay ito cuto asukasmiŋ bhave uppajjiseāmīti niyamituy na labhati; mahāvātāpahaṭāni rukkhapuṇṇāni viya jarāmaranavātāpahaṭā, nānākammavātāokkhittā vippakirantā tesu tesu apāyaduggatibhavesu patanti. Cittena yathā yathā iechanti vā gaṇhanti vā, cavanakāle pana tathā tathā abutvā yathā vā tathā vā patantīti attho. Keci: mayaŋ

idh' eva marayakāle uechijjissāma: natthi sattānay bhavantara-gumuman ti dalhay gaṇhanti vā vadanti vā. Evaŋ gaṇhantā pi vadantā pi, tathā abutva, apāyesu patanti yeva. Ye pi lokasammataj vā kulagottasammataj vā taj taj devatāj upaṭṭhabanti: ayaŋ amhe iddhiyā uparibhummij pāpessatīti, te pi tathā abutvā patanti. Ye pi silabbatavādinō: taj taj tapaj caritvā uparibhummij gantvā tattha ekantasukhaj attānay labhissāmāti gaṇhanti earanti; te pi tathā abutvā patanti yeva. Ye pi kammanvādinō tathā patanay jāmanti, te pi tathā patanti. Ye pi kiñci na jānanti, te pi tathā patanti. Manussā pi cavitvā tathā patanti. Upari ca kāmāvacaradevā pi tato tato cavitvā tathā patanti. Brahmāno pi puthujjanā tato tato cavitvā tathā patanti. Upari bhavaggaj patvā pi yāva Avici-mahā-nirayā tathā patanti yeva. Vuttaj h' etaj Bhagavatā :

Ukkhitta puññatejena, kāmarūpangatiy gatā,

Bhavaggaj pi ca sampattā, punāgacchanti duggatin ti.

Evaŋ paṭiccasamuppādassa anaññā ananubodhā apāti-vedha vinipatnaj nāma veditabbaj. Paṭiccasamuppādaj ājānanto pana anubujjhanto paṭivijjbanto taj vinipatnaj ativattati. Tassa apāyaduggatisu patanaj nāma natthīti. Kasmā? Paṭiccasamuppādaj passantassa sabbasaj dīṭṭhicicikiechānaj pahānena yathā bhūtañānadassane patiṭṭhitattati. Idaj paccayavavatthānañāyassa payojanān ti.

Ettha codanā siyā: Idaj tattha payojanān ti vuttaŋ. Ayaŋ Mūlyamakadesanā ca ativitthārū. Kij pana ethakaj ativittharaj katvā desite eva idaj payojanaj siddhati? Na ethakaj ativittharaj katvā desite eva idaj payojanaj siddham eva hoti. Sankhepēna Suttanta-desanā mayena desite pi, idaj payojanaj siddham eva hoti. Tathā hi: Ye dhammā hetupabhavā, tesaj hetuj Tathāgato āha, tesañ ca yo nirodho: evavādi mahāsamojo ti, evaŋ Assaji-Therena sankhepen' eva desituj gāthā-padaj sutvā Sāriputta-Mahātherassa idaj payojanaj siddhaj. Evaŋ sante kasmā idaj yamakaj ethakaj ativitthāraj katvā desetiti? Abidhammadesanāvisayattā. Ayaŋ hi Yamakadesanā nāma Abhidhammadesanā hoti, Abhidhammadesanā ca

desentena nāma sammukhibhūtānaij suṇantānaij mukhaŋ
na oloketabbaj, dhammānaij atthabyañjana-gatiyo eva
oloketabbā. Evaŋ desanā hi dhammadharānaij ariyasāva-
kānaij pañisambhidāññavepullatthāya hoti; puthujjana-
sāvakānā ca āyatij kāle pañisambhidāññā-pañilābhath-
thāya hoti. Sesaij vattabbaŋ upari catuttha-pucchā
viseajjanāyaj āgamissatiti.

Dutiyapucchāya vissajjana nittitā.

3.

Dasannaŋ Yamakapakarṇānaij atthabhūtā dhammā
dasavidhā honti . . . Kasmā te eva dasavidhā dhammā
yamakabhāvena vuttā, aññe pi bahuvidhā dhammā atthi
. . . Kasmā pana te dhammā yamakabhāvena na vuttā
ti tatiyāya pucchāya ayaŋ vissajjanā.

Yamakan ti dvinnaij dvinnaij dhammānaij nāmaŋ: *yassa rūpakkhandho uppajjati, tassa vedanākkhandho uppajjatiti* ettha rūpakkhandho ca vedanākkhandho cāti dve dhammā, ekaŋ yamakaŋ nāma. Tattha rūpakkhandho sannītīhā-
nattho; vedanākkhandho sajsayattho. *Yassa rūpakkhandho uppajjatiti sannītīhānavacanaij; tassa vedanākkhandho uppajjatiti sajsayavacanaij.* Ekassa puggalassa
yadā rūpakkhandho uppajjati, tadā vedanākkhandho ekan-
tena uppajjati nu kbo, nuppajjati nu kho ti attho. Evaŋ
dvinnaij dvinnaij dhammānaij yamakabhāvena desitā
desanā Yamakadesanā nāma, Cittayamake pana cittassa
ekadhammassa dvihi uppādanirodhehi yamakadesanā
hotiti.

Evaŋ yamaka-desanānayena dasavidhesu dhammesu
desitesu, sesānaij jhānadhamma-maggadhammādinaij pi
yamaka-desanānayo pañditehi sakkā viññātuj. Tasmā te
dhammā yamakabhāvena na vuttā ti. Kathaŋ pañditehi
sakkā viññātun ti?

Yassa pathamajhānaij uppajjati, tassa dutiyajhānaij uppajjatiti? No. *Yassa vā pana dutiyajhānaij uppajjati, tassa pathamajhānaij uppajjatiti?* No. *Yassa pathamajhānaij nuppajjati, tassa dutiya-*

jhānāy nuppajjatī? Dutiyajhānena upapajjantānāy pavatte dutiyajhānāsampayuttacittāsā uppādakkhaṇe tesāy pathamajhānāy nuppajjatī, no ca tesāy dutiyajhānāy nuppajjatī. Sabbesaŋ cavantānāy vinā pathamajhānena dutiyajhānena upapajjantānāy pavatte cittāsā bhāngakkhaṇe pathamajhānā-dutiyajhānā-vippayuttacittāsā uppādakkhaṇe asaṅñāsattānāy tesāy pathamajhānānī ca nuppajjatī, dutiyajhānānī ca nuppajjatī. Yassa pathamajhānāy uppajjitha, tassa dutiyajhānānī uppajjithātī? Āmanti. Yassa pathamajhānāy nuppajjitthā, tassa dutiyajhānānī nuppajjitthātī? Natthi . . . pe . . . Yassa pathamajhānāy nuppajjatī, tassa dutiyajhānāy nuppajjitthātī? Uppajjitha.

Tika-duka-padesu ca: Yassa sukhāya vedanāya sampayuttā dhammā uppajjanti, tassa dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā uppajjantī? No . . . pe . . . Yassa sukhāya vedanāya sampayuttā dhammā nuppajjanti, tassa dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā nuppajjantī? Dukkhāya vedanāya uppādakkhaṇe tesāy sukhāya vedanāya sampayuttā dhammā nuppajjanti, no ca tesāy dukkhāya vedanāya sampayuttā dhammā nuppajjanti. Sabbesaŋ cavantānāy vinā sukhāya vedanāya upapajjantānāy pavatte cittāsā bhāngakkhaṇe upekkhāvedanāsampayuttacittāsā uppādakkhaṇe asaṅñāsattānāy, tesāy sukhāya vedanāya sampayuttā ca dhammā nuppajjanti, dukkhāya vedanāya sampayuttā ca dhammā nuppajjanti.

Evam ādinā nayena paññitehi so Yamaka-desanānayo sakkā viññātun ti.

Tatiyapucchāya vissajjand nītīhitā.

4.

Tesu ca yamakesu ekam-ekassa pi atthassa tattha tattha bhiyyo punappuna vacanāy disati. Tathā vacanāy pana atiparīcay hoti . . . pe . . . Kiñ tattha kāraṇāy? Kiñ ca payojanān ti catutthiyā puechāya ayaŋ vissajjanā.

Iday tāva tattha kāraṇāy. Dve desanāgatiyo: Suttanta-desanāgati ca Abhidhammadesanāgati ca.

Tattha Suttantadesanāgati nāma taj taj Suttantāy desento Buddha Bhagavā supāntānāy ajjhāsayaŋ oloketi, kiñ-disāya dhammadesanāya ime janā sukhena saccapati-vedhāy pāpuṇissanti: khandhadesanāya vā udahu ḥyantana-desanāya vā dhatudesanāya vā ti; khandhadesanāyān pi kiñ uddesamattena vā niddesena vā ti: evay Suttantadesa-

naŋ desento Buddha Bhagavā suŋantānaŋ aijhāsayay
viditvā aijhāsayānurūpaŋ desanāŋ deseti. Ayaŋ Suttanta-
desanā gati nāma. Khandha-Saŋyutte bahūni khan-
dadesanāsuttantāni: Saŋyatana-Saŋyutte bahūni saŋ-
yatanadesanā-suttantāni: Dhātu-Saŋyutte bahūni dhātu-
desanā-suttantāni ettha nidassanāni honti.

Abhidhammadesanā-gati nāma suŋantānaŋ aijhāsayay
na oloketi. Dhammānaŋ gatiyo ca sabbaññutaññapassa
gatiñ ca oloketi. Ime dhammā etthakehi atthanayehi vā
byaŋjananayehi vā vibhajitabbā hontiti: evaŋ Abhidham-
madesanāŋ desento Buddha Bhagavā dhammagatinañ ca
ññapagatiyā ca anurūpaŋ vitthāradesanāŋ deseti. Khan-
dhavibhangakhandhayamakādini ettha nidassanāni honti.
Evañ ca katvā sabbe pi Buddhā Bhagavanto Abhidhammāŋ
desentā devaloke eva desenti. Satta pi Abhidhamma-
pākaraŋāni ekāya tika-duka-mālikāya paṭipātiya upani-
bandhāni honti. Ādito paṭṭhāya yāva pariyoſānaŋ
pāpetvā ekasmiŋ eva iriyāpathē ekissāya parisāya desetuŋ
vattanti. Na ca manussā nāma tayo nāse pavattanayogyāŋ
kñthāmaggāŋ ekena iriyāpathena ādito paṭṭhāya yāva
pariyoſānaŋ pāpetvā sotuŋ sakkonti, deva-Brāhmaño¹
eva sakkonti. Manussaloke tayo nāsā devaloke ekanādi-
kāmattāŋ¹ pi na pahontiti. Ettha ca kusalādisu khan-
dbādisu dhammesu Suttantadesanā-gatiyā desitesu eva
veneyyasattā sallakkhetuŋ sakkonti, saccapātiivedhāŋ pi
pāpunituŋ sakkonti, Abhidhammadesanā-gatiyā desitesu
pana te sallakkhetuŋ pi na sakkonti, kuto saccapātiivedh-
āŋ pāpunituŋ? Tathā hi devaloke Abhidhammadesanā-
pariyoſāne asitiyā devata-kotināŋ dhammābhīsamayo ti
vadanti. So pi antarantā Suttantadesanā-gatiyā desi-
tattāti veditabbāŋ. Ettāvatā sabbe pi Suttanta-Nikāyā
veneyyasattānaŋ sukhena saccapātiivedhāya honti. Abhi-
dhammapākaranāni pana paṭividdhasaccānaŋ bhikkhūnoŋ
paṭisambhidāññā-vepullāya hoti, etarahi puthujjanānañ
ca āyatiŋ paṭisambhidāññā- paṭilabbāya hontiti dat-
ṭhabbaŋ.

¹ Sic.

Tāsu pana dvisu desanā-gatisu ayañ Yamakadesanā Abhidhammadesanā gatiyā visayo hoti. Tasmā ettha bhiyyo punappunaj vacanān ti ca punaruttidoso ti ca na labbhā kiñci vattuñ : pacchāpavattesu sangahaganthesu eva etay labbhā vattun ti.

Catutthapucchāya vissajjanā nīthita.

5.

Dasasu Yamaka-pakarayesu ekekassa Yamakapakarañassa visuñ visuñ samudāyattho katamo ti pañcamiyā puechāya ayañ vissajjanā.

Samudāyattho ti samūhattho piññattho ti vuttaj hoti.

(*Mūla*).

Tipi akusalamūlāni : lobho doso moho. Tipi kusalamūlāni : alobho adoso amoho. Tipi abyākatañmūlāni : alobho adoso amoho.

Dve dhammā : sahetukā dhammā, ahetukā dhammā. Tattha sahetukā nāma dhammā hetusahajātā cittacetasiñkā ca tañ-sahajātarūpañ ca. Ahetukā nāma dhammā atthārasāhetukacittacetasiñkā ca tañ-sahajātarūpañ ca pavattiyaj kainimajātarūpañ-utujarūpañ-āhārajātarūpañ ca usāññ-isattarūpañ ca bahiddhārūpañ ca nibbānañ ca, mohamūlācittadvaye moho ca. So hi nāthi hetu etassāti atthena ahetuko nāma. Tattha ṭhapetvā imaj mohaj, avasesi sabbe pi ahetukā dhammā imasmij yamake abyākatañpade sangahitā. Sahetukā ca cittacetasiñkarūpadhammā ayan ca moho sabhāni ca mūlāni imasmij yamake sarirabhūtāni hontīti.

(*Naya*).

Cattāro naya : mūlanayo ca mūlamūlanayo ca mūlakanayo ca mūlamūlakanayo ca. Tattha mūlakan ti mūlaj etassa atthiti mūlakaj ; mūlavantaj dhammajātaj. Mūlamūlakan ti hetupaccayañhena mūlasankhātaj mūlaj etassāti mūlamūlakaj ; mūlavantam eva dhammajātaj.

(Yamaka).

Catūsu nayesu dvādasa yamakāni. Mūlanaye tiṇi yamakāni: mūlayamakāj, ekamūlayamakāj, aññamaññamūlayamakāj. Tathā mūlamūlayamake tiṇi, mūlakanaye tiṇi mūlamūlakanaye tiṇīti.

Tattha ekaṇ samānaṇ mūlaj yassāti ekamūlaj samānaṇmūlavantaj dhammajātaṇ. Añño aññassa mūlaj aññamaññamūlaj. Sahajātāni dve tiṇi mūlāni. Ekamūlān ti ca ekamūlamūlān ti ca mūlakan ti ca ekamūlakan ti ca mūlamūlakan ti ca ekamūlamūlakan ti ca sabbam etaṇ ekatthaṇ; byañjanam eva nānaij.

Lobhamūlācitte lobhamohavasena dve mūlāni labbhanti, dosamūlācitte dosa - mohavasena dve, mohamūlācitte mohavasena ekaṇ mūlaj labbhati. Sasampayuttaṇ mohamūlācittadvayaṇ mūlayamake mūlaj na hoti, akusalam eva hoti. Ekamūlayamake ekamūlañ ca hoti, akusalañ ca. Aññamaññayamake akusalam eva hoti, na aññamaññamūlaj. Taṇ cittasamuṭṭhānarūpaṇ pana ekamūlayamake ekamūlam eva hoti. Taṣmīj cittadvaye moho pana mūlayamake mūlañ ca akusalañ ca hoti. Ekamūlayamake ekamūlaj na hoti. Dutiyassa mūlantarassa abhāvā so moho ahetukaj akusalaj nāma hotiti. Mūlanaye ca mūlamūlānaye ca yaṇ ekamūlaj nāma hoti. Taṇ mūlakanaye ca mūlumūlakanaye ca mūlakañ ca mūlamulakañ ca ekamūlakañ ca ekamūlamūlakañ ca hoti.

Sesāni pana akusalacittāni kusalacittāni sahetukābyākatacittāni ca dvimūlikāni ceva honti timūlikāni ca. Tasmā tesu atthavibhāgo suviññeyyo. Abyākatapadayamakesu ahetukaj abyākatan ti. Thapetvā ahetukaj mohaj avasesū sabbe pi ahetukā dhammā vuccanti. Sahetukaj abyākatan ti abyākatamūlasamutṭhitātarūpaṇ pi sahetukāpaṭisandhicittasahajātarūpaṇ pi sangayhati. Nāmapadnyamakesu ahetukaj nāman ti ettha nibbānaj pi sangayhati.

Ayaj mūlayamakassa samudāyattho.

Tadantaraṇ khandhayamakassa samudāyattho vattabbo.

Imasmīj thāne nāma-paññatti vicāraṇā vuccati.

Tattha duvidhāy nāmāy: sammutināmāy paramatthānāmāy. Tattha sammutināmāy nāma paramatthādhammāy ajānātānāy lokiyamahājanānāy saññāmattena sammataj anantaj apariññānāy nāmāy. Tañ kataman ti? Attā jivo manusso devo Sakko Brahmā hatthi asso iccādi ca, gamo nagaraj gehaj ratho sakkhaṭo ghāṭo paṭo mañco piṭṭhāy iccādi ca, sariraj sisaj hattho pādo kesā lomā nakhā dantā taeo mayṣaj nhāru iccādi ca. Paramatthādhammāy janantimāy Buddhānāy paṭivedhaññānena paññattaj nāmāy paramatthanāmāy nāma. Tañ kataman ti? Cittaj viññānāy phasso vedanā pathavī āpo khandhāyatanadhiṭṭusaccapañcācasamuppiḍādi ca aniccaj dukkhaj anattā nisatto nijivo iccādi ca.

Tattha *satto puggalo* iccādikaj nāmāy sañjhānapaññāt-
tiyā eva namaj, na paramatthakhandhānāy. Sañjhāna-
paññatti ca nāma sabhāvato avijjamānā eva hoti. Iti
imasmij nāmē attho pi avijjamāno hoti, nāmam pi avijja-
mānāy hoti. Evaj sante pi lokiyamahājanā saññāmattena
attā nāma atthi, jivo nāma atthi, satto nāma atthi, puggalo
nāma atthiti sañjānanti samannanti. Tasmā tañ nāmāy
kevalaj lokasammutiyā siddhāttā sammutināmāy nāma.
Sammutimatte pūna aṭṭhavā paramatthakhandhe attā ti
jivo ti satto ti puggalo ti gañhantā sammutiy abhidhāvanti
parāmasanti.

Avijjamānāy sattapuggalādikaj lokapaññattimattaj vij-
jamānehi rupavedanādihi paramatthakhandhehi abhinnaj
katvā vijjamānan ti gañhanti. Evaj gañhantā vijjamānāy
rupaj avijjamānassa sattassa sāraj nāma karonti, vatthu
nāma karonti, sariraj nāma karonti. Evaj karontā rūpaj
attato samanupassanti nāma, vedanāy, saññāj, sankhāre,
viññānāy attato samanupassanti nāma.

Tattha *rūpaj attato samanupassanti* vijjamānāy rūpaj
avijjamānassa sattassa attānāy katvā samanupassanti;
paramatthasarabhūtaj rūpaj paramatthasīra - rahitassa
tucchassa suññāssa sattassa sāraj katvā samanupassanti;
sarirabhūtaj rūpaj asarirassa sattassa sariraj katvā
samanupassanti attho. Yañ rūpan, so satto; yo satto,
tañ rūpan ti vā, yañ rūpaj, so ahañ; yo ahañ, tañ rūpan ti

vā dañhaŋ passantīti vuttaŋ hoti. Vedanādiſu pi es' eva nayo. Sattānay sīse pavattāŋ rūpaŋ sīsañthānassa attānay katvā samanupassanti; hatthe pavattāŋ rūpaŋ hatthasāñthānassa attānay katvā samanupassanti; kesesu pavattāŋ rūpaŋ kesasāñthānassa attānay katvā samanupassantīti ādinā pi yojetabbay. Yaŋ yaŋ hi vatṭasāñthānay vā mañḍalasāñthānay vā dighasāñthānay vā rassasāñthānay vā caturassasāñthānay vā antamaso anumattāŋ pi sāñthānay nāma paññāyati, taŋ tay sāñthānay sabhāvato avijjamānay paññattimattāŋ hoti. Tay taŋ sāñthānay vijjamānan ti gañhantā tad-adiñthānabhūtaŋ rūpaŋ tassa tassa sañthānassa attānay katvā gañhanti, sāraŋ katvā gañhanti, vatthudhammay rūpaŋ avatthudhammassa sañthānassa vatthuŋ katvā gañhanti. Yaŋ rūpaŋ, taŋ vatṭay; yaŋ vatṭay, taŋ rūpaŋ ti rūpaŋ ca vatṭaŋ ca advayaŋ katvā gañhantīti. Bahiddhā pi rukkhe pavattāŋ rūpaŋ rukkhasāñthānassa attānay katvā gañhanti; sākhāya ankure patte pupphe phale pavattāŋ rūpaŋ phalasāñthānassa attānay katvā gañhantīti ādinā vattabbay.

Tattha yaŋ rūpaŋ so satto; yo satto, tay rūpaŋ ti ettha ayaŋ satto digho rasso, sīsaŋ vatṭay mañḍalaŋ, hatthapādā dighā rassā, kesā dighā rassā ti ādinā vannariupe attagāho. Ayaŋ satto thaddhasarīro mudusarīro ti ādinā pathavirupe; ayaŋ satto baddhasarīro kilinnusarīro ti ādinā āporiupe; ayaŋ satto uñhasarīro sītusarīro ti ādinā tejorupe; ayaŋ satto calano kampano phandano calati kampati phandati gacchati tiññhati nisidati sayati samiñjeti passiñretīti ādinā vāyorupe attagāho. Ayaŋ satto sukhito dukkhitō somanassito domanassito upekkhito ti ādinā vedanākkhandhe—ayaŋ satto attano visaye viññū cheko byatto kusalo ti ādinā saññākkhandhe—ayaŋ satto idaŋ nāma kammaŋ karoti idaŋ nāma vicāy bhāsatī idaŋ nāma atthay cintetīti ādinā cetanā-sankhāte sankhārakkhandhe; ayaŋ satto idaŋ nāma manasikaroti, idaŋ nāma vitakketi vicāreti vāyamati tussati icchatīti ādinā manasikārādiſu; ayaŋ satto luddho duṭṭho muñho mānī atimānī micchādiñthī issukī macchariti ādinā lobhādiſu; ayaŋ satto saddho pasanno sato ti ādinā sad-

diṭṭidisu sankharakkhandhesu attagāho veditabbo. Ayañ satto imajñ nama rūpajñ passati, imajñ nāma saddajñ suyatiti ādina viññānakkhandhe attagāho veditabbo. Tatrāyañ upamā. Ekaṃsiy় thane pubbe ajjhokuso siyā, paeccha pana tattha mahanto rukkho ruheyya sikkhāpattapupphaphalasampanno. Eko ca puriso tasiniy dese bhaveyya vippallatthacitto. So eva vadeyya: Pubbe imasmiy padese ajjhokase ākuso atthi. So ākuso idāni mahārukkho hotiti. Tattha añño ākuso, añño rukkho. Evajñ sante pi so puriso vippallatthacittattā vijjamānajñ rukkhajñ avijjamānassa ākāsassa attānajñ katvā so ākuso idāni mahā rukkho hotiti vadati. Evajñ sampadam idajñ daṭṭhabbañ.

Ayañ samantināme vicāraṇā.

Paramatthanāme pana, sabbe pi paramatthadhammā nāma sabbaso saṃṭhānarahitā honti; akuravikārakiriyā-mattā eva honti. Anumatte pi saṃṭhāne dissavīnāne tasminjñ vatthusmiy aneke paramatthadhammā vattanti. Tattha pathavī ti nāmajñ kakkhalākāre eva vattati, na ābandhanā-disu. Āpo ti nāmajñ ābandhanākāre eva vattati, na kakkhalākārādisu. Cittajñ mano mānusajñ viññāyan ti nāmajñ vijjānākāre eva vattati, na phusanavedayitākārādisu. Phasso ti nāmajñ phusanākāre eva vattati, na vijjānā-vedayitākārādisu. Tasmā tāni nāmāni visuñ visuñ attano attano vācakasattiya anurūpesu vijjamānesu dhammesu eva vattanti, na vijjamānesu pi aññadhammesu. Avijjamānesu pana sattapuggala-attajivādisu vattabbam eva natthi.

Kasmā pana sabbe te paramatthadhammā satta-puggalassa attajivā na honti? Anattā ca ajivā ca hontiti sārakāṭṭhena. Na hi te dhammā sattapuggalassa sārā honti. Khaṇe khaṇe uppajjanato nirujjhānato ca, tathā hi satto nāma ekasmiy bhave khaṇe khaṇe uppajjati nirujjhātiti natthi. Patisandhikāle sakiy uppajjivā, yāvātāyukajñ thatvā, bhavapariyosāne cutikāle sakiy eva nirujjhāt, marañajñ gacchatiti atthi. Paramatthakhandhā pana ekasmiy pi divase khaṇe khaṇe uppajjhānti nirujjhānti. Yāva puggalo amiyyamāno tiṭṭhati, na tāva te dhammā

amiyyamānā tiṭṭhanti. Tasmā te dhammā puggalassa sārā na honti; asārattā ca puggalassa attā na honti, anattā eva honti; jīvā na honti, ajīvā eva honti. Ekasmij pi divase khaṇe khaṇe uppajjanti, nirujjhantīti: ettha kathaj khaṇe khane uppajjanti nirujjhantīti vuccate? Pathavīdhātu nāma kakkhalākāro. So ekasmij divase avipariṇāmanto niccalo tiṭṭhatīti natthi; gamanādīsu nānā-iriyāpathesu nānā-avatthāyutto hoti. So gamanasahito aññathā hoti, thānasahito aññathā, nisajjisahito aññathā, seyyā sahito aññathā. Gamanasahito gamanapariyosāne khiyyati; thānaj na pāpuṇāti. Yadi pāpuneyya, gamanam eva siyā, thānaj nāma na siyā. Tathā thānasahito thāna-pariyosāne khiyyati; nisajjaj na pāpuṇāti. Yadi pāpuṇeyya, thānān eva siyā, nisajjā nāma na siyā. Esa nayo sesesu. Gamane pi ca añño pathamapade, añño dutiyapade. Yadi añño na bhaveyya, idaj pathamapadaj idaj dutiyapadan ti na paññāyeyya. Esa nayo tatiyapadādīsu.

Idam pan' ettha sanniṭṭhānaj.

Loke nānākiriyāyo dissanti. Gamanaj nāma dissati, thānaj nāma dissati, nisajjā nāma dissati, seyyā nāma dissati, samiñjanaj nāma dissati, paśāraṇaj nāma dissati, abhikkamanaj nāma dissati, paṭikkamanaj nāma dissati. Ālokanaj nāma vilokanaj nāma ukkhipanaj¹ nāma nikkipanaj¹ nāma iccādi tū sabbā pi dhātūnaj udayabbayena paricchinnā honti. Antamaso akkhinaj ummisananimmissanāni² pi, assāsanapassāsanāni pi dhātūnaj udayabbayena paricchinnāni evāti. Evaj paramatthakbandhā nāma ekasmij divase pi khaṇe khaṇe uppajjanti, khane khaṇe nirujjhanti. Tasmā te dhammā puggalassa sārā na honti, jīvā na honti; asārattā puggalassa attā na honti, anattā eva honti; jīvā na honti, ajīvā eva honti. Na hi thapetvā dve nāma rūpajīvitindriyāni, añño jīvo nāma atthi yena jīvena satto sattāhaj jivati, māsaŋ jivati, sañvaccharaj jivatīti ādinā

¹ Sic.

² Cf. D. ii, 20, § 37, n. 7.

sañjānanti voharanti. Sañhānassa sāro attā ti sañjānanti, sāntatiyā sāro jīvo ti sañjānanti ti pārimāni ca dve jīvitindriyāni khaṇikadhammānay eva jīvitāni, na sattassāti.

Ayaj paramatthanāme vicāraṇā.

Dve saecāni: sammatisaceāñ ca paramatthasaceāñ ca. Satto atthi, puggalo atthi, attā atthi, jīvo attihīti sammatisaceay. Satto natthi, puggalo natthi, attā natthi, jīvo natthi, dhammā eva attihīti paramatthasaceay.

Tattha *sammatisaceay* lokasammutiyā siddhāy, musāvādāpatipakkhay : *paramatthasaceay* sabhāvasiddhāy, diṭṭhipatiṭṭipakkhay. Tathā hi sammatisacee thatvā satto attihīti vadantassa musavādo na hoti. Kasmā ? Sabba-lokiya-mahājanānay tathā sammatattā kassaci janassa visayvādakābhāvato, diṭṭhivādo pana hoti yeva. Kasmā ? Sabhāvato avijjamānassa sattassa vijjamānatā vacanato. Paramatthasacee thatvā satto natthi vadantassa musavādo pi na hoti, diṭṭhivādo pi na hoti. Yāni yāni loke diṭṭhigatāni dissanti, yāni yāni duecaritāni dissanti, yāni yāni apāyadukkhāni dissanti, sabbāni tāni attadiṭṭhi-mūlikāni honti, attadiṭṭhito uppajjanti. Yassa attadiṭṭhi pahinā hoti, samuechinnī tassa pahinadiṭṭhissa sabbāni diṭṭhigatāni salbāni duecaritāni sabbāni apāyadukkhāni bhave bhave na uppajjanti. Idaj Buddha-sane sa-upādisesay nāma asankhatay pathama-mahānibbānan ti.

Sacecavicāraṇā niṭṭhitā.

Imasmīj Khandhayamake tayo vārā honti: paññattivārō, pavattimahāvārō, pariññāvārō.

Tattha yamakadesanāya paramatthasaccaṭṭhānattī paramattha-nāma-paññattinay thokay visodhanavārō paññattivārō nāma. So heṭṭhā vuttāsu tiu pariññāsu nātāpariññāya sangahito. Tisu kālesu uppādanirodhehi dbāmūnānay aniccaṭṭa dukkhatā anattatā dīpanavārō pavattimahāvārō nāma. So tiravapariññāya visayo. Parijñanānamukhena aparijñanānassa sammoha-dhammassa pahāna-dīpanavārō pariññāvārō nāma. So pahānpariññānay visayo.

Tattha paññattivāre, pañcakkhandhā ti pañcakotṭhāsā;

rūpakkhandho ti atitādibhedaj¹ sabbaj rūpaj ekasmij ruppanasabhāvē nānena rāsikatvā paññatto rūpakoṭṭhāso rūpakkhandho nāma. Esa nayo vedanākkhandhādisu.

Kasmā pana sankhatadhamme khandhapaññattiyañ desentena Buddhena Bhagavatā pañca paricchedo va kato ti pucchū? Vissajjanā vuccate: tanhā-visayesu tħānesu hitakammasaññitassa assidānubhavanakammassa imehi pañcahi dhammakotṭhāsehi saṃsijjhānato tatrāyaj upamā: Eko mahaddhano pūriso² bahudhanaj icchanto ekaj mahā-saṃpotaj katvā, tattha dve paññāsamatte kammakāraka-pūrise tħapetvā gamikamahājane samuddamaggena icchitañ tħānaj pāpento dhanaj sajjharati. Kammakārakapūrisesu ca eko saṃpotasmij sabbakammesu kusalo hoti. So eva tattha sabbakammāni vicāreti. Eko samudde gantabhamaggę ca gantabbadisāyaj ca kusalo hoti. So pamukha tħane tħatvā gantabbamaggāñ ca gantabbadisañ ca olokento saṃpotaj niyojeti. Sesajanā sabbakammakusalena pūrisena vicārītesu saṃpotagamana-saṃpotatħāna-saṃpotā-bhisankharānesu sabbakammāni karonti. Saṃpotasāmi pana saṃpotāñ ca kārakajane ca rakkhanto anugganhanto saṃpotakammēna laddhadhanāni pariggaphanto paribhuñ-janto tiññhati.

Tattha samuddo viya saṃsāramaggo: saṃpotasāmi viya tanhā-sahito satto: saṃpoto viya rūpakkhandho: saṃpotakammēna laddhadhanarāsi viya vedanākkhandho: sabbakammikapūriso viya saññākkhandho: sabbakammikapūri-saṃcāraṇāya tħatvā sabbakammakārakajanā viya paññāsamattā sankhārakkhandhadhammā; pamukhe tħatvā gantabbamaggadisāniyojako³ viya viññānakkhandho datthabho.

Tattha vedanākkhandho nāma anubhavana-paribhuñjanadhammakoṭṭhāso; saññākkhandho nāma manussānañ manussavisayesu, devinaj devavisayesu, brahmūnañ brahmavisayesu, tiracchānagatānañ tiracchānagatavisesu pāpakalyāṇakammesu kusalatā, chekatā, viññutā

¹ MS. has atitādibhedaj. Cf. *Saṃy.* iii. 47; *Vibhanga* 1.

² Sic throughout.

³ MS. "maggadisā".

vuocati; sankhārakkhandho nāma yathākusalañ yathā-
chekaj kāyanga-vācanga-cittangābhīsankhārā vuocanti;
viññānakkhandho nāma catuñsu iriyāpathesu: idha idaj
atthi, ettha idaj atthiti ācikkhantāni viya gatagatañhāne
pubbangamapūrecārakicceñi rūpadassanādini vuocanti.
Evaj tañhāvisayesu thānesu hitakammasaññitassa¹ assā-
dānubhavamakammassa imehi pañcahi dhammakoñthāschi
sañsijjhānato khandhānaj pañca paricchedo va kato ti.
*Rūpaj rūpakkhandho; rūpakkhandho rūpan ti ettha: yañ
yañ loke rūpan ti vuocati, tañ sabbaj Abhidhamme rūpakk-
khandho nāma nu kho? Yo vā pana Abhidhamme rūpakk-
khandho so loke rūpaj nāma nu kho ti attho. Imassa
pañhassa niddese piyarūpaj sātarūpan ti. Cakkhu loke
piyarūpaj sātarūpaj; sotaj loke, ghānaj loke, jivhā
loke, kāyo loke, mano loke piyarūpaj sātarūpan ti adinā
Mahāsatipatñhāna-sutte āgataj² tebhummikamme jātaj
piyarūpaj sātarūpaj nāma etaj mama, eso 'ham asmi, eso
me attā ti piyavitabbattā assāditabbattā ca tañ rūpam eva
hoti rūpakkhandho hotīti attho.*

Parato Suddhakhandhavaro, Suddhakhandhacakkavāro
ti dve vārā suddha-abhidhammavārā nāma. Tattha uddese
*rūpaj khandho, khandho rūpan ti udditjhaj, tassa
niddese pana khandhā rūpakkhandho ti paduddhāro kato.
Kasmā? Abhidhamme suddharūpasaddo pi rūpakkhan-
dhavimuttañ aññaj na vadati. Tasmā evaj paduddhāro
kato ti.*

Pavatti-mahāvāre: Pañcasu khandhesu rūpakkhandho
arūpabhummiyaj na labbhati; sesāsu tiyabhummisu
labbhati. Cattāro nāmakkhandhā asaññasattabhummiyaj
na labbhati; sesāsu labbhati. Tasmā *rūpakkhandho
uppajjati, uppajjīttho, uppajjissati, nirujjhati, nirujjhīttha,
nirujjhissatiti* sabbam idaj arūpabhummiyaj na labbhati;
asaññasattabhummiyaj ca sesāsu ca bhummisu niceakālaj
labbhati. *Vedanakkhandho uppajjati . . . pe . . . niruj-
jhissatiti* sabbam idaj asaññasattabhummiyaj na labbhati;
arūpabhummiyaj ca sesāsu ca bhummisu niceakālaj

¹ MS. sic.

² *Dīgha-N. ii, 308.*

labbhati. Cattāro nāmakkhandhā okasadisā ti vedanākkhandhe vutte sesesu tisu vattabbaj natthi. Ayañ suddhabhummivasena khandhānaj pavattivibhago.

Puggalasantāne pana sabbesaj pi puggalānaj rūpakkhandho uppajjittha nirujjhithāti idaj atitāvacanaj labbhati. Na hi anamatagge sañsāre koci puggalo nāma atthi. Yassa rūpakkhandho vā vedanākkhandho vā na uppānnapubbo ti. Tasmā arūpasattānaj pi rūpakkhandho uppajjittha nirujjhitha; asaññasattānaj pi vedanākkhandho uppajjittha nirujjhithāti; arūpe ariya - puggalānaj rūpakkhandho uppajjissati nirujjhissatītī natthi; arūpe tattha tattha pacchimabbavikānaj pana vedanākkhandho pi uppajjissatītī natthi. Ye ca puggalā anantare bhave arūpaj gantvā tatth' eva parinibbāyissanti, tesaj pi pañcavokārā cavantānaj rūpakkhandho nuppajjissati. Pañcavokāre pacchimabbavikānaj pana rūpakkhandho pi vedanākkhandho pi nuppajjissati yeva. Sabbesaj pi pariñibbāyantānaj rūpakkhandho pi nuppajjissati na nirujjhissati, vedanākkhandho pi nuppajjissati na nirujjhissati. Arūpasattānaj pañsandhicittassa upādakkhaṇe vedanākkhandho uppajjati, na nirujjhati, tesaj yeva cuti-cittassa bhangakkhaṇe vedanākkhandho nirujjhati na uppajjati. Asaññasattānaj pañsandhi-rūpassa uppādakkhaṇe rūpakkhandho uppajjati, na nirujjhati, tesaj yeva cutirūpassa bhangakkhaṇe rūpakkhandho nirujjhati na uppajjati. Pañcavokārasattānaj pañsandhicittassa uppādakkhaṇe rūpakkhandho pi vedanākkhandho pi uppajjati na nirujjhati, tesaj yeva cuticittassa bhangakkhaṇe rūpakkhandho pi vedanākkhandho pi nirujjhati na uppajjatītī ayañ suddhapuggalavasena khandhānaj pavattivibhāgo.

Bhummipuggalasambandhe pana kassaci sattassa pi arūpe rūpakkhandho uppajjitthātītī pi natthi; asaññasatte vedanākkhandho uppajjitthātītī natthi; suddhāvāsabhummisu rūpakkhandho pi vedanākkhandho pi uppajjitthātītī vā uppajjissatītī vā natthi. Kasmā? Ekasse pi sattassa suddhāvāsesu ekabhummīyaj dvikkhattuj uppatti nāma natthītī; sesapañcavokārasattānaj pana tasmij tasmij

bhavo anamatagge saysāre rūpakkhandho pi vedanākkhandho pi na uppajjithāti natthiti ayu bhummipuggalasambandhavasena khandhānay pavatti-vibhāgo. Evay imesu tividhesu vibhāgesu suṭṭhi nātesu pavatti-mahāvāre asaññasattay upapajjantānay pañceavokāray upapajjantānanti ādinay attuddhārapadānay attusarūpāni suviññeyyāni hontiti.

Sannīṭṭhānasayā vuccante :—

Yassāti vā yattiāti vā yassa-yattiāti vā yo ti vā yato ti vā evay ya-kārayuttay pūrimapaday sannīṭṭhānapaday nāma. Tassāti vā tatthāti vā tassa tatthāti vā so ti vā tato ti vā evay ta-kārayuttay paechinapaday saysayapaday nāma. Tad-ubhayay paday oka� yamakay nāma sannīṭṭhānapadassa attho, sannīṭṭhānattho nāma. Saysaya-padassa attho saysayattho nāma. Pakatiyā ñāto attho sannīṭṭhānattho nāma. Pakatiyā aññāto idāni ñātu� icchito attho saysayattho nāma.

Pañca vissajjanā vuccante :

1. Natthi vissajjanā.
2. No vissajjanā.
3. Na paṭik-khepa - vissajjanā.
4. Āmantā - vissajjanā
5. Vibhajjavissajjanā.

1. Yattha sannīṭṭhānattho pi natthi, saysayattho pi natthi, tattha natthi-rissajjanā hoti. Taŋ yathā : *yassa rūpakkhandho uppajjitha, tassa vedanākkhandho uppajjithāti ! Natthi. Yassa vā pana vedanākkhandho . . . pe . . . uppajjithāti ! Natthi.*

Yattha vā pana sannīṭṭhānattho natthi, saysayattho pana atthi, evay sante pi sannīṭṭhānatthnssa abhāvā saysayattho pi natthiti sankhyay gacchati. Tattha pi natthi-rissajjanā hoti. Taŋ yathā :—*yassa vā pana vedanākkhandho uppajjitha, tassa rūpakkhandho uppajjatī ! Natthi.*

2. Yattha añño sannīṭṭhānattho, añño saysayattho, tattha saysayatthay paṭisedhetay no-rissajjanā hoti. Taŋ yathā : *yassa rūpakkhandho uppajjati, tassa vedanākkhandho nirujjhati ! No. Yassa vā pana vedanākkhandho nirujjhati . . . pe . . . uppajjatī ! No.*

3. Yattha sannīṭṭhānattho atthi, saysayattho natthi,

tattha sañsayapadamhi na-kāraṇa paṭikkhipituj na-paṭikkheparissajjana hoti. Tay yathā: *yassa rūpakkhandho nuppajjati, tassa vedanākkhandho nuppajjithāti?* Uppajjithā.

4. Yattha ubhayapadattho sabbasadiso hoti, tattha āmantā-vissajjanā hoti. Tay yathā: *yassa rūpakkhandho uppajjitha tassa vedanākkhandho uppajjithāti?* Āmantā. *Yassa rā pana vedanākkhandho uppajjitha . . . pe . . . uppajjithāti?* Āmantā.

5. Yattha pana ubhayapadattho ekadesena sadiso hoti, ekadesena asadiso, vibhajitvā vissajjetabbo, tattha ribhajjarissajjanā hoti. Tay yathā: *yassa rūpakkhandho uppajjati, tassa vedanākkhandho uppajjatī?* Asaññasattay upapajjantānay tesay rūpakkhandho uppajjati no ca tesay vedanākkhandho uppajjati; pañcarokāray upapajjantānay tesay rūpakkhandho ca uppajjati, vedanākkhandho ca uppajjati. Anusayayamake pana Cittayamake ca aññathā pi vissajjanīyo dissanti. Pariññāvāre yo rūpakkhandhug pari-jānatīti yo rūpakkhandhe pariññā-kicassa matthakuj pāpuññatīti attho. Tay pāpuññanā ca nāma rūpakkhandhe sammohassa anavsesapahānam eva; tañ ca pahūnay aggamaggakkhaṇe sijjhati. Tasmā pacceuppannavāre aggamaggasamangī gayhati. Atitavāre arahā gayhati so hi parijānittha yeva, na parijānāti. Anāgatavāre imasmīj bhave yeva aggamaggaj avasesaj labhissamāno puggalo gayhati.

Āyatayanayamake pi tayo vārā honti: paññattivāro, pavatti-mahāvāro, pariññāvāro. Tattha paññattivāro khandhayamake vuttanayattā suviññeyyo. Pavatti-mahāvāre pana dvādasasū āyatanesu arūpabhummiyaj dve manāyatanañdhammāyatanañni eva labbhanti; sesāni dasāyatanañni na labbhanti. Asaññasattabhummiyaj dve rūpāyatanañdhammāyatanañni eva labbhanti. Sesāni dasāyatanañni na labbhanti. Sesāsu rūpāvacarabhummisu cakkhāyatanañ sotiyatanañ manāy° rūpāy° saddāy° dhammāyatanañ ti cha āyatanañ labbhanti; ghānāyatanañ jivhāy° kāyāy° gandhāy° rasāy° phoṭṭhabhāyatanañ ti cha āyatanañ na labbhanti. nāsāsanthāna-jivhāsanthāna-kāyasañ-

thānāni pana rūpabrahmānay suṭṭhutaraj paripuvvāni eva honti. Namu rūpāvacarabrahmānay saṅgo cattāri mahabbhūtāni vāyyo gandho raso ojāti imāni aṭṭhi avinibhogaṇipāni attīti? Attī. Atha kasnā? Gandhaya-tūna-rasayatūna-phoṭṭhabbāyatānāni na labbhantī vuttanti. Ghāna-jivhā-kāyayatānānay abhāvona tattha gandhādīnay āyatānākiccaṭṭa abhāvato ti vadanti. Āyatānākiccaṭṭa nāmu: eakkhuṭṭa ca paṭiceca rūpa ca uppajjati eakkhuṭṭiññānay . . . p. . . manuṭṭa ca paṭiceca dhamme ca uppajjati manoviññānay ti evay vuttay. Tay taj viññāṇuppattiya paccayavisesabhbhūtay dvinnay dvinnay āyatānānay sannipātakiccaṭṭa. Sesam ettha vattabbay attī. Tay amhehi racitāya Paramatthadīpaniyā nāma Abhidhammatthasangaha-tīkāya rūpasangahasañvayaṇānay vuttam eva. Kāmāvacarabhummiyā pana sabbāni pi dvadasāyatānāni labbhati. Yattha tattha yaj yaj na labbhati, tattha tattha tassa tassa tisū kālesu uppādani-rolhā sabbaso paṭikkhittā honti. Ayaj suddhabhummi-vasena āyatānānay vibhāgo.

Puggalasantāne pana sabbesay pi puggalānay ati-abhavesu sabbāni āyatānāni uppajjisu yeva. Tasmā atitavare anulomayamakesu āmantā ti eka va vissajjanā labbhati. Paccanikayamakesu natthīti ekā va vissajjanā labbhati. Sabbesay pacchimabhbhāvikanay kiñci āyatānay uppajjissatīti? natthī; paṭisandhiikkhāye thitānay pana tesay taj taj āyatānay nirujjhissatīti? attī yeva. Arūpe ariyapuggalānay eakkhādīni dasāyatānāni uppajjissanti nirujjhissantīti? natthī. Rūpāvacaro ariyapuggalānay ghāna-jivhā-kāya-gandhi-rasa-phoṭṭhabbāyatānāni uppajjissanti nirujjhissantīti? natthī. Ye puggalā anantare bhave taj taj āyatānārūpātāsu, rāpārūpabhummisu uppajjivā parinibbāyissanti, tesay pi pūrimabhbhave cavantānay taj taj āyatānāni uppajjiesanti nirujjhissantīti? natthī.

Uppajjītī iday paṭisandhiyā uppādakkhāye eva labbhati. Nirujjhātī iday entiyā bhāngakkhāye eva labbhati. Arūpe vā asaññāsatto vā sesarūpāvacaresu vā alabbhamānay taj taj āyatānay tesu upapajjantānay pi uppajjatīti natthī, cavantānay pi nirujjhātīti natthī. Kāmabhummiyā pi

paṭisandhikāle taj taj āyatanavekallatā nāma atthi. Tattha kesañci opapātikapuggalānay cakkhu-sotavekallatā atthi, ghāna-jivhā-kāyavekallatā nāma atthi. Kesañ ca gabbhaseyyakānay saysedajānañ ca cakkhu-sota-ghāna-vekallatā atthi, jivhā-kāyavekallatā pana natthi. Gabbhaseyyakānay pana cattāri cakkhu-sota-ghāna-jivhāyatanāni paṭisandhikkhaṇe nuppajjanti; pavattikāle ekādasama-sattāhe eva uppajjanti. Tasmā eva rūpaj vibhāgaj sallakkhetvā pāṭhiyaj atthuddhārapadānay atthasarūpādi veditabbāni. Kathaŋ veditabbāni? Acakkhukānan ti pade. Arūpapuggalā pi asaññasattā pi kāmabhummīyaj vikalacakkhukā pi paṭisandhikkhaṇe anuppannacakkhukā pi veditabbā. Esa nayo asotakānay aghānakānan ti padesu. Ajivhakānay akāyakānan ti padesu pana rūpārūpuggalā eva veditabbā. Tattha rūpabrahmānay ghāna-jivhā-kāyāyatanāni eva natthi. Nāsasanthānajivhāsanṭhānā-kāyasanṭhānāni pana suparipuṇṇāni atthiti. Ayaŋ suddha-puggalavasena āyatanānay pavattivibhāgo.

Bhummipuggalasambandhe pana yathā uppajjittha uppajjissatiti atitānāgatavacanani suddhāvāsabhummīyaj suddhāvāsapuggalānay labbhanti, na tathā imasmij vāre labbhanti. Kasmā? Suddhāvāsapuggalānay ekissaj bhummīyaj dvikkhattuy uppattiyañ eva abhāvato ti.

Āyatanayamakaŋ niṭṭhitaŋ.

Dhātuyamake, attano sabhāvaj dhārentiti dhātuyo. Kassaci sattassa vase avattitvā attano attano sabhāvam eva dhārenti. Na hi etā sattānay cittachandavasā yattavuttikā honti; attano attano pacceyā-yattavuttikā eva honti. Pacceye sati¹ anicchantānay pi uppajjanti yeva; pacceye asati icchāntānay pi na uppajjanti yeva. Tathā aijhata-santāne kesakoṭṭbāse aṭṭhadhātuyo atthi: pathavī āpo tejo vāyo vaṇṇo gandho raso ojā ti etā paccekaŋ attano sabhāvaj eva dhārenti. Na aññā dhātu aññissā dhātuyā sabhāvaj dhāreti. Aññamaññavavatthitā ete dhammā ti attano sabhāvaj dhārentiti dhātuyo. Tathā lomakoṭṭhādisu. Bahiddhā-santāne pathavī-pabbata-rukkhādisu pathavī-

koṭṭhāsesu samudda-nali-jālāsara-pokkharaṇī-talākādīsu āpokothāsesu, kathuggi-salakaggi-timaggi-ādīsu tejo-koṭṭhāsesu, pūrattīma-vitādīsu vīyokoṭṭhāsesu ca etā atṭha atṭha dhātuyo paccekay attano sabbhāvay eva dhārenti. Na aññā dhātu aññissi dhātuyā sabbhāvay dhāreti. Aññamāññavavatthitā ete dhammā ti attano sabbhāvay dhārentiti dhātuyo.

Api cayay dhātu-saddo nisatta-nijīvaṭṭhe pi niruṭho ti nisatta-nijīvaṭṭhena dhātuyo. Tathā sattaṭṭho nāma iñhāyāpāro nīrīlakatā nīhāyāpāratā nisattaṭṭho nāma. Tathā iday nāma karissamiti ādinā kattabbakiccassa pubbārambho pubbapayogo iñhā nāma. Karapakkhaṇe īrambhāmāpāyogo byāpāro nāma ime dve sattānay dissamāmāpāyogā dhātūnay natthi. Kasmā? Ekaivijuppādāmatte pi tāsay anekasatasnāhassavāre uppajjanato bhījanato ca. Paramparāpavattasantati-paññattivasena pana sattānay te sattapayogā nāma dissantiti. Jīvaṭṭho nāma vipphandanay, vinā parapayogena sarnsato iñjanay phandunay kampanay calanay vikārakārṇay. Nijīvaṭṭho nāma avipphandanay. Yadi evay asaññāsattūnay nirodhasamapannānā ca nijīvatāpatti siyā ti codanā. Loke sajīva-nijīva-sallakkhaṇe pākaṭānimittavasena vipphandanay vuttay. Usmā-dhātuyā saha indriyadhammānay vijjamānata eva ekantena na sajīvaṭṭho nāma, tesay avijjamānata nijīvaṭṭho nāma. Idān ca ayay satto sattāhāj jivati, māsay jivati, sajvaccharay jivatiti ādinā loke saññimatassa taj jivay taj sarīran ti ādinā titthiyehi parikappitassa paramiyusankhūtassa jivassa vasena vuttay. Paramatthato pana so jivo eva natthi. Sabbe pi dhammātēna jivena nijīvā eva honti. Kasmā? Aniccadhammattā. Evay sante dvinnay jīvitindriyānay niratthakatāpatti siyā ti? Na siyā. Tesay vijjamānattā eva loke sajīva-nijīva-paññāpanāya dhammānay pavatti visesassa siddhātatti. Tathā hi yo yo dhammesu visuŋ eko dhammo nama natthi, tassa tassa dhammassa vasena loke visuŋ visuŋ paññatti-visesā dissanti. Ime pana sattā mohavasena taj taj dhammay ajānātā dīṭhivasena bahiddhā paññatīsu eva pakkhalantā nānākammavasena vinipātasote

patantā cīrakālaj vuyhantīti. Tattha yathā Āyatana-yamake saddāyatanaŋ pannattivāre gahitaj, pavattimahā-vāre pana paṭisandhi-cutī-khaŋesu aparattattā taj na gahitaj, tathā Dhātuyamake pi pañca viññānaḍhātuyo manodhātu ca: imā cha dhātuyo pannattivāre eva gahitā, na pavattimahāvāre. Kasmā? Tāsaj pi paṭisandhi-cutī-khaŋesu appavattanato imāni hi Khandh'-Āyatana-Dhātuyamakāni paṭisandhi-cutivasena vuttāni na pavatti kāla-vasenāti.

Dhātuyamakaŋ niṭṭhitaj.

Saccayamake pannattivāre niddese, dukkhasačeŋ dukkhan ti? Kāyikaj dukkhaj cetasikaj dukkhaj ṭhapetrā, avasesaj dukkhasaccay, na dukkhan ti ettha kāyikaj dukkhan ti kāyikā dukkhavedanā, cetasikaj dukkhan ti cetasikā domanassavedanā. Tad-ubhayaŋ ṭhapetrā avasesaj tāñhāvñijitaj tēbhummikadbhummajitaj dukkhasaccam eva hoti. Dukkhaj na hotīti attho. Dukkhe abhonte kathaj dukkhasaccen hotīti puechā. Vissajjanā vuccate: attha-nānattato kāyikaj dukkhaj cetasikaj dukkhan ti. Ettha hi dukkhasaddo sātalakkhaŋe anubhavanadukkhe vattati; dukkhasaccan ti ca aniceŋ dukkhaj anattā ti ca ettha pana asanti-akhema-asiva-lakkhaŋe sappaṭibhayatā dukkhe vattati. Tathā hi sukhā vedanā loke anubhavanatthāne dukkhā nāma na hoti, sātalakkhaŋā sukhā eva hoti. Asantilakkhaŋena dukkhena pana sā sukhā vedanā dukkhā eva hoti. Yathā hi eko gilānapuggalo atthi, so lukhāni bhojanāni bhuñjanto yāpeti; siniddhāni bhojanāni bhuñjantassa pana maraŋaj vā bhavissati, maraŋamattaj vā dukkhaj. Eko puriso puññatthiko puññatthāya tassa gilānassa atisiniddhāni maŋsodanāni deti. So tāni disvā ativiya bhuñjituŋ icchanto pi rogadukkhaj disvā:—alaj, samma! ahaŋ evarūpānaŋ bhojanānaŋ bhāyāmi; eva-rūpāni me bhojanāni bhuñjantassa maraŋaj vā bhavissati, maraŋamattaj vā dukkhan ti patikkhipati. Tattha sace so tāni bhojanāni bhuñjeyya, bhuñjanakkhaŋe ativiya rasa-patisaŋvedi bhaveyya, bhuñjivā pan' assa maraŋaj vā bhaveyya, maraŋamattaj vā dukkhaj. Ettha tāni bhojanāni anubhavanatthāne piyarūpāni sātarūpāni bhutvā

tassa puggalassa sukhavedaniyāni honti; sappatibhayaṭṭhena pana tāni tassa ekantena dukkhāni eva honti. Tato yeva alauj evarūpānay bhojanānay bhāyāmīti pāṭikkhipati. Evam eva sukhā vedanā anubhavanāṭṭhāne vedanāttikavisayo eva sukhā nāma hoti. Catusaceatīṭṭhānavipassanāṭṭhānesu pana sappatibhayaṭṭhāne subbesay dasattānay ekantena dukkhā eva hoti. Tay hi ye ye sattā: etay mama, eso 'ham asmi, eso me attā ti upādiyanti, te te sattā sabbehi kilesabhayehi, sabbehi ducearitabbhayehi, sabbehi apāyabhayehi aparimuttā eva honti. Yathā tay sagāhakāy samarukāy sadaṇḍakāy sarajjukāy sabalisāy māyakhanḍāy gilityā ṛhita macecha sabbehi macechabandhakānay vadabandhanādīhi bhayehi na parimuccanti. Vuttay h' etay Bhagavatā Khandhasayyuttake:—Yo bhikkhave rūpāy abhinandati dukkhāy so abhinandati; dukkhāy abhinandanto aparimutto dukkhasmā ti vadāmi. Yo bhikkhave vedanāy . . . saññāy . . . sankhāre . . . viññānāy . . . abhinandati dukkhāy so abhinandati; dukkhāy abhinandanto aparimutto dukkhasmā ti vadāmīti.¹ Tena vuttay kayikāy dukkhāy, cetasikāy dukkhāy ṛhāpetvā, avasesay dukkhasaceay na dukkhan ti.

Ye ye satta tay sukhāy vedanāy: etay mama, eso 'ham asmi, eso me attā ti upādiyanti, tesay tesay sattānay tay upādānay taṇḍhāya sati hoti; taṇḍhāya asati na hoti. Tasmā tayhā eva ekantena sabbesay vadibhādukkhānay samuppatti-kāraṇattā samudayasaceay nāma. Na Saccavibhāgo² niddiṭṭhā kāmāvacarākusalādibheda kusalākusalādhammā, te hi saccasāmaññe samudayasaceay nāma, ariyasacco pana samudayasaceay na honti, dukkhasaceam eva honti. Avijjā pī hi ariyasaceatīṭṭhānay patvā dukkhasace sangahitā ti. Tena vuttay: *Samudayasaceay ṛhāpetvā avaseso samudayo, na samudayasacean ti.* Avaseso samudayo ti Saccavibhāgo niddiṭṭhō, kusala-mūlādibheda dukkhasaceassa paccayo. Yasmā ca ariyāsaccatīṭṭhānay patvā tayhā eva samudayasaceay nāma hoti,

¹ *Sayyutta*, iii, 31.

² *Vibhāga*, p. 106 f.

tasmā nirodho pi taṇhā-nirodho eva nirodhasaccay nāma, na avasesakilesadbhammakusalākusaladhammānay nirodho. Tena vuttaj :—*nirodhasaccay thapetrā avaseso nirodho na nirodhasaccan* ti. Avaseso nirodho ti avasesānay kilesadhammānay lokiya-kusalakusaladhammānāñ ca nirodho. Api ca taṇhā-nirodho pi duvidho : uppānnanirodho anuppādanirodho ti. Tattha paccayañ labhitvā uppānnāya taṇhāya bhaṅgapattivasena nirodho uppānnanirodho nāma. Tad-anga-pahānādi-vasena paccayañ pajahantassa taṇhāya puna uppādābhāvo anuppādanirodho nāma. So : tad-anganirodho vikkhambhananirodho samucchedañirodho paṭipassaddhinirodho nissarañanirodho ti pañca vidho. Tattha tad-anganirodho kāmakusalesu labbhati, vikkhambhananirodho mahaggatakusalesu, samucchedañirodho ariyamaggesu, paṭipassaddhinirodho ariyaphalesu, nissarañanirodho nibbāne labbhati. Samucchedo bi paṭipassaddhi ca taṇhāpariyante pavatto upakkamo hoti. Taṇhāya nissarañanay nāma na hoti. Taṇhāpariyantato suṭṭhu vimuccitvā bahiddhā dissamānay nibbānakiccam eva nissarañan ti vuccati. Tasmā visuñ nissarañanirodho nāma vuccati. Ayam eva idha adhippeto.

Yasmi ca taṇhāya anuppādanirodhattāya pavatto ariyamaggo eva idha maggasaccay nāma, na lokiya maggo. Tena vuttaj : *maggasaccay thapetrā avaseso maggo na maggasaccan* ti.

Ettha codanā siyā :—Avijjā pi hi ariyasaccatthānay patvā dukkhasacce sangahitā ti : kasmā ? vuttaj, nanu sā paṭiccasamuppāde ādipabhavabhūtā hoti, taṇhāya ca paccayabbhūtā ; tasmā avijjāya sati tañ upādānay hoti, avijjāya asati tañ upādānay na hotiti pi siddhātā avijjā pi samudayasaccay nāma siyā ti ?

Paribāro vucenti : Paṭiccasamuppādapariyāyay patvā avijjā padbānay hoti, ariyasaccapariyāyay patvā taṇhā padbānay. Yathā hi eko puriso ekañ bhūmipadesay sodhetvā nānārukhasampannay uyānay karoti, tattha ādito patthāya uyānapavattiyā paccayaparayparā katamā ti vutte, bhūmipathamay vattabbā hoti. Ko uyānay karoti ? ko uyānasāmīti vutte, pūriso vattabho hoti :—ayañ

uyānakārako, ayañ uyānasāmīti. So hi bhummisodhan-ādikaj sabbañ uyāne kattabbakiceay karoti. Tato pavattaj bhogaj so eva bhuñjati. Tattha uyānaj viya sattasantānaj. Bhūmi viya avijjā. Sāmiko viya tañhā. Tattha ādito patthāya sattasantānapavattiyā paccayaparayapariya desiyamānāya avijjā pathamaj vattabbā. Sā hi ādi pabhava-bhūtā ti. Ko dhammo sattasantānaj karotiti vutte, tañhā eva vattabbā. Tattha uyānapavattiyā paccayaparayaparakathā viya pañcicasamuppādadesanā. Uyānakārakā-kathā viya catusaceadesanā ti. Saccasāmaññaj ariya-sacean ti ko viseso? Saccasāmaññū yo yo dhammo udayabbaya-patipilanādi vasena dukkhādi paripariyānaj¹ labbhati, so so dhammo dukkhasaceādisu sangahito. Ariyasaceay pana nippariyāyasaceay acalasaceay suddha-abhidhammabhūtan ti.

Sattasantānapavattiyā paccayaparanparākathāya avijjā pathamaj vattabbā ti ettha kasmā pathamaj vattabbā? Nanu avijjāya pi paccayo athiti? Atthi. Evañ sati avijjāya paccayo pathamaj vattabho ti? Na vattabho. Kasmā ti ee, sae hi avijjāya pi paccayo athiti katvā taj paccayaj pathamaj vadeyya. Tassa paccayassā pi paccayo athi yeva. Tasinā tassa paccayassā pi paccayo pathamaj vattabho ti āgacchati yeva. Evañ ca sati tassa paccayassāpi paccayo tassa paccayassa pi paccayo ti anamataggo atītumaddhāne pariyantam eva na gaccheyyāti.

Atha kasmā avijjā ādimhi vuttāti? Saṃsārapavattiyā mūlapabhavapadhhānaj jeṭṭhakakiccatāya ādimhi vuttā. Sā hi aññānakiceā hoti. Aññāyañ ca vāḍḍhaduk-khupavattiyā mūlapabhavo hoti, mūlapadhhānaj hoti, mūla-jeṭṭhakaj tato pubbaṭṭhānārahassa kicantarass' eva abhāvato ti. Api ca pañcicasamuppādadesanā nāma eka-bhavavisaya hoti. Ekañ bhavañ paripuññaj katvā desento Bhagavā paticcasamuppādaj deseti. Ekañ bhavañ pari-puññaj katvā desentena ca āgamanangehi gamanangehi ca saddhij vattabho hoti. Tattha āgamanangāni nāma pūrimabhave siddhā: avijjā sankhāra. Gamanangāni

¹ MS. sic.

nāma idhabhavapaccayā anantare bhave jātijarāmaranāni. Ekañ ca bhavañ paripuṇṇaj katvā desite, anamatagge saysāre bhavābhava pi viññāyanti. Ettha pi evam eva; tattha pi evam evāti. Evaj dvinnaj dhammānaj dvisu desanāsu visuy visuy padhānakāraṇaj veditabban ti.

Pavattimahāvāre nirodhasaccay na labbhati. Kasmā? Nirodhasaccasankhātassa nibbānassa uppādanirodhābhāvato. Na hi pathamamaggena niruddhānaj diṭṭhivici-kicchānāñ ca sabbesaj apāyagāmikammānāñ ca apāyabhavānāñ ca bhavantaresu pi tassa puggalassa santāne puna uppādo nāma natthi, tassa tassa nirodhassa puna nirodho nāma natthi. Uppādābhāvo pan' assa ajāti-dhammattā hotiti evañ ca katvā so nirodho saysāre apāyadukkhabhirukānaj¹ ariyajanānaj tāṇaj hoti, leṇaj hoti, saraṇaj hoti, parāyanaj hoti, gati hoti, patiṭṭhā hotiti.

Samudaynsaccāñ ca maggasaccāñ ca patisandhikkhaṇe cutikkhaṇesu na labbhanti, pavattikāle eva labbhanti. Tasmā imastmij Saccayamake pavattimahāvāre pavattikāle pi uppādanirodhā gahitā honti: *paratte taṇhārippayuttacittassa uppādakkhaṇe*; *paratte maggarippayuttacittassa uppādakkhaṇe* ti ādinā.

Ātitavāre anabhisametāvīnan ti puthujanānaj, abhisametāvīnan ti ariyajanānaj; te pi ariyamaggakkhaṇe abhisamentā eva honti, na abhisametavino. Ariyaphalakkhaṇe eva te abhisametavino. *Suddhārāsānay dutiye citte vattamāne* ti patisandhicittaj atikkamitvā ṛhitānaj. Dutiye bhavan-gacittasantāne vattamāne. Bhavanikantika-pathamajavacittaj pi dutiyacitte sangahitaj.

Pariññāvāre nirodhasaccay ca maggasuccāñ ca na labbhanti. Kasmā? Lokuttarasuccesu pariññākiccaṭṭa abhāvato. Na hi *parijānātīti*? vattabbā. Nātatirapariññāyo tesu succesu atthi. Tasmā yo nirodhasaccay pariññāti, yo maggasaccay pariññātīti na sakkā vattuij. Pabāna-pariññā pi natth' eva. Tasmā yo nirodhasaccay pajabati, yo maggasaccay pajahatīti na sakkā vattun ti.

Tattha tesu succesu pabāna-pariññā natthīti yuttaj,

¹ MS. sic. ? abhiruhantānaj.

ñātatirapariññāyo pana tesu sakkā laddhuy, tāni hi abhiññeyyadhammattā, sabhāvato vā pabbhēdāto vā ñātabbāni eva honti, maggasaceañ ca uppādanirodhañhammattā aniccañ dukkhay anattā ti tiritabbam eva hotiti codanā.

Parihāro vuucati : pariññā nāma matthakapattaj ñānakiccaj hoti, pariniñthitaññakiccaj. Tesu ca dvisu saccesu sabhāvato vā pabbhēdāto vā ñātamattena ñānakiccaj na pariniñthāti ; Nirodhasacee attano ajjhattasantāne pati-labhitvā rāgo ne niruddho ti ādinā sacchikate eva, tasmij ñānakiccaj pariniñthāti. Maggasacee ca attano ajjhattasantāne upasampādanavasena bhāvito eva, tasmij ñānakiccaj pariniñthāti. Tasmā tesu saccesu ñātupariññā natthīti vuttaj. Yesu ca dhammesu tañhāgāho uppajjati nivisati, tesveva tassa tañhāgāhassa pahānatthay tirañapariññā icchitabbā. Lokuttaradhammesu pana tañhāgāho yeva natthi. Tasmā tesu tirañapariññā pi natthīti vuttaj. Yathā ca tesu, tathā samudayasacee pi ñātatirapariññāyo natthi, pahānapariññā eva atthi. Na hi ñātamattena tiritamattena tasmij ñānakiccaj pariniñthāti, pahine eva pariniñthātīti. Dukkhasacecadhammesu ca pahānakiccaj natthi, ñātatirapariññāyo eva atthi. Na hi samudayasacej apajahitvā tesu dhammesu pahinesu pi tesaj pahānakiccaj pariniñthāti ; tesu apahinesu pi samudayasacee pahine tesaj pahānakiccaj pariniñthāti yeva. Tesaj pahānakiccaj ca anantarabhāvato pūtīhaya anāgate kāle anantesu bhavesu uppajjissamānānaj tesaj dukkhasacea-dhammānaj imasmij yeva bhave maggakkhañe ekappa-hārena samucchedakiccaj, phalakkhañe patipassaddhikiccaj, tato jārañ tehi anāgatehi dukkhasacea-dhammehi nissarapakicean ti attho. Yathā hi ekasmij padese eko visarukkho sañjāyati, sace so vadḍhamāno pupphaphalāni vihanto tiñheyya, taj paticea tasmij padese vassasahassaj pi vassasatasahassaj pi, sakalakkappaj pi visarukkha-parāmparā sañjāyeyya. Eko puriso taj rukkhay disvā : nyaj visarukkho ; yussa pupphaphalāni khādantā maran-tīti ñatvā taj rukkhay chindeyya. Tasmij rukkhe chinne taj paticea uppajjissamānā sabbā pi visarukkha-parāmparā

chinnā eva nāma honti, na jāyissanti, anuppādadhammataj pāpuṇanti. Evam eva tesaj dukkhasaccadhammānaj pahānaj veditabbaj. Taŋ rukkhaj chindeyyāti c' ettha chedo duvidho : mūlacchedo rukkhacchedo ti. Tattha mūlacchedo eva samucchedo nāma. Rukkhacchedo samucchedo na hoti. Kasmā? Mūle acchinne punap-punaj chinnassa pi tassa rukkhassa punappunaj ruhanato tasmij ca ruļhe sabbāsaj pi rukkhaparamparānaj tasmij padese ruhanato. Mūle pan' assa chinne acchinnassa pi tassa aruhanato. Tasmij ca aruļhe sabbāsaj pi rukkha-paramparānaj tasmij padese aruhanato ti.

Tattha so rukkho viya pacceppanno ayaj attabhbāvo daṭṭhabbo. Tassa mūlaj viya imasmij attabhāve taŋhā daṭṭhabbā. So puriso viya Buddhabhbāvako daṭṭhabbo. Rukkhaparamparā viya dutiyabhbavato paṭṭhāya apāyādisu uppajjissamānā dukkhasaccaparamparā daṭṭhabbā. Tassa rukkhassa mūlasamucchedo viya tassā taŋhāya samucchedo daṭṭhabbo. Tassa mūle samucchinne tasmij rukkhe aviruļhe āyatij rukkhaparamparānaj anuppādo viya taŋhāya samucchinnāya imasmij attabhāve aviruļhi-dhamme jāte tāsaj sabbāsaj dukkhasaccaparamparānaj anuppādanirodhasankhātaj nirodhasaccaj daṭṭhabbaj. Purisassa mūlacchedāya upakkamo viya pubbabhbāga-pariññāhi sahamaggasaccabhbāvanā daṭṭhabbā.

Tattha yadā attadiṭṭhisahagatā taŋhā samucchinnā hoti, tadā sabbe duccaritadhammā ca apāyabhbavā ca samucchinnā honti. Taŋ-khanato paṭṭhāya tassa puggalassa bbañvābhavesu duccaritābhayehi ca apāyadukkhehi ca vimokkho hoti. Idaj Buddhasāsane sa-upādisesaj nāma asankhataj pathamamahānibbānaj hoti.

Yadā diṭṭhivippayuttā kamataŋhā samucchinnā hoti, tadā sabbe kāmapuññabbisankhārā ca kāmasu gatibhbavā ca samucchinnā honti. Taŋ-khanato paṭṭhāya tassa puggalassa anāgate bhavābhavesu kāmapuññābhisankhārehi ca kāma-kilesavitarangasankhobhitehi duccaritadurācāra-durājivabulehi accāsanna-apāyaduggativinipatanadhammehi kāmasu gatibhbavehi ca vimokkho hoti. Idaj Buddhasāsane sa-upādisesaj nāma asankhataj dutiyamahānibbānaj hoti.

Yadā rūparāga-arūparāgasankhātā bhavatañhā samuccinnā hoti, tada sabbe mahaggatapuññābhiseankhātā ca rūparūpabrahmabhavā ca samuccinnā honti. Tañkhātato paññāya tassa puggalassa rūparūpapuññābhiseankhātrehi ca sassatuccchedagāhamānātimāna-bahulehi anicca-adhūva-vipariñāmadhammehi rūparūpabhavehi ca vimokkho hoti. Iday Buddhasāne anupādisesaj nāma asankhatā tatiyamahānibbānaj hoti. Ettha ca asankhatan ti tassa nibbānassa jarāmaraññābhāvena niceadhūvāvipariñāmadhammattā tad-atthāya puna maggabhbāvanākicca-bhāvato sankhāradukkharahitaj.

Tattha Buddhakūle pi devamanussā pathama-mahānibbānapattā eva bahutārā honti. Dutiyamahānibbānapattā uppakā va honti. Tatiyamahānibbānapattā pana appakatārā eva. Kasmā? Indriyadhammānaj mudutarabahulattāti. Tattha sesakilesadhaminā ca sesabhavakhandhā ca upādisesā ti vuccanti. Sa-upādisesaj pathamamahānibbānaj pattassa tato paññāya bhavābhavesu saysarantassa sabbānicchādiññhiyo ca sabbāni ducearitāni ca sabbāni apāyadukkhanī ca natthi. Devamanussesu saysarantassa pi hinabhbāvā nāma natthi, paññtabhbāvā eva atthi. Sa-upādisesaj dutiyamahānibbānaj pattassa tato paññāya kāmabhavesu pañisandhi eva natthi. Uparimaggaj labhitvā tasmiñ bhave vā parinibbāyati, jhānaj bhāvetvā uparibrahmalokaj vā gacchati. Anupādisesaj tatiyamahānibbānaj pattassa pana punabbhavo nāma natthi. Tasmiñ bhave eva parinibbāyati.

Ettha codanā siyā: Tatiyamahānibbānaj pattassa punabbhavo nāma natthiti vuttaj. Punabbhavo asati khandhapañcakaj natthi. Khandhapañcake asati vedanākkhandho pi natthi. Vedanākkhandhe asati, tasmiñ nibbāne kiñci vedayitabbañ nāma natthi. Vedayitabbe asati tasmiñ nibbāne kiñci sukhanj nāma natthi, kiñci assāditabbañ nāma natthi, kiñci kāmāniyaj nāma natthi, modāniyaj natthi, pamodāniyaj natthi, sammodāniyaj natthi, kiñci iññaj kantaj manāpaj pīyarūpaj¹ sātarūpaj natthi,

¹ MS. sic.

suddhaŋ ajaṭṭhākūsaŋ viya rittakañ ñeva khāyati, tucchakañ ñeva khāyati, suññakañ ñeva khāyati, niratthakañ ñeva khāyati. Ye ca loke manussā vā manussasampattiyaŋ ṭhitā samānā, devā vā devasampattiyaŋ ṭhitā samānā, brahmāno vā brahmasampattiyaŋ ṭhitā samānā tassa nibbānassa atthāya mahantay vāyāmaj karonti. Sabbe te attānay heṭṭhā anante ajaṭṭhāse¹ pātetuŋ mahantay vāyāmaj karontā ti viya khāyantī.

Parihāro vuccate: Yā ca manussesu manussasampatti nāma atthi, devesu devasampatti nāma atthi, brahmesu brahmasampatti nāma atthi, sabbā tā taṇhāya āhārā honti. Taṇhāŋ paṭicca sampattināmaj labhanti. Yesaj kāma-taṇhā atthi, tesaj devamanussānay attabhāvā ca piyarūpā² sātarūpā khāyanti, devamanussasampattiyo ca rammaṇiyā khāyanti. Yesaj rūpārūpataṇhā atthi, tesaj brahmattabhāvā ca piyarūpā² sātarūpā khāyanti, brahmasampattiyo ca rammaṇiyā khāyanti. Yesaj kāmatāṇhā natthi, tesaj devamanussasampattiyo vālamigehi vā vālayakkhehi vā pariggahitā mahāvanasāṇḍā viya nibbindaniyā khāyanti. Devamanussānay attabhāvā ca nānākilesānay vā nānā-kunapānay vā paripūrā jegucchaniyā khāyanti. Tesu attabhāvesu punabbhavay na icchanti, apunabbhavam eva icchanti. Tesu apunabbhavay icchantānā ca tā sampattiyo pi tucchā suññā niratthakā sappaṭibhāyā khāyanti. Tesu attabhāvesu ayaŋ apunabbhavo eva taj dutiyaj mahānibbānay hoti. Esa nayo tatiyamahānibbāno pi. Tattha pana yesaj rūpārūpataṇhā natthi, tesaj atidīghāyuko brahmattabhāvo acavanadhammay asokaj anupāyāsan thāvaramahānibbānay khāyantī ādinā vattabbay. Tesu āyusampatti-vāṇyasampatti-sukhasampatti-iddhiisampatti-parivārasampattiyo taṇhāya āhārā honti. Taṇhāŋ paṭicca sampattināmaj labhanti. Yesaj rūpārūpataṇhā natthi, tesaj tā sampattiyo naṭisamajjānay naceagīta-vādita-kiriyā bhaṇḍāni viya, bāladārakānay kilanakiriyā bhaṇḍāni viya, surāmadamanuyuttānay majjanakiriyā bhaṇḍāni viya

¹ For this term, cf. *Asl.* 814 f. ; 846

² MS. sic.

ea khayanti. Attabhāvā ca nosaŋ naṭanāṭukūṇay vā bāla-dārakonay vā surāmadalamanuyuttānay vā attabhāvā viya khayanti. Kasmā? Kilesānay nisandadhommattā. Yāni hi devamanussesu ca brahma-lokesu en kāyacittānay iñjana-phandana-kampana-calunāni nāma atthi. Sabbāni tāni kilesadhummānay nisandāni evāti. Tasmā tesu brahmāt-tabbhāvesu punabbhavay na icchanti. Apunabbhavam eva icchanti. Tesu nayaŋ apunabbhavo yeva tāy tatiyamahā-nibbānan ti.

Chatthe Sankharayamake assisapassāsā kāyasankhāro, vitakkavicirā vacisankhāro; īhapetvā vitakkavicirā avasesā sabbe pi cetasikā dhammā cittasankhāro. Tattha olārikem nāma rūpakkayena sankhāriyatiti kāyasankhāro; vacibheday sankhārotiti vacisankhāro; cittay nissāya uppānattā cittena sankhāriyatiti cittasankhāro. Pañnat-tivāro suviñneyyā.

Pavattimahāvāre suddhabhummivāre jhānay pi idha bhummīṭhāne āgataj. Tāy pana catukkanayena catub-bidhāy hoti: pathamajhānay dutiyajhānay tatiyajhānay catutthajhānān ti.

Tattha kāyasankhāro kāmabhummīyaj labbhati, rūpā-rūpabhummīsu na labbhati. Brahmānay assāsapassāsā natthi. Jhānesu pathamajhāne ca dutiyajhāne ca tatiyajhāne ca labbhati, catutthajhāne na labbhati. Kāma-sattānay pi catutthajhānay sāmāpannānay assāsa-passāsā na pavattanti.

Vacisankhāro tīsu bhummīsu labbhati, asaññasattte na labbhati. Jhānesu pathamajhāne eva labbhati, dutiya-tatiya-catuttha-jhānesu na labbhati. Kasmā? Tesay avitakka-avicirā-jhānattā.

Cittasankhāro pana cetasikadhammattā nsaññasattavij-jitāsu subbāsu bhummīsu sabbesu jhānesu labbhati.

Kāyasankhāro pavattikale eva labbhati, paṭisandhicuti-kālesu na labbhati. Sāsā dvesankhārā tīsu kālesu labbhati.

Imasmīn Yamake uppādanirodhā pavattikale pi vuttā.

Loke sattā assāsapassāsāsu jīvasaññino honti, ime hi sattā jīvanti, ime hi sattā yāpenti, imesu avattamānesu sattānay

jīvitaj natthīti. Tathā cittassa pākṣatākiriyā byāpārabhū-tesu vitakkavicāresu vedanāsaññādisu ca attasaññino,¹ citte pana niccasāññino.¹ Tasmā tesu dhammesu sattānaj attajīvasaññā-pahānatthaj idaj Yamakaj desitan ti. Citte niccasāññā-pahānatthaj upari Cittayamakaj desitan ti.

Sattame Anusaya-yamake *sattānusayā* ti anusayāvat-thāyaj thitā satta dhātuyo. Yathā hi vāsanā-dhātuyo nāma atthi, pahinasabbakilesā sāvakā pi pacceka-buddhā pi taj taj kilesavāsanaj pajuhituj na sakkonti. Keci vitarāgā² pi samānā rajjaniye thāne rajjanākāravikāraj pāpuṇanti. Keci vitadosā² pi samānā dussaniye thāne dussanākāravikāraj pāpuṇanti. Keci vitamohā² pi samānā muyhaniye thāne muyhanākāravikāraj pāpuṇanti. Sabbaññū Buddhā eva sabbjaj kilesavāsanaj pajahanti. Koci tesaj kilesukāravikāro nāma natthi. Sabbaṭhānesu acalā niccalā nibbikārā tiṭṭhanti. Yato te sammāsambuddhā ti vuccanti. Tathā sabbesaj puthujjanānaj anusayādhātuyo nāma atthi. Sekkha-ariyānaj pi kesañci kāci anusaya-dhātuyo atth' eva. Khīṇāsavānaj pana natthi.

Tisso hi kāmarāgassa bhummiyo : anusayabhummi, pariyuṭṭhānabhummi, vitikkamabhummi ; tathā pati-ghassa, mānassa, dīṭṭhiyā, vicikicchāyā, bhūvarāgassa, avijjāyā. Tattha kāmarāgo, yadā kāyanga - vācangāni cālento pavattati, tadā tathā - pavatti tassa vitikkama-bhummi nāma. Yadā kāyanga - vācangacālānaj apatvā manodvāre va eva uṭṭhānaj pāpuṇāti, tadā tathā - pavatti tassa pariyuṭṭhānabhummi nāma. Manodvāre pi uṭṭhānaj apatvā niccakālaj cittasantānānugato avatthākārviseso, tassa kāmarāgassa anusayabhummi nāma. So hi uppādaj pi apatvā cittasantāne sayanākārena pavattamāno hutvā, yadā chasu dvāresu aññatarasmiy dvāre rajjaniyavatthubhūtaj ārammaṇaj ābādham āgacchati, tadā ayoniso bhavangaj āvatṭetvā parato pariyuṭṭhānabhummiy patvā kāmarāgasahagataj javanacittaj uppādeti, tadā sace taj

¹ MS. sic.

² MS. sic.

ārammaṇay dubbalaj hoti, tasmij ārammaṇe niruddhe puna so kāmarāgo nirujjhitvā puna anusayabhummiyaj patiṭṭhāti. Yadi taŋ ārammaṇay balavaj hoti, pariyoṭṭhānabhummijyaj pi atthitvā vitikkamabhummij patvā kāyangaj vā vācangaj vā cālento pavattati. Tattha yathā pacceyaj pavattitvā puna anukkamena pariyoṭṭhānabhummijy ca anusayabhummiy ca patvā yāva tādisaj ārammaṇay abādhaj na āgacchati, tāva kusalākusalābyākatacittasantāne anuseti yeva.

Esa nayo paṭighānusayādisu pi.

So ca kusalābyākatacittasantāne anusayanto pi kusalo vā abyākato vā na hoti. Kasmā? Akusalajātikatā. Tañ ca kusalaj vā abyākataj vā akusalasainpayuttau nāma na hoti. Kasmā? Visuŋ sampayuttadhammabhāvena anuṭṭhānattā. So ca cittavippayutto na hoti sampayutta-dhammajatikattā, na c' assa khaṇḍikanirodho atthi. Kasmā? Uppādassa pi abhāvato. Tato yeva c' assa uppajjitha uppajjissatiti atitānāgatabhāvo pi natthi, paccuppannapariyūyo puna labbhati. Kasmā? Bhavābhavesu cittasantāne niceakālaj vattamānabhāvena siddhattā, tasmā imasmij Yameke nirodhavāro nama natthi. Tathā atitānāgatavārā ca. *Yassa kāmarāgānusayo anuseti ... yassa kāmarāgānusayo uppajjatiti* puna paccuppannavāro vā atthi. Ettha ca uppajjatiti uppajjanāraho hoti. Uppajjanaka-satti-yutto hotiti attho. Kasmā? Maggēna appahinattā. So ṭhāpetvā maggabhāvanaj aññena yena kenaci vāyāmena pajahituj asakkuneyyattā thāmagatakileso ti pi vuuccati.

So bhavābhavesu cittasantānaj anuvattamāno kadāci balavā hoti, kadāci dubbalo. Tattha yesaj kāmarāgo pariyoṭṭhānabahulo hoti, seyyathāpi rūjūnaj vā upari kāmāvacaradevānaj vā, tesaj kāmarāgānusayo balavā hoti. Tato cavitvā manussabhūtānā ca tesaj hi kāmarāgo lahuŋ ca pariyoṭṭhāti lahuŋ ca pariyoṭṭhātiti. Yesaj dukkhadomanassā¹ uppatti-bahulā honti, seyyathāpi nerayikānaj, tesaj paṭighānusayo balavā hoti. Tathā tato

¹ MS. ^odomanussā.

cavitvā manussābhūtānañ ca tiracchānayonito āgatānay pi yebhuyyena avijjānusayo balavā hoti. Pūrimabhave micchādiṭṭhisu, paricīṇānay paechā bhavābhavesu diṭṭhā-
nusayo balavā hoti.

Brahmūnay vā brahmalokato āgatānay vā mānānusayo vā bhavarāgānusayo vā balavā hoti.

Ekasmij bhave pi yadā yassa bahuñ kāmarāgapariyut-
thānay hoti, tadā tassa kāmarāgānusayo balavā hoti.
Yasmin ca ārammaṇe yassa bahuñ kāmarāgo pavattati, taj
ārammaṇay paticeca tassa kāmarāgānusayo balavā hoti.
Paṭighānusnyādisu pi es' eva nayo.

Brahmalokato āgatānay kāmarāgānusayo vā paṭighā-
nusayo vā dubbalo hoti. Yadā paṭipakkhadhammabhāvanā
vasena yo yo anusayo niggahay pāpuṇāti, tato paṭṭhaya so
so anusayo dubbalabhbhāvay pāpuṇāti.

Yadā tenn tena maggena taj taj anusayañ samucchin-
dati, tadā so so anusayo parikkhnyay gacchati : puna
pariyutthānay nāma natthi. Kuto vitikkamo ? Pubbe-
dassitā visarukkhopamā ettha pi dassitabbā hoti.¹ So
visarukkho viya kāmarāgo. Visarukkhassa mūlāy viya
kāmarāgassa anusayabhummi. Visarukkhassa khandho
viya kāmarāgassa pariyutthānabhummi. Visarukkhassa
sākhā-pasākhāyo viya kāmarāgassa kuyanga-vācangāni
copetvā pavattākāyika-vācasikavitiikkamakiriya. Sesay
suviññeyyay.

Satta pi anusayā suddhāvūsavajjītāsu sabbāsu kāma-
rūpārūpabhummisu labbhanti, paṭighasampayuttacitta-
dvayañ rūpārūpabhummisu na labbhati. Paṭighānusayo
pana tāsu bhummisu labbhati yeva. Asaññasattabhum-
miyay cittappavatti nāma natthi. Tattha pi anusayā na
labbhantiti natthi. Ettha codanā siyā : cittasantāne
nūsentrīti vuttañ. Asaññasattte ca cittasantānay natthi.
Kathañ tattha satta anusayā labbhantiti ? Appahinatthena
labbhanti. Yattha hi cittasantānay atthi, tattha cittasantāne
anusayanaṭṭhena ca apahinatthena labbhanti. Yattha
cittasantānay natthi, tattha apahinatthena labbhantiti.

¹ See p. 258 f.

Yathā aññesu Yamakesu arūpe asaññasatte ti ādinā kevalaj uppajjanatthānaj nāma vuttay, na tathā idha. Idha pama saddato pi atthato pi annusayanaatthānaj nāma aññathā vuttay. Tathā hi rūpārūpabrahmānaj pi puthujjanabhūtānaj *sutta anusayaā anusentiti* vuttay. Kamadhātuyā eutassa rūpadhātuy arūpadhātuy uppajjanassa kassaci *sutta anusayaā annusenti*, kassaci pañca annusaya annusenti, kassaci tayo annusaya annusentiti. Tattha puthujjanabrahmānaj pañsandhikkhaṇe te *sutta annusayaā annusenti*, te kattha annusentiti? Tesaj brahmānaj pi kāmarāgānusayo kamadhātuyā dvisu vedanāsu annuseti; tesaj brahmānaj pi pañighānusayo dukkhāya vedanāya annusentiti ādinā vattabbo. Apāyikasattānaj bhavarāgānusayo rūpadhātuyā arūpadhātuyā annusentiti vattabbo.

Suddhapuggalavāre pi sabbesaj puthujjanānaj *sutta annusayaā annusenti*; sabbesaj sotipannasakadāgāminaj puñca annusayaā annusenti; sabbesaj anāgāminaj tayo annusayaā annusenti; sabbesaj arahantānaj sabbe pi annusaya nānusentiti; catunnaj maggaṭṭhapuggalānaj koci annusayo annusentiti va nānusentiti na vattabbo ti. Evaj attavibhūgo veditabbo.

Idāni anuttanesu pālipadesu atthidipanā vuceati. Udde-sapāṭhe: kāmarāgānusayo pañighānusayo ti idaj dvayaj ekaj tad-ekaṭṭhay nāma. Tatiyamaggena ekato pahātabbattā mānānusayena saha bhavarāgānusayo avijjānusayo ti idaj tayaj ekaj tad-ekaṭṭhay nāma. Catutthamaggena ekato pahātabbattā diṭṭhānusayo vicikiechānusayo ti idaj dvayaj ekaj tad-ekaṭṭhay nāma. Pathamamaggena ekato gahātabbattā idaj pahānekaṭṭhay nāma. Pathamamaggena diṭṭhānusaye pahiyyamāne diṭṭhisahajātā kāmarāgabha-varāgāmānaavijjāyo pi pahiyyanti. Vicikiechānusaye pahiyyamāne taj sahajātā avijjā pi pahiyyatiti ādi saha-jekuṭṭhay¹ nāma.

Anusayanaatthānuddese kamadhātuyā ti dukkhasaṅbagata-

¹ MS. sic.

domanassasnhagata-cittuppādavajjitesu kāmāvacaracittup-pādesu atthavisati rūpadhammesu ca.

Dvīsu redanāsūti sukhopekkhā vedanāsu. *Dukkhāya* *vedanāyāti* kāyikadukkha-cetasikdukkhavedanāya. *Rūpadhātuyāti* pannarasasu rūpāvacaracittuppādesu. *Arūpadhātuyāti* dvīdasasu arūpāvacaracittuppādesu, sabhasakkhā-pariyāpannesu dhammesūti sabba-tebhummikadhammesu. Apariyāpannesu pana lokuttaradhammesu koci anusayo anusetiti natthi.

Suddhapuggalavāre anusetiti puggalasantāne anusayana-bhāvena vattati, na cittasampayogavasena.

Suddhabhummivāre *yattha kāmarāgānusayo anusetiti* ettha *yatthati* pubbe kāmadhātuyā *dvīsu redanāsūti* vutte, yasmiy dhammasamūhe ti attho. So pana dhammasamūho paṭighānusayassa ṭhānaj na hoti, tasmā *no* ti patisedheti.

Dvīmūlakavāre: *yattha kāmarāgānusayo ca paṭighānusayo ca anusentiti* ettha tesaj dvīnaj anusayānaj ekato anusayanaṭhānaj nāma natthi, tasmā *natthiti* paṭikhipati. Purimapadatthaj nivārento natthiti āha; pacchimapadatthaj nivārento *no* ti. Imasmiy vāre sesaj suviññeyyaj.

Sānusayavāre suddhapuggalavāro suviññeyyo. Yato ti pade pi *yattha iccev' attho*. Ten' eva vissajjanāpāṭhesu kāmadhātuyā dvīsu vedanāsu tato mānānusayena ca sānusayo kāmarāgānusayena ca sānusayo ti evaj satta myantāni attha padāni vuttāni. Yattha anusayitena kāmarāgānusayena sānusayo ti vuttaj hoti, yato uppannenāti pi vanṇenti. Pajahatiti āgate pajahanavāro. Maggatṭhapuggalānaj pahānapariññā vuttā. Tattha *tad-ekatṭhay pajahatiti* tena kāmarāgena saddhiy ekasmiy citte ṭhitaj kāmarāgasampayutaj mānaj pajahati; āyatī anuppādādhammataj āpādeti. Rūparāga-arūparāgasahajātaj pana mānaj na pajahatiti adhippāyo. Athavā: Kāmadhātuyā dvīsu vedanāsu kāmarāgena saha anusayitaj tena ekaṭṭhānaj mānaj pajahati. Rūpadhātuyā arūpadhātuyā anusayitaj pana mānaj na pajahatiti adhippāyo. Esa nayo sesesu *tad-ekatṭhapadesu*.

Attamako ti sotāpattimaggattho. Dakkhinayānukkamem arahattuphalatthato paṭṭhāya hetṭhā ganiyamāne sotāpattimaggattho attamako hoti.

Parijānātīti agate pariññā-vare maggaṭṭhapuggalānay tisso pariññā vuttā.

Pahinavare phalaṭṭhapuggalānay pahānapariññā vuttā. Tattha suddhabhummivāre: *Yuttha kāmarāgānusayo pahino, tattha paṭīghānusayo pahino ti . . . na vattabho pahino ti vā, appahino ti vā ti ettha kāmarāgānusayaṭṭhāne kāmarāgānusayo eva pahino ti vā appahino ti vā vattabho, na paṭīghānusayo. Paṭīghānusayaṭṭhāne paṭīghānusayo eva pahino ti vā appahino ti vā vattabho, na kāmarāgānusayo.* Idha pana kāmarāgānusayaṭṭhānattā tattha paṭīghānusayo pahino ti vā appahino ti vā na vattabho ti. Sesay pālianusārena suviññeyyaŋ. Uppajjativāro anusetivārasadiso.

Dhātuvāre: sabbesay pi kāmarūpārūpaputhujjanānay satta anusayaŋ anusenti. Sabbesay pi sotāpannasakadāgāminay diṭṭhānusaya-vicikicchānusayaŋvajjītā pañca anusayaŋ anusenti. Sabbesay pi ānāgāminay mānānusaya-bhavarāgānusaya - avijjānusaya-sankhātā tayo anusuyaŋ anusenti. Catunnaŋ maggaṭṭhapuggalānay koci anusayo anusetīti natthi. Kasmā? Maggassa nāma kilesadhammānay accentapaṭipakkhattā. Arahato ca natthi yeva. Kasmā? Sabbesay pi anusayaŋ pahinattā.

Brahmaloke ṛhita ariyapuggalā kāmalokay nupapajjanti. Kasmī?¹ Kuipadhbātuyā vā arūpadhbātuyā vā cavitvā kāmadhbātuy upapajjantā nāma puthujjanā² eva honti. Sotāpanna-sakadāgāmino pi brahmāloke ṛhītā anāgāmisankhyay gaechanti. Arūpadhbātuyā cavitvā rūpadhbātuy upapajjantā nāma natthi. Tasmā pāliyāŋ arūpadhbātuyā cutassa na kāmadhbātuyā na arūpadhbātuyā upapatti nāma natthi. *Heṭṭhā upapajjumāno kāmadhbātuy yeva upapajjatīti vuttaŋ. Anusaya-bhāgā natthīti ime nāma anusaya kāmadhbātuy upapajjantānay puthujjanānay eva labbhanti, na rūpā-*

¹ MS. tasmā.

² MS. puthujjanā.

rūpadbhātuŋ upapajjantānay puthujjanānan ti evaj vibhaj-jitabbā natthi. Sabbesay pi puthujjanānay satt' eva anusayā anusenti. Tathā sotāpanna-sakadāgāmi-anigā-minan ti. Yathā taj cittuppādesu paṭighasampayutto cittuppādo kāmapuggalānay eva labbhati, na rūpārūpa-puggalānay kāmapuggalānay pi pavattikāle eva labbhati. Na paṭisandhikāla-cutikālesu evarūpo vibhāgo. Anusayesu natthiti vuttaj hoti. Bhāgā natthiti vā. Bhijjanasabhāvā natthi. Anamatagge saṃsāre saṃsārantānay sattānay yāva ariyamaggay na bhāventi. Tāva kassaci anusayassa khanabbango nāma natthiti vuttaj hoti.

Anusayayamakay.

Cittayamake: Cittaj mano mānasaj viññānan ti atthato ekaŋ vividhākārena jananassa nāmāj. Vividhākārenāti rūpaŋ dassanākārena jānāti. Saddaj savanākārena jānāti; gandhaŋ ghāyanākārena jānāti; rasaŋ sāyanākārena jānāti; phoṭṭhabbaŋ phusanākārena jānāti; taj taj dhammāj mananākārena jānāti. Āvajjanākārena sampaṭiechanākārena santirānākārena, vavatthānākārena, janākārena, anubandhanākārena, avibhūtākārena jānātīti vuttaj hoti. Nilaj¹ nilato jānāti; pitaj¹ pi tato jānāti; lohitaj lohitato jānātīti ādinā vā bhūtaj bhūtato jānāti; bhūtaj abhūtato jānāti; abhūtaj abhūtato jānāti; abhūtaj bhūtato jānāti. Iṭṭhaŋ iṭṭhato jānāti . . . anīṭṭhaŋ iṭṭhato jānātīti ādinā vā vattabbaj.

Tividhaŋ hi jānanaj: vijānanaj, sañjānanaj, pajānanan ti. Tattha vijānanaj vuttapakāraj. Sañjānanaj nāma sūṭhujānanaj. Kālantare pi apamussamānaj katvā jānanan ti attho. Pajānanaj nāma pakārato jānanaj. Yatthakaj jānitabbaj hoti, tatthakaj sabbaj asesato jānanan ti attho. Ekaśmij pi ñeyyandhamme sabbhāvato hetuto paccayato phalato ādinavato² ānisāsato aniccato dukkhato ti ādinā bahuj jānitabbaj atthi. Taj sabbaj

¹ MS. *Sic.*

² MS. ādina°.

asesato jānanan ti vuttaj hoti. Nāyapariyantaj ñeyyaj ñeyyapariyantaj nānan ti hi vuttaj. Idaj subbaññutāññavasena vuttaj. Idāñ ca Abhidhamme suttapakaraññi disvā visesato sattajay Mahā-Puññapakaraññi disvā veditabbaj. Sāvakaññne pana yathakaj jānanto kilesakkhayaj pāpūnati, tatthakaj jānanay pajānanay nāma. Idaj pana Abhidhamme Vibhange Suttantabhājaniyāni pañca Suttanta-Nikāye ca disvā veditabbaj. Lokiyamabājanānay nāñe yathakaj jānanto ahitay apaneti, hitay upaneti, tatthakaj jānanay pajānanay nāma. Tattha subbaññutāññaj Patisambhidāmagge Anāvaraṇaññanid-desena dīpetabbaj. Sāvakaññaj abhiññeyya Padanid-desena lokiyamabājanāññaj. Abhidhamme Nāyavibhānge kamīnāyantamaññāññipāyatama · ñānavijjātihānaññehi ca īyakosalla · apāyakosalla · upāyakosalla · ñānehi ca kamma-sakatā-sammādiññhi-dasavatthuka · sammādiññhi · ñānehi ca dīpetabbaj.

Tattha kammasakatā-sammādiññhi-ñāñe kammati nāma duvidhaj: atītakammaj pacceppūnnakammān ti. Tattha īme sattā atītabhavesu attānī katehi kusalakusalakammehi sugati-duggati-bhavesu tasmiy tasmiy sattanikāye pañ-sandhiy pañilabbhanti. Idaj atīta-kammassa thānay nāma. Idaj Dīghanikāye Subha-suttem, Majjhimanikāye Cūla-kammavibhāngā-Mahākammavibhāngasuttehi dīpetabbaj. Yāni pana tasmiy tasmiy sattanikāye pañiladdhapañisan-dhikānay tesaj tesaj sattānay pavattikāle nānākammāni dissanti. Rājūnay rājakammāni, vessānay vessakammāni, suddhānay suddhakammāni samanabrahmaññānay samanya-brahmaññakammāni, corānay corakammāni, nesādānay nesādakammāni, kevātānay kevātakammāni, tiracchāna-gatānay tiracchāngatukammāni dissanti. Idaj pacceppūnnakammaj nāma. Idaj pana Suttanipāte Vāsetṭhasut-tena dīpetabbaj.

Tattha yo sattā tasmiy tasmiy sattanikāye pañsandhiy pañilabbhanti, tesaj pañsandhivasena siddhāni vanñasandē-nāni vā sāmārūnasukhadukkhāni vā atītakammehi dinnāni nāma honti. Tathā yesu mātāpītūsu pañsandhiy pañila-bhanti, yāni tesaj mātāpītūnay santakāni khetta-vatthu-

dhana-dhaññādini santi, tāni tesay dāyādabhūtehi putta-kehi paṭisandhikkhaṇe eva dāyajjavasena laddhāni nāma honti. Tāni ca tesay atitakammehi dinnānīti vacanti.

Yāni pana pavattikāle rājakkammādīnay paccuppanna-kammānay vasena laddhāni sukhadukkhāni, tāni tesay paccuppannakammehi dinnāni nāma honti.

Ettha ca eko puriso ekassa setthissa gebay paṭisan-kharoti. Kāmme niṭṭhite gehasāmī setthī tassa purisassa sataj kahāpanaj deti. Tassa purisassa taṭ kahāpanaj kena dinnan ti vutte setthinā dinnan ti pi attano hattha-kammēna dinnan ti pi dvidhā vattuṇ vāṭṭati. Tattha setthinā dinnan ti iday bahujanānay sādhāraṇavacanānay. Attano hatthakammēna dinnan ti iday paññitānāñ ūeva vacanānay. Setthī hi attano gehassa katattā eva deti, akate na deti. Attano hatthakammay pana tassa dhanāy yāvajivay pi dassati yeva. Taṭ kahāpanaj tassa purisassa santakaj hotīti pi, taṭ hatthakammay tassa purisassa santakaj hotīti pi dvidhā vattuṇ vāṭṭati. Tattha taṭ kahāpanaj tassa purisassa santakaj hotīti iday bahujanānay sādhāraṇavacanānay. Taṭ hatthakammay tassa purisassa santakan ti iday paññitānāñ ūeva vacanānay. Kahāpanaj hi bāhiradhanānay hoti. Tāva kālikadhanānay aggibhayādīnay sādhāraṇānay hoti. Thavaradhanānay aggibhayādīnay asādhāraṇānay ti paññitānay bāhiradhanānay na pasangsanti. Paññā dhanaviriya-dhanasankhātaj aijhattadhanānay aijhattasantakan pasangsanti. Esa nayo atitakammesu pi. Ayaṭ subbe sattā kammasakā ti vacane sārikhepato vinicchayo

Iday vijānana-sañjānana-pajānānānay nānattadassanānay. Imasmīy pana thāne vijānānay adhippetuṭ. Taṭ pana vijānānāsankhātaj cittaj kīm atthaj idha visuṇ yamakanayena desitan ti? Visesato cittassa sassatadiṭṭhiyā vatthubbhūtattā tassā diṭṭhiyā pahānatthan ti. Cittān hi niccadīṭṭhiyā visesavatthu hoti, sassatadiṭṭhiyā visesabhūmī. Vuttaj h'etay Dighanikāye Brahmajālasutte: Idh' ekacco samāṇo vā brahmaṇo vā takkī hoti vimaysi,¹

¹ MS. sic. Comp. D. i. 16.

so tukkapariyāhatay, vimāysānucaritay sayan-patibhānay evam āha: Yaŋ kho iday vuccati eakkhu iti pi sotay iti pi ghānay iti pi jivhā iti pi kāyo iti pi ayaŋ attā aniceo adhuvo sassato vipariṇāmadhammo. Yaŋ ca kho iday vuccati cittā ti vā mano ti vā viññāṇan ti vā ayaŋ attā niceo dhuvo sassato avipariṇāmadhammo. Sassatisamay tath' eva ṛhassatiti.

Tattha ime vādino dīṭh' eva dhamme marañakāle rūpa-kāyassa paribhedaŋ passanti, cittassa paribhedaŋ na passanti. Rūpakkāye paribhinnō cittasankhāto attā aññāy bhavaŋ upati, upentamutte yeva. Tasmīy bhave abhinavo rūpakkāyo bhavati. Tannissito so attā tasmiy bhave yāvatāyukaj tiṭṭhatiti gaṇhanti. Bahū ca janā evay saññino¹ honti. Cittassa pana khāne khāne uppādañ ca nirodhāñ ca dassetvā citte taj sassatadiṭṭhij jahāpetuj iday yamakaj desitan ti.

Evañ ca sati rūpakkāyo ca idh' eva paribhinnō dīṭhō na bhavantaraŋ gacchati. Nāmakāyo ca idh' eva paribhinnō ti vutto. Tathā ca sati so so satto idh' eva paribhinnō uechhino. Bhavantaraŋ sankamanto nāma koci natthiti apajjatiti? Nāpajjati. Rūpakkāyo nāma kāyo ti iday nāmaŋ paramatthasacecanāmaŋ hoti. So so satto ti iday nāmaŋ sammutisacecanāmaŋ hoti.

Yathā imasmīy dīṭhadhaunmo pi sammutisaceaṭṭhāne ṛhatvā so so satto ito aññāy ṛhanay gacchati, aññato imay ṛhanay āgacchatitī vadantānay vohāro saccavohāro eva hoti.

Paramatthasaceaṭṭhāne ṛhatvā tassa tass' eva satassa rūpakkāye ca sabbaj rūpiy nāmakāye ca sabbaj nāmaŋ ṛhanato ṛhanantaraj sankamantaj nāma natthi. Tattha tath' eva bhijjatiti vadantānay vohāro saccavohāro eva hoti.

Evam eva sammuti-saceaṭṭhāne ṛhatvā, so so satto bhavato bhavantaraŋ sankamati, sandhāvati saysaratitī vadantānay vohāro saccavohāro eva. Paramatthasaceaṭ-

¹ MS. sic.

ṭhāne ṭhatvā ekaj pi rūpaj ekaj pi nāmaj bhavato bhavantarañ na sankamati na sandhāvati na sajjaratī. Tattha tath' eva bhave sijjatī vadantāmaj vohāro pi saccavohāro eva. Yathā hi vālikāyo samāharitvā eko dīghamaggo kato, tattha maggānāmaj gahetvā : ayaj maggo ito dve tīpi gāmentarāni gacchatī vadantāmaj vohāro saccavohāro eva hoti. Vālikānāmaj pana gahetvā sabbā pi vālikāyo angulimattaj pi desantarañ na gacchanti, attano attano ṭhāne eva tiṭṭhantī vadantāmaj vohāro pi saccavohāro eva hoti. Evam eva idha pi saccanānattena vohāranānattaj paccetabbaj. Nāmarūpaj bhavato bhavantarañ na sankamatītī katvā so so satto uechino ti na vattabbo. So so satto bhavato bhavantarañ sankamatītī katvā nāmarūpaj sassataj hoti bhavato bhavantarañ sankamatītī na vattabbo.

Nāmarūpaj attā ti jivo ti satto ti puggalo ti gahetvā satto uechino ti vadantassa uechedadiṭṭhivādo hoti. Tath' eva gahetvā satto sassato ti vadantassa sassatadiṭṭhivādo hoti. Nadi-upamīya pi ayam attho dipetabbā. Nadiyā ekasmij tirapadeṣe¹ ṭhatvā ayaj nadi vassasatāj pi vassasahassāj pi idha tiṭṭhatītī evaj nadi-nāmena vadantassa saccam eva hoti. Ayaj udakarāsi ekadivasaj pi idha na tiṭṭhatī saddati yeva adhogacchati yevāti udakanāmena vadantassa saccam eva hotiti. Evam eva idha pi saccanānattena vobāranānattaj paccetabban ti.

Tattha yañ vuttaj pubbe.

Cittassa pana khañe khañe uppādañ ca nirodhañ ca dassetvā tañ sassatadiṭṭhij jahāpetuñ idaj Yamakaj desitan ti.

Tattha cittassa khañe khañe uppādo ca nirodho ca kathañ veditabbo ti pucchā?

Vissajjanā vuccate : cha viññāpāni : cakkhuviññāṇaj sotaviññāṇaj ghānaviññāṇaj jivhāviññāṇaj kāyaviññāṇaj manoviññāṇan ti. Tattha cakkhusmiñ uppānaj viññāṇaj cakkhuviññāṇaj. Tañ hi uppajjamānañ pi cakkhusmiñ

¹ MS. sic.

eva uppajjati, na aññattha. Nirujjhāmānay pi cakkhus-
mīy eva nirujjhāti, na aññattha. Tasmā cakkhusmīy eva
uppannaniyamattā cakkhūviññāṇay ti vuccati. Yañ loke
dassanay passanay pekkhanay álokanay vilok-
kanan ti vuccati, ahay rūpāy passāmīti vadanto cakkhū-
viññāṇay attā ti vadati. Cakkhūviññāṇay nāma visuñ eko
dhammo, ekā dhātu, ekay āyatanañ, n' etay manū n' eso
'ham asmi, na m' eko attā ti vadanto, cakkhūviññāṇay
anattati vadnti. Esa nayo sotaviññāṇādisu pi. Kāyasmīy
uppannay viññāṇay kāyaviññāṇay. Kāyasmin ti sakale
kāyapadese : kesakāyālomakāya - nakhakāyādisu dvittiy-
savidhesu kāyakotthasesu, yasmiñ yasmiñ kāyapadese
kāyapasādarūpāy atthi sakale tasmīy tasmīy kāyapadese
ti attho. Kathay puma jānitabbay? Imasmīy imasmīy
kāyapadese kāyapasādarūpāy atthiti tikkhiyadhārena
sueikāñjakona vijjhitvā jānitabbay. Tena vijjhantassa
yasmiñ yasmiñ thāne dukkhā vedanā pātubhavati, tattha
tattha kāyapasādarūpāy atthi. Hettha pādatalato paññāya
upari yāva muddhatalā tiriyañ sakalakāye bahi camma-
talato paññāya anto yāva atthimīñjā, yattha yattha
kāyapasādarūpāy atthi, tattha tattha kāyaviññāṇay uppaj-
jatiti. Tattha yadā sakalan pādatalay atiññie bhūmipadese
vā pāsāñjatale vā valikātale vā thapeti, tadā sakale pādatalo
dukkhā vedanā pātubhavati. Dayhati¹ vata me pādatalan
ti kandati : tasmīy kālo sakale pādatalo cattāro nāmak-
khandhā pātubhavanti. Dukkhasahagatāni anekasata-
sahassāni kāyaviññānacittāni ekappuhārena viya pātu-
bhavanti : ayañ viññānakkhandho nāma. Etena sahagatā
anekasata-sahassiyo dukkhā vedanā pātubhavanti : ayañ
vedanakkhandho nāma. Tena sahagatā anekasatasahassā
saññayo pātubhavanti : ayañ saññakkhandho nāma. Tena
sahagatā anekasatasahassā phassā pātubhavanti, cetanā
pātubhavanti,¹ ekaggatā pātubhavanti,¹ jivitindriyāni pātu-
bhavanti, manasikārā pātubhavanti : ayañ sankhārak-
khandho nāma.

¹ MS. sic.

Tasmij kile sakale pādatale ime cattāro nāmakkhandhā pātubhavanti. Tattha uṇharūpavijānanamattaŋ viññāṇaŋ nāma. Tasmij uṇharūpe vijānanamatte aṭṭhatvā yaŋ tasmij rūpe nāma kāyassa phusanaŋ pīlanuŋ sanghaṭṭanaŋ: ayaŋ phasso nāma. Phasse sati, asātā vedayita-kiriya pātubhavati: ayaŋ vedanā nāma. Phasse sati, saññānanakiriya pātubhavati, yāya pacchājānāti tadā me idisi pavatti hotiti: ayaŋ saññā nāma. Phasse sati, taj ārammaṇaŋ ārabbha, yaŋ nāmakāyassa sampindanāŋ, tasmij ārammaṇe punappunaŋ ekato utthāpanaŋ: ayaŋ cetanā nāma. Tasmin ārammaṇe yaŋ cittassa samādhānaŋ, avikkhepakaṇaŋ: ayaŋ ekaggatā nāma. Taj ārammaṇaŋ ārabbha punappunaŋ niruddhe pi cittasantāne taj muñcituŋ adatvā, tasmij yeva ārammaṇe punappunaŋ niyojanāŋ: ayaŋ manasikāro nāma. Ime aṭṭha cittacetusikadhammā tasmij pādatale pātubhavanti. Yāva so uṇhabhāvo na vūpasammati, tāva tasmij pādatale cammesu vā tacesu vā mañsesu vā te nāmakkhandhā pavattanti yeva. Yadū pana so uṇhabhāvo vūpasammati, pādatale sitalaŋ hoti, tadā tattha tesay nirodho paññāyati; khayo, vayo, bhedo paññāyati; viññāṇakkhandhassa aniccatā paññāyati, vedanā-, saññā-sankhārakkhandhassa aniccatā paññāyati. Na kevalaŋ ca tadā pādatale eva nāmakkhandhā pavattanti. Tesay antarantarā hadayabbhantare manoviññāṇasantānāni ca nirantarāni viya pavattanti. Yehi tadā taj dukkhavedanāŋ ārabbha nānāvidhāni kāy-anga-vācangacalāni pavattanti, tesay antarantarā cakkhu-viññāpa-sotaviññāṇavithiyo ca pavattanti. Tāni sabbāni, bhavangantaritāni hutvā asaymissāni pavattanti. Eka-puggalasantāne dve cittāni ekato pavattantiti natthi. Kasmā? Ekasmiŋ khaŋe dvinnāŋ cintanākārānāŋ asambhavato. Cittassa pana atilahu - pavattitāya dassana-savana-cintanādīni ekato pavattāni viya khāyantiti.

Ayaŋ pādatalesankhāte kāyapadese catunnāŋ nāmakkhandhānāŋ uppādanirodhavasena pavatti. Esa nayo sabbesu cammakāya-tacakāya-maŋsakāya-nbārukāya-aṭṭhi-kāya-aṭṭhimiŋjakāyesu ca hadaya-yakana-kilomaka-pihaka-papphāsa-anta-antaguṇa-mattalungakāyesu ca. Sankhepato

pana sise nānāsisa-rogā nāma atthi. Te pi ime dukkhasahagata cattāro khandhā eva nānāsisa-rogānañ uppādo ca nirodho ca imesaj catunnaj khandhanaj uppādo eva nirodho eva ca. Tathā cakkhūsu, kanñesu, nāsāsu, mukhesu, dantesu, jivhaya nānājivhārogā nāma atthiti ādinā vattabbati. Ayaj sakalakāyo dukkhasahagatānañ catunnaj khandhanaj uppādamirodhavasena pavatti.

Sukhasahagatesu pi yadū gimhakāle majjhantikasamaye sūriyatape maggaj gacehanto santattakāyo puriso vanamajjhē atisatalaj udakarabhadaj patvā otaritvā nimmujjati, tada sakalakāye santāpavasena uppānnā cattāro dukkhasahagata khandhā nirujjhanti, cattāro sukhasahagata khandhā uppajjanti. Puna gacehante te sukhasahagata khandhā nirujjhanti, dukkhasahagata khandhā uppajjanti. Evaj sukhasahagatānañ catunnaj khandhanaj uppādo ca nirodho ca hotiti ādinā nayena sabbaj lokapavattij īatvā sukhasahagatānañ catunnaj khandhanaj uppādo ca nirodho ca veditabbo.

Api c' ettha kāmasukhasamanginaj rājānañ vā uparidevānañ vā nūnesaj vā pana kāmaratiñ sevuntānañ kāyasamphassa-jatā cattāro khandhā uppajjanti, yesuj atthiya ime sattā dārapariggahañ ca gehapariggahañ ca dhādhaññapariggahañ ca karontā nānā dukkhehi kilamanti. Kāmaratisahagata pana kāyasamphassajatā te khandhā tāñ ratij anubhavantānañ īeva nirujjhanti. Te janā tan khaño eva kilantakāyā honti. Dukkhasahagata khandhā kāyesu pātubhavanti. Evaj sukhasahagatānañ catunnaj khandhanaj uppādo ca nirodho ca pākato hoti. Ayaj kāyaviññāṇacittassa nirodhadipanā.

Cakkhādivathu-rūpavikirehi vina kevalaj manodvare eva uppānnaj viññāṇaj manoviññāṇaj. Tai pana atthi akusalaj, atthi kusalaj, atthi abyākataj. Akusalaj pi atthi lobhasahagataj, atthi dosasahagataj, atthi mohasahagataj. Lobhasahagataj pi atthi, somanassasahagataj atthi, upekkhāsahagataj. Atthi rūpārammaṇaj, atthi suddārammaṇajādikaj. Rūpārammaṇaj pi atthi, nilārammaṇaj atthi, pitārammaṇajādikaj. Nilārammaṇaj pi atthi meghanilārammaṇaj atthi, pabbatanilārammaṇaj atthi,

vananilārammaṇaj atthi, rukkhanilārammaṇādikan ti
sabbaj vitthāretabbaj. Tathā lobhasahagataj atthi din-
nādānakiecaj, atthi kāmesu micchācārakiecaj.

Tattha aññaj akusalaj, aññaj kusalaj, aññaj abyā-
kataj. Ekassa puggalassa akusale citte vattamāne
kusalaj cittaj natthi; pubbe va niruddhaj hoti. Puna
kusale citte vattamāne, taj akusalaj natthi; pubbe va
niruddhaj hoti. Na hi dve kusalākusalacittāni. Ekassa
ekato uppajjanti.

Ettha codanā siyā: Cittaj nāma ekassa puggalassa ekum
eva hoti; nicecaj dhuvaṇ thāvaraṇ. Taj pann yadā lobha-
sahagataj vā hoti, dosasahagataj, mohasahagataj vā, tadā
akusalaj nāma. Yadā alobhasahagataj vā hoti, mettā
sahagataj vā, nāṇasahagataj vā, tadā kusalaj nāma.
Tathā tad-eva cittaj, yadā pāpākaj cinteti, tadā akusalaj
nāma; yadā kalyāṇaj cinteti, tadā kusalaj nāmāti.

Codako pucchitabbo: Yo lobhasahagatassa cintanākāro,
yo dosasahagatassa cintanākāro, ubhayam etaj ekaj,
udāhu nānan ti? So jānanto vakkhati: na ekaj hoti,
nānam eva hoti. Lobhasahito hi anurodhākāro, dosasa-
hito virodhākāro. Na ca anurodhena virodho, virodhena
ca anurodho kadāci ekattaj gacchatīti. Evaj sati, añño
lobhasahagato cintanākāro, añño dosasahagato ti siddhaj
hoti. Paccakkhato pi lokassa pākaj. Rajjantaj pug-
galaj disvā ayaṇ rajjati na dussatīti jānanti. Dussantaj
puggalaj disvā ayaṇ dussati, nirajjatīti jānanti. Tirac-
chānagatā pi keci tathā jānanti yeva. Evaj sante, akusa-
lenn akusalaj pi tāva ekattaj na gacchati, kuto akusalena
kusalaj, kusalena ca akusalan ti? Tasmi na yuttam etaj
cittaj nāma ekassa . . . pe . . . tadā kusalaj nāmāti.
So evaj vadeyya: Saccaj anurodhena virodho kadāci
ekattaj na gacchatīti. Anurodho hi lobho, virodho ca
doso. Na te dhammā ekato pi pavattanti, kuto ekattaj
gacchanti? Taj taj sahito ca cintanākāro aññamañña-
virodho hoti, kuto ekattaj gacchati? Tad-ubbaya pana
ākārā ekassa cittassa ākārā honti. Tad-eva cittaj kadāci
anurodhākāraṇ karoti kadāci virodbhākāraṇ karotiti. So
yuttabho: Cittāñ ca cintanākāro ca ubhayam etaj ekaj

udāhu nānan ti? Ekan ti vutte, dve cintanākārā dve cittānti āpajjanti.

Nānan ti vutte cittaj cittam eva: na cittaj cintanākāro. Aññaj cittaj, añño cittassa cintanākāro. Yathā tañ uppannassa cittassa uppādo ca jarā ca maraṇañ ca, etaj tajā cittato aññaj hoti: uppādo jāti nāma visuñ eko dhammo, jara ca eko dhammo, maranañ ca eko dhammo ti evañ ca sati, cintanākāro pi cittamhā añño visuñ eko cetasikadhammo ti āpajjati, tathā ca sati so katamo nāma cetasiko ti.

Tadā vakkhati: Yathā jāti eko dhammo, jarā eko dhammo, maraṇaj eko dhammo, tathā cintanākāro pi cintanācetasiko nāmāti evañ ca sati, phassassa pi phusānākāro nāma atthi, vedanāya pi vedayitākāro nāma atthi, saññādīnaj pi sañjānanākārādayo atthi; pathaviyādīnaj pi kakkhalākārādayo atthi; nibbānasse pi vūpasānākāro nāma dissati. Sabbe pi te ākārā visuñ visuñ dhamma-visesā nāma siyuñ. Cittassa pi bahū cintanākāra honti. Tesu cakkhuviññāṇacittassa dassanākāro eko dhammo, setaviññāṇacittassa savanākāro eko dhammo ti adi. Tathā ākārassa ākārā pi bahū vattabbā siyuñ.

Ekan ti vade cittaj nāma ekassa puggalassa ekam eva hoti; niceaj dhuvaj thāvaran ti vativā, cittāñ ca cintanākāro ca ubhayam etaj ekan ti vutte, niceabhūtaj cittaj cintanākārassa attā ti vadanto hoti, sāro ti vadanto hoti. Evañ ca vadanto: yathā cittaj niceaj dhuvaj thāvaraj, tathā sabbe pi dassana-savanādayo cittassa ākārā niceā dhuvā thāvarā eva siyuñ; evañ ca sati, ime sattā rūpaj pi nicekālaj passeyyuñ, saddaj pi nicekālaj suṇeyyuñ, gandhaj pi nicekālaj ghāyeyyuñ, rasañ pi nicekālaj sāyeyyuñ, phoṭṭhabbaj pi nicekālaj phuseyyuñ.

Coduko vadeyya: Ārammaṇe abādhaj gacchante sati passanti, asati na passantī; evañ ca sati dassanākāro aniceo ti āpajjati. Dassanākāro aniceo cittaj pi anicean ti āpajjati yeva Loke ca passati, na passatī vavatthānaj paññāyati. Tasmā cittaj nicean ti vadanto lokiyanānaj dassanaj adassanan ti adīhi nānāvavatthānehi sandīṭhebi sahaviruddho hoti.

Nānan ti vāde codako vattabbo: Cittaj nāma niceaj dhuvaŋ thāvaran ti tvaŋ vadasi: Pubbe-vuttanayena pādatale uppamaj dukkhasahagataj kāyavīññāpacittaj¹ kij niceaj dhuvaŋ thāvaran ti? Āma nicean ti. Katarasmij thāne taj cittaj niceaj tiṭṭhatiti? Hadayabbhantare taj cittaj niceaj tiṭṭhatiti. Tañ hi paṭisandhito paṭṭhāya tattha niceaj tiṭṭhati. Yadā cakkhu-sota-ghāna-jivhāsu ca hattha-pādādikāyangesu ca taj taj ārammaṇaj ābādham āgacchatī, tūdā tato hadayabbhantarato nikkhamitvā gantvā tasmiŋ ange thatvā taj taj ārammaṇaj vijānāti. Phassādayo dhammā tatth' eva pātu-bhavanti. Ārammaṇe niruddhe sayaj anirujjhitvā puna hadayabbhantaraj paccāgantvā tiṭṭhatiti.

Parihāro vuccate: lokasmij pana, cakkhusmiŋ cakkhurogo uppajjati. So tasmiŋ sotarogo uppajjatiti ādina pākato. Sisasmij ca nānā sīsarogā nāma atthi. Te uppajjamānā sīse uppajjanti, nirujjhāmānā sīse nirujjhanti. Vūpasammantiti evaj sañjānanti voharanti. Hattharoga-pādarogādīsu pi es' eva nayo. Evaj tesaj tesaj rogaṇaj tattha tatth' eva uppādo ca nirodho ca loke saññāto voharito.

Tattha rogo nāma tattha tattha vikārapattehi rūpehi saddhiŋ tattha tatth' uppānānaj dukkhasahagatānaj catunnaj nāmakkandhadhammānaj adhivacanaj. Tava vādo iminā lokasaññānena lokavohārena saha viruddho ti.

Codako vadeyya: loke saññā vohārā nāma yathā tathā pavattan ti ñāṇam ev' ettha pamāṇan ti.

So vattabbo: ñāṇan ti tvaŋ vadasi; taj pana ñāṇaj— anumānaññāŋ, paṭivedhaññānan ti—duvidhaŋ. Tattha sañhasukhumagambhira²-dhammesu vimajjsantānaj² pakatimanussānaj ñāṇaj anumānaññāŋ. Tesu dhammesu yathā paṭivedhaŋ pāpuṇanti, tathā cittaj bhāvetvā, paññaj bhāvetvā, tesu paṭivedhaŋ pāpuṇanti. Tesaj ñāṇaj paṭivedhaññāŋ, puggala-satta-atta-jivasaññāŋ pahāya, sudhena dhammasabhāvena, dhātusabhāvena viññātabbā.

¹ See p. 269.

² MS. sic.

Citta-cetasika-rūpa-nibbānadharmmā¹ nāma saññasukhuma-gumbhira²-dhammā eva honti. Puggala-satta-atta-jivā-nānay khamamatte pi vikkhambhītūy asaikkontūnay, cittapuññā-bhāvanā-rahitānay pakati manussānay avisa-yabhūtā. Ete dhamma pañivedhaññāpikānay eva visaya-bhūtā. Ye pana pañivedhaññāpikānay paramattha-ariyānay desanā-dhammesu nāññabhāvanā bahulā honti, tesān anumānaññānay pana pañivedhaññāyamaggānugatattā pañivedhaññāpīgatikānay hoti; punappunay patienyatānay tad-eva nāññānay pañivedhaññāyabhbhāvay gaechati; itaresay pana anumānaññānay puggala-satta-saññānugatañ hoti. Te ca janā mukhena paramatthadhammānay nāma kathenti, nānay pana tesay puggalasattugatiyo anudhāvati. Sukkha-tiṇa-paññānay gambhire² udake pakkhittay viya hoti.

Yān pana tāyā codakena vuttay nāññām ev' ettha pamāpan ti, tattha tava nānay tvam eva jānāhīti.

Yesay nāññānay nāma rūpadhammānay uppādañ ca nirodhāñ ca nu pañivijjhāti, te janā nāma rūpadhammānay uppādañ ca nirodhāñ ca nu passanti, tesay dhammānay santati-thitiyo eva passanti. Te janā attano cittay nicean ti gañhānti. Sarirabbhantare tam eva cittay tattha tattha sañcarati pharammānay pavattatīti saññino² honti. Pāto pi tad-eva cittay; majjhāntike pi tad-eva cittay; sāyay pi tad-eva cittay. Ahay ten' eva cittena gacchāmi, ten' eva cittena tiññāmī . . . nisidāmī . . . sayāmī, samiñjemi, pasāremiti ādinā upādiyanti.

Te cittassa pañicea-samuppādañ ca na jānanti na passanti.

Katamo pana cittassa pañiceasamuppādo ti? Cakkhuñ ca pañicea rūpe ca uppajjati viññānay cakkhuviññānan t' eva vuccati. Sotāñ ca pañicea sadde ca uppajjati viññānay sotaviññānan t' eva vuccati. Ghānañ ca pañicea gandhe ca uppajjati viññānay ghānaviññānan t' eva vuccati. Jivhāñ ca pañicea rase ca uppajjati viññānay jivhāvññānan t' eva vuccati. Kāyañ ca pañicea phoñhabbe ca uppajjati

¹ Cf. Abhidhammatthasangaha i., 1.

² MS. sic.

viññāṇay kāyaviññāṇan t' eva vuccati. Manaū ca paticca dhamme ca uppajjati viññāṇay manoviññāṇan t' eva vuccatiti: ayaj cittassa paticcasamuppādo. Tattha cakkhuñ ca rūpe ca paticca yañ viññāṇay uppajjati, tañ viññāṇay cakkhuviññāṇay icc' eva vuccatiti yojanā. Uppajjatiti pubbe anuppannay hutvā idāni uppāday pāpuṇāti. Idān' eva jāyati. Kij paticca jāyati? Cakkhuñ ca rūpe ca paticca jāyati. Dvisu cakkhu-angesu vattamāṇay pasāda-cakkhuñ ca paticca bahiddhā itthi-purisa-geha-rathasakata-bhummī-pabbata-rukkhādīsu vattamāṇāni vāyārūpāni ca paticca jāyati. Paticcātītay viññāṇay tehi cakkhurūpehi vinā kenaci manussena vā devena vā brahmunā vā lokādhipatinā vā kenaci payogena vā iddhiyā vā uppādetuñ na sakkā hoti. Cakkhunā saha tesay vāyārūpanimittāṇay sannipāte sati, kenaci manussena vā devena vā brahmunā vā lokādhipatinā vā kenaci payogena vā iddhiyā vā anuppādetuñ na sakkā hoti. Sayaj ekantena cakkhu-rūpāyattavuttikattā tad-ubhayay paticcāti attho.

Cakkhuviññāṇan t' eva vuccatiti cakkhuvatthu rūpaj nissāya uppajjannattā cakkhussa viññāṇan ti atthena cakkhuviññāṇan ti eva vuccati. Cakkhussa viññāṇan ti indriyapaceayattā sānubhūtassa cakkhussa iday vijāṇāṇay, ayaj dassanakiriyā ti attho.

Yathā pasanne ādāse vā udake vā rūpanimittāṇay sannipāto hoti, evaj sante pi ādāsudakāṇay rūpadassanakiriyā natthi. Tasmā tāni nijivāni, nisattāniti loke sañjānanti. Na tathā cakkhu. Cakkhussa pana attāni rūpanimittāṇay sannipāte sati rūpadassanakiriyā atthi. Cakkhu me rūpaj passati, candaj passati sūriyaj passatiti ādīnā vattabbataj āpajjati. Tasmā cakkhujivayuttaj sattajātikan ti loke sañjānanti. Evaj lokasaññāvasena cakkhussa viññāṇattā cakkhu viññāṇay nāma, loke pana tañ viññāṇay visuñ eko nāma dhammo ti na jānanti. Abhidhamme pana cakkhuvatthuñ nissāya uppanno visuñ eko nāma dhammo ti ayaj viseso. Esa nayo sotaviññāṇay ghānaviññāṇay jivhāviññāṇesu.

Kāyassa viññāṇay kāyaviññāṇay. Ettha pi yathā dārukbandhe vā mattikākbandhe vā agginā phuṭṭhe tesay

vijānanakiriyā natthi, tasmā te nijivā nisattāti sañjānanti, na tathā sattānay kāyo. Kāyassa pana tasmīy tasmīy ange agginā phuṭṭhe vijānanakiriyā atthi. Hatthā me phusanañ jānanti, pādā me phusanañ jānanti, piṭṭhi me phusanañ jānātiti ādinā vattabbatañ āpajjati. Tasmā sakalakāyo jvayutto sattajatiko ti loke sañjananti. Evaj lokasaññā vasena kāyassa viññāpattā kayaviññāyaj nāma. Loke pana tañ viññāyaj visuñ eko nāma dhammo ti na jānanti. Abhidhamme pana kāyapasādarūpaj nissāyū uppanno visuñ eko nāma dhammo ti ayaj viseso.

Manoviññāyaj ti ettha mananamattena jananamattena mano dassana-savama-ghāyana-sāyana-phusanehi visuñ bhūto jānanadhammaviseso. Manassa viññāyaj mano-viññāyaj. Apākātassa manolvārasankhātassa bhavan-galbhutassa pakatimānassa pabhedabhūtā anekavidhā vijānanakiriyā. Sā pana akusala pi atthi, kusalā pi atthi, abyākata pi atthi. Tañ pana manoviññāyaj sattassa padhāna-angī-jivantān ti loke sañjānanti. Mano me sabbaj cintitalbjay cinteti, jānitabbaj jānātiti maññānti. So eva sabbaj kāyakammaj vacikammaj pavattetiti gaṇhanti. Ettha ea mano me cinteti jānāti pavattetiti idaj lokūpacāre na vuttaj. Loke hi kārako nāma visuñ atthi, kiriya nāma visuñ atthi. Tañ tañ kiriyan kattā kārako nāma. Kārakena katā tañ tañ kiriya, kiriya nāma. Puriso gacchatiti ettha gacchanto puriso kārako nāma. Gāmanakiriyā kiriya nāma. Añño kārako, aññā kiriya ti loke sañjānanti. Kārako ti ea attā jivo puriso kārako vedako sāmī sāmiko issaro nivisi sayujvasiti: etesu īgato kārako tañ tañ kiriyan karotiti atthena. Eko hi kārako anekasahasseyo kamimakiriyāyo karoti. So eva gacchati, so eva tiṭṭhati, so eva nisidati, so eva pacati, so eva bhuñjati, so eva kamimaj karoti, so eva vipākaj paṭisajvedeti, so eva jāyati, jirati, miyyati, cavati, upapajjati, bhavato bhavaj sandhāvati, sansarati.

Sabbe p' ete sammatisaccatthāne yujjanti.

Abhidhamme pana paramatthasaccaṭṭhāne kiriyo añño visuñ kārako nāma natthi. Cintanākāro cintanakiriyā nāma. Cintanakiriyato aññaj visuñ cintanakārakaj cittañ

nāma natthi. Yaj pubbe codakena vuttaj¹: cittāñ ca cintanākāro ca ubhayaṁ etaj nānan ti tañ pi Abhidhammāj patvā na yujjati. Tathā phusanākārato añño visuñ phusanākārato phasso nāma natthiti ādīnā sabbaj vitthāretabbaj.

Sabbe pi citta-cetasika-rūpa-nibbūnasankhātā paramatthadhammā nāma kiriyāmattā eva honti. Cintanakiriyā cittaj nāma eko paramatthadhammo. Tassa pariyāyā mananavijānanādayo, dassana-savanna-ghāyanādayo ca. Phusanakiriyā phasso nāma eko paramatthadhammo. Tassa pariyāyā sangati-sannipātādayo. Cittassa uppādo jāti nāma eko paramatthadhammo: sañjāti-nibbatti-ācayo-upacayo-santati-iccidāyo tassa pariyāyā . . . cittassa jirānaj² jarū nāma eko: jirānatā khaṇiccaj pāliceaj iccidāyo tassa pariyāyā . . . cittassa bhedo maranaj nāma eko paramatthadhammo. Cuti cavanatā iccidāyo tassa pariyāyā. . . .

Tattha cintanakiriyā ti dassanakiriyā savanakiriyādīv-sena anekapabhedā hoti. Tattha dassanakiriyā ekaj cittaj cakkhuvīññāṇaj nāma: savanakiriyā ekaj cittaj sotaviññāṇaj nāma. Esa nayo ghāyanakiriyādīsu.

Dassanakiriyā pi īramimānalbhedenā disādesatthānavat-thubhedenā² khaṇabhedena anekapabhedā hoti. Nilavāṇṇadassanaj² ekaj cittaj, pitavaṇṇadassanaj² ekaj cittaj; añño nilan ti cintanākāro; añño pitan ti cintanākāro. Ubho p'ete ekato na uppajjantiti paccakkhato va siddham etaj. Nilavāṇṇadassanaj pi nānādīsāsu, nānādesesu, nānāthānesu, nānāvaththūsu thitānaj nānā-nilānaj vasena; ekadisāyaj² pi nānāvaththūsu thitānaj nilānaj vasena nānappakāraj hoti. Añño pūrattimāya disāya nilan ti cintanākāro; añño pacchimā disāyāti ādi vattabbaj.

Ekaj nilavāṇṇaj passantassa pi kādāci passati, kādāci na passatī vavatthānaj dissati akkhidalānaj ummisanak-khaṇe passati, nimmisanakkhaṇe na passati; dassanakiriyāya uppajjamanāya passati, anuppajjamanāya na passati: evaj ekassu ekasmij iriyāpathe pi nānādassanakiriyāyo paccakkhato siddhā honti. Tāni sabbāni nānācittāni eva. Evaj saddasavānādīsu pi.

¹ See p. 272.

² MS. sic.

Sankhepato pana yāni ajjhuttasantānesu anekasabhaśāni nānākiriyā-gatāni dissanti, yāni bahiddhā santānesu, yāni ca tesaj sabbesaj kiriya-gatānay idāñ ca ekaj, idāñ ca ekan ti nānāvavatthānāni dissanti. Tathā vavatthitānañ ca tesaj yāni nāvanavānay pātubhāvavasena pūrānapūrānay antaradhbānavasena nānāvavatthānāni dissanti. Yathā tañ sandamānay mādisotaj vā pājjalantaj aggijālaj vā nijjāyantamay calanākāro vā dissati, na ṛhitākāro, calanañ ca nāma nirantarpavattānay nāvanavakiriyānay pātubhāvena pūrānapūrānaykiriyānay antaradhbāne na hotiti, tāni tesaj sabbāni nānākiriyā - vavatthānāni nāma. Uppādanirodhavasena pākātā visuj visuj nāmarūpadhamma-pavattiyo eva hontiti.

Yāni yāni ca nānācintanākārādini nāvanavakiriyāgatāni tañ tañ paccayaj labhitvā, yadā yadā uppajjanti tāni tāni sabbāni, pubbe anuppannāni hutvā, tadā tadā uppajjanti. Pubbe anuppannākāle tāni sabbāni tasmiy sattasantāne na vijjanti, asukasmij nāmaṭṭhāne tiṭṭhanti, tato idha āgacchāntīti natthi; uppajjītvā tathī' eva nirujjhanti. Tato asukaj nāmaṭṭhānay gacchāntīti natthi. Ettāvatā cittassa vā nūñesaj vā nāmarūpadhammānay pāṭicca samuppādo ca tesaj dhammānay pāṭicca-samuppannadhāmabbāvo ca pākāto hoti. Tena vuttaj, katamo pana cittassa samuppādo ti? Cakkhuj ca pāṭicca rūpe ca . . . pr . . . Ayañ cittassa pāṭiccasamuppādo ti.¹

Tathā cakkhu nāma ajjhuttikarūpaj hoti; ajjhuttasāṇṭhāne eva labbhati. Rūpe ti bāhirāni vāṇīarūpāni; tāni pana ajjhuttasāṇṭhāne ca bahiddhā ca labbhati. Evaj sante pi ajjhuttikarūpehi visesānathaj bāhirarūpānīti vuccanti. Tāni pana bahiddhā pi dassanūpacāre ṛhitāni, candamāṇḍalārūpādini veditabbāni. Tesu yañ yañ pekkhati, yattha yattha ca sūriyā lokadīpālokādikaj paccayaj labhati, tañ tañ pāṭicca navaj navaj cakkhuvīññāpaj uppajjati. Ayañ cakkhuvīññānay cittassa pāṭicca-samuppādo. Esa nayo sotaviññānay cittādisūti.

¹ See p. 275; cf. Majjhima i., 259.

Ayañ tāva cittassa khañe khane uppādo ca nirodho ca kathañ veditabho ti puechāya vitthāravissajjanā.

Idāni Cittayamake kiñci atthadipanaj hoti.

Uddesavāre ca niddesavāre ca uddesapadānaj atthaj kathentena pucchāpadabhāvena kathetabbo. Yassa cittaj uppajjati na nirujjhotti idaj sannīthānapadaj nāma, tha-pānāpadan ti pi yujjati. Tassa cittaj nirujjhissati, na uppajjissatī idaj sañsayapadaj nāma, pucchāpadan ti pi yujjati. Nirujjhissati kiñ? na uppajjissati kin ti yojetabbaj.

Uppajjati, uppajjamānan ti dvayaj uppādakkhañasam-angī-cittaj vadati. *Nirujjhati* *nirujjhāmānan* ti dvayaj bhangakkhañasamangī-cittaj vadati. *Uppānan* ti idaj khañadvayasamangī-cittaj vadati.

Atikkantakālavākye: *Yassa cittaj uppajjamānaj khañay khañay ritikkantaj, atikkantakālaj, nirujjhāmānaj khañay khañay ritikkantaj atikkantakālaj tassa cittan* ti ettha uppajjamānaj khanan ti uppādakkhañaj. Khanaj vitikkanti khanena vitikkantaj, na cireñ' eva vitakkan ti attho, atikkantakālān ti khanena vitikkantattā yeva. Uppādakkhañasankhātaj kālaj atikkanti attho. Pacchimapade pana *nirujjhāmānaj khañan* ti nirodhakkhañaj, bhangakkhañaj, khañaj vitikkantan ti khañena nirodhakkhañaj vitikkantaj, atikkantakālān ti. Nirodhakkhañasankhātaj kālaj atikkantaj.

Idaj vuttaj hoti: yassa cittaj uppādakkhañaj atikkamati, tassa cittaj nirodhakkhañaj atikkamati kin ti.

Paññolomavākye pi yassa cittaj nirodhakkhañaj atikkamati, tassa cittaj uppādakkhañaj atikkamati kin ti.

Uddesavāre sesaj sabbaj, niddesavāre na pākātaj hoti. Niddesavāresu ca pacchimacittassa uppādakkhañe tesaj cittaj uppajjati, na nirujjhati; nirujjhissati, na uppajjissatiti evam ādikehi viśsajjanā-padehi attho pākāto yeva.

Sarāga-vitarāgādīsu¹: yassa sarāgaj cittaj uppajjati, na nirujjhati, nirujjhissati na uppajjissatī pacchimasarāga-

¹ MS. sic.

cittassa uppādakkhaṇe tesaj̄ sarāgaṇ cittaṇ uppajjati na nirujjhati: nirujjhissati, na uppajjissati. Itaresaj̄ sarāgaṇcittassa uppādakkhaṇe tesaj̄ sarāgaṇ cittaṇ uppajjati, na nirujjhati, nirujjhissati ceva uppajjissati cāti ādinā vissajjana veditabbā. Tattha pacchimasarāgacittaj̄ nāma: yassa sarāgacittassa anantarato paṭṭhāya yāva aggamag-guppādū antarā aññaj̄ sarāgacittaj̄ nuppajjati, idaj̄ pacchimasarāgacittaj̄ nāma. Sadosādisu pi es' eva nayo.

Tikadukapadesu¹ pi yassa kusulaj̄ cittaṇ uppajjati, na nirujjhati, tassa kusulaj̄ cittaṇ nirujjhissati, na uppajjissatītī aggamaggassa upādakkhaṇe tesaj̄ kusalaj̄ cittaṇ uppajjati na nirujjhati; nirujjhissati, na uppajjissati; itaresaj̄ kusalacittassa uppādakkhaṇe tesaj̄ kusalaj̄ cittaṇ uppajjati, na nirujjhati; nirujjhissati ceva uppajjissati cāti ādinā vissajjana veditabbā. Pacchima - akusalacittassa uppādakkhaṇe pacchima-abyākatacittassa uppādakkhaṇe ti ādinā vattabbaj̄. Pacchima-abyākatacittaj̄ nāma parinibbānacittaj̄. Sesaj̄ suviññeyyaj̄.

Cittayamakaj̄ niṭṭhitaj̄.

Dhammayamake:

Kusalā dhammā akusalā dhammā abyākata dhammā ti imesaj̄ tiṇṇaj̄ padānaj̄ attho tāva vattabbo.

Kusalā dhammā ti: Ye keci loko kusalā ti vuccanti, sabbe te dhammā evāti yojanā. Tattha ye keci loka kusalā ti vuccantītī: kathaṇ vuccanti? Loka paṇḍitehi ayaṇ puriso kusalo, kalyāṇo, na kiñci pāpaj̄ karoti, na kiñci pāpaj̄ bhāsati, na kiñci pāpaj̄ cinteti; kalyāṇaj̄ karoti, kalyāṇaj̄ bhāsati, kalyāṇaj̄ cintetīti vā vuccanti. Ayaṇ puriso attatthakusalo, paratthakusalo, ubbayattha-kusalo. Ayaṇ puriso asukasmīl kammāyatane kusalo, asukasmīl sippāyatane kusalo, asukasmīl vijjāṭṭhāne kusalo; cheko paṇḍito byutto medhāvi ti vā vuccanti. Ayaṇ puriso aluddho kusalo, adutṭho kusalo, amulho kusalo ti vā vuccanti. Ayaṇ devo aluddho, adutṭho kusalo, ayaṇ

¹ MS. tikka-dukka^o.

brahmā brahmavihāri kusalo, ayañ pabbajito dhammacāri kusalo ti vā vuccanti. Evañ loke kusalo ti iday nāmañ puggalassa guṇavisesanay katvā voharanti. Abhidhamme pana purisādikassa puggalass' eva abhāvato, dhammass' eva ca bhāvato, kusalo ti iday nāmañ puggalassa visesanay na hoti, atha kho dhammass' eva visesanay hoti. Tasmā ye keci loke kusalā nāma vuccanti, sabbe te dhammā eva honti, na puggalā, na sattā, na attā, na jīvā, na manusso, na devo, na brahmā ti vuttañ hoti.

Akusalapade tappañipakkhavasena attho ca adhippayo ca vattabbo.

Abyākatā ti avattabbā. Kusalā ti vā akusalā ti vā na vattabbā ti vuttañ hoti. Ye itthaphalañ vipaccanti, te kusalā nāma. Ye anitthaphalañ vipaccanti, te akusalā nāma. Ye pana itthaphalañ ca na vipaccanti, anitthaphalañ ca na vipaccanti, atha kho vijjamānakhañce tañ tañ angatthāya, tañ tañ paribhogatthāya eva honti, te abyākatā nāma. Ye keci loke kusalā ti vā akusalā ti vā na vattabbā honti, sabbe te dhammā evāti yojanā. Pathavi nāma atthi: sā kusalā ti vā akusalā ti vā na vattabbā. Pathavi icc' eva vattabbā. Āpo nāma atthi, tejo nāma atthi, vāyo nāma atthi, vañño gandho raso ojā nāma atthi: sā ojā icc' eva vattabbā. Loke pana ete sabbe ekato katvā puggalo ti vuccanti, satto ti attā ti jivo ti manusso ti devo ti puriso ti itthiti sisan ti hattho ti pādo ti kesā ti lomā ti makhā ti dantā ti bhummīti pabbato ti rukkho ti sākhā ti gehan ti ratho ti sakaño ti yānan ti vatthan ti mañco ti piñhan ti vuccanti. Abhidhammay patvā pana sabbe te pathavī ādayo dhammā eva. Na puggalo, na satio, na attā, na jivo . . . *pe* . . . na piñhan ti vuttañ hoti. Ayañ kusalatikapadānay¹ attho.

Vedanāttike² pi: Sukhavedanāsampayutte dhammo ekato katvā, loke sukhito puggalo, dukkhitō puggalo ti ādinā vuccanti, Abhidhammay patvā pana sabbe te dhammā eva. Na puggalo, na satio, na attā, na jivo ti

¹ MS. °tikka°.

² MS. sic.

adina vattabbo. Esa nayo sesesu sabba-tika-duka-padesu¹ Sabbay loke dissamānay sammuti-saccavohārañ ca Abhidhamme paramatthasaccavohārañ ca īatvā ekam ekasmiy tika-duka-pade¹ saccadvayay dīpetvā atthayojanā kātabbā ti.

Yamakupātbe pana yasmā hetthā Dhammasaṅgañ² pakaraṇādisu kusalādinañ dhammabhāvo vinicchito, tasmā kusalākusalā dhammā ti ādisu sammuti-saccavohārañ agahetvā, kevalay paramatthasaccavohārena attho vattabbo. Tasmā Niddeso : *kusalākusalā dhammā ti āmanta ti niddittho. Sammutisaccavohāre gahite pana kusalākusalā dhammā ti kusalā dhammā kusalā cera kusalā dhammā ca, araseset kusalā na kusalā dhammā ti niddittho siyā ti.* Imasmīy Yamake sesay sabbay suviññeyyañ.

Dasame indriya-yamake :

Indriyāñ issariyāñ adhipacean ti attthato ekay. Tasmā bāvisatindriyāniti bāvisati vidhāni, issariyāni adhipacēniti attho.

Tattha indasea bhāvo indriyāñ. Indassāti tesay tesay ajjhattadhammānay tathā tathā kāyanga-cittangabhbāvathāya issarissa sāmino adhipatino. Bhāvo ti yena dhammena samannāgatattā ayay sattanikāyo, ahañ dassana-savanādisu indo issaro ti saññāy uppādeti. Etay mama, eso 'ham asmi, eso mo attā ti saññāy janeti. So dhammo evay indasaññāya uppattikaraṇattā bhāvo ti vuccati. Tasmā indassu bhāvo ti indasaññāya uppattikāraṇan ti attho; yathā sabbe pi ajjhattā dhammā attasaññāya attadiṭṭhiyā uppattikāraṇattā attabhāvo ti vuccantiti. Attthato pana cakkhu-sotādayo eva.

Imasmīy attabhāve padhānajeṭṭhakabhūtāni kiccaṭṭhānāni bāvisati vidhāni honti. Yesu indriyāni indriyakiccañ sādhenti dassanaṭṭhānay savana-, ghāyana-, sāyana-, phusana- manana-ṭṭhānay, itthīnay itthibhbāvāya pariṇāmanāṭṭhānay, purisānay purisabhāvāya pariṇāmanāṭṭhā-

¹ MS. tikkadukka^o.

² MS. sic.

naŋ . . . jivanatthānay pañca vidhāni vedayitaṭṭhānāni, pañca vidhāni kammakiriyāṭṭhānāni, tividhāni nāṇadassanavisuddhiṭṭhānānīti.

Tattha dassanam eva dassanatthānay. Tathā savanatthānādi. Tattha dassanatthānādīni pākaṭāni mananatthānan ti ārammāpavijānanatthānay. Itthīnay itthibhāvāya pariṇāmanatthānan ti iṭṭhīnay paṭisandhikāle itthibhāvarūpāy uppajjati. Tassānubhāvena tāsāy tato patthāya sabbāni catusamuṭṭhānika-rūpāni itthilinga-itthinimitta-itthikutta-itthākappabhāvāya pariṇamanti, no aññathā. Purisānay purisabhāvāya pariṇāmanatthānan ti purisānay paṭisandhikāle purisabhāvarūpāy uppajjati. Tassānubhāvena tesāy tato paṭṭhāya sabbāni catusamuṭṭhānika-rūpāni purisalinga-purisanimitta-purisakutta-purisākappabhāvāya pariṇamanti. Jivanatthānan ti attabhāvassa addhāna-pharaṇatthānay cīrakālāy pavat-tanaṭṭhānay.

Pañca vidhāni vedayitaṭṭhānānīti kāyika-cetasika-sātā-sātāmajjhattānubhavānaṭṭhānāni. Pañca vidhāni kammakiriyāṭṭhānānīti kāyakamma-vacikamma-manokammakiriyāṭṭhānāni. Tividhāni nāṇadassanavisuddhiṭṭhānānīti sotāpattimagge ekāy, arahattapbhale ekāy, majjhe chasu maggaphalesu ekan ti : tividhāni nāṇadassanavisuddhiṭṭhānāni.

Tattha cakkhurūpādassanatthāne indriyāy hoti. Yena ahāy rūpāy passāmīti saññā uppajjati, ahāy rūpāy passāmīti ca ahāy rūpādassane indo, issaro, sāmi, adhipati; pacceyasāmaggiyāy sati, yadā yadā passituy icchāmi, tādā tādā passāmi; yattha yattha passituy icchāmi, tattha tattha passāmi; yāvattakay passituy icchāmi, tāvattakay passāmi; tathā hi cakkhu mama attā, mama vase vattatiti vuttaŋ hoti. Ariyapuggalā pi sammutikathay kathentā, evarūpāy vacanay kathenti yeva, kathentā pi na parāmasanti. Tattha na parāmasantiti ahāy rūpāy passāmīti kathentā pi cakkhu me attā ti na gaṇhantiti attho.

Esa nayo sesesu indriyesu ca ṭhānesu cāti.

Tattha paṇṇattivāre: itthī itthindriyan ti no ti ettha itthilinga-itthinimitta-itthikutta-itthākappākārena pavatte

khandhe paticeca ayañ itthi nāmāti mahājanehi paññatto sattapaññatti viseso itthi nāma. Yassa dhammassa ānubhavem so paññatti-viseso pātubhavati, so dhamma-viseso itthindriyaj nāma. Tasmā *no* ti pacchimapadatthaj patisedheti.

Anaññataññassāmititi ettha *iti-saddo* ākārattho, ākāro ca tassa indriyassa pavatti-viseso ti āmantā ti vuttaj. *Aññatari-aññatāindriyan* ti ettha āmantā ti pātho. *Aññatāvī* nāma catuttha-phalañño. So sattapaññatti viseso. *Aññatavindriyaj* nāma catutthaphale nāñaj. Tañ dhamma-viseso eva. Tasmā yatha puriso purisindriyan ti *no* ti pātbo, tathā ettha pi *no* ti yujjeyya.

Lekhakārānaj pamādalekhā nāma tattha tattha dissati yeva. Ājānitthāti *aññatāri*, catutthaphale nāñaj, tad-eva *indriyan* ti *aññatārindriyan* ti evaj vā atthaj cintentānaj vasena so pātbo likkhitō siyā. *Na aññatāri na aññatārindriyan* ti āmantā ti ādisu esa nāyo.

Pavattimahāvāre : bāvisatiyā indriyesu, sukhindriyaj dukkhindriyaj domanassindriyan ti imāni tiñi ante-lokutarindriyāni tiñiti cha indriyāni nāgatāni.

Sesu solasindriyesu cakkhundriyādīni cha indriyāni Ayantanayamake cakkhāyatanādīni eva tesu manindriyaj yamaka - yojanā sukhathaj pacchāpaññindriyānantare katvā yojitaj.

Sesu dasasu indriyesu : dve itthindriyapurisindriyāni kāmabhumiwyaj eva labbanti; rūpārūpabhummīsu na labbanti. Kāmabhummīyaj pi ādikappikānā ca nāpūj-sakānā ca na labbanti.

Jivitindriyaj duvidhaj Rūpajivitindriyaj nāma jīvitindriyan ti. Tattha rūpajivitindriyaj arūpabhummīsu na labbhati. Asaññasattabhummīyaj etad-eva ekaj indriyaj labbhati. Pañcavokārabbummīsu pana duvidhaj pi jivitindriyaj labbhati.

Somanassindriyaj sugatikāmabhummīsu. Hetthā navasu brahmabhummīsu patisandhi-cutikāle pi labbhati.

Upekkhindriyaj asaññasattavajjitāsu sabba-bbummīsu labbhati.

Saddhindriyādīsu pañcasu, paññindriyaj terasasu nāñ-

sampayuttapaṭisandhi-cutīsu labbhati. Dve saddhindriya-satindriyāni sattarasu sahetuka-paṭisandhi-cutīsu labbhati.

Dve vīriyindriya-samādhindriyāni pi sahetuka-paṭisandhi-cutīsu eva labbhati. Kasmā? Abetukapaṭisandhi-cutīsu labbhamūnassa pi samādhissa indriyakicca bhāvato.

Tattha *sacakkhukānay acakkhukānan* ti ādīnay attho Āyatanayamake dassito yeva.¹

¹ NOTE.—I wish to take upon myself the responsibility for any inaccuracy in the transcription and printing of this dissertation. The author has not had the proofs submitted to him, and had made no request to that effect; indeed, I imagine he is not conversant with the Roman characters. I have indicated by footnotes some of the peculiarities of the Burmese traditional methods of Pali orthography; these may be compared with the table given by Rhys Davids in the preface to the *Sumangala Vilāsinī*, vol. i., P.T.S. ed.—C. Ry. D.

()

PK Yamaka
4591 The Yamaka
Y3
1911a
v.2

East
Asian
Studies

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

